

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ):
إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ: كِتَابَ اللَّهِ، وَ عِثْرَتِي
أَهْلَ بَيْتِي، مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا أَبَدًا،
وَأَنْهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ.

(صحيح مسلم، ج ٧، ص ١٢٢، سنن دارمي، ج ٢، ص ٤٣٢، مسند
احمد، ج ٣، ص ١٤، ١٧، ٢٦، ٥٩، ج ٤، ص ٣٦١، ٣٦٦، ج ٥، ص
١٨٢، مستدرک حاکم، ج ٣، ص ١٠٩، ١٤٨، ٥٣٣، و...)

Resulullah (s.a.a) şöyle
buyurmaktadır: “Ben sizin aranızda iki
paha biçilmez emanet bırakıyorum: -
Biri- Allah’ın kitabı ve -diğeri- itretim,
Ehl-i Beytim. Bu ikisine sımsıkı
sarıldığımız müddetçe asla sapmazsınız.
Bu ikisi Kevser havuzunun başında bana
varıncaya kadar birbirinden
ayrılmazlar.

(Sahih-i Müslim, c.7, s.122; Sünen-i
Daremî, c.2, s.432; Müsned-i Ahmed, c.4, s.14,
17, 26, 59, c.4, s.466, 471, c.5, s.182; Müstedrek-
i Hakim, c.4, s.109, 148, 533 vs...)

Hidayet Önderleri

İMAM HÜSEYİN (A.S)

Hidayet Önderleri

İMAM HÜSEYİN (A.S)

Komisyon
(Dünya Ehl-i Beyt Kurultayı)

Tercüme:
Vahdettin İNCE

Dünya Ehlibeyt (a.s) Kurultayı

Hidayet Önderleri: İMAM HÜSEYİN (A.S)

Yazar: Komisyon (Dünya Ehlîbeyt (a.s) Kurultayı)

Mütercim: Vahdettin İnce

Tashih - Tatbik: Seyyid Seccad Karakuş

Gözden Geçiren: Murtaza Turabî

Hazırlayan: Kültürel Yardımcılık, Tercüme Bürosu

Dizgi ve Mizanpaj: Kevser

Baskı: Leyla

Baskı Sırası: 1. Baskı

Baskım Tarihi: 2006

Yayımlayan: Dünya Ehlîbeyt (a.s) Kurultayı

Tiraj: 3000

ISBN: 975-6640-37-5

Site : www.ahl-ul-bayt.org

e-mail: info@ahl-ul-bayt.org

Baskı Hakları Yayıncıya Aittir

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	13
ÖNSÖZ	15
1. BÖLÜM/ 23	
ŞEHİT İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) HAYATINA KISA BİR BAKIŞ	25
İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) KİŞİLİĞİNDEN YANSIMALAR	31
A-KUR'AN AYETLERİNDE İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) KONUMU	31
B- İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) HZ. HATEMÜ'L-MÜRSELİN (S.A.A) NEZDİNDEKİ KONUMU	34
C- ÇAĞDAŞLARI NEZDİNDE İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) KONUMU	35
D-ÇAĞLAR VE KUŞAKLARIN DİLİNDE İMAM HÜSEYİN (A.S).....	38
İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) KİŞİLİĞİNDEN GÖRÜNÜMLER	41
1-MÜTEVAZİLİĞİ	41
2- AĞIRBAŞLILIĞI VE BAĞIŞLAYICILIĞI	42
3- CÖMERTLİĞİ VE KEREMİ	43
5- CESARETİ	45
5- ONURU, BOYUN EĞMEZLİĞİ	47
6- HAKKI ORTAYA KOYMADA GÖSTERDİĞİ AÇIKLIK VE CESARET	48
7- İBADETİ VE TAKVASI	49
İBADETİNDEN ÖRNEKLER	51
2. BÖLÜM / 53	
İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) DOĞUMU	55
DOĞUM TARİHİ	55
ÜMMÜ EYMEN'İN RÜYASI.....	55
MÜBAREK BEBEK	56
HZ. PEYGAMBER'İN (S.A.A) HÜSEYİN'E (A.S) VERDİĞİ ÖNEM	57
KÜNYESİ VE LÂKAPLARI	59

İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) HAYATININ AŞAMALARI	61
MASUM İMAMLARIN (A.S) HER BİRİNİN HAYATI, BELİRGİN İKİ BÖLÜME AYRILIR...	61
DOĞUŞTAN İMAMETE İMAM HÜSEYİN (A.S)	63
HZ. PEYGAMBER (S.A.A) ZAMANINDA İMAM HÜSEYİN (A.S)	63
HZ. PEYGAMBER'İN (S.A.A) İKİ TORUNUNA BIRAKTIĞI MİRAS	65
HZ. PEYGAMBER'İN (S.A.A) İKİ TORUNUNU VASIYET ETMESİ	66
HZ. PEYGAMBER'İN (S.A.A) HÜSEYİN'E (A.S) DÜŞKÜNLÜĞÜ.....	66
HALİFELER DEVRİNDE İMAM HÜSEYİN (A.S).....	69
EBUBEKİR DÖNEMİNDE HÜSEYİN (A.S)	69
FATİMA'NIN (A.S) ŞAHADET ŞOKU.....	69
ÖMER B. HATTAB DÖNEMİNDE HÜSEYİN (A.S).....	71
OSMAN DÖNEMİNDE HÜSEYİN (A.S).....	73
EBU ZER EL-GİFFARİ İLE İLGİLİ TAVRI.....	75
HZ. ALİ'NİN (A.S) DEVLETİ ZAMANINDA İMAM HÜSEYİN (A.S)	76
<i>Babasının Yanında Ümmeti Islah Etmeye Çalışması.....</i>	<i>77</i>
<i>İmam Ali'nin (a.s) Hasan ve Hüseyin'i (a.s) Koruma Hususunda Gösterdiği Hassasiyet.....</i>	<i>78</i>
EMİRÜ'L-MÜMİNİN'İN (A.S) İMAM HÜSEYİN'E (A.S) VASIYETLERİ	79
İMAM HÜSEYİN (A.S) SON DEMLERİNDE BABASININ (A.S) YANINDA	83
KARDEŞİ İMAM HASAN (A.S) DÖNEMİNDE İMAM HÜSEYİN	84
<i>Muaviye ile İmzalanan Barış Anlaşması Öncesinde Ümmetin Durumu</i>	<i>84</i>
<i>İmam Hüseyin'in (a.s) İmam Hasan'ın (a.s) İmzaladığı Antlaşmanın Maddelerine Saygı Göstermesi.....</i>	<i>88</i>
<i>Cu'de b. Hüseyin'in İmam Hüseyin'e (a.s) Mesajı.....</i>	<i>89</i>
<i>İmam Hasan'ın (a.s) Şehit Edilmesi.....</i>	<i>90</i>

ÜÇÜNCÜ BAB / 91

• İMAM HÜSEYİN (A.S) DÖNEMİ	91
• İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) TAVIRLARI VE UYGULAMALARI.....	91
• HÜSEYİNİ DEVRİMİN SONUÇLARI.....	91
• İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) İLMİ MİRASI	91

BİRİNCİ BÖLÜM / 93

İMAM HÜSEYİN (A.S) DÖNEMİ.....	93
MUAVİYE HÜKÜMETİ VE İSLÂM'I ÇARPITMADAKİ ROLÜ.....	93
MUAVİYE'NİN İSLÂM'A KARŞI SAVAŞIRKEN İZLEDİĞİ YÖNTEM	94
<i>1- Ekonomi Siyaseti</i>	<i>94</i>
<i>b) Saltanatını Güçlendirmek İçin Beytülmalı Kullanması</i>	<i>96</i>

c) Ahitleri Satın Alması.....	96
d) Nevruz Vergisi	97
2- Tefrika Esasına Dayanan Siyaset	97
a) Arap Olmayan (Mevalî) Müslümanlara Baskı Uygulamak	98
b) Kabile Asabiyeti	98
3- Baskı ve Zorbalık Siyaseti	98
4- Utanmazlığı, Lâubaliliği ve Dini Değerleri Küçümsemesi	99
5- Peygamber'e (s.a.a) Kin Duyması ve Ehl-i Beyt'e (a.s) Düşmanlık Etmesi	100
6- Ehl-i Beyt Taraftarlarına (Şia) Karşı Şiddet Uygulaması	101
7- Fasık Yezid İçin Zorla Biat Alması.....	102
YEZİD B. MUAVİYE KİMDİR?.....	103
Yezid'in Doğumu, Eğitimi ve Özellikleri	104
Yezid'in Ava Düşkünlüğü	105
Maymunlara Olan Aşkı.....	105
Sürekli Şarap İçmesi	106
Yezid'in Dinsizliği ve Resulullah'a (s.a.a) Duyduğu Kin	109
Yezid'in Hükümranlığı Döneminde İşlenen Suçlar	110
Yezid'in Şerir Karakterinin Gerisindeki Sır	110

İKİNCİ BÖLÜM / 113

İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) TAVIRLARI VE UYGULAMALARI.....	113
YEZİD'E BİAT ETME HUSUSUNDAKİ TAVRI	113
1- FIRSATÇI BİR DAVET VE ŞEYTANİ BİR PLÂN	113
2- MUAVİYE'NİN YEZİD'E BİAT ALMAK İÇİN İZLEDİĞİ YÖNTEMLER.....	116
3- İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) ÜMMETİ UYANDIRMAYA YÖNELİK GİRİŞİMLERİ	117
YEZİD'E BİAT MESELESİNDE MUAVİYE'YE KARŞI ÇIKMASI	118
ÜMMETİN BİRLİĞİNİ SAĞLAMAYA ÇALIŞMASI VE KİTLELERİN İSTEĞİNE İCABET ETMESİ	120
MUAVİYE'NİN CİNAYETLERİNİN GÖZLER ÖNÜNE SERİLMESİ	120
YİTİK HAKKI GERİ ALMA MÜCADELESİ.....	123
ÜMMETE SORUMLULUĞUNUN HATIRLATILMASI	124
MUAVİYE'NİN ÖLÜMÜ	128
YEZİD HÜKÜMETİ VE İMAM HÜSEYİN'İN KİYAMI	128
Kıyamın Başlaması.....	128
Yezid'in Medine Valisine Yazdığı Mektup.....	129
Velid, Mervan b. Hakem'e Danışıyor.....	129
İmam (a.s), Velid'in Meclisinde	130
İmam (a.s), Mervan'la Beraber.....	132
İmam (a.s) Ertesi Gece Harekete Geçiyor.....	133
İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) VASIYETLERİ	134
İmam'ın Mekke'ye Girmesi	136
KİYAMIN SEBEPLERİ VE ETKENLERİ	137
1-Yöneticinin Bozulması ve Yönetimin Sapması	138
2- İmam'ın Ümmet Karşısındaki Sorumluluğu.....	139
3- İsyah Halindeki Kitlelerin İsteğine Olumlu Karşılık Vermek	140

4- İmam'ı Zillete Boyun Eğmeye ve Pazarlık Yapmaya Zorlama Girişimleri .	140
5- Emevîlerin Hain Niyetleri ve Hüseyin'i (a.s) Öldürmeye Yönelik Plânları	141
6- Zulmün Yayılması, Güvenliğin Yok Olması.....	142
7- İslamî Değerlerin Çarpıtılması ve Ehl-i Beyt'in (a.s) Adının Unutturulması	143
8- Allah ve Resulü'nün Emrine İcabet Etmesi.....	143
İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) KIYAMININ HEDEFLERİ	144
1- Zalim Yöneticiye Karşı Meşru Bir Tavrı Ortaya Koymak	145
2- Ümeyyegoğulları'nın Gerçek Yüzlerini Ortaya Çıkarmak, Asıl Kimliklerini Sergilemek	145
3- Sünneti İhya Etmek ve Bid'ati Ortadan Kaldırmak	146
4- Marufu Emretmek ve Münklerden Sakındırmak	147
5- Vicdanları Uyarma ve Duyguları Harekete Geçirme.....	148
İMAM HÜSEYİN NEDEN MUAVİYE DÖNEMİNDE KIYAM ETMEDİ?	149
1- İslâm Ümmetinin Durumu	149
2- Muaviye'nin Kişiliği ve Kaypak Hayat Tarzı.....	150
3- İmam Hasan'ın (a.s) İmzaladığı Barışa Saygı.....	152
İmam Hüseyin'in (a.s) Kıyamından Önce Sergilenen Çeşitli Tavrılar.....	153
İMAM'IN (A.S) MEKKE'YE HAREKET ETMESİ	154
Küfelilerin İmam'a (a.s) Yazdıkları Mektuplar.....	155
İmam'ın (a.s) Küfelilerin Mektuplarına Verdiği Cevap	156
Müslim b. Akil'in Kûfe'ye Doğru Hareket Etmesi	157
Müslim b. Akil'in İmam Hüseyin'e (a.s) Gönderdiği Mektup.....	158
İmam'ın (a.s) Basra Şehrinin Liderlerine Yazdığı Mektup	159
Ahnef b. Kays'ın Cevabı.....	160
Yezid b. Mes'ud en-Nehşeli'nin Cevabı.....	160
Kûfe Valisinin Tavrı.....	162
Emevîlerin Destekçileri Durum Değerlendirmesi Yapıyorlar	163
Yezid'in Huzursuzluğu ve Sircun'a Danışması.....	164
Ubeydullah b. Ziyad'ın Kûfe'ye Hareket Etmesi	165
İbn Ziyad'ın Kûfe'ye Hâkim Olmaya Yönelik Girişimleri	166
İbn Ziyad'a Suikast Düzenlenmesi Önerisine Karşı Müslim'in Tavrı	167
Müslim b. Akil'e Yapılan İhanet.....	168
İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) İRAK'A HAREKET ETMESİ.....	170
İmam Hüseyin (a.s) Neden Irak'a Gitmeyi Tercih Etti?.....	170
İmam'ın (a.s) Mekke'den Ayrılırken Yaptığı Açıklamalar	173
Kıyam'ı Özetleyen Mektup	175
İktidarın İmam'ın Peşine Düşmesi	176
Ten'im'de.....	176
Safah'ta	176
İmam'ın (a.s) Küfelilere Yazdığı Mektup	177
Emevîlerin İcraatları	177
es-Saydavi'nin Yakalanması ve Öldürülmesi	178
Züheyr b. Kayn İle	178
Çözülme Haberleri İmam'a (a.s) Ulaşmaya Başlıyor.....	179
İmam Hüseyin'in (a.s) Hüür ile Buluşması.....	181

VAAT EDİLEN TOPRAKTA KONAKLAMA.....	182
<i>Kûfe Ordusu Ömer b. Sa'd Komutasında Harekete Geçiyor</i>	184
KERBELÂ'DA NELER OLDU?	185
<i>Aşura Gecesi</i>	185
<i>Aşura Günü</i>	190
<i>İmam'ın (a.s) Kûfe Ordusuna Yaptığı Konuşma</i>	190
<i>Hür, Cennetle Cehennem arasında tercih yapıyor</i>	192
<i>Unutulmaz Savaş</i>	193
<i>İmam Hüseyin'in (a.s) Şehit Edilmesi</i>	199
<i>Hüseyin (a.s) Yalnız Başına Savaş Meydanında</i>	200
<i>Göğün Kıızıl Renge Bürünmesi</i>	202
<i>Çadırların Yakılması ve Peygamber Hanesinin Hür Kadınlarının Ziyet Eşyalarını Soymaları</i>	202
<i>Atıllar, Mübarek Naaşı Çiğniyor</i>	203
<i>Haşimoğullarının Önder Kadını Yüce Naaşın Önünde</i>	204
HÜSEYİNİ DEVRİMİN SONUÇLARI	205
1- EMEVİLERİN GERÇEK KİMLİĞİNİN ORTAYA ÇIKARILMASI, ÖRDÜKLERİ SAHTE DİNİ ÇERÇEVENİN PARÇALANMASI	205
2- İSLÂMÎ RİSALETİ YENİDEN DIRİLTME	207
3- GÜNAHKÂRLIĞIN FARKINA VARILMASI VE EMEVİLERE KARŞI DERİN BİR İNTİKAM DUYGUSUNUN UYANMASI.....	208
4- ÜMMETİN İRADESİNİ VE CİHAT RUHUNU DIRİLTME	209
İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) İLMİ MİRASI.....	211
İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) MİRASINA GENEL BİR BAKIŞ.....	211
AKIL, İLİM VE İRFANA DAİR SÖZLERİ.....	212
KUR'AN-I KERİM'LE İLGİLİ SÖZLERİ	214
PEYGAMBER'İN (S.A.A) MÜBAREK SÜNNETİYLE İLGİLİ TUTUMU.....	216
EHL-i BEYT (A.S) İLE İLGİLİ SÖZLERİ	219
HZ. HÜSEYİN'İN (A.S) HZ. MEHDİ (A.S) VE DEVLETİYLE İLGİLİ MÜJDELERİ	220
AKİDE VE KELAMA DAİR.....	222
AHLÂK VE RUHİ TERBİYE ÜZERİNE.....	224
İMAM'IN (A.S) GÜZEL ÖĞÜTLERİNDEN ÖRNEKLER	225
FIKİH VE ŞERİAT HÜKÜMLERİNE DAİR	226
İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) DUALARINDAN ÖRNEKLER	228
İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) EDEBÎ KİŞİLİĞİNE DAİR	231

GİRİŞ

Şüphesiz kültürlerin savaşta halinde olduğu asrımızda etkili tebliğ metotlarından yararlanarak kendi ideallerini yayabilen her mektep bu alanda öncül olup dünya insanların düşüncesinde etki bırakacaktır.

İran'da İslam inkılabının zafere ulaşmasından sonra dünyanın gözü bir kez daha İslam dini, Şia kültürü ve Ehl-i Beyt (a.s) mektebine çevrilmiş. Düşmanlar bu fikrî ve manevî gücü ortadan kaldırmak, dostlar ve taraftarlar ise inkılabî ve kültürel örneklerden ilham alıp onları izleyebilmek için bu asil ve tarih yaratan kültürün merkezine göz dikmişlerdir.

Dünya Ehl-i Beyt (a.s) Kurultayı Resulullah'ın (s.a.a) Ehl-i Beyt'inin izleyicileri arasında karşılıklı yardımlaşma, fikir alış-verişi, vahdet ve birliğin zaruretinin bilincinde olarak dünya Şiileri ile faal bir ilişki oluşturma amacıyla konferanslar düzenleme, kitap basma, telif eserlerini tercüme etme ve Şia düşüncesi alanında insanları bilgilendirme vasıtasıyla Ehl-i Beyt ve Muhammedî öz İslam kültürünü yaymak için Şia'nın iş bilir, büyük ve yaratıcı gücünden ve Caferî mektebi düşünürlerinden yararlanarak bu meydana ayak basmıştır. Rabbimize şükürler olsun ki, büyük rehberimiz Ayetullah Hameneî'nin (Allah sayesinde başımızdan eksik etmesin) özel yönlendirmeleriyle bu hassas ve kültür yaratıcı meydanda çok önemli adımlar atılmıştır. Gelecekte bu nurlu ve asil hareketin günden güne hızlanıp büyümesini, günümüz dünyasının ve Kur'an ve Ehl-i Beyt'in berrak maarifine susuz insanların bu mektebî maneviyetin, irfanî mektebin ve velaî İslam'ın kaynağından daha fazla yararlanmasını ümit ederiz.

Biz Ehl-i Beyt (a.s) kültürü sağlam, mantıklı, üslubuna uygun ve doğru bir şekilde sunulması durumunda uyanış, hareket ve maneviyet sancaktarları olan Resulullah'ın Ehl-i Beyt'inin mirasının kalıcı cilvelerini dünya insanların gözleri önüne serebileceğine, zuhur asrının eşliğinde Hz. Mehdi'nin (a.f) evrensel hükümetine susamış olan

yorgun dünyayı modern cehaletten ve dünyayı sömürenlerin başına buyruk hareketlerinden, ahlak ve insanlığa aykırı kültürlerden kurtarıp yapacağına inanıyoruz.

İşte bu nedenle, bu doğrultuda yazar ve araştırmacıların araştırma eserlerine ve ilmi faaliyetlerine kucak açıyor ve kendimizi bu yüce kültürün yayılma için çaba harcayan yazar ve mütercimlerin hizmetçisi biliyoruz.

* * *

Şimdi elinizdeki kitabı hazırlayan “Dünya Ehlibeyt Kurultayı”na ve eseri Türkçeye kazandıran değerli mütercim sayın “Vahdettin İNCE”ye teşekkür ediyor ve çalışmalarında başarıları diliyoruz.

Yine, bu eserin hazırlanmasında zahmetleri geçen tercüme bürosundaki aziz kardeşlerimiz ve sadık arkadaşlarımıza tüm samimiyetimizle teşekkür ediyor, kültürel cihad meydanında bu küçük adımın mevlamızın rızasını kazanmasını temenni ediyoruz.

Dünya Ehlibeyt Kurultayı
Kültürel Yardımcılığı

ÖNSÖZ

Rahman ve Rahim Allah'ın Adıyla

Hamd, her şeyi yaratan ve ona yol gösteren Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Allah'ın kulları için rehber olarak seçtiği önderler, özellikle peygamberlerin sonuncusu, elçilerin ve Allah'ın dostlarının efendisi Ebu'l-Kasım Muhammed Mustafa (s.a.a) ile onun mübarek ve tertemiz Ehl-i Beyt'i'nin üzerine olsun.

Yüce Allah insanı yarattı ve onu akıl ve irade unsurları ile donattı. İnsan akli ile gerçeği görüp ortaya çıkarır ve onu batıldan ayırt eder. İrade ile de yararına gördüğü, amaçlarını ve hedeflerini gerçekleştireceğini düşündüğü şeyi seçer.

Yüce Allah, bu ayırt edici akli kulları için hüccet kıldı. Bu akıllara hidayet pınarından feyiz sunarak onları destekledi. Çünkü insana bilmediklerini öğreten, onu lâıyığı olduğu kemal yoluna yönlendiren, ona uğruna yaratıldığı ve gerçekleştirilmesi için dünyaya getirildiği amacı bildiren O'dur.

Kur'ân-ı Kerim bize ilâhî hidayetini, ufuklarını, gereklerini ve yollarını açık nasları ile belirtti. Ayrıca bir yandan bu hidayetini gerekçelerini ve sebeplerini açıklarken, öbür yandan onun meyvelerini ve sonuçlarını gözler önüne serdi.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"De ki, asıl hidayet Allah'ın hidayetidir."¹

"Allah dilediği kimseleri doğru yola iletir."²

"Allah gerçeği söyler ve O doğru yola iletir."³

"Kim Allah'a sarılırsa, o kesinlikle doğru yola iletilmiştir."⁴

1- En'âm, 71

2- Bakara, 213

3- Ahzâb, 4

4- Âl-i İmrân, 101

"De ki, Allah hakka iletir. Hakka ileten mi uyulmaya daha lâyıktır, yoksa başkasının kılavuzluğundan yararlanmadıkça kendisi doğru yolu bulamayan mı?"¹

"Kendilerine bilgi verilenler, Rabbinden sana indirilen mesajın gerçek olduğunu, üstün iradeli ve hamde lâyıktır Allah'ın yoluna ilettiğini görürler."²

"Allah'tan kaynaklanan bir yol gösterme olmaksızın keyfi arzusuna uyandan daha sapık kim olabilir?"³

Buna göre hidayetın kaynağı yüce Allah'tır ve gerçek hidayet O'nun hidayetidir. İnsanı elinden tutup doğru yola ve sağlam gerçeğe ileten O'dur.

Bunlar ilmin desteklediği, bilginlerin idrak edip bütün varlıkları ile boyun eğdikleri gerçeklerdir.

Yüce Allah, insan fitratını kemale ve cemale eğilimli bir yapıda yarattı. Sonra onu lâıyığı olduğu kemale yönlendirmekle ödüllendirdi ve ona kemale erdirecek yolu tanıma nimetini bağışladı. Bu yüzden yüce Allah; "**Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım.**"⁴ buyuruyor. Nasıl ibadet edileceği bilinmeden bu görev gerçekleştirilemeyeceği için bilmek ile ibadet etmek kemal zirvesine erdirecek tek yol ve yegâne amaç olmuştur.

Öte yandan insanın kemale doğru hareketinde itici enerji olması için onu öfke ve hırs içgüdüleri ile donattığından dolayı, öfkenin ve hırsın ve bunlardan kaynaklanan ve bunların gerekleri olan arzu ve duyguların egemenliğinden kurtulmasından emin olunamaz. Bundan dolayı insan aklının ve diğer bilgi edinme yöntemlerinin yanı sıra sağlıklı algılamayı ve görmeyi garanti edecek araçlara da muhtaçtır. Bu araçlar sayesinde yüce Allah'ın ona yönelik hücceti tamamlanmış, hidayet nimeti kemale ermiş ve böylece serbest iradesiyle iyilik ya da kötülük yolunu seçmesini mümkün kılacak bütün sebeplere sahip olmuş olur.

Bundan dolayı ilâhî hidayet yasası, insan aklını desteklemeyi gerekli gördü. Bu destek ilâhî vahiy ve kulları doğru yola yöneltme sorumluluğunu üstlenmek üzere Allah tarafından seçilen hidayet

1- Yûnus, 35

2- Sebe', 6

3- Kasas, 50

4- Zâriyât, 56

önderleri aracılığı ile gerçekleştirdi. Bu desteklemenin izlediği yol, gerekli bilgileri ayrıntılı şekilde sunmak ve hayatın her alanında gerekli olan yönlendirmeleri yapmaktır.

Tarihin başlangıcından itibaren bütün çağlar ve yüzyıllar boyunca peygamberler ile onların vasileri ilâhî hidayet meşalesini elden ele taşımışlardır. Yüce Allah kullarını hiçbir yerde, hiçbir zaman hidayete iletici hüccetsiz, doğru yolu gösterici mürşitsiz ve aydınlatıcı ışıksız bırakmamıştır. Aklın delillerini destekler nitelikteki vahiy nasları açıkça belirtiyor ki, yeryüzü yüce Allah'ın kullara hitap edecek hüccetinden yana boş kalmaz. Çünkü böyle bir boşluk insanlar tarafından yüce Allah'a karşı bahane ve gerekçe olarak kullanılabilir. Buna göre hüccet kullardan önce, kullarla beraber ve kullardan sonra hep vardır. Öyle ki, eğer yeryüzünde sadece iki kişi kalsa, onlardan biri hüccet olur. Kur'ân-ı Kerim bu ilkeyi şüpheye yer bırakmayacak şekilde şöyle vurguluyor: "**Sen sadece bir uyarıcısın ve her kavmin bir yol göstericisi vardır.**"¹

Yüce Allah'ın nebileri, Resulleri ve onların yol gösterici vasileri doğru yola yöneltme görevini bütün aşmaları ile üstlenirler. Bu aşamalar şu maddelerde özetlenebilir:

1- Vahiy tam bir şekilde almak ve ilâhî elçiliği en ince ayrıntısına kadar kapsamak. Bu aşama elçiliği üstlenmek için tam bir hazırlanmışlığı gerektirir. Bundan dolayı elçilerle ilgili seçim, tamamı ile Allah'a ait bir iştir. Kur'ân-ı Kerim'de bu gerçek şöyle ifade ediliyor: "**Allah elçilik görevini kime vereceğini daha iyi bilir.**"², "**Allah elçilerinden dilediğini seçer.**"³

2- İlâhî elçiliği insanlığa ve elçiliğin hitap ettiği kitleye ulaştırmak. Bu ulaştırma görevi, ulaştırma görevini, ulaştırmanın amaçlarını ve gereklerini bütün ayrıntıları ile kapsamada somutlaşan tam bir yeterliliğin yanı sıra yanlış yapmaktan ve sapmalardan korunmuş olmaya dayanır. Yüce Allah bu ilkeyi şöyle ifade ediyor: "**İnsanlar tek bir ümmet idi. Allah peygamberleri müjdeciler ve uyarıcılar olarak gönderdi. Onlarla beraber anlaşmazlığa**

1- R'âd, 7

2- En'âm, 124

3- Âl-i İmrân, 179

düştükleri konularda insanlar arasında hüküm vermek üzere gerçeği içeren kitabı gönderdi."¹

3- İlâhî risalete inanan bir ümmet oluşturmak ve bu ümmeti hidayete erdirici önderliği destekleyip güçlendirmeye hazırlamak. Bu hazırlığın amacı ilâhî risaletin amaçlarını gerçekleştirmek ve onun yasalarını hayata uygulamaktır. Kur'ân-ı Kerim'in ayetleri bu görevi açık bir dille vurgularken tezkiye (arındırma) ve talim (öğretim) terimlerini kullanarak şöyle diyor: **"Onları arındırıp yücelten, onlara kitabı ve hikmeti öğreten bir elçi gönderdi."**² Tezkiye, insana lâıyk kemal doğrultusundaki eğitimidir. Bu eğitim, kemalin bütün unsurları ile donanmış, elverişli bir örneğin varlığını gerektirir. Nitekim yüce Allah şöyle buyuruyor: **"Allah'ın Elçisi'nde sizin için güzel bir örnek vardır."**³

4- İlâhî risaleti, onun için belirlenen süre boyunca bozulmadan, değişmeye ve kayba uğratmadan korumak. Bu görev de ilmi ve ruhsal yeterliliği gerektirir ki buna "ismet" (yanılığdan ve hatadan korunmuşluk) denir.

5- Manevî misyonun amaçlarını gerçekleştirmek, fertlerin vicdanlarında ve toplumların kurumlarında ahlâkî değerleri kökleştirmek için çalışmak. Bu da ancak ilâhî kriterleri yürürlüğe koymakla, ilâhî misyonun kriterleri uyarınca ümmetin işlerini yönetmeyi üstlenen siyasî bir yapı kurarak hanif dinin yasalarını topluma uygulamakla mümkündür. Bu yürütme görevi bilge bir yönetim kadrosu, üstün bir cesaret, büyük bir kararlılık, fertlerin psikolojileri ile toplumsal uygulamalarla, fikrî, siyasî ve sosyal akımlarla, yönetim, eğitim ve hayat tecrübeleri ile ilgili tam bir bilgiyi gerektirir. Bunların hepsini evrensel bir dinî devleti yönetmeyi sağlayacak ilmî yeterlilikle özetleyebiliriz. Bu ilmî yeterliliğe dinî yönetimi her türlü sapmadan ve yanlış uygulamadan koruyacak ruhsal yeterlilikte ifadesini bulan "ismet" (yanılmadan ve hatadan korunmuşluk) sıfatını da eklemek gerekir. Çünkü bu yönden bir yetersizlik hâlinde baş gösterebilecek olan sapmalar ve yanlışlıklar yönetimin uygulamaları ve ümmetin bu uygulamalara uyması ilâhî risaletin amaçları ile çelişen olumsuz etkiler meydana getirebilir.

1- Bakara, 213

2- Cuma, 2

3- Ahzâb, 21

Tarih boyunca gelen peygamberler ile arkalarından gelen seçkin önderler özveriyi gerektiren hidayet yolunu izlediler, meşakkatli eğitim yolunda yürüdüler, ilâhî elçilik görevini yerine getirme yolunda her türlü zorluğa katlandılar, ilâhî elçilik hedeflerinin gerçekleşmesi yolunda kendini ilkelerine ve inançlarına adanmış bir insanın feda edebileceği her şeylerini feda ettiler. Bir an bile geri çekilmediler, göz açıp kapatacak bir süre kadar bile yerlerinde saymadılar.

Yüce Allah onların yüzyıllar boyu süren kesintisiz gayretlerini ve cihatlarını peygamberlerin sonuncusu olan Abdullah oğlu Muhammed'in (s.a.a) peygamberliği ile taçlandırdı, büyük emaneti ve bütün aşamaları ile hidayet sorumluluğunu ona yükledi, ondan bu emanetin hedeflerini gerçekleştirmesini istedi. Bu en büyük peygamber bu sarp ve dikenli yolda müthiş adımlar attı, köklü değişimlere yol açan davetler ve inkılapçı hareketler alanında son derece kısa sürede mümkün olan en büyük başarıyı gerçekleştirdi. Yirmi yıl kadar süren geceli gündüzlü çabalarının ve cihadının başlıca kazanımları şu maddelerde özetlenebilir:

1- İnsanlığa süreklilik ve kalıcılık unsurlarını içeren eksiksiz bir ilâhî mesaj sunmak.

2- Bu mesajı yozlaşmadan ve sapmadan koruyan unsurlarla donatmak.

3- İlke olarak İslâm'a, önder olarak Peygamberimize ve hayat yasası olarak şeriata inanan bir ümmet oluşturmak.

4- İslâm sancağını taşıyan ve ilâhî şeriati uygulayan bir siyasî yapı, bir İslâm devleti kurmak.

5- Peygamberimizin önderliğinde örneğini bulan hikmetli ilâhî önderliğin aydınlık saçan yüzünü sunmak.

Bu ilâhî risalet ve görevin hedeflerini eksiksiz bir şekilde gerçekleştirmek için şunlar zarurîdir:

a) Bu ilâhî risaletin uygulamasını ve onu yozlaştırıp yıkmak için sürekli fırsat kollayan komplolardan korumayı garanti edecek yeterlilikte bir önderliğin devamlı şekilde varolması.

b) İlmî ve psikolojik bakımdan yeterli eğitimci eli ile verilecek sağlıklı bir eğitimin nesillere boyunca sürmesi, bu yeterli eğitimcinin ahlâkta ve davranışta Peygamberimiz gibi örnek olması, ilâhî risaleti bütün yönleri ile kapsayıp bütün davranışlarında ve tutumlarında somutlaştırması.

Bundan dolayı Peygamberimiz (s.a.a) ilâhî bir plân gereğince Ehl-i Beyt'ine mensup bazı seçkinleri hazırlamakla ve bu seçkinlerin isimlerini ve fonksiyonlarını açıkça belirtmekle yükümlü kılındı. Bu seçkin önderler, Peygamberimizin (s.a.a) başlattığı büyük hareketin ve kıyamete kadar hüküm sürecektir olan ilâhî hidayet dizginlerini yüce Allah'ın emri ile teslim alacaklar, yüce Allah'ın ebedîlik bahşettiği ilâhî risaleti cahillerin bozmalarından ve hainlerin tuzaklarından koruyacaklar, yüzyıllar boyunca ve dünya durdukça kriterlerini açıklamayı, sırlarını ve hazinlerini gözler önüne sermeyi üstlendikleri mübarek şeriatın değerleri ve kavramları uyarınca nesilleri eğiteceklerdi.

Bu ilâhî plân, Resulullah'ın (s.a.a) sözlerinde şöyle somutlaşıyor: *"Ben size iki değerli emanet bırakıyorum. Bunlara sarıldığımız takdirde kesinlikle sapıtmazsınız. Bunlar Allah'ın kitabı ile benim Ehl-i Beyt'imdir. Bunlar Havuz'da yanıma gelinceye kadar birbirlerinden asla ayrılmayacaklardır."*

Ehl-i Beyt İmamları (hepsine Allah'ın selâmı olsun) Peygamberimizin (s.a.a) Allah'ın emri ile kendinden sonra ümmetin önderliği üstlenmek üzere tanıttığı en hayırlı kimselerdir.

On iki Ehl-i Beyt İmam'ının hayat çizgisi, Peygamber (s.a.a) döneminden sonraki İslâm'ın gerçek çizgisini yansıtır. Onların hayatlarını kapsamlı biçimde incelemek, köklü İslâm hareketinin kapsamlı bir portresini gözlerimiz önüne sürer. O İslâm hareketi ki, Peygamberimizin (s.a.a) vefatının arkasından ateşli enerjisi zayıflamaya yüz tutuktan sonra ümmetin derinliklerinde içten içe yol almaya başladı. Bu süreçte Masum İmamlar (s.a) ümmeti bilinçlendirmeye, ümmetin enerjisini Peygamberimizin (s.a.a) kutsal devrimini kavrama doğrultusunda harekete geçirmeye çalıştılar. Fakat yönetimin ve ümmetin tutumlarına egemen olan evrensel yasaların müsaade ettiği ölçüde ilerleyebildiler.

Bu râşid İmamların hayatlarında dikkat çeken ortak özellikler şunlar oldu: Peygamberimizin (s.a.a) açtığı çağırışı ısrarla izlediler. Ümmet, teveccühünü onlara yönelterek onlarla kaynaştı, onları **Hidayet Önderleri** ve müminlerin yolunu aydınlatan yıldızlar olarak benimsedi. Onlar Allah'a ve O'nun rızasına ulaştırıcı kılavuzlar, Allah'ın emrinin kararlı uygulayıcıları, Allah sevgisinde kemale erdirenler, Allah özleminin ateşinde eriyenler, imrenilen insanî kemalin zirvelerine yönelik tırmanışta birbirleri ile yarışanlardır.

Onların hayatı cihadın, sabırla Allah'a itaat etmenin, zalimlerden gelen cefanın çeşitli örnekleri ile doludur. Öyle ki, yüce Allah'ın hükümlerini yürürlüğe koyma uğrunda kararlı direnişin en üstün örnekleri oldular. Bu direnişin arkasından onurlu şehitliği, onursuz hayata tercih ederek yüce bir mücadelenin ve büyük bir cihadın arkasından Allah'a kavuşma başarısını elde ettiler.

Tarihçiler ve yazarlar, bu İmamların hayatlarını her açıdan ele alıp tam anlamı ile incelediklerini iddia edemezler. Bundan dolayı bizim bu girişimimiz onların hayatlarından bazı kesitler, kişilikleri, davranışları ve tutumları hakkında tarihçilerin kaydettikleri ve araştırma kaynaklarında bulabildiğimiz bazı alıntıları sunmaktan ibarettir. Yüce Allah'ın bu çalışmamızı faydalı kılmasını umarız. Hiç şüphesiz başarının sahibi O'dur.

Ehl-i Beyt hareketi hakkındaki bu incelememiz, İslâm Peygamberi ve elçilerin sonuncusu Abdullah oğlu Muhammed Mustafa (s.a.a) ile başlayıp, vasilerin sonuncusu ve beklenen Mehdi Muhammed b. Hasan Askerî ile son buluyor. Yüce Allah onun ortaya çıkışını çabuklaştırsın ve yeryüzünü adaleti ile aydınlatsın.

Bu kitap, Resulullah'tan (s.a.a) sonra Ehl-i Beyt İmamları'nın üçüncüsü ve masum hidayet önderlerinden beşincisi olan İmam Hüseyin b.Ali'nin hayatını incelemeye ayrıldı. İmam Hüseyin (a.s) kendisinin, pak Ehl-i Beyti'nin ve ashabının temiz kanıyla İslam'ın yüce ağacına su verdi ve onun yıkılmasını önledi. O, Hz. Muhammed Mustafa (s.a.a)'nın bildirdiği gibi zalimlerin oluşturdukları tufanlara, karşı ümmet için "Hidayet çırağı ve kurtuluş gemisi idi.

Bu kutsal projenin gerçekleştirilip gün ışığına çıkarılması için yoğun gayretleri ile katkıda bulunan bütün kardeşlerimize, özellikle Seyyid Munzir Hâkim'in denetiminde çalışan yazarlar kurulunun üyelerine şükranlarımızı sunmalıyız.

Son sözümüz bizi bu kutsal projeyi gerçekleştirmeye muvaffak eden yüce Allah'a dua ve şükürlerimizi sunmak olacaktır. O, kâfidir ve ne güzel yardımcıdır.

Dünya Ehl-i Beyt Kurultayı

1. BÖLÜM

- **İmam Hüseyin'in (a.s) Hayatına Kısa Bir Bakış**
- **İmam Hüseyin'in (a.s) Kişiliğinden Yansımalar**
- **İmam Hüseyin'in (a.s) Kişiliğinden Görünümler**

ŞEHİT İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) HAYATINA KISA BİR BAKIŞ

- İmam Ebu Abdullah Hüseyin b. Ali b. Ebu Talib (a.s)... Kerbela şehidi... Resulullah'tan (s.a.a) sonra Ehl-i Beyt İmamlarının üçüncüsü... Hadis âlimlerinin ortak görüşüne göre cennet gençlerinin efendisi... Hz. Resul'ün (s.a.a) soyunu devam ettiren iki kişiden biri... Resulullah'ın (s.a.a) Necran Hıristiyanlarıyla lânetleşirken yanına aldığı dört kişiden biri... Allah'ın, kendilerinden bütün kirleri giderip tertemiz kıldığı örtü ashabından (ashab-ı kisa) biri... Allah'ın sevimlerini emrettiği Resul-i Ekrem'in yakınlarından biri... Sarılanın kurtulduğu, uzaklaşanınsa saptığı bildirilen iki ağır emanetten (sekaleyn) biri...

- Hüseyin, kardeşi Hasan'la birlikte tertemiz ve bereket membaı kucaklarda, tarihin tanık olduğu en mükemmel babanın, annenin ve dedenin bağrında büyüdü. Dedesi Resul-i Ekrem'in berrak membaından, yüce ahlâkımdan ve şefkat yağmurundan beslendi. Onun derin sevgisi ve yakın gözetimine mazhar oldu. Öyle ki Hz. Peygamber'in edebi, yol göstericiliği, liderliği ve cesareti ona geçti. Böylece babası Murtaza'dan ve kardeşi Mücteba'dan sonra kendisini bekleyen büyük imamet makamı için gerekli olan liyakati kazanmış oldu. Bu nedenle de Resul-i Ekrem, birçok kere ve değişik münasebetlerle ümmetine onun imamlığını deklâre etmişti: "Hasan ve Hüseyin kıyam etseler de, otursalar da imamdırlar." "Allah'ım! Ben o ikisini seviyorum; sen de onları seveni sev."

- Bu büyük İmam'ın şahsında peygamberlik ve imamet damarları buluşmuş, soy ve itibar şerefi bir araya gelmişti. Müslümanlar, dedesinde, babasında ve annesinde gördükleri temizliği, berraklığı, onuru ve cömertliği onda da görüyorlardı. Kişiliği, insanlara onların tümünü birden hatırlatıyordu. Onu seviyor ve ona saygı duyuyorlardı. Bütün bunların yanında, babasından ve kardeşinden sonra, insanların, dinî konularda ve hayatta karşılaştıkları sorunların çözümü için

başvurabilecekleri tek merci idi. Özellikle cahilîye karakterli Emevî egemenliği altına girdikten sonra bin bir türlü zorluğun peş peşe yaşandığı o zor dönemde varlığı, Müslümanlar için bir rahmetti. Cahilî Emevî egemenliği, Müslümanları öyle bir darboğaza sokmuştu ki, bundan önce bunun gibisi hiç yaşanmamıştı. Hüseyin (a.s) özelde Muhammed (s.a.a) ümmetini, genelde bütün insanlığı bu yeni cahilîyenin pençelerinden ve çirkeflerinden kurtarabilen tek İslâmî ve ilâhî şahsiyeti.

- Hüseyin b. Ali (a.s), babası Murtaza ve kardeşi Mücteba gibi, hayatının her aşamasında, bütün pratik hareketlerinde kâmil bir ilahî insanın örneği idi. Allah uğruna eziyetlere katlanmak, hoşgörü, cömertlik, merhamet, cesaret, zulme yüz vermemek, irfan, kulluk, Allah korkusu, hak karşısında tevazu ve batıla karşı baş kaldırmak hususunda yüksek nebevî ahlâkın canlı ve somut bir örneği idi. Allah yolunda cihat, marufu emretme, münkeri yasaklama konusunda göz kamaştırıcı bir kahramanlık timsaliydi. Resullerin efendisi dedesinin şeriatında en mükemmel şekliyle vurgulanan başkasını kendine tercih etmenin ve fedakârlığın en ideal temsilcisiydi. Öyle ki dedesi Resulullah (s.a.a), onun hakkında şöyle buyurmuştu: "Hüseyin bendendir ve ben de Hüseyin'denim." Bu sözleriyle Peygamber (s.a.a), kendi soyundan olan ve kendi elleriyle terbiye ettiği bu büyük şahsiyetin yüceliğini en güzel şekilde ifade etmiştir.

- Hüseyin b. Ali (a.s), dedesinden sonra kadınların efendisi Sıddıka-i Tahire, Fatıma-i Zehra'nın (a.s) gözetiminde ve vasilerin efendisi, Müslümanların İmamı, babası Murtaza'nın (a.s) himayesinde büyüdü. O sırada babası, Resulullah'ın (s.a.a) vefatından sonra Müslüman ümmetin önderlik kurumunun sapması şeklinde belirginleşen ağır ve meşakkatli imtihanı yaşıyordu. Babasını ve annesini bu ağır imtihanın acıları çepeçevre kuşatmıştı; büyük imamlık makamını, hiçbir kanıt, belgeye ve hiçbir haklı gerekçe ve yetkiye dayanmaksızın ele geçiren zümreye karşı çetin bir mücadelenin merkezindeydiler... Hz. Hüseyin, kardeşi Hasan, babası Ali ve annesi Zehra (a.s) ile birlikte bu sınavı yaşıyordu, acılarını yüreğine gömüyordu. Henüz çocuktu; ama sınavın derinliğinin ve musibetin şiddetinin farkındaydı.

- İmam Ebu Abdullah Hüseyin (a.s), Ömer'in hilâfeti zamanında delikanlılık çağını yaşıyordu. Babası ve kardeşiyle birlikte, açık bir şekilde yönetimle ilgilenmekten uzak durdu. Babası Ali b. Ebu

Talib'in (a.s) hayat tarzında ve parlak ilkesel tavırlarında belirginleşen sahih nebevî çizgi çerçevesinde insanların aydınlatılması ve dinin öğretilmesi faaliyetlerine ağırlık verdi.

- İmam Hüseyin (a.s), Osman'ın halifeliği döneminde babasının yanında yer aldı. Henüz gençliğinin baharındaydı. İslâm için bütün içtenliğiyle, ihlâsla çalışıyordu. Osman ve sırdaşlarının egemenliği döneminde ümmetin ve devletin bünyesini kemirmeye başlayan fesadın durdurulması amacıyla yönelik faaliyetlerinde babasıyla birlikte mücadele veriyordu. Bu süre içinde babasının belirlediği pratik tavrın dışına çıkmadı. Bilâkis, Resulullah'tan (s.a.a) sonra babasının uhdesinde olan meşru önderliğin emrinde samimî bir asker olarak hareket etti.

- Mübarek Alevî devletin iş başında olduğu dönemde Hüseyin, babasının yanında bulundu. Bütün önemli olaylarda ve bütün savaşlarda fiilen rol aldı. Biatlerini bozanlara (Cemel Ashabı), meşru halifeyi tanımayıp yoldan çıkanlara (Emevîler) ve okun yaydan fırladığı gibi dinin çerçevesinin dışına çıkanlara (Haricîler) karşı savaşmaktan kaçınmadı. Oysa babası, hem onun, hem de kardeşinin hayatına büyük önem veriyordu. Çünkü onların ölümleriyle Resulullah'ın (s.a.a) neslinin kesilmesinden korkuyordu. Son ana kadar ikisi de babalarının yanından ayrılmadılar. Babalarının Allah'ın evlerinden bir evde şehit edilmesine kadar Iraklılardan gördüğü eziyeti, onlar da gördü. Babaları Kûfe camiinde, ibadet mihrabında, hayatının en kutsal anında, Kâbe'nin Rabbine yöneldiği ibadet anında, hain bir kılıç darbesiyle yere yığıldı ve o sırada şöyle dedi: "*Kurtuldum; andolsun Kâbe'nin Rabbine...*"

- Sonra kardeşi Hasan-ı Mücteba'nın yanında yer aldı. Kardeşine biat etti. Nitekim Kûfe'de bulunan Muhacirler, Ensar ve onlara güzellikle tâbi olan Müslümanların geneli de Hasan'a biat etmişti. Muaviye'nin İmam Hasan'ı gözden düşürmek, gücünü kırmak ve meşru hükümetini yıkmak için kurduğu tüm komplolara rağmen, gerek Resulullah'ın (s.a.a), gerekse babasının (a.s) imamlığını deklâre ettiği kardeşinin çizdiği hareket tarzının dışına çıkmadı.

- Hüseyin (a.s), kardeşi Hasan'ın (a.s) tavırlarını ve bu tavırların yol açtığı sonuçları çok iyi anlıyordu. Çünkü özellikle İmam Ali'nin (a.s) şehit edilmesinden sonra İslâm ümmetinin yaşadığı konjonktürü çok iyi biliyordu. Çünkü basit ve sıradan insanlardan oluşan toplumun büyük bir kesimi, Muaviye'nin oyunlarının ve sahte şiarlarının

farkında değildi. İslâm hilâfetinin merkezi olan Kûfe toplumunun tabanını ne yazık ki bu basit ve bilinçsiz insanlar oluşturuyordu. Nitekim Muaviye, avenesini ve işbirlikçilerinin, İmam'ın ordusunun omurgasını oluşturan halk kesimleri arasında yaydıkları yanıltıcı propagandalar neticesinde, bu basit ve bilinçsiz insanlar, İmam Ali b. Ebu Talib'in (a.s) çizgisinin hak çizgisi olduğu hususunda kuşkuya düşmeye başlamışlardı. İmam Hasan (a.s), doğuştan sahip olduğu siyasal yeteneğine, edebî cesaretine ve sağlam mantığına rağmen, halk tabanını ikna edemedi. Bir türlü halka, Muaviye'nin en ucuz bir fiyatla halifeliği elde etmek için önerdiği barış plânının bir sahtekârlık olduğunu anlatamadı. İmam Hasan (a.s) bütün siyasî yolları denedikten ve bir usta siyasetçinin İmam Hasan (a.s) ve taraftarlarının yaşadığı o olumsuz siyasal, toplumsal ve psikolojik şartlarda katedebileceği bütün yolları katettikten sonra, sonunda henüz güçlü bir pozisyondaiken önerilen barış plânını kabul etmek zorunda kalıp hilâfetten vaz geçti; ama Muaviye'nin egemenliğinin meşruluğunu onaylamadı. Bunun yanında birtakım şartlar koştu ki, bunlar, kısa ve uzun vadede Muaviye'nin ve Emevî egemenliğinin maskesini düşürecek, iğrençliğini gözler önüne serecek nitelikteydi.

- Böylece İmam Hasan (a.s), düşmanları bir yana, taraftarlarından olan en yakın adamlarından gördüğü eziyetlere, nahoş hareketlere tahammül ettikten sonra en zor ve en meşakkatli yolu seçerek büyük bir başarı elde etti. İslâm'ı ve Resulullah'ın (s.a.a) kabilesi Kureys'e mensubiyeti kullanarak İslâm'ın işini bitirmek için, İslâm kisvesine bürünen ve uzlaşma ve barış şiarlarını yükselten cahilî karakterli Emevî iktidarının gerçek yüzünü gözler önüne serdi. Muaviye'nin büyük bir ustalıkla Müslümanlara, o gün İslâm yönetimine kurulan ve Resulullah'ın halifesi adıyla Müslümanlara hükmeden Ebu Süfyan Oğulları'nın çok yakın bir zamana kadar İslâm'la savaşıyor kimseler olduklarını unutturmuş olduğunu dikkate alınırca, İmam Hasan'ın başarısının büyüklüğünü daha iyi anlarız.

- İmam Hasan (a.s), barış antlaşmasına imza atmakla, İslâmî görünümüne bürünerek yeniden hortlayan cahilî Emevî yönetimine karşı geliştirilecek devrimci bir hareket için gerekli zemini hazırlamış oldu. Çünkü Muaviye iktidara gelir gelmez, İmam Hasan'ın koştuğu bütün şartları çiğnedi. Kendisinden sonra veliaht tayin etmemek, Ali Şiasına, Hasan ve Hüseyin'e (a.s) karşı olumsuz bir tavır içinde olmamak gibi

antlaşma maddelerini hiçe sayarak gerçek kimliğini gözler önüne serdi.

Muaviye, bu şartlara bağlı kalma noktasında kendine daha fazla hâkim olamadı. Nihayet, nefsinin kendisine telkin ettiği iğrenç bir plânla İmam Hasan'ı (a.s) zehirlemeye karar verdi. Böylece kendisinden sonra halifeliği oğlu fasık Yezid'e miras bırakmaya elverişli bir ortam hazırlamak istedi. Fakat, kabul ettiği şartları çiğnemenin ve bu iğrenç plânın etkilerini, doğuracağı tepkileri kestirememişti; ne gibi olumsuzlukların biçimleneceğini tahmin edememişti. Nitekim Emevî iktidarının üzerinden daha yirmi yıl geçmemişti ki, Müslümanlar, Emevî iktidarının iğrençliğini ve cahilî karakterini fark ettiler. Bu da, Şîh halk tabanının iktidara karşı bir ayaklanma başlatması için elverişli bir ortamın oluşmasına yardımcı oldu. Böylece devrim için uygun koşullar oluştu. Muaviye'nin ölümü ve şarap içen, dinî hükümleri hiçe sayan, fasık Yezid'in iktidara gelmesi, dönemin gözde sahabîlerinden ve tâbiîn kuşağının genelinden biat alması ve haksızlığa boyun eğmeyenlerin efendisi, Müslümanların İmamı, zulmün hasmı, Ebu Abdullah Hüseyin'den (a.s) biat alma hususunda ısrar etmesiyle birlikte bu şartlar iyice olgunlaştı.

- Muaviye b. Ebu Süfyan, yaklaşık yirmi yıl hüküm sürdü. Bu süre içinde, halkı aç bırakma, terör estirme, yalan ve hile esasına dayalı bir politika izledi. Bütün bunlar, bir yandan ümmetin gerçeğin farkına varmasına yol açarken, bir yandan da insanların iradelerini yitirmelerine neden oldu. Böylece ümmet, gafletten uyandı; Ehl-i Beyt (a.s) çizgisinin hakkaniyetine yönelik kuşkuları bertaraf oldu, Emevîlerin gerçek yüzlerine dair bilgisizlikleri ortadan kalktı. Fakat zulme ve zalimlere karşı dikilecek güce henüz kavuşabilmiş değildi. Ümmet, ünlü şair Ferezdak'ın, Kûfelilerin çağrısına uyarak Irak'a gitmekte olan İmam Hüseyin'e: "Kalpleri senden yana, ama kılıçları sana karşı." dediği bir durumdaydı.

Bu noktadan itibaren, cahilî Emevî iktidarına karşı ayaklanmak için gerekli tüm koşullar hazırlandıktan sonra, İmam Hüseyin (a.s) için alması gereken şer'î tavır kesinleşmiş oldu. Çünkü İmam Hasan (a.s) zamanında yaşanan kuşku ve tereddüt sürecinde fiilî bir ayaklanmanın herhangi bir faydası olmazdı. Ama İmam Hüseyin'e (a.s) hüccet tamamlanmıştı. Çünkü Iraklılar kendisine mektuplar göndermiş ve bölgelerine gelmesini istemişlerdi. Bundan önce Kûfeliler, Emevîlerin valisini şehirden kovmuş ve Emevî iktidarını

tanımadıklarını ilân etmişlerdi. Bu, Ehl-i Beyt Şiasının yeniden bilinçlendiğinin bir göstergesiydi.

İmam Hüseyin (a.s), sebat etmeyeceklerini, iktidar sahiplerinin tahrik ve teşvikleri karşısında irade zaafı sergileyeceklerini, egemenlerin baskılarına ve korkutmalarına direnemeyeceklerini bildiği hâlde, çağrılarına olumlu yanıt verdi. Çünkü yayılma eğilimi gösteren bu yeni hastalığı, git gide Peygamberliğin bütün şiarlarını ortadan kaldırmadan, İslâmî hilâfeti bir şahlık ve kayserlik rejimine dönüştürecek imkânı bulmadan, tedavi etmek üzere harekete geçmesi gerekiyordu. Aksi takdirde, dine darbe vurmak ve dinin bütünlüğünü parçalamak için üzerlerine din kisvesini geçiren Yezid ve benzeri cahilîye mensuplarının yönetimleri meşruiyet kazanmış olacaktı.

- İmam Hüseyin (a.s), başarı ve amaca ulaşmak için gerekli olan tüm şartlar oluştuktan sonra, ebediyete kadar devam edecek olan destanını yazmak için tarihî koşullarda hazırladığı bütün güçlerini ve imkânlarını seferber ederek kıyam etti.¹ Ümmetin vicdanını harekete geçirdi; yeniden risalet çizgisini izlemeye yöneltti; inançsal şahsiyetini yeniden diriltti; tağutî yöneticilerin üzerindeki meşruiyet kisvesini çıkardı, arkasına gizlendikleri maskelerini parçaladı; onlara karşı takınılması gereken şer'î tavır ümmetin tüm kuşaklarına gösterdi. Tağutlar da bu kıyamın şiarlarını, öğretilerini saptıramadılar. Asırlardır süregelen bir çizgi olarak bu devrimci hareketi durduramadıkları gibi. Bu hareket ki, zamanı geldiğinde, Benî Ümeyye, Benî Abbas ve benzerlerinin egemenliklerini silip süpürmüştü. Dolayısıyla Hüseyin'in devrimi, bütün milletler için bir nebevî ışık kaynağıdır. Nitekim ortaya koyduğu ve mücadelesiyle pekiştirdiği nebevî değerler, bütün egemenliklerin, bütün siyâsî rejimlerin değerlendirildiği bir kriter olarak tarihin sahnesinde yerini almıştır. Selâm olsun ona doğduğu gün, şehit edildiği gün ve tekrar diriltileceği gün.

1- Hz. Hüseyin'in devriminde yeterli oranda bulunan ve bir devrim hareketinin başarısı için gerekli olan beş zorunlu şart için bk. "Sevratu'l-Hüseyin en-Nazariye el-Mavkif en-Netaic", Seyyid Muhammed Bakır el-Hakîm, birinci baskı, Müessesetu'l-İmami'l-Hüseyin (a.s), s.62-92. ayrıca bk. Mecelletu'l-Fikri'l-İslâmî, sayı:17, Şehid Seyyid Muhammed Bakır es-Sadr'ın "et-Tahtitu'l-Hüseyinî li Tağyiri Ahlâkiyeti'l-Hezime" başlığı altında Hüseyinî devrim üzerine kaleme aldığı makale.

İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) KİŞİLİĞİNDEN YANSIMALAR

A-Kur'an Ayetlerinde İmam Hüseyin'in (a.s) Konumu

Müslümanlar, Ehl-i Beyt'in (a.s) fazileti, ilmî ve manevî makamlarının yüceliği, yüce Allah'ın insanda bulunmasını istediği bütün kemalatlarla bezenmişlikleri hususunda ittifak ettikleri kadar hiçbir konuda ittifak etmemişlerdir.

Müslümanlar arası bu ittifak, birtakım temel prensiplere dayanmaktadır. Bunlardan biri de, Kur'an-ı Kerim'in açık bir şekilde Ehl-i Beyt'in özel konumuna işaret etmesidir. Kur'an, onların her türlü kirden arındırıldıklarını vurgulamaktadır. Onların, yüce Allah'ın bütün insanlığa sunduğu mesajın bir ücreti olarak sevimeleri vacip olan akrabalar olduklarını ifade etmektedir. Onların, sırf Allah'a itaat eden, Allah'ın azabından korkan, O'nun korkusuyla ürperen, bu yüzden kendilerine cennete girme ve azaptan kurtulma garanti edilen iyiler olduklarını dile getirmektedir.

İmam Hüseyin'in (a.s), kirleri giderilmiş, tertemiz kılınmış Ehl-i Beyt'in bir ferdi olduğunda en küçük bir kuşku yoktur. Hatta, Necran Hıristiyanlarıyla Peygamberimizin (s.a.a) lânetleşmeleri olayıyla ilgili mübahele ayetinde açık bir şekilde dile getirildiği gibi, Hüseyin, Peygamber'in (s.a.a) oğlu vasfına sahiptir. Kur'an, bu hadiseyi, derin anlamlarıyla birlikte şu ifadelerle sonsuzluğa armağan etmektedir:

“Kim sana gelen bilgiden sonra seninle bu konuda tartışır da ki: Gelin çocuklarımızı ve çocuklarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım sonra *mubahele* (dua edelim) edelim de Allah'tan yalancılar üzerine lânet dileyelim.”¹

Hadisçilerin çoğunluğu, müstefiz düzeyine ulaşacak yoğunluktaki kanallardan, bu ayetin Ehl-i Beyt hakkında indiğini rivayet

1- Al-i İmran, 61

etmişlerdir. Ehl-i Beyt de Hz. Resulullah, Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin'dir. Nitekim hadisçiler, ayette geçen oğullardan maksadın hiç kuşkusuz, Hasan ve Hüseyin olduğunu belirtmişlerdir.

Bu olay, açık bir şekilde ortaya koymaktadır ki, Ehl-i Beyt, Allah katında yeryüzündeki insanların en hayırlıları ve en üstünleridir. Bu yüzden Resulullah (s.a.a) lânetleşmeye giderken onları yanına alıyordu. Nitekim Necran psikoposu da bu gerçeği şöyle itiraf etmişti:

"Birtakım yüzler görüyorum ki birisi, bunların hatırına Allah'tan koskoca bir dağı yerinden oynatmasını isterse, Allah bunu yapar."¹

Ayetten de anlaşılacağı gibi, bu kıssa, onların konumlarının yüceliğine, makamlarının yüksekliğine ve üstünlüklerine delâlet etmektedir. Onlar, Allah ve Resulünün en çok sevdikleri kimselerdir. Âlemlerde hiç kimse onların faziletlerinin düzeyine erişemez.

Kur'an-ı Kerim, Ehl-i Beyt hariç, Peygamber'den başka hiçbir Müslümanın masum olduğunu belirtmemiştir. Ama Kur'an, yüce Allah'ın, Ehl-i Beyt'i her türlü pislikten temizlemeyi dilediğini vurgulamıştır.²

Müslümanlar, Hz. Peygamber'in (s.a.a) eşlerinin Ehl-i Beyt kavramının kapsamına girip girmedikleri hususunda farklı görüşlere sahiptirler de, mübarek ayetin kapsamına Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin'in (a.s) girdikleri hususunda en küçük bir kuşku duymamaktadırlar.³

Buradan hareketle, Kur'an ayetlerinde onları sevmenin, onların çizgilerini izlemenin, onları başkalarından daha çok sevmenin zorunluluğunun vurgulanmış olmasının gerisindeki sırrı anlamamız mümkündür.⁴

1- Nuru'l-Ebsar s.100; ayrıca bk. Celaleyn, Ruhul-Beyan, Keşşaf, Beydavî ve Râzî tefsirleri, Tirmizî, 2/166, Sünen-i Beyhakî 7-63 Sahih-i Müslim, Kitab-u Fedailu's-Sahabe. Ahmed 1/ 85, Mesabîhu's-Sünne 2/201

2- bk. Ahzab, 33

3- bk. et-Tefsiru'l-Kebir, Fahu'r-Râzî; Tefsiru'n-Nisaburî; Müslim, 2/33; Hasaisu'n-Neseî s. 4, Ahmed, 4/107; Beyhakî, 2/150; Müşkilu'l-Asar, 1/334; Müstedreku'l-Hâkim, 2/416; Üsdü'l-Gabe, 5/521

4- Yüce Allah Şûra suresinde Peygamberimize (s.a.a) hitaben şöyle buyuruyor: **"De ki: Buna karşılık sizden, akrabaları sevmenizden başka bir ücret istemiyorum."** (Şûra, 33) Sebe suresinde ise şöyle buyurmaktadır: **"Ben sizden bir ücret istemişem, o sizin içindir."** (Sebe, 47)

Çünkü Ehl-i Beyt'in masumiyeti, yolların çatallaştığı ve heva ve heveslerin çarpıştığı bir süreçte, kurtuluşun onları izlemekte olduğunun en somut kanıtıdır. Allah'ın pislikten masum kıldığı bir kimse, kurtuluşa delâlet eder demektir. Dolayısıyla onu takip eden de boğulmaktan kurtulur.

İbn Abbas'tan rivayet edildiğine göre, akrabaların sevilmesine dair ayet nazil olduğu zaman, bazı Müslümanlar, Peygamberimize (s.a.a), itaat edilmesi vacip olan bu akrabaların kimler olduklarını sormuş, o da şöyle buyurmuştur: "*Bunlar, Ali, Fatıma ve onların iki oğludur.*"¹

Kur'an, meseleyi bu kadarla bırakmıyor. Bilâkis, Ehl-i Beyt'in yüce kişiliklerini ve itaat ve ibadetlerindeki ihlâsı açıklamak üzere nazil olan "**İnsan**" suresinde, onların üstün kılınmalarının sebeplerini de açıklıyor: "**Biz sizi Allah rızası için doyuruyoruz; sizden ne bir karşılık, ne de bir teşekkür bekliyoruz. Biz, çetin ve belâlı bir günde Rabbimizden korkarız. İşte bu yüzden Allah, onları o günün fenalığından korudu; yüzlerine parlaklık, sevinç verdi ve sabretmelerine karşılık onlara cennet ve ipek elbiseler lütfetti.**"²

Müfessirlerin ve muhaddislerin büyük çoğunluğu, bu surenin Ehl-i Beyt hakkında indiğini rivayet etmişlerdir. Şöyle ki: Hasan ve Hüseyin hastalanırlar. İmam, şayet iyileşirlerse, Allah'a şükür olarak üç gün oruç tutmayı adar. Gerçekten bu adaklarını en güzel bir şekilde yerine getirirler. Söze bağlılığın en parlak ve başkasını kendine tercih etmenin en göz kamaştırıcı, en görkemli bir örneğini sergilerler. Nihayet haklarında şu ayetler nazil olur: "**İyiler ise, kâfur katılmış bir kadehten içerler. Bu, Allah'ın has kullarının içtikleri ve akıttıkça akıttıkları bir pınardır. O kullar, adaklarını yerine getirirler ve şiddeti her yere yayılmış olan bir günden korkarlar.**"³ Bu fedakârlık ve bu görkemli vefakârlıktan dolayı Allah onların çabalarını takdirle karşılamış ve bunun ödülü olarak ahirette onları büyük nimetlere mirasçı kılmış, dünyada da, yeryüzü ve üstündekilere mirasçı oluncaya kadar, onları Müslümanların İmamlığı makamına getirmiştir.

1- bk. et-Tefsiru'l-Kebir; Tefsiru't-Taberî, ed-Dürri'l-Mensur (Meveddet ayetinin tefsiri.)

2- İnsan, 9-12

3- İnsan, 5-7

B- İmam Hüseyin'in (a.s) Hz. Hatemü'l-Mürselin (s.a.a) Nezdindeki Konumu

Resul-i Ekrem efendimiz (s.a.a), torunları Hasan ve Hüseyin (a.s) hakkında, onların kendi yanındaki yüksek derecelerini ifade eden sözler buyurmuştur:

1- *Hasan ve Hüseyin, Peygamber'in şu dünyadaki hoş kokulu iki gülüdür. Onlar, Peygamber'in şu ümmet içindeki hoş kokulu iki gülüdür.*¹

2- *Hasan ve Hüseyin, yeryüzü halkının en hayırlılarıdır.*²

3- *Hasan ve Hüseyin, cennet gençlerinin efendileridir.*³

4- *Hasan ve Hüseyin, kıyam etseler de, otursalar da imamdırlar.*⁴

5- *Onlar, kıyamet gününe kadar Kur'an'dan ayrılmayan Ehl-i Beyt'tendirler. Ümmet Kur'an'a ve Ehl-i Beyt'e sarıldıkça yolunu şaşırılmaz.*⁵

6- *Onlar, gemilerine binenlerin boğulmaktan kurtuldukları Ehl-i Beyt'tendirler.*⁶

7- *Onlar, Resulullah'ın (s.a.a) haklarında şöyle buyurduğu Ehl-i Beyt'in mensuplarıdır: "Yıldızlar, yeryüzü halkını boğulmaktan kurtaran güvencelerdir. Ehl-i Beyt'im ise, yeryüzü halkını ihtilâflardan koruyan güvencelerdir."*⁷

8- Çok sayıda sahâbiden rivayet edilen ve değişik kanallardan rivayet edilmesi itibariyle müstefiz düzeyine ulaşan bir hadiste Peygamberimiz (s.a.a) şöyle buyuruyor: "*Allah'ım! Onları sevdiğimi biliyorsun; sen de onları ve onları seveni sev.*"⁸

1- Buharî, 2/188; Tirmizî, s. 539

2- Uyun-u Ahbarî'r-Rıza, 2/62

3- İbn Mâce, 1/56; Tirmizî, s.539

4-el-Menakib, İbn Şehraşub, 3/163; Müsned-i Ahmed'den, Tirmizî, İbn Mâce ve diğerlerinden naklen.

5- Tirmizî, s. 541; el-Müstedrek, Hâkim, 3/109

6- Hilyetu'l-Evliya, 4/306

7- Müstedrek, Hâkim, 3/149

8- Hasaisu'n-Neseî, s.26

C- Çağdaşları Nezdinde İmam Hüseyin'nin (a.s) Konumu

1- Ömer b. Hattab, Hüseyin'e (a.s) şöyle der: "Başımızda biten tüyleri, Allah'a sonra size borçluyuz."¹

2- Osman b. Affan, Hasan, Hüseyin (a.s) ve Abdullah b. Cafer hakkında şunları söylemiştir: "İlmin tümünü başkalarından kesip almışlar, bütün hayır ve hikmeti kendilerinde toplamışlar."²

3- Ebu Hüreyre şöyle der: "Hüseyin b. Ali başında imame (sarı) olduğu hâlde içeri girdi. Birden Hz. Peygamber'in (s.a.a) dirildiğini sandım."³

İmam Hüseyin (a.s), bir cenazeye katılmıştı. Yoruldu ve yolun kenarında oturdu. Ebu Hureyre, elbisesinin kenarıyla ayaklarına bulaşan toprakları silmeye başladı. Ebu Hureyre'ye şöyle dedi: "*Ey Ebu Hüreyre! Sen mi yapıyorsun bunu?*" Ebu Hüreyre dedi ki: "*Allah'a yemin ederim ki, eğer insanlar seninle ilgili olarak benim bildiklerimi bilselerdi, seni boyunlarında taşırlardı.*"⁴

4- Abdullah b. Abbas, Hasan ve Hüseyin'in (a.s) binecekleri atların üzengisinden tutmuştu. Bu yaptığından dolayı bazıları onu eleştirdi. Ona: "Sen onlardan daha yaşlısın!" dediler. Bunun üzerine şöyle dedi: "Bu ikisi, Resulullah'ın (s.a.a) oğullarıdır. Onların atlarının üzengisini tutmak bana mutluluk vermez mi?"⁵

İmam Hasan (a.s) vefat ettiği zaman Muaviye: "Ey İbn Abbas! Artık kavminin efendisi sensin." der. İbn Abbas şu cevabı verir: "Allah, Ebu Abdullah Hüseyin'i yaşattıkça, ben değil, odur kavmin efendisi."⁶

5- Hüseyin'i (a.s) görmüş olan Enes b. Malik, şöyle der: "Onların (Ehl-i Beyt'in) Resulullah'a (s.a.a) en çok benzeyeni oydu."⁷

6- Hüseyin'in (a.s) başı kesildikten sonra bir değnekle dudaklarına vuran İbn Ziyad'a, Zeyd b. Erkam şöyle der: "Çek şu değneği onun dudaklarından! Tek ve ortaksız ilâh olan Allah'a yemin ederim ki,

1- el-İsabe, 1/333 Müellif hadisin rivayet zincirinin sahih olduğunu söylüyor.

2- El-Hisal, s.136

3- Biharul-Envar, 10/82

4- Tarih-u İbn Asakir, 4/322

5- Tarih-u İbn Asakir 4/322

6- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, el-Kureşi, 2/500

7- A'ynu's-Şia, 1/563

Resulullah'ın (s.a.a) şu iki dudağı öptüğünü gördüm." Sonra ağlamaya başlar.

Bunun üzerine İbn Ziyad ona şu karşılığı verir: "Allah senin gözlerini hep ağlatsın. Allah'a yemin ederim ki, eğer sen bunamış bir ihtiyar olmasaydın, boynunu vururdum." Zeyd şunları söyleyerek dışarı çıkar: "Siz ey Arap topluluğu! Bu günden sonra kölesiniz! Fatıma'nın oğlu Hüseyin'i öldürdünüz, Mercane'nin oğlunu başınıza emir yaptınız. O da sizin iyilerinizi öldürüyor, kötülerinizi sağ bırakıyor."¹

7- Yezid'in, elindeki sopayla Hüseyin'in (a.s) dişlerine vurduğunu gören Ebu Bereze el-Eslemî: "Sen elindeki sopayla Hüseyin'in dişlerine mi vuruyorsun? Senin sopan onun ağzında öyle bir yere deşiyor ki, ben Resulullah'ın orayı öptüğünü görmüştüm. Sen ey Yezid! Kıyamet günü Allah'ın huzuruna getirildiğin zaman İbn Ziyad senin şefaataçın olacak. O getirildiğinde ise, Muhammed (s.a.a) onun şefaataçisi olacak."²

8- Muaviye, Abdullah b. Cafer'e: "Ben-î Haşim'in büyüğü sen misin?" dediğinde şu cevabı verir: "Haşim Oğullarının büyüğü, Hasan ve Hüseyin'dir."³

Abdullah b. Cafer, Hüseyine şöyle yazar: "Eğer bugün sen ölürsen, İslâm'ın nuru söner. Çünkü sen doğru yolu bulanların bayrağısın, müminlerin umudusun."⁴

9- Bir adam, Abdullah b. Ömer'e, elbiseye bulaşmış sinek kanıyla namaz kılınıp kılınamayacağını sorar. İbn Ömer: "Kimlerdensin?" diye sorar. Adam: "Irak halkıdanım." deyince, şöyle der: "Şuna bakın! Resulullah'ın (s.a.a) oğlunu öldürmüşler, gelmiş bana sineğin kanını soruyor. Ben Resulullah'ın (s.a.a) şöyle dediğini duymuştum: "*Onlar (Hasan ve Hüseyin) benim şu dünyadaki hoş kokulu iki gülümdür.*"⁵

10- Muhammed b. Hanefiye şöyle demiştir: "Hüseyin bizim en âlimimiz, içimizde en halim (ağırbaşlı) olanımız ve akrabalık olarak

1- Usdu'l-Gabe, 2/21

2- el-Hasan, ve'l-Hüseyn Sibta Resulullah, s. 198

3- el-Hasan, b. Ali, Kamil Süleyman s. 173

4- el-Bidaye ve'n-Nihaye, 8/167

5- Tarih-u İbn Asakir, 4/314

Resulullah'a (s.a.a) en yakın olanımızdır. O, dinde derin kavrayış sahibi (fakih) bir imamdı..."¹

11- Hüseyin (a.s), Kâbe'nin gölgesinde oturan Amr b. As'ın yanından geçti. Amr dedi ki: "Hüseyin, bugün yer ve gök ehlinin yanında yeryüzü halkının en sevimlisidir."²

12- Abdullah b. Amr b. As, yanından geçen Hüseyin (a.s) hakkında şöyle demiştir: "Gök halkının yanında, yeryüzü halkının en sevimlisine bakmak isteyen, şu geçmekte olan zata baksın."³

13- Yezid, babası Muaviye'ye, Hüseyin'in (a.s) yazdığı mektuba cevap verdiği sırada onu küçük düşürücü ifadeler kullanması yönünde görüş bildirirken Muaviye ona şu karşılığı verir: "Hüseyin'i ne ile ayıplayabilirim? Allah'a yemin ederim ki, onda herhangi bir ayıp göremiyorum."⁴

14- Medine valisi Velid b. Utbe b. Ebu Süfyan, biat etmeyecek olursa Hüseyin'i (a.s) öldürmesini söyleyen Mervan b. Hakem'e şöyle der: "Allah'a yemin ederim ki, ey Mervan, Hüseyin'i öldürmüş biri olup da dünya ve içindeki her şey benim olsun istemem. Subhanallah! 'Biat etmem.' derse, Hüseyin'i mi öldürecek mişim?! Allah'a yemin ederim ki, Hüseyin'i öldüren kimsenin kıyamet günü mizanının hafif olacağını sanıyorum."⁵

15- İbn Ziyad, Hüseyin'in (a.s) Kûfelilere gönderdiği elçisi Kays b. Musahhar es-Seydavî'yi yakalayınca, minbere çıkıp Hüseyin'e ve babasına sövmesini emretti. Kays minbere çıktı; Allah'a hamdetti, O'nu övgülerle zikretti. Sonra şöyle dedi: "Ey insanlar! Hüseyin b. Ali, Allah'ın kullarının en hayırlısıdır. O, Resulullah'ın kızı Fatıma'nın oğludur. Ben de onun tarafından size gönderilmiş bir elçiyim. Zi'r-Rimme vadisindeki Hacir bölgesinde ondan ayrılıp geldim. Şimdi onun çağrısına icabet edin, onu dinleyin ve ona itaat edin..." Ardından Abdullah b. Ziyad'ı ve babasını lânetledi, Ali ve Hüseyin için Allah'tan bağışlanma diledi. Bunun üzerine, İbn Ziyad'ın emriyle sarayın damından aşağıya atıldı, parçalanarak öldü.⁶

1- Biharul-Envar, 10/140

2- Tarih-u İbn Asakir, 4/322

3- Biharul-Envar, 10/83

4- A'yanu's-Şia, 1/583

5- el-Bidaye ve'n-Nihaye, 8/147

6- age.18/168

16- Yezid b. Mesud en-Nehşelî (r.a.), yaptığı bir konuşmanın bir bölümünde şöyle diyor: "Hüseyin b. Ali, Resulullah'ın (s.a.a) oğludur. Köklü bir şerefe sahiptir. Derin bir görüşü vardır. Onun faziletlerini teker teker anlatmak mümkün değildir. Tükenmez bir ilmin sahibidir. Geçmişinden, yaşından, kıdeminden ve Resulullah'a yakınlığından dolayı bu işe (halifeliğe) herkesten daha lâyıktır. Küçüklere şefkat gösterir, büyüklere merhamet eder. Halkın gözeticisi ve kavminin önderi olarak ondan daha hayırlı birini bulamazsınız. Allah onunla hücceti tamamlamış ve öğüt onunla maksadına ulaşmıştır."¹

17- Abdullah b. Hürr el-Cu'fî şöyle der: "Hüseyin gibi güzel, yakışıklı, göz dolduran birini daha görmedim."²

18- İbrahim en-Nahaî şöyle der: "Eğer ben Hüseyin'e karşı savaşanlar arasında olsaydım, sonra cennete girseydim, Resulullah'ın (s.a.a) yüzüne bakmaya utanırdım."³

D-Çağlar Ve Kuşakların Dilinde İmam Hüseyin (a.s)

1- Rebî' b. Haysem, Hüseyin'in (a.s) öldürülmesi olayına katılan bazılarına şöyle der: "Siz öylesine seçkin kimseleri öldürdünüz ki, Allah'a yemin ederim ki, Resulullah (s.a.a) onları görseydi, dudaklarını öper ve onları kucağına oturturdu."⁴

2- İbn Sirin şöyle der: "Gök, Yahya b. Zekeriyya'dan (a.s) sonra Hüseyin'den (a.s) başka biri için ağlamadı. Hüseyin öldürülünce gökyüzü simsiyah kesildi, gündüzün ortasında yıldızlar görüldü, öyle ki ikindi vakti ikizler burcu çıplak gözle görülebiliyordu, gökten kırmızı toprak döküldü ve gökyüzü yedi gün boyunca kan pıhtısı gibi durdu."⁵

3- Ali Celâl el-Hüseynî şöyle der: "Her türlü kötülükten arındırılmış, efendi ve önder, Ebu Abdullah Hüseyin (a.s)... Resulullah'ın (s.a.a) kızının oğlu ve hoş kokulu gülü... Emirü'l-Müminin Ali'nin (k.v.) oğlu... Nübüvvet evinin şanı, şerefi...En üstün

1- A'yanu's-Şia, 1/590

2- A'yanu's-Şia, 4/ Kaf 1/118

3- el-İsabe, 1/335

4- Biharul-Envar, 10/79

5- Tarih-u İbn Asakir, 4/339

soy, en mükemmel kişilik sahibi... Âli himmet, üstün cesaret, sınırsız cömertlik, ilmin sırlarına vâkıf olma, fasih ve anlaşılır konuşma, hakka yardım etme, kötülüğün önüne geçme, zulme karşı cihat etme, onurlu tevazu, adalet, sabır, ağırbaşlılık, iffet, mertlik, takva vs. gibi erdemleri, üstün huyları ve güzel davranışları kendinde toplamıştı.

"En belirgin özelliği, sağlam ve bozulmamış bir fıtrata, güzel bir yaratılışa, ağır basan bir aklî yetkinliğe ve bedensel güce sahip olmasıydı. Bu övgüye değer meziyetlerinin yanında çok ibadet eder, hayır işlerden geri durmaz, namaz, hac, Allah yolunda cihat ve iyilik etmek gibi güzelliklerde başı çekerdi. Medine'de veya başka bir yerde ikâmet ettiği zaman ilminden istifade edilirdi, amelleriyle yol gösterirdi. Güzel ahlâkla bezenmişti. Maksudını, o harikulâde üslûbuyla en güzel şekilde ifade ederdi. Malını cömertçe Allah yolunda harcardı. Fakirlere karşı alçak gönüllüydü. Halifeler, ona büyük saygı gösterirlerdi. Yetimlere ve miskinlere kesintisiz sadaka verirdi. Mazlumların haklarını korurdu. Daima Allah'a ibadetle meşguldü. Yirmi beş kere Mekke'den Medine'ye yürüyerek hac ziyaretinde bulunmuştu..."

"Hüseyin, zamanında, hidayete erenlerin yol göstericisi, yeryüzünün nuruydu. Onun hayatıyla ilgili olarak aktarılan haberler, onun güzelliklerinin nuruyla ve onun erdemlerinin izinden gitmekle doğruyu arayanlar için birer rehber konumundadır."¹

4- Muhammed Rıza el-Mısırî şöyle der: "O, Resulullah'ın (s.a.a) kızının oğlu, hidayete erenlerin önderi ve müminlerin ümididir."²

5- Ömer Rıza Kehale şöyle der: "Hüseyin b. Ali, derin dini kavrayış (fıkıh), davranış, cömertlik ve eli açıklık bakımından Iraklıların efendisidir."³

6- Abdullah el-Alayilî şöyle der: "Hüseyin'le ilgili haberlerde şu hususlara yer verilir: O, yüce dedesinin şemailini yansıtan bir görünüşe sahipti. Dedesi onun suretinde zuhur etmişti sanki. Peygamber (s.a.a) de, sevgisinin kuşatıcı ışınlarını ona akıtmış, nefsinden onun nefesine çok şey katmıştı, ki onun için suretin ötesinde anlam da tamamlasın. Böylece nübüvete yükselen insanlık ("Ben

1- bk. Adı geçen yazarın "el-Hüseyin (a.s)" adlı eseri 1/6; ayrıca bk. Mecmau'z-Zevaid, 9/201; Biharul-Envar, 44/193

2- el-Hasan ve'l-Hüseyin Sibta Resulillah (s.a.a), s. 75

3- A'lâmu'n-Nisâ, 1/28

Hüseyin'denim") ve insanlığa inen nübüvvet ("Hüseyin bendendir") ışığında ebedî bir hakikat olsun. Selâm olsun ona doğduğu gün."¹

7- Abbas Mahmud el-Akkad şöyle der: "Hüseyin, göz kamaştırıcı bir parlaklığa sahip bir nur huzmesi içinde insanlar için ortaya çıktı ve öyle bir övünce mahzar oldu ki, insanlık tarihinde ne Araplardan, ne Acemlerden, ne eski kuşaklardan ve ne yeni kuşaklardan hiç kimse öyle bir övünce mazhar olmamıştır. Dünyada, sayı, güç ve nam bakımından Hüseyin ailesi gibi şehitler doğuran başka bir aile yoktur. Şu dünya tarihinde, yüzlerce yıldır, şehit oğlu ve şehitler babası şehit olarak tek başına parıldıyor olması yeter ona."²

8- Ömer Ebu Nasr şöyle der: "Bu, bir Kureyş ailesinin hikâyesidir. Fedakârlık, şehadet ve kahramanlık bayrağını yeryüzünün doğusundan batısına taşımış bir aile... Bir hikâye ki, bölümlerini, sıradan insanlar gibi yaşamayan, sıradan insanlar gibi ölmeyen gençler oluşturmaktadır. Yüce Allah, peygamberliği, vahyi ve ilhamı bu topluluğun hanelerine bahşederek onları onurlandırmıştır. Onlar için ibadetten sıradan insanların payına düşene razı olmamış, daha fazlasını istemiştir. Onlar için diyar diyar sürülmeyi, şehit edilmeyi irade etmiştir. Onların, marufu emretme ve münkeri nehyetmenin en ideal örnekleri olmalarını dilemiştir. Soylarının son ferdine kadar takva, salih amel sancağını taşıyan önderler olmalarını yazmıştır".³

9- Abdulhafîz Ebu's-Suud şöyle der: "Hüseyin, özgürlük mücadelesinin, ölümcül mücahedenin, ilke ve akide uğruna şehit olmanın, sultanların zulmüne, egemenlerin azgınlığına boyun eğmemenin sembolüdür."⁴

10- Ahmed Hasan Lütfî şöyle der: "Onun peşinde olduğu ölüm, onun nazarında hayatın bütün ideallerinden daha üstün bir idealdi. Çünkü onun gözünde ölüm, varlığın başı ve sonu olan Allah'a kavuşturan yoldur, zaferin ve sonsuzluğun yoludur. O, ölümle ölümü yenen en büyük kahramandır."⁵

1- Tarih-u'l-Hüseyin (a.s), s. 226

2- Ebu's-Şüheda Hüseyin b. Ali (a.s) s. 150, Neced baskısı.

3- Âl-u Muhammed Fi Kerbela, s.30

4 el-Hasan ve'l-Hüseyin Sibta Resulillah, s. 188

5 eş-Şehidu'l-Halid el-Hüseyin b. Ali, s.47

İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) KİŞİLİĞİNDEN GÖRÜNÜMLER

İmam Hüseyin b. Ali (a.s), meleklerin konuştuğu, vahyin indiği bir evde; gün boyu gökle temas hâlinde olan, sabah akşam okunan Kur'an nağmelerine tanık olan tertemiz bir mekânda dünyaya geldi. Allah'ın ayetleriyle ululanan kutsal şahsiyetler arasında serpildi, büyüdü. Berrak risalet kaynağından, Yaradan ile irtibat hâlinde olmanın tatlı suyunu içti. Şahsiyetinin tuğlalarını, yüksek ahlâkıyla ve yüce ruhuyla Rahmet Peygamberi (s.a.a) kalıplara döktü. Böylece Hüseyin (a.s), ümmet içinde Hz. Muhammed'in (s.a.a) âdeta bir sureti oldu. Ümmet içinde Kur'an'ın yol göstericiliğinde hareket ediyor, risalet düşüncesiyle konuşuyor, yüce dedesinin çizdiği yolda yürüyordu. İnsanlara üstün erdemleri açıklıyor, ümmetin maslahatlarını gözetiyordu. Ümmeti doğru yola sevk etme, ümmetin iyiliğini isteme ve ümmete yardımcı olma misyonunu hiçbir zaman ihmal etmezdi. Kutsal şahsını, risaletin ve Hz. Resul'ün (s.a.a) istediği canlı bir örnek hâline getirmişti. Sapmışlar için yolu aydınlatan bir nur, susuzlar için bir tatlı su kaynağı, müminler için yaslandıkları bir direkti. Salihlerin dayandıkları bir kanıt, Müslümanların çekiştikleri meselelerde hakkı ortaya koyan bir kriterdi. Allah için öfkelenen, Allah için harekete geçen adalet kılıcıydı. Başkaldırdığı zaman, elinde yüce dedesinin risalet meşalesi vardı, dedesinin dinini ve yüce risaletini savunmayı hedefliyordu.

İmam Hüseyin'in (a.s) benzersiz şahsiyeti üzerinde durup düşündüğümüz zaman şu niteliklerin belirginleştiğini görürüz:

1-Mütevazılığı

Ebu Abdullah Hüseyin (a.s), yaratılıştan mütevazı ve bencillikten uzaktı. Yüksek bir soya, yüce bir şerefe ve Resulullah (s.a.a) nezdinde

özel bir konuma sahip olmasına rağmen, mütevazıydı, alçak gönüllüydü. Ümmet içinde yaşar, yoksullarına burun kıvrılmaz, zayıflarına tepeden bakmaz, hiç kimseye karşı üstünlük taslamazdı. Âlemlere rahmet olarak gönderilen yüce dedesini örnek alırdı. Böyle yaparken Allah'ın rızasını kazanmayı, bunun yanında ümmeti güzel ahlâk üzere eğitmeyi arzu ediyordu. Onunla ilgili nakledilen birçok haberde, diğer Müslümanlarla kurduğu ilişkilerde tam bir tevazu örneği, engin bir risalet hoşgörüsü sembolü ve kerem sahibi bir şahsiyet olduğu görülmektedir. Bu kabil haberlerden bazıları şöyledir:

Bir gün bir grup yoksulun yanından geçiyordu. Yoksullar, kuru bir ekmek parçasını yemeye çalışıyorlardı. Onlara selam verdi. Yoksullar, onu kendileriyle birlikte yemeye çağırdılar. Şöyle dedi: *"Eğer bu yediğiniz sadaka olmasaydı, sizinle beraber yedim..."* Sonra şöyle dedi: *"Kalkın evime gidelim."* Onları evinde yedirdi, giydirdi ve her birine bir miktar para verilmesini emretti.

Diğer bir rivatte de nakledilir ki: Bir gün Hüseyin (a.s) Suffa'da yemek yiyen yoksulların yanından geçti. Yoksullar, onu yemeğe buyur ettiler. Dedi ki: *"Allah büyüklenenleri sevmez."* Sonra oturup onlarla beraber yedi. Ardından onlara: *"Ben sizin davetinize uydum, şimdi de siz benim davetime uyun."* dedi. "Evet." dediler. Onları alıp evine götürdü ve eşine şöyle dedi: *"Sakladığım şeyleri çıkar!"*¹

2- Ağırbaşlılığı ve Bağışlayıcılığı

Hz. Resulullah'ın (s.a.a) torunu Hüseyin (a.s), peygamberlik edebiyiyle edeplenmişti. Dedesinin, kendisine karşı savaşanları ve İslâm dinine karşı duranları affettiği günkü ruhunu taşıyordu. Kalbi, bütün insanları içine alacak kadar genişti. İnsanların doğru yolu bulmalarını çok istiyordu. Bu uğurda, cahil insanların bütün kötülüklerini görmezden gelmeye hazırды. Onun gayesi, Allah'ın rızasını elde etmektir. Günah işleyenlere yaklaşıyor, onlara güven veriyor, onların yüreklerine Allah'ın rahmetine yönelik ümit tohumlarını serpiyordu. Kötülük edenin kötülüğüne misliyle karşılık

1- Bunun öcekinden farklı bir kıssa olması ve"buna göre bu fakirlerin yediklerinin sadaka olmadığı için İmam'ın onların davetlerini kabul buyurduğu mümkündür. A'yanu's-Şia, 1/580; Tarih-u İbn Asakir, Tercumetu'l-İmam el-Hüseyin, hadis:196; Tefsiru'l-Burhan, 2/363

vermezdi; bilâkis ona şefkatle davranır, hak yolu gösterir, onu sapıklıktan kurtarırdı.

Şöyle dediği rivayet edilir: "Bir adam şu kulağımdan -sağ kulağına göstererek- sövse, sonra dönüp şu kulağımdan da benden özür dilese, özürünü kabul ederim. Çünkü Emirü'l-Müminin Ali b. Ebu Talib (a.s) bana, dedem Resulullah'tan (s.a.a) şöyle duyduğunu anlatmıştı: "*Haklı ya da haksız, özür dileyenin özürünü kabul etmeyen kimse, Kevser havuzunun başına gelmez.*"¹

Rivayet edilir ki: İmam Hüseyin'in (a.s) hizmetçilerinden biri cezayı gerektiren bir suç işler. İmam (a.s), hizmetçinin tedip maksadıyla dövülmesini emreder. Hizmetçi: "Efendim! **Öfkesini yutkunanlar...**"² der. İmam: "*Bırakın onu.*" der. Bu sefer hizmetçi: "Efendim! **İnsanları affedenler...**" der. İmam: "*Seni affettim.*" diye cevap verir. Hizmetçi: "Efendim! **Allah ihsan sahiplerini sever.**"³ der. Bunun üzerine İmam (a.s): "*Seni Allah rızası için azat ettim. Bugüne kadar sana verdiğimin iki katı da senin olsun.*" buyurur.⁴

3- Cömertliği ve Keremi

Sahip olduğu büyük ruh ve seciyeyle İmam Hüseyin b. Ali (a.s), fakirlere ve muhtaçlara yardım eder, dul ve yetimleri himaye ederdi. Kendisini ziyarete gelenleri teskin eder, rahat ettirir, yüreklerine su serperdi. Kendisinden yardım isteyenlerin ihtiyaçlarını giderir, onların istemenin ezikliğini hissetmelerine izin vermezdi. Akrabalarını kesintisiz bir şekilde ziyaret ederdi. Eline bir mal geçtiği zaman, onu taksim eder ve ardından infak ederdi. Bu, âlicenap, cömert insanların seciyesi, kerem sahiplerinin karakteri ve hoş görülmesi insanların ayırıcı özelliğidir.

Gecenin koyu karanlığında yiyecek dolu bir torba ve bir miktar para alır, dul ve yetimlerin evlerine götürürdü. Muaviye b. Ebu Süfyan bile, onun bu özelliğine tanıklık eder. Bir gün Muaviye bazı şahsiyetlere birtakım hediyeler gönderir ve şunu da ekler: "Hüseyine

1- İhkaku'l-Hak, 11/431

2- Al-i İmran: 134

3- Aynı ayetin devamı

4- Keşfu'l-Gumme, 2/31; el-Fusulu'l-Muhimme, İbn Sabbağ s.168 (küçük bazı değişikliklerle beraber)... A'yanu's-Şia, 4/53

gelince, o, ilk önce babasıyla beraber Sıffin'de savaşıp öldürülenlerin yetimlerine dağıtır. Geride bir şey kalırsa, onunla develer keser ve süt içirir.¹

Verilen bir selama karşılık olarak birini azat ettiği sahne ise lütuf, erdem ve geniş yürekliliğin müthiş bir örneğini yansıtmaktadır. Enes'in şöyle dediği rivayet edilir:

"Bir gün Hüseyin'in yanındaydım. İçeriye elinde bir deste gül olan bir cariye girdi ve elindeki güllerle Hüseyin'i selamladı. Hüseyin ona şu karşılığı verdi: *"Allah için seni azat ediyorum."* Dehşet içinde kalarak şöyle dedim: Bir cariye elindeki bir deste gülle seni selamlıyor ve sen de onu azat mı ediyorsun? İmam (a.s) şöyle dedi: *"Allah bizi böyle terbiye etti. Yüce Allah buyuruyor ki: " **Bir selamla selamlandığınız zaman, ondan daha güzeliyle veya onun misliyle karşılık verin.**" Cariyenin verdiği selamdan daha güzeli, onu azat etmektir."²*

İmam Hüseyin'in (a.s), cömertliğinin ve affediciliğinin bir göstergesi de, hastalığı esnasında borçlarını ödeyemeyen Üsâme b. Zeyd'in borçlarını ödemeyi üstlenmesi ve onu bu sıkıntıdan kurtarmasıdır.³ Kaldı ki Üsâme, babası Emirü'l-Müminin'in (a.s) karşıtlarının saffında yer almıştı.

Bir gün Hüseyin'in (a.s) kapısında bir dilenci durdu ve şu Şiîri okudu:

"Senin kapının tokmağını çalan
Ve isteyen, asla eli boş dönmez
Sen cömertsin, sen güvenilensin
Baban da fasıkları öldürendi."

Hüseyin (a.s), derhal kapıya koştu. Adamın görünüşünden yoksul ve ihtiyaç sahibi olduğunu anlayınca Kanber'i çağırdı ve şöyle dedi: *"Bizim nafakamızdan geriye ne kaldı?"*Kanber: "Aile halkının arasında bölüştürmemi istediğin iki yüz dirhem kaldı." dedi. İmam (a.s) *"Şimdi sen o parayı getir. Çünkü şu anda bu parayı daha çok hak eden biri geldi."* dedi ve parayı alıp dilenciye verdi. Ayrıca ondan özür dileyerek şu Şiîri okudu:

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyin, 1/128; Uyunu'l-Ahbar'dan naklen.

2- Keşfu'l-Gumme, 2/31; el-Fusulu'l-Muhimme s.167

³ Biharü'l-Envar, 44/189; Menakıb-u Âl-i Ebî Talib, 4/65.

*"Al şunu ki ben senden özür dilemekteyim
Bil ki sana şefkatle bakmaktayım
Eğer yarın önümüze çıkarsa bolluk
Üzerine cömertliğimizi akıttığımızı görürsün
Fakat zamanın şartları değişkendir
Şu an elim dardadır."*

Bedevî teşekkür ederek sadakayı aldı, ona hayır duada bulundu ve onu övmek maksadıyla şu Şîri okudu:

*"Tertemiz kılınmışlar, yakaları temiz mi temizdir
Nerede anılırlarsa, onlara salavat gönderilir
Sizler, sizler en üstünsünüz; sizin yanınızdadır
Kitab'ın ilmi ve surelerin getirdiği
Bir kimse nesebini söylerken Ali soyundan değilse
İnsanlar içinde övünecek bir şeyi yoktur.¹*

5- Cesareti

İnsan, İmam Hüseyin'in (a.s) şahsiyetinin cesaret sayfasını mütalaa ettiği zaman, onu tanımlamaktan ve ifade etmekten âciz kalır. Çünkü o, bu cesareti atalarından miras almıştı. Cesaretle terbiye edilmiş ve cesaret atmosferinde büyümüşü. O, cesaretin madeni ve kaynağından geliyordu. Hakkı söylemek hususunda cesaretin abidevî bir timsaliydi. Hakkı savunmakta tanık olanları dehşete düşüren bir kahramandı. Bunu, akide, iman, Allah yolunda cihatla en azgın müşrik kuvvetlere karşı direnen ve sonunda tarihin tanık olduğu en görkemli zaferi kazanan yüce dedesi Hz. Muhammed'den (s.a.a) miras almıştı.

İmam Hüseyin (a.s), İslam'ı yeniden hâkim kılmak için mücadele eden babası Emirü'l-Mümininin (a.s) yanında yer aldı. Bu mücadelede babasının en büyük yardımcılarından biri oldu. Hakkı yeniden hak ettiği konuma getirmek için, babasıyla birlikte sözle, eylemle ve silâhlı mücadele ile sapıklık ve azgınlık kuvvetlerine karşı savaştı.

Kardeşi Hasan'ın (a.s) yanında, ümmetin selâmeti ve İslâm'ın hayat sistemine bağlı kalan bir avuç seçkin müminin kurtuluşu için gözü pek bir kahraman olarak mücadele verdi.

1- Tarih-u İbn Asakir, 4/323; Menakib-u Âl-i Ebi Talib, 4/65

Müslüman kitlelerin dinlerine yardım etmekten geri durduğu bir sırada Muaviye'nin zorbalıklarına, saptırmalarına, dosdoğru dinin kaynağını bulandırmaya yönelik fikir empozelerine ve zehirli oklarına karşı sarsılmaz bir kaya gibi durdu.

Hiçbir tehditten korkmadı. Ümmeti ıslah etme, dedesi yüce Peygamber'in (s.a.a) dinini yeniden diriltme ve zulüm ve fesadın karşısına dikilmenin dramatik akıbetinin belirtileri ufukta görüldüğü hâlde korkuya kapılmayıp harekete geçti. Harekete geçerken Allah'ın emrine teslim olmuştu, O'nun hoşnutluğunu elde etmek için çaba sarf ediyordu. Bakın, kendisine: "Canına mukayyet olmakta Allah'ı hatırlatıyorum sana. Tanıklık ederim ki, eğer savaşırsan, öldürülürsün ve eğer seninle savaşılırsa, helak olursun." diyen Hürr b. Yezid er-Riyahî'ye ne cevap veriyor:

"Beni ölümle mi korkutuyorsun?! Beni öldürmeyi göze alabilecek duruma da mı geleceksiniz? Sana ne söyleyeceğimi bilemiyorum?! Ama Evs'li şairin amcasının oğluna söylediklerini söylüyorum:

Gideceğim; yiğit için ölüm bir utanç değildir;

Hayır bir niyetle ve Müslüman olarak cihat ederse,

Salih adamlarla bir olursa,

Helâk ehline muhalefet eder, suçlulardan ayrılırsa.

Yaşarsam pişman olmam, ölürsem acı duymam

Ama senin için utanç olarak zelil ve alçak gibi yaşamak yeter."¹

İmam Hüseyin (a.s), dört bir yandan kuşatıldığı günde insanı dehşete düşüren, akıllara durgunluk veren bir direniş örneği sergiledi. Bitmez tükenmez müsibetler karşısında yenilmedi, tek başına kaldığı zaman bile hezimetini yaşamadı. Ulu ve heybetli bir dağ gibiydi ki, heybetinden ve saldıdığı korkudan düşmanlar ona yanaşamıyordu. Hem de sayısız yaralar aldığı hâlde. Düşmanları bile buna tanıklık etmişlerdir. Örneğin Humeyd b. Müslim şöyle der:

"Bugüne kadar, vücudunun çeşitli yerlerinden yaralandığı, çocuğu, ailesi ve arkadaşları gözünün önünde öldürüldüğü hâlde, onun gibi cesaretini kaybetmeyen, en ufak bir korku belirtisi göstermeyen birini daha görmedim. Piyade birlikleri toplu olarak ona saldırdıkları zaman, o da kılıcıyla onlara hamle ediyor, keçi sürüsünün saldıran

1- Tarih-u't-Taberî, 4/254; el-Kâmil fi't-Tarih, 3/270

kurdun karşısında ikiye yarılması gibi, sağından solundan onları ikiye yarıyordu.”¹

5- Onuru, Boyun Eğmezliği

Müslüman inkılâpçının siması, en parlak ve en mükemmel şekliyle İmam Hüseyin'in (a.s) haksızlığa boyun eğmeyi ve zulme sessiz kalmayı reddeden tavrında tecelli etmiştir. Bu tavrıyla o, gelecek nesillere akide uğruna ve inanç yolunda teslimiyetçiliği reddeden fedakârlık çığrını açtı. O, ruhunu risaletten alan o görkemli tavrı sergilerken ümmeti silkeledi, alçaklık ve zillet içinde ölmemesi için yüreklendirdi. Esir eskisi Muaviye'nin oğlu esir eskisi Yezid'e biat etmeye yanaşmayıp: *"Benim gibisi onun gibisine biat etmez."* demesiyle müminleri içinde buldukları zilletten kurtaracak onur yolunu gösterdi.

Kardeşi Muhammed b. Hanefiye'ye söylediği şu sözler, onun bu muhteşem boyun eğmezliğinin kelimelere dökülmüş bir örneğidir: *"Ey kardeşim! Allah'a andolsun ki, yeryüzünde sığınılacak bir tek sığınmak, barındırılacak bir tek barınak kalmasa bile, yine de Muaviye oğlu Yezid'e biat etmem."*²

Gerçi şeytan, insanların vicdanları üzerinde sağlam bir egemenlik kurmuş, vicdanları öldürerek alçaklığa razı etmişti, fakat İmam Hüseyin (a.s), Emevî riddetinin ordularından oluşan şer ve zulüm güruhlarına karşı durarak şöyle haykırmıştı: *"Allah'a yemin ederim ki, zelil bir şekilde elimi size vermem, köleler gibi sizin hâkimiyetinizi onaylamam. Beni itham etmenize karşı Rabbime ve Rabbinize sığındım."*³

İmam Ebu Abdullah Hüseyin'in (a.s) sözleri, ilke, değer ve misyon sahibi insanların en üstün tavırlarının ifadesiydi. Aynı zamanda izzetinefsini ve öz güvenini de yansıtıyordu. Şu sözlerine kulak verin:

1- A'lâmu'l-Vera, 1/67; Tarih-u't-Taberî, 5/540

2- el-Futuh, İbn A'sem, 5/23; Maktalu'l-Hüseyin, Harezmi, 1/188; Biharul-Envar, 44/329

3- Maktalu'l-Hüseyin, el-Mukarrem s.280; Tarihu't-Taberî, 4/330; İlamu'l-Vera, 1/459; A'yanu's-Şia, 1/206

*"Bakın hele! Şu soysuz oğlu soysuza! Kılıcı sıyırmak ya da zilletle boyun eğmekten birini seçmemi istiyor! Zillet bizden ne kadar uzak! Allah bunu istemez, Resulü ve Müminler de. Temiz ve pak kucaklar, hamiyet sahibi onurlu kimseler, izzet sahibi nefisler de, onurlular gibi vuruşmaktansa, alçaklara boyun eğmeyi tercih etmeyi içlerine sindiremezler."*¹

Böylece İmam Hüseyin (a.s), onurlu bir tavrın nasıl takınılacağını, alçaklığa boyun eğmezliğin nasıl olacağını, misyon uğruna nasıl fedakârlık edileceğini bütün beşeriyete öğretti.

6- Hakkı Ortaya Koymada Gösterdiği Açıklık ve Cesaret

İmam Hüseyin'in (a.s) kıyamı ve devrimi, İslâm tarihinde patlayan bir volkan ve etrafı darmadağın eden bir deprem gibi, hakka yardım etmekten kaçınan mücadele kaçkınlıklarının vicdanlarını gaflet uykusundan uyandırdı. Bu kıyam, verdiği mesajıyla İslâm'ın inanç sistemine ve misyonuna samimîyetle bağlı olan bütün ihlâslı devrimcileri bütünleşmeye, Allah ve Resulünün (s.a.a) irade ettiği gibi salih bir toplum kurmak için mücadele etmeye çağırdı.

İmam Hüseyin (a.s), sarahat ve açıklık esasına dayanan bir hareket metodunu izledi. Ümmete bozuklukları ve sapmaları açıklayıp dosdoğru yolu gösterdi. Tam bir cesaretle tağutun önüne dikilerek onu sapıklık ve fesada devam etmekten sakındırdı. Muaviye'ye yazdığı mektuplarda bu hususu hiçbir kapalılığa yer bırakmayacak şekilde bütün çıplaklığıyla anlatıyor, onu uyarıyor, sakındırıyor, zulme devam etmekten vazgeçmesini istiyor ve ümmete, onun sapıklığının ve bozgunculuğunun boyutlarını gösteriyordu.²

Net ve kararlı bir şekilde Muaviye oğlu Yezid'e biat etmeyi reddetti ve Yezid'in valisi Velid b. Utbe'ye şöyle dedi: *"Bizler, nübüvvet Ehl-i Beyti'yiz; risalet madeniyiz; meleklerin inip çıktığı haneyiz; rahmetin mahalliyiz. Allah, bizimle açmış ve bizimle bitirmiştir. Yezid ise, yoldan çıkmış bir günahkârdır. Şarap içen, Allah'ın haram ettiği canı haksız yere öldüren biridir. Yoldan*

1- A'yanu's-Şia, 1/603; el-İhticac, 2/24; Maktalu'l-Hüseyn, Harezmi, 2/6

2- el-İmame ve's-Siyase, 1/189, 195

*çıkışılığını ve günahkârlığını gizleme gereğini dahi duymayan bir rezildir. Benim gibisi, onun gibisine biat etmez."*¹

Ashabına ve kendisine yardım edeceğini bildiren kimselere karşı son derece açık sözlüdü. Örneğin Kûfe'ye doğru yol alırken Müslim b. Akil'in şehit edildiği ve insanların onu yalnız bıraktığı haberini alınca, dünyevî beklentilere peşine takılanlara şöyle dedi: *"Taraftarlarımız bizi yalnız bıraktı. Sizden geri dönmek isteyen varsa, hiçbir sıkıntı ve mahcubiyet hissetmeden dönebilir. Onun bana verilmiş bir sözü olmadığını kabul ediyorum."*²

Dünyevî beklentileri olanlar ve inanç noktasında zafiyet içinde olanlar ondan ayrıldılar. Ailesinden ve ashabından hayırlı kimselerden oluşan seçkin bir grup kaldı yanında. Kendisine yardım edenlerin sayısı iyice azaldığı hâlde, asla hileye başvurmadı, uzlaşma arayışlarına girmedi.

Savaş başlamadan önce, kendisine tâbi olan bir avuç samimî gruba, kendisinden ayrılıp gitmeleri için izin verdiğini belirterek şunları söyledi: *"Sizden daha doğru, daha adil ashap ve daha erdemli bir aile bilmiyorum. Bana verdiğiniz bu destekten dolayı Allah sizi hayırla ödüllendirsin. Gece karanlığı çökmek üzeredir. Kalkın ve gece karanlığını fırsat bilin. Herkes bir arkadaşının veya benim kardeşlerimden birinin elini tutsun. Gecenin karanlığında dağılm. Beni onlarla baş başa bırakın. Çünkü onlar benden başkasının peşinde değildirler. Eğer beni bulup öldürürlerse, sizin peşinize düşmeyeceklerdir."*³

Doğrusu, İmam Hüseyin'in (a.s) kıyamını bütün ayrıntılarıyla inceleyen bir kimse, bu kutlu kıyamın her adımında söylenen her sözde ve sergilenen her davranışta doğruluk, sarahat ve cesaret görecektir.

7- İbadeti ve Takvası

Ebu Abdullah Hüseyin (a.s), hayatının her anında ve her duruşunda Rabbiyle bağını sürdürüyordu. Bu bağı, Allah'a sunduğu ibadette somutlaşıyordu. Yüce Yaratıcı ile bağını her fırsatta

1- el-Futuh, 5/14; Maktelu'l-Hüseyin, Harezmi, 1/184; Biharul-Envar, 44/325

2- el-İrşad, 2/75; Tarihu't-Taberî, 3/303; el-Bidaye ve'n-Nihaye, 8/182; Biharul-Envar; 44/374

3- el-Futuh, 5/105; Tarihu't-Taberî, 3/315; A'yanu'sh-Şia, 1/600

güçlendiriyordu. Allah'a ibadet uğruna fedakârlığının dozunu her gün biraz daha artırıyordu. Allah'ın zatında yok olmuştu, O'nun rızası uğruna nefisini unutmuştu. İbadeti, yüce Allah'a olan hakikî marifetinin bir semeresiydi.

Arefe günü yaptığı duaya göz atılacak olursa, bu marifetin derinliği ve yüce Allah ile alâkasının ne kadar güçlü olduğu açıkça görülecektir. Bu muhteşem duadan bir pasajı aşağıya alıyoruz:

"Varlığımı sana borçlu olan bir şey, senin varlığının kanıtı olarak kullanılabilir mi? Senden başkası için, senin olmayan bir zuhur var mı ki, o senin zuhur etmeni sağlasın? Sen ne zaman kayboldun ki, seni gösterecek bir delile ihtiyaç duyulsun? Ne zaman uzak oldun ki, izlerden hareketle sana ulaşılmaya çalışılsın? Senin kendisini gözetlediğini görmeyen göz kör olmuştur. Senin kendisi için sevginden bir pay ayırmadığım kulun alışverişi hüsrana uğramıştır..."

İlâhî! İşte zelliğim, senin önünde ortadadır. İşte durumum, sana gizli değildir. Senden sana kavuşmayı istiyorum. Seninle, seni kanıtlıyorum. O hâlde, nurunla beni kendine ilet. Samimî kullukla önünde durmamı sağla..."

Dostlarının kalplerini sen marifet nurlarıyla aydınlattın da, seni tanıdılar, birliğini ikrar ettiler. Sevenlerin kalplerinden yabancıları sen söküüp attın da, senden başkasını sevmez, senden başkasına sığınmaz oldular. Âlemler onları dehşete düşürürken sen onların munisi oldun..."

Seni yitiren ne bulmuş ki? Seni bulan, ne yitirmiş ki?

Seni bırakıp başkasına sarılan, kaybetmiştir. Senden yüz çevirip yoldan çıkan, büyük bir hüsrana uğramıştır.

Ey sevdiklerine, yakınlığının halâvetini tattırıp da bunun zevkenden kendini yitirmelerini sağlayan! Ey dostlarına, heybetinin giysilerini giydirip de onları huzurunda bağışlanma dilemeye sevk eden!..."¹

Allah'a karşı duyduğu korku, O'nun mürakebesini hissedişinin şiddeti yüzüne vurmuştu. Öyle ki biri ona "Rabbinden ne çok korkuyorsun?" dediğinde o, şu cevabı vermişti: "*Dünyada Allah'tan korkanlardan başkası, kıyamet günü azaptan emin olamaz.*"²

1- el-Muntahabu'l-Hasani Li'l-Ed'iyeye ve'z-Ziyarat, s.924-925

2- Biharul-Envar, 44/190

İbadetinden Örnekler

Peygamber (s.a.a) evinin ehli (Ehl-i Beyt) için ibadet, varlık ve hayatın kendisidir. Yüce Allah'a yakarmaktan lezzet alırlardı. Allah'a kullukları gece-gündüz, gizli-açık kesintisizdi. Bu temiz evin direklerinden biri olan İmam Hüseyin (a.s), kesin inanca sahip bir arif ve her anını ibadetle geçiren bir âlim olarak Allah'ın huzurunda ibadete dururdu. Abdest aldığı zaman rengi değişir, vücudunun eklemeleri titrerdi. Bunun sebebi sorulduğunda şöyle demişti: *"Ulu Allah'ın huzurunda duran birinin renginin sararması ve vücudunun eklemelerinin titremesi haktır."*¹

En zor zamanlarda, en ağır koşullar altında dahi namazı eda etmeye büyük özen gösterirdi. Muharrem'in onuncu gününde (Aşura gününde) çatışmanın doruğa çıktığı, savaşın en kızgın anında öğle namazına durdu. O sırada sapıklık ordusu etrafını sarmış, her taraftan ok atıyorlardı.

(Hac aylarında) Allah'a karşı zeliliğinin ifadesi olarak yola çıkar, O'nun mübarek evine koşardı. Büyük bir huşu ve tevazu içinde hac ibadetlerini yerine getirirdi. Yürüyerek yirmi beş kere hacca gitmişti.²

Şia muhaddislerinin çeşitli tabakaları arasında, İmam Hüseyin'in (a.s) hac mevsiminde, Arafat'ta, dağın sol eteğinde, insanlar etrafını sarmış hâlde, huşu ve tevazu içinde ettiği dua ve Rabbine uzun uzun yakarışı meşhurdur.

Çokça iyilik eder, sadaka verirdi. Rivayet edilir ki, ona miras olarak bir arazi ve bazı eşyalar kalır. O, teslim almadan önce bunların tümünü sadaka olarak dağıtır. Gece karanlığında yanına yiyecek alır, Medineli yoksullara dağıtırdı. Tek gayesi, Allah'ın ecrine ve yakınlığına nail olmaktı.³

1- Camiu'l-Ahyar s.76; bk. İhkaku'l-Hak, 11/422

2- Yenabiu'l-Mevedde s.41; Maktelu'l-Hüseyn, Harezmi, 2/17

3- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn (a.s), 1/135

2. BÖLÜM

- İmam Hüseyin'in (a.s) Doğumu
- İmam Hüseyin'in (a.s) Hayatının Aşamaları
- Doğuştan İmamete İmam Hüseyin (a.s)

İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) DOĞUMU

Ebu Abdullah Hüseyin... Ali b. Ebu Talib'in oğlu... Pak Ehl-i Beyt İmamlarının üçüncüsü... Resulullah'ın (s.a.a) iki torunundan ikincisi... Cennet gençlerinin efendisi... Mustafa'nın (s.a.a) gülü... Aba ashabının (Âl-i Aba) beşincisi... Şehitlerin efendisi... Annesi, Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma...

Doğum Tarihi

Tarihçilerin büyük çoğunluğu, onun hicretin dördüncü yılının şaban ayının üçüncü gününde dünyaya geldiği kanaatindedirler.¹

Hicretin üçüncü yılında doğduğu kanaatinde olan tarihçiler de var.²

Ümmü Eymen'in Rüyası

Resulullah (s.a.a), rüyasında, Peygamber'in bedeninin organlarından birinin evine atıldığını gören ve gördüğü bu rüyanın etkisiyle büyük korkuya kapılan Ümmü Eymen'in rüyasını, Hüseyin'in (a.s) doğumuna ve süt emzirmesi için evine götürüleceğine yormuştu. İmam Sadık'ın (a.s) şöyle dediği rivayet edilir:

Ümmü Eymen'in komşuları Resulullah'a(s.a.a) giderek şöyle dediler: "Ya Resulallah! Ümmü Eymen dün geceden beri ağlıyor ve gece boyunca hiç uyumadı. Sabaha kadar durmadan ağladı." Bunun üzerine Resulullah (s.a.a), Ümmü Eymen'i çağırdı ve dedi ki: "Ey Ümmü Eymen! Allah gözlerini ağlatmasın. Komşuların bana geldiler ve gece boyunca durmadan ağladığını haber verdiler. Allah gözlerini

1- Tarih-u İbn Asakir, 14/313; Makatilu't-Talibin, s.78 Mecmau'z-Zevaid, 9/194; Üsdü'l-Gabe, 2/18; el-İrşad, s.18

2- Usulu'l-Kafi, 1/463; el-İsabe adlı eserin dipnotu olarak basılan el-İstiab, 1/377

ağlatmasın. Niçin ağlıyorsun?" Dedi ki: "Ya Resulallah! Çok korkunç bir rüya gördüm. Bu yüzden sabaha kadar durmadan ağladım." Resulullah ona dedi ki: "Rüyanı Allah Resülü'ne anlat. Çünkü Allah ve Resülü daha iyi bilir." Dedi ki: "Rüyamı anlatmak bana ağır geliyor." Resulullah şöyle dedi: "Rüyanın anlamı senin gördüğün gibi olmaz. Sen rüyanı Resulullah'a anlat." Dedi ki: "Dün gece, senin vücudundan bir parçanın benim evime atılmış olduğunu gördüm." Resulullah (s.a.a) ona dedi ki: "Gözlerin rahat uyusun Ümmü Eymen! Fatıma, Hüseyin'i doğuracak ve sen de onu yetiştirip emzireceksin. Böylece benim vücudumun bir parçası senin evinde olacak."¹

Mübarek Bebek

Dünya kadınlarının efendisi Fatımatü'z-Zehra (a.s), bu mübarek yavrusunu dünyaya getirdi. Derhal Resulullah'a (s.a.a) müjde verildi. Resulullah (s.a.a), hemen Ali ve Fatıma'nın evine gitti. Esmâ b. Umeys'e: *"Ey Esmâ! Bana oğlumunu getir."* dedi. Esmâ, bebeği Resulullah'a (s.a.a) götürdü. Beyaz bir bez parçasına sarılmıştı. Resulullah (s.a.a), büyük bir sevinç duydu ve bebeği bağrına bastı. Sağ kulağına ezan, sol kulağına da kamet okudu. Sonra bebeği kucağına aldı ve ağlamaya bağladı. Esmâ dedi ki: "Anam ve babam sana feda olsun, niçin ağlıyorsun?" Buyurdu ki: *"Şu oğlum için ağlıyorum."* Dedi ki: "Daha şimdi doğdu!" Buyurdu ki: *"Ey Esmâ! Benden sonra sapık bir grup onu öldürecek. Allah, onlara şefaati mi nasip etmesin..."*²

Sonra Resulullah (s.a.a), Ali'ye (a.s): *"Oğluma ne ad verdin?"* dedi. Ali (a.s) cevap verdi: *"Ya Resulallah! Senden önce ona isim verecek değilim..."* Bu sırada Allah'ın sevgili Peygamberine (s.a.a) vahiy geldi, Allah'ın yeni doğmuş bebeğe verdiği isim bildiriliyordu. Resulullah (s.a.a), uğurlu yavrusuna vereceği isme ilişkin Allah'ın emrini alınca, Ali'ye (a.s) döndü ve şöyle dedi: *"Onun adını Hüseyin koy."*

Doğumun yedinci gününde Resulullah (s.a.a), Hz. Fatıma'nın (a.s) evine gitti ve torunu Hüseyin için akike kurbanı olarak bir koç kesti.

1- Biharu'l-Envar, 43/242

2- İlamu'l-Vera bi A'lamu'l-Huda, 1/427

Bebeğin saçlarının tıraş edilmesini ve saçlarının ağırlığınca gümüşün sadaka olarak verilmesini, ayrıca sünnet edilmesini emretti."¹

Böylece kardeşi Hasan için yapılan merasimler, Resulullah'ın (s.a.a) yeni doğmuş torunu Hüseyin için de gerçekleştirildi.

Hız. Peygamber'in (s.a.a) Hüseyin'e (a.s) Verdiği Önem

Hüseyin ile (a.s) ilgili olarak Peygamber efendimizden (s.a.a) birçok hadis rivayet edilmiştir. Bu rivayetler, Hüseyin'in (a.s) risalet ve ümmet dünyasında işgal ettiği yüksek makamı gözler önüne sermektedir. Hüseyin'in (a.s) yüce makamını algılayabilmek için bu rivayetlerden birkaçını örnek olarak sunuyoruz:

1- Selman, Resulullah'ın (s.a.a) Hasan ve Hüseyin (a.s) hakkında şunları söylediğini duyduğunu anlatıyor: *"Allah'ım! Ben bu ikisini seviyorum, sen de onları ve onları sevenleri sev."*²

2- *"Kim Hasan'ı ve Hüseyini severse, ben de onu severim. Ben kimi seversem, Allah da onu sever. Allah kimi severse, onu cennete koyar. Kim ikisine buğzederse, ben de ona buğzederim. Ben kime buğzedersem, Allah da ona buğzeder. Allah kime buğzederse, onu ebedî kalmak üzere cehenneme atar."*³

3- *"Şu iki oğlum, benim dünyadaki güllerimdirler."*⁴

4- İbn Mes'ud'un şöyle dediği rivayet edilir: Resulullah (s.a.a) namaz kılıyordu, Hasan ve Hüseyin geldiler, Resulullah'ın (s.a.a) sırtına bindiler. Resulullah (s.a.a) başını secdeden kaldırırken onları yumuşak ve şefkatli bir şekilde tutup indirdi. Tekrar secdeye gidince, onlar da tekrar sırtına çıktılar. Namazını tamamlayınca birini sağ dizine, birini de sol dizine oturttu. Sonra şöyle dedi: *"Beni seven, şu ikisini sevsin."*⁵

5- *"Hüseyin bendendir, ben de Hüseyin'denim. Allah, Hüseyin'i seveni sevsin. Hüseyin torunlardan bir torundur."*⁶

1- Uyun-u Ahbari'r-Rıza, 2/25; İ'lamu'l-Vera, 1/427

2- el-İrşad, 2/28

3- el-İrşad, 2/28

4- el-İrşad, 2/28; Buharî, 2/188; Tirmizî, 5/615, H. 3770

5- Müstedrek, Hâkim, 3/166; Kifayetu't-Talib, s.422; İ'lamu'l-Vera, 1/432

6- Biharul-Envar, 43/261; Ahmed, 4/172; Tirmizî, 5/658, H. 3775

6- *Hasan ve Hüseyin, benden ve babalarından sonra, dünya ehlinin en hayırlıdır. Anneleri de, dünya kadınlarının en üstünüdür.*"¹

7- *Hasan ve Hüseyin, cennet gençlerinin efendileridir.*"²

8- Ümeyye el-Huzzaî'nin kızı Berre'nin şöyle dediği rivayet edilir: Fatıma (s.a) Hasan'a hamile iken bazı işlerinden dolayı sefere çıkan Peygamber, Fatıma'ya şöyle dedi: "*Sen bir erkek çocuk doğuracaksın. Cebrail, bundan dolayı beni kutladı. Ben yanına gelinceye kadar onu emzirme.*" Fatıma, Hasan'ı doğurunca onun yanına gittim. Üç gündü henüz emzirmemişti. Dedim ki: "Onu getireyim, emzir." "*Asla!*" dedi. Sonra annelik duygusu ağır bastı ve bebeği emzirdi. Peygamber (s.a.a) gelince, "*Ne yaptın?*" diye sordu. Dedi ki: "*Ona acıdım ve emzirdim.*" Buyurdu ki: "*Allah'ın dilediğinden başkası olmaz.*"

Fatıma (a.s) Hüseyin'e hamile kalınca Resulullah (s.a.a) ona dedi ki: "*Ey Fatıma! Sen bir erkek çocuk doğuracaksın. Cebrail, beni bundan dolayı kutladı. Bir ay da sürse ben gelinceye kadar onu emzirme.*" Fatıma: "*Öyle yapacağım.*" dedi. Resulullah (s.a.a) bazı işleri için sefere çıktı. Fatıma (a.s) Hüseyin'i dünyaya getirdi. Resulullah (s.a.a) gelinceye kadar onu emzirmedi. Resulullah (s.a.a) gelince, "*Ne yaptın?*" dedi. Fatıma (a.s) dedi ki: "*Onu emzirmedim.*" Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) bebeği aldı ve dilini ağzına koydu. Hüseyin, Resulullah'ın (s.a.a) dilini emmeye başladı. Öyle ki Resulullah: "*Yeter Hüseyin! Yeter Hüseyin!*" dedi. Sonra şöyle buyurdu: "*Allah'ın dilediğinden başkası olmaz. O, sende ve senin çocuklarımdadır.*"³ Bununla imamet misyonunun Hüseyin'in soyunda olduğuna işaret etmiştir.

9- Resulullah (s.a.a) oturuyordu. Hasan ve Hüseyin çıkageldiler. Resulullah (s.a.a) onları görünce ayağa kalktı. Fakat onların Resulullah'ın (s.a.a) yanına varmaları uzun sürdü. Buna rağmen Resulullah (s.a.a) ayakta onları bekledi. Onları karşıladı ve omzuna bindirdi. Sonra şöyle dedi: "*Biniciniz ne güzel binit, siz de ne güzel binicisiniz. Babanız da sizden daha hayırlıdır.*"⁴

1- Bihar'ul-Envar, 43/261; Uyun-u Ahbari'r-Rıza, 2/62

2- İbn Mace, 1/56; Tirmizî, 5/614 H. 3768; Bihar'ul-Envar, 43/265

3- Bihar'ul-Envar, 43/254; Ayrıca bk. El-Menakib, 3/50

4- Bihar'ul-Envar, 43/285, 286 ayrıca bk. Zehairu'l-Ukba, s.130

Künyesi ve Lâkapları

Künyesi, Ebu Abdullah'tır.

Lakapları ise şunlardır: er-Reşid, el-Vaffi, et-Tayyib, ez-Zeki, el-Mübarek, et-Tâbi li merzati'llah, ed-Delil alâ zati'llah, es-Sibt. Derece olarak en meşhur lâkabı ise, dedesinin (s.a.a) kendisi ve kardeşi ile ilgili olarak söylediği şu sözdür: "*İkisi cennet gençlerinin efendisidirler.*" Yine es-Sibt (torun) lâkabı da en meşhurlarındandır. Çünkü Peygamberimiz (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "*Hüseyin torunlardan bir torundur.*"¹

.....

1- A'yanu's-Şia, 1/579

İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) HAYATININ AŞAMALARI

Masum İmamların (a.s) her birinin hayatı, belirgin iki bölüme ayrılır

Birincisi: Doğumdan, Allah tarafından kendilerine tevdi edilen, Resulullah (s.a.a) ve bizzat İmamlar tarafından da açıklanan imamlık ve velâyet görevini fiilen üstlendikleri güne kadar süren bölüm.

İkincisi: Müslümanların ve müminlerin işlerinin idaresini fiilen üstlendikleri günden şehit edildikleri güne kadar süren bölüm.

Bu bölümlerin her biri de, konjonktürün doğasından ve her döneme damgasını vuran olayların karakterinden kaynaklanan birtakım aşamalardan meydana gelir.

Biz birinci dönemi, bütün aşamalarıyla ve bu bölüme damgasına vuran önemli hadiseleriyle -doğumdan imamete kadar süren dönemi- ikinci bölümün üçüncü alt başlığında inceleyeceğiz. İkinci dönemi ise, değişik aşamalarıyla üçüncü bölümde ayrıntılı olarak inceleyeceğiz.

İmam Hüseyin'in (a.s) hayatının ilk döneminin, dört aşamadan meydana geldiğini vurgulayarak incelememize başlamak istiyoruz:

1- Dedesi (s.a.a) zamanındaki hayatı. Hicrî dördüncü yıldan onuncu yıla kadar sürer.

2- Üç halife zamanındaki hayatı. Hicrî on birinci yıldan otuz beşinci yıla kadar sürer.

3- Mübarek Alevî devleti zamanındaki hayatı. Yani, babasına (a.s) biat edildiği günden babasının şehit edildiği güne kadar süren aşama. Hicrî otuz beşinci yıldan kırkinci yıla kadar sürer.

4- Kardeşi Hasan-ı Mücteba (a.s) zamanındaki hayatı. Yaklaşık olarak on yıl yani Hicri kırkinci yılın ramazan ayının sonlarından ellinci yılın safer ayının başlarına ya da sonlarına kadar sürer. Ki bu

tarihte Hz. Hasan (a.s) şehit edilmiş ve ondan sonra İmam Hüseyin (a.s) görevi üstlenmiştir.

Hayatının ikinci dönemi ise, kardeşinin (a.s) şehit edilmesinden sonra başlar ve Hicri altmış birinci yılın muharrem ayının onunda (Aşura) Kerbelâ'da şehit edilmesiyle son bulur. Bu dönemin de belirgin iki aşaması vardır:

1- Birinci Aşama: Muaviye'nin egemenliği dönemindeki hayatı. Bu süre boyunca Hz. Hüseyin (a.s), Muaviye ile varılan ateşkes ve saldırmazlık antlaşmasının şartlarına bağlı kalmıştır. Hem de Muaviye'nin İmam Hasan'a (a.s) verdiği bütün sözleri ve kabul ettiği bütün şartları çiğnemiş olmasına rağmen. Zaten İmam Hasan'ı (a.s) zehirletmesi, antlaşmanın bütün şartlarını ihlâl etmesi anlamına geliyordu. Bu ihaneti yaparken güttüğü amaç, en büyük rakibini ortadan kaldırmak ve fasık oğlu Yezid'in veliaht tayin edilmesinin yolunu açmaktı.

2- İkinci Aşama: Muaviye'nin, oğlu Yezid'i Müslümanların hâkimi olarak dayatması ve Muaviye'nin ölümünden sonra da Yezid'in Hüseyin'den (a.s) biat almaya çalışması ile başlar. Yezid'in amacı, babasının egemenlik döneminden bildiği muhalefetin köklerini kurutmaktır. Bu olayla birlikte İmam Hüseyin'in küllenmiş bir volkan olan kıyamı başlar. Fıskın ve günahın patlayıp liderlik mekanizmasını ve yönetimi istila etmesiyle birlikte bu volkan da patlar. İmam (a.s), önce Medine'den Mekke'ye hareket eder. Oradan da Irak'a yönelir. Sabrını ve cihadını, Allah yolunda takdim ettiği tertemiz kanıyla, yakınları ve seçkin arkadaşlarının kanlarıyla taçlandırır.

DOĞUŞTAN İMAMETE İMAM HÜSEYİN (A.S)

Hz. Peygamber (s.a.a) Zamanında İmam Hüseyin (a.s)

Peygamber'in (s.a.a) hayatında ve İslâm risaletinde Ali, Fatıma ve oğullarının evleri geniş bir yer kapsar, derin anlamlar ve delâletler içerir. Çünkü bu ev, risaleti bağırına basacak, hilâfet yükünü omuzlayacak, din ve ümmeti koruma görevini üstlenecek evdi.

Bu yüzden bu evin, Peygamber'in (s.a.a) sevgisinin feyzinden, korumasından ve babalık şefkatinden en geniş payı ve yeterli ilgiyi görmesi gerekirdi. Hz. Peygamber (s.a.a), bu mübarek ağacın Ali'nin evinde yeşermesi için büyük çaba sarf ediyordu. Sabah akşam, ümmetin akıbetinin bu evin selâmette olmasına, bu evin halkına itaat etmesine bağlı olduğunu vurguluyordu. Bunun Peygamber'in (s.a.a) şu sözünde belirginleştiğini görüyoruz: *"Ali (a.s), benden sonra hidayet sancağıdır, beni dost edinenlerin imamı ve bana itaat edenlerin nurudur."*¹

Dünya, Hüseyin'in (a.s) doğumuyla aydınlandığı zaman, Hüseyin (a.s), Peygamber'in (s.a.a) kalbindeki yüksek konumuna ve risalet hayatındaki üstün derecesine kuruldu.

Hz. Peygamber (s.a.a), gökten desteklenen deneyimli, basiretli ve masum gözleriyle yeni doğan çocukta risalete varis olacak bir özellik fark etti. Eğilme ve sapmadan sonra ümmet içinde bir ayaklanma başlatacağını, sapma ve çürümeden sonra dinde büyük bir ıslahat gerçekleştireceğini, kaybedilmiş ve inkâr edilmiş sünneti dirilteceğini gördü ve onu bu büyük misyonu taşımaya hazırlamaya başladı. Bu

1- Hilyetu'l-Evliya, 1/67; Nazmu Dureri's-Sımtayn, s.114; Tarih-u İbn Asakir, 2/189 H. 680; Maktalu'l-Harezmi, 1/43; Camiu'l-Cevami, Suyuti, 6/396; Muntahabu'l-Kenz, 6/953 H. 2539; el-Fusulu'l-Muhimme, İbn Sabbağ s.107; Tarih-u'l-Hulefa, Suyuti, s.173; Mecmau'z-Zevaid; 9/135; Kenzu'l-Ummal, 5/153; Tirmizî, 5/328, H. 3873; Usdu'l-Gabe, 2/12

hususta duygularını, şefkatini, gününün saatlerini kullandı. Yol göstericiliğini ve bilgisini kullandı. Çünkü Allah'ın emriyle yakında, son risaletin (dinin) ağır imamet misyonunu üstlenecekti.

Bu bağlamda şöyle diyordu: "*Hasan ve Hüseyin, benim oğullarımdır. Kim onları severse, beni sevmiş olur. Kim beni severse, Allah'ı sevmiş olur. Kim de Allah'ı severse, Allah, onu cennete koyar. Kim onlara buğzederse, bana buğzetmiş olur. Bana buğzeden Allah'a buğzetmiş olur. Kim de Allah'a buğzederse, Allah, onu cehenneme koyar.*"¹

Sevgi, itaatin ve velâyeti kabul etmenin başlangıcından başka bir şey midir? Daha doğrusu; sonuç itibarıyla bu ikisi, birbirinin aynısıdır.

Hz. Peygamber, İmam Hüseyin'in (a.s) ağlamasından dolayı acı duyar, uyanıklığında ve uykusunda onu okşardı. Tertemiz annesi Fatıma'ya, mübarek yavrusunu, bütün sıcaklığıyla ve şefkatiyle kucaklamasını tavsiye ederdi.²

Hüseyin (a.s), yürümeye başlayınca da, Hz. Peygamber (s.a.a), halkın dikkatini ona çekmeye ve ortamı, ümmetin, Peygamber'in (s.a.a) oğlunun velâyetini kabul etmesine hazırlamaya başladı. Kaç kere secdedeyken, Hüseyin sırtına çıktığı için beklemişti. Bununla, ümmete, Hüseyin'e (a.s) yönelik sevgisini, aynı zamanda yüksek makamını göstermek istiyordu. Kaç kere hutbesini yarıda kesmiş, kendisine doğru düşe kalkan oğlunu kucaklayıp minbere çıkarıp yanında oturtmuştu!³ Bütün bunları, Hüseyin'in (a.s) derecesini ve ümmetin geleceğinde oynayacağı önemli rolü göstermek için yapıyordu.

Bir keresinde, Necran Hıristiyanları gelmiş ve Hz. Peygamber (s.a.a) ile İslâm daveti ve saf tevhit inancı hakkında tartışmışlardı. Hak, bütün çıplaklığıyla gözlerinin önüne serildiği hâlde kabul etmeye yanaşmamışlardı. Bunun üzerine yüce Allah, Peygamberine (s.a.a) onları lânetleşmeye çağırmasını emretmişti. Peygamberimiz (s.a.a), yanında, takva ve iyilik bakımından yeryüzünün en hayırlı ve Allah katında en üstün makam ve dereceye sahip olan kimseler, yani

1- Müstedrek, Hâkim, 3/166; Tarih-u İbn Asakir: Tercümetu'l-İmamı'l-Hüseyin (a.s); İlamu'l-Vera, 1/432

2- Mecmau'z-Zevaid, 9/201; Seyr-u A'lami'n-Nübela, 3/191; Zehairu'l-Ukba s.143

3- Ahmed, 5/354; İlamu'l-Vera, 1/433; Kenzu'l-Ummal; 7/168; Tirmizî, 5/616 H. 3774

Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin (a.s) olduğu hâlde, küfür, şirk ve sapık inanç ehliyle lânetleşmek üzere karşılarna çıkmıştı. Peygamberimiz (s.a.a), bu hareketiyle, aynı zamanda, onların peygamberlik Ehl-i Beyt'i olduklarını, İslâmî risaletin bu mübarek aile ile kaim olduğunu, bu ailenin akideye katkılarının tükenmeyeceğini göstermeyi amaçlıyordu.¹

Hıristiyanlar, tevhit ve masumiyet nuruyla parlayan bu yüzleri görünce, lânetleşmekten vazgeçtiler ve İslâm'ın egemenliğine boyun eğerek kendi elleriyle cizye vermeyi kabul ettiler.

Hz. Hüseyin'in (a.s), dedesiyle (s.a.a) birlikte yaşadığı bu kısa zaman dilimi, bütün İslâm tarihinin en önemli ve en parlak dönemiydi. Bu dönem içinde Resulullah (s.a.a), mübarek İslâm devletinin temellerini sağlam bir şekilde atmış, ilim ve iman üzerine bu devleti bina etmişti. Şirk ordularını hezimete uğratmış, dinsizliğin temellerini yıkıp yerle bir etmişti. Resulullah (s.a.a) ve vefakâr ashâbı, peşpeşe zaferler kazanmaya ve insanlar Allah'ın dinine akın akın girmeye başlamıştı.

Sürekli zafer haberleriyle coşan Müslümanlar, birden Resulullah'ın (s.a.a) vefat haberiyle sarsıldılar. Derin bir hüznün bulutu çökmüştü Müslümanların üzerine. Özellikle de, felâketlerin hedefi hâline gelen Ehl-i Beyt'in üzerine. Peygamber'in (s.a.a) şahsının ortadan kalkmasıyla birlikte musibetlerin harareti çepeçevre sarmıştı onları.

Hz. Peygamber'in (s.a.a) İki Torununa Bıraktığı Miras

Dünya kadınlarının efendisi Fatıma (a.s), babasının, Rabbine kavuşmasının yakın olduğunu öğrenince, oğulları Hasan ve Hüseyin'i (a.s) alarak Resulullah'ın (s.a.a) yanına getirdi ve şöyle dedi: "*Ya Resulallah! Bu ikisi senin oğullarıdır. Onlara miras olarak bir şey bırak.*" Peygamber efendimiz (s.a.a) buyurdu ki: "*Hasan'a heybetimi ve liderliğimi bırakıyorum. Hüseyin'e de cesaretimi ve cömertliğimi bırakıyorum.*"²

1- Ahmed, 1/185; Müslim, Kitabü'l-Fedail, Bab-u Fedail-i Ali 2/360; Tirmizî, 4/293 H. 2085; Müsdedrek Ala's-Sahihayn, 3/150

2- Biharu'l-Envar, 43/263; Menakib-u Âl-i Ebi Talib, 2/465; Nazmu Dureri's-Sibtayn, s.212

Hz. Peygamber'in (s.a.a) İki Torununu Vasiyet Etmesi

Hz. Peygamber (s.a.a), Hz. Ali'ye (a.s), torunlarını gözetip himaye etmesini vasiyet etti. Bu olay, Peygamber'in (s.a.a) vefatından üç gün önce gerçekleşiyordu. Peygamber (s.a.a) Ali'ye (a.s) şöyle demişti: *"Selam sana ey iki gülün babası! Sana, şu dünyadaki iki gülümü gözetmeni tavsiye ediyorum. Çok geçmeden dayanaklarının ikisi de yıkılacak. Seni Allah'a emanet ediyorum..."* Resulullah (s.a.a) vefat edince Ali şöyle dedi: *"İşte bu, Resulullah'ın (s.a.a) bana söylediği dayanaklarımdan biriydi ki yıkıldı."* Fatıma (a.s) vefat edince de şöyle dedi: *"Resulullah'ın (s.a.a) bana söylediği dayanakların ikincisi de buydu."*¹

Hz. Peygamber'in (s.a.a) Hüseyin'e (a.s) Düşkünlüğü

İmam Hüseyin (a.s), hastalığın verdiği acılar yüzünden okunan ve son nefesini vermek üzere olan dedesinin (s.a.a) yanına geldi. Resulullah (s.a.a), onu görünce bağına bastı ve şöyle demeye başladı: *"Benim Yezid'le ne işim var? Allah kahretsin onu!"* Ardından uzun süre baygın yattı. Sonra kendine gelince uzun uzun Hüseyin'i öpmeye başladı, bir yandan da gözlerinden yaş akıyordu. Şöyle diyordu: *"Benimle seni öldüren arasında Allah huzurunda bir hesaplaşma olacak!"*²

Resul-i Ekrem (s.a.a) son nefeslerini verirken, torunları (a.s) kendilerini üzerine attılar. Onlar gözyaşı döküyorlardı, Resulullah (s.a.a) da onları uzun uzun öpüyordu. Babaları Emirü'l-Müminin (a.s), onları Resulullah'tan (s.a.a) uzaklaştırmak istedi. Fakat Resulullah (s.a.a) buna engel oldu ve şöyle dedi: *"Bırak onları, benden azık alsınlar, ben de onlardan azık alayım. Çünkü benden sonra başlarım bir felâket gelecek."*³

1- Bihar'ul-Envar, 43/262

2- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn (a.s), Bakır Şerif Kureşi, 1/218; Mirasu'l-Ahzan adlı eserden naklen.

3- Maktalu'l-Hüseyn, Harezmi, 1/114

Sonra Resul-i Ekrem (s.a.a) kendisini ziyarete gelenlere döndü ve şöyle dedi: *"Size Allah'ın kitabını ve benim soyum olan Ehl-i Beyt'imi bırakıyorum. Allah'ın kitabını yitiren, sünnetimi yitiren gibidir. Sünnetimi yitiren, Ehl-i Beyt'imi yitiren gibidir. Çünkü bu ikisi, benimle havuz başında buluşuncaya kadar birbirlerinden ayrılmazlar."*¹

1- bk. Önceki kaynaklar.

HALİFELER DEVRİNDE İMAM HÜSEYİN (A.S)

Ebubekir Döneminde Hüseyin (a.s)

İçlerinde Hasan ve Hüseyin (a.s) de olmak üzere Ehl-i Beyt (a.s), Resulullah'ın (s.a.a) vefatından dolayı derin bir acı içindeydi. İnsanlık tarihinin tanık olduğu en büyük Peygamber'in (s.a.a) cenaze ve defin işlemleriyle uğraşırken yüreklerini tarifsiz acılar bürümüştü. İşte tam bu sırada, bir darbe daha aldılar; acıları bir kat daha arttı, Resulullah'ın (s.a.a) onların ve ümmetin yüreklerine ektiği umutlar tuz buz oldu.

Hilâfet makamına el konulması, Ali'nin (a.s) önderlik sahnesinden, Resulullah'ın (s.a.a) Allah'ın emriyle tayin ettiği makamdan uzaklaştırılması darbesiydi bu.

Çok sert ve ölümcül bir darbeydi bu. Resulullah'tan (s.a.a) sonra iktidar grubunun, Resulullah'ın (s.a.a) Ehl-i Beyt'ine karşı yürürlüğe koyduğu stratejinin neden olduğu eziyetler ve zulümler zincirinin ilk halkasıydı. Amaç, Ehl-i Beyt'in, Resulullah'tan (s.a.a) sonra önderlik makamından tam anlamıyla uzaklaştırılması, bir daha geri dönülmeyecek şekilde işlevsiz hâle getirilmesiydi.

Fatıma'nın (a.s) Şahadet Şoku

Resulullah'ın (s.a.a) vefatı, henüz sekiz yaşını doldurmamış İmam Hüseyin'in (a.s) pak ruhunda derin acılara yol açmıştı.

Aradan kısa bir süre geçmemişti ki, Hüseyin (a.s), annesi, Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma'nın trajik bir şekilde şehit edilmesi şokunu yaşadı. Fatıma (a.s), babasından sonra yaşadığı günlerde birçok zulüm ve baskıya, hakkının gasp edilmesinin acısına katlanmak zorunda kalmıştı. Annesinin çektiği acıları, o da lâtif ruhunda

hissediyordu. Çünkü Resulullah'ın (s.a.a) vefatından sonra annesini her ne zaman kalbinin mahzun, gönlünün kırık olduğuna şahit oluyordu.

Rivayet edilir ki: Fatıma (a.s), Oğullarına hep şöyle derdi: *"Nerede size değer veren, sizi kucağıma alıp taşıyan babanız? Hani, bütün insanlar içinde size en çok şefkat gösteren, yerde yürümenize gönlü el vermeyip sizi kucağıma alan babanız? Onun bu kapıyı bir daha açtığını görmeyeceğim. Daha önce sürekli yaptığı gibi, sizi bir daha omzunu aldığı görmeyeceğim."*¹

Rivayet edilir ki: Hz. Fatıma (a.s), babasının (s.a.a) vefatından sonra, Hasan ve Hüseyin'i yanına alarak Bakî mezarlığına gider, akşama kadar orada ağlar, akşam olunca Emirü'l-Müminin (a.s) onları alıp eve getirirdi.

Tarihçiler, Fatıma'nın (a.s) şehit edilişinin hikâyesini Esmâ bint-i Umeys'ten ayrıntılı olarak aktarırlar. Hasan ve Hüseyin, annelerinin vefatından kısa bir süre sonra eve girdiklerinde annelerinin üzerinin örtülmüş olduğunu gördüler. Dediler ki: *"Ey Esmâ! Annemiz bu saatte niçin uyuyor?"* Esmâ dedi ki: *"Ey Resulullah'ın (s.a.a) oğulları! Anneniz uyumuyor, o, bu dünyadan ayrıldı."* Hasan annesinin üzerine kapandı, bir yandan öperken bir yandan da şöyle diyordu: *"Anneciğim! Ruhum bedenimden ayrılmadan bir kez daha benimle konuş."* Hüseyin, annesinin ayaklarını öpüyor ve şöyle diyordu: *"Ben oğlun Hüseyin! Kalbim çatlayıp ölmeden önce konuş benimle."*

Esmâ, Hasan ve Hüseyin'e dedi ki: *"Ey Resulullah'ın (s.a.a) oğulları! Gidin babanıza annenizin öldüğünü haber verin. Hasan ve Hüseyin evden çıktılar Mescidin yakınlarına geldiklerinde kendilerini tutamayıp yüksek sesle ağlamaya başladılar. Orada bulunan sahabîlerin hepsi yanlarına gelip: "Niçin ağlıyorsunuz, ey Resulullah'ın oğulları? Allah sizin gözlerinizi ağlatmasın?"* dediler.²

Bir diğer rivayette şöyle deniyor: Emirü'l-Müminin (a.s), Hz. Zehra'nın (a.s) cenazesini yıkadıktan sonra şöyle seslendi: *"Ey Ümmü Gülsüm! Ey Zeyneb! Ey Sekine! Ey Fizze! Ey Hasan! Ey Hüseyin! Gelin, annenizle vedalaşın. Şimdi ayrılık zamanıdır buluşma ise cenettedir."* Hasan ve Hüseyin geldiler, şöyle diyorlardı: *"Ah! Dedemiz Muhammed Mustafa'yı ve annemiz Fatıma'tüz-Zehra'yı*

1- Bihar'ul-Envar, 43/181

2- age. s.186

*yitirmemizden dolayı bu hasret ebediyen dinmeyecek!" Emirü'l-Müminin (a.s) der ki: "Allah şahittir; o sırada Fatıma (a.s) inledi ve ellerini uzatarak ikisini uzun uzun kucakladı. Bu sırada gökten bir ses işittim; şöyle diyordu: Ey Ebu'l-Hasan! Onları kaldır. Çünkü Allah'a andolsun ki, gökteki melekleri ağlattılar."*¹

Rivayetlerin çoğunda Hasan ve Hüseyin'in (a.s), annelerinin cenaze namazına katıldıkları, yıkama ve kefenleme işlemlerini Emirü'l-Müminin Ali'nin (a.s) üstlendiği, cenazeyi evden geceleyin çıkardığı ve yanında da Hasan ve Hüseyin'in bulunduğu, namazını birlikte kıldıkları belirtilir...²

Hüseyin (a.s), çok kısa bir süre içinde, elem verici iki büyük hadisenin şokunu yaşadı. Birincisi; dedesi Resulullah'ın (s.a.a) vefatıydı. İkincisi; Resulullah'ın kızı, annesi Fatıma'nın (a.s), babasından sonra gördüğü onca cefa ve zulmün ardından şehit edilmesiydi.

Buna babası Emirü'l-Müminin'in (a.s) haklarının gasp edilmesi, siyaset sahnesinden uzaklaştırılıp evinde oturmaya mâhkum edilmesi olaylarının neden olduğu acıları da eklediğimiz zaman, daha çocuk denecek yaşta olan Hüseyin'i (a.s) saran zorluk ve musibetleri daha somut bir şekilde algılayabiliriz.

Hilâfet çizgisinin, o zamanlar, risalet çizgisine bağlı Resulullah'ın (s.a.a) vefâkar sahabesine, özellikle Emirü'l-Müminin Ali b. Ebu Talib'e (a.s) karşı uyguladığı çeşitli abluka girişimleri, İmam Hüseyin'in (a.s) yaşadığı felaketleri daha da derinleştirmişti. Örneğin, humus ve benzeri gelirlerin Ali'ye verilmesi engellenmişti. Bunun en somut örneklerinden biri de, Fedek arâzilerinin devletleştirilmesiydi. Bu uygulamanın hedeflerinden biri, Resulullah'ın (s.a.a) Ehl-i Beyt'i ve Emirü'l-Müminin'in (a.s) oğulları üzerinde malî bir baskı kurmaktı.

Ömer b. Hattab Döneminde Hüseyin (a.s)

Ömer b. Hattab zamanında abluka tehlikeli boyutlara vardı. Tarihçilerin anlattığına göre, Ömer, Peygamber'in (s.a.a) ashabının Medine'den çıkmalarını yasaklamış ve bunun için kendisinden izin

1- Bihar'ul-Envar, 43/179

2- age. s.212

alınmasını zorunlu kılmıştı. Emirü'l-Müminin Ali b. Ebu Talib'in (a.s) yasağı uzun süre devam etti ve bu, vahyin tertemiz Ehl-i Beyt'e karşı uygulanan baskılara eklenen yeni bir örnek haline geldi.

Kuşkusuz bu zora dayalı uygulamalar, haksız davranışlar, Emirü'l-Müminin'in (a.s) bir kenara çekilmesine ve evinde oturmasına yol açmıştı. Amaç, onun siyasal ve toplumsal arenadan uzaklaşması ve unutulup gitmesiydi. Gerçi halife bazı meseleler yüzünden zaman zaman ona başvuruyor ve bu meseleleri çözmesini istiyordu. Belki de onun Medine'den çıkmasına izin vermemesi, halifenin karşısına çıkan yeni meselelerde ona muhtaç olmasıydı. Çünkü Ali'den (a.s) başkası, bu meselelere kabul edilebilir bir çözüm bulacak durumda değildi.

Doğru hikmet ve güzel sabır uyarınca Emirü'l-Müminin (a.s), öfkesini yutkundu, meşru bir hak ve somut bir kanıt olmadan Ebubekir'den sonra Ömer'in, kendisine ait olan hilâfet yetkisini haksız yere ele geçirmesine göz yumdu. Bütün bu olaylarda Hüseyin (a.s), babasının acılarına tanık oldu. Babasının olaylar karşısında takındığı tavırları gözlemledi. Babası ümmetin derdinin tasasını çekiyor, gidişatından dolayı endişeler duyuyordu. Hüseyin (a.s), Resulullah'ın (s.a.a), Ali'yi herkese tercih ettiğini, defalarca onu ümmetine vasiyet ettiğini hatırlıyordu. Fakat şimdi Ali (a.s) kendisine ait olan makamdan uzaklaştırılmıştı. Duygularını ve hissiyatını saklamaktan başka bir şey yapamıyordu.

Rivayet edilir ki: Ömer, bir gün minberde hutbe verirken, birden sessizce yanına kadar çıkan ve, "*Babamın minberinden in! Kendi babamın minberine çık!*" diye bağırın Hüseyin'in (a.s) sesiyle irkildi. Donup kaldı, şaşkınlıktan âdeta küçük dilini yuttu. Sonra kendine gelerek Hüseyin'i tasdik eder mahiyette şöyle dedi: "Doğru söylüyorsun, benim babamın minberi yoktu..." Sonra Hüseyin'i tutup yanına oturttu. Bu arada, "Kim sana bu sözleri öğretti?" diyerek, ona kimin bu sözleri telkin ettiğini öğrenmeye çalıştı. İmam Hüseyin (a.s) ona şu cevabı verdi: "*Allah'a yemin ederim, kimse bana öğretmedi.*"¹

Oysa Ömer'in, Hüseyin'i sadece sözlü olarak tasdik etmemesi gerekiyordu. Aynı zamanda Fedek arazilerindeki hakkını ve humustan payını vermesi, ayrıca babasının hilâfet hakkını da iade etmesi gerekiyordu. Allah'a ve Resulullah'a (s.a.a) itaat etmenin bir gereği idi bu.

Yine rivayet edilir ki: Ömer, İmam Hüseyin'e (a.s) yakın ilgi gösteriyordu. Bir gün, ona, bir işi olduğu zaman kendisine gelebileceğini söylemişti. Bir gün Hüseyin, Ömer'e gitmek istedi. O sırada Muaviye Ömer'in yanındaydı. Oğlu Abdullah'ı gördü ve ondan içeri girmek için izin istedi. Abdullah izin vermeyince, geri döndü. Ertesi gün Ömer onunla karşılaştı ve şöyle dedi: "Ey Hüseyin! Bana neden gelmedin?" Hüseyin (a.s) şu karşılığı verdi: "*Ben geldim, sen Muaviye ile baş başaydın. Ben de, İbn-i Ömerle geri döndüm.*" Ömer şöyle dedi: "Sen İbn-i Ömer'den daha önceliklisin. Çünkü başımızda biten tüyleri dahi önce Allah'a, sonra size borçluyuz."¹

Osman Döneminde Hüseyin (a.s)

Risalet ahlâkı, nübüvvet adabı ve yüksek erdemlerle bezenmiş olarak İmam Hüseyin (a.s), ömrünün üçüncü on yılında yetişkinlik aşamasına adım attı. Rabbinin ödülünü umarak sabreden babasıyla aynı atmosferi paylaştı. Siyaset oyununun gittikçe renklendiğini, ama hedefin değişmediğini görüyordu. Bütün siyasî oyunların değişmeyen tek hedefi, Ali ve oğullarının İslâm devletinin başına geçmemeleriydi. Hilâfet mutlaka onlardan uzak olmalıydı. İşte Hattab oğlu, isabetsiz görüşleri, yanlış içtihatlarıyla ümmete çektiği onca eziyet, ümmetin sırtına bindirdiği güç yetirilemez onca meşakkat yetmezmiş gibi, şimdi de, sonunda Osman'ın halifeliğiyle sonuçlanacak altılı şûra belâsını Müslümanların başına sarıyordu.

Kendine ait liderlik hakkı karşılığında ümmetin maslahatını tercih eden, bu yüzden acı bir sabırla zorluklara katlanan İmam Emirü'l-Müminin (a.s) bu aşamayı şöyle vafediyor:

"Sabrettim; ettim ama gözümde diken, boğazımda kemik vardı; mirasımın yağmalandığını görüyordum. Derken birincisi yoluna koyuldu gitti. Kendisinden sonra onu Hattab oğluna verdi. O, hilâfeti, düz ve düzgün olmayan çorak bir yere attı; sözü sertti, insanı yaralardı, onunla buluşup görüşeni incitirdi. Özür getirmesinin sayısı çoktu. Uzun bir zaman çetin mihnetlere düştüm, sabrettim. Derken o da yoluna koyuldu gitti; halifeliği bir topluluğa bıraktı ki ben de bunların biriyim sandı. Allah'ım! Sana sığınırım; ne şûraydı bu!

1- age.

Benim hakkımda, onların birincisiyle ne vakit bir şüpheye düşen oldu ki bu çeşit kişilere katıldım ben?"¹

Ehl-i Beyt'in mihneti daha da ağırlaştı, görevleri bir kat daha zorlaştı. Hilafet bağlamında yaşanan sapmanın yeni bir dönemiyle yüz yüze geliyorlardı. Bu dönem, daha çok çalışmayı, daha fazla güç sarf etmeyi gerektiriyordu; ümmet ve risalet yok olup gitmesin diye. Ümmetin hayatına ağır ve dayanılmaz bir zorluğun egemen olmaya başladığı iyiden iyiye belirginleşiyordu. Artık ümmetin en hayırlılarından oluşan Resulullah'ın (s.a.a) seçkin sahabelerî aşağılanıyor, dövülüyor, uzak ve ıssız yerlere sürülüyorlardı. Aynı zamanda devlet mekanizmasına ümmetin en şerhileri, esir eskileri ve onların çocukları birbirleriyle yarışarak üşüşüyorlardı. Osman'ın zayıflığından, işleri idare etme bilgisinden yoksunluğundan ve bazen de Emevî kabilesine yönelik taassubundan yararlanarak devleti ele geçiriyorlardı.²

Hüseyin (a.s), ümmetin çektiği acıları yüreğinde hissediyordu. Ümmet, Osman yönetiminin sebep olduğu fesat girdabında yok oluş tehidiyle burun buruna gelmişti. Bu esnada mazlum eller, halifeyi iktidardan indirmek için kılıçlara uzanmış bulunuyordu.

İmam Ali (a.s), ümmetin kendisinden önceki üç halifenin egemenliği ele geçirmesiyle çektiği sıkıntıları anlattığı Şıkkıyye adlı hutbesinde, hilâfetin Osman b. Affan'a geçmesinden sonra ümmetin yaşadığı zorlukları çok dakik bir şekilde şöyle tasvir etmektedir:

"Derken kavmin üçüncüsü kalktı; hem de bir hâlde ki iki yanı da yelle dolmuştu; işi gücü, yediğini çıkaracak yerle yiyeceği yer arasında gidip gelmekti. Onunla beraber babasının oğulları da işe giriştiler; Allah malını ilk baharda devenin otları, çayırı-çimeni yiyip sömürmesi gibi yediler, sömürdüler. Sonunda onun da ipi çözüldü; hareketi tezce yaralanıp öldürülmesine sebep oldu, karnının dolgunluğu onu bu hale getirdi; işini tamamladı gitti."

1- Nehcu'l-Belâğa, Şıkkıyye Hutbesi

2- Tarihu'l-Hulefa, s.57

Ebu Zer el-Gıffarî ile İlgili Tavrı

Halife Osman b. Affan, muhalifleri ve uygulamalarını eleştirenleri tepelemek hususunda son derece sert bir politika izliyordu. Bu hususta, eline düşen Peygamber'in (s.a.a) sahabîlerinin saygınlıklarını, statülerini gözetmezdi. Onlara öfkesini yöneltiyor, zulüm ve baskıda ileri gidiyordu. Ebu Zer el-Gıffarî -ilk dönemde Müslüman olan sahabîlerin arasında yer alırdı-, Osman'ın politikalarına muhalif, Osman'ın yönetimini reddeden sahabîlerden biriydi. Osman, bu davranışlarına son vermesini istemiş, ama o vazgeçmemişti. Bunun üzerine Osman, gittikçe sertleşti ve iyice sıkıştırmaya başladı. Sonunda onu Şam'a sürdü. Şam'da Ebu Zer, insanları uyandırmaya, onları Emevî siyasetinden sakınmaya çağırıyordu. Emevî siyasetinin Şam'daki temsilcisi, Osman'ın Şam valisi Ebu Süfyan oğlu Muaviye'ydi.

Muaviye, Ebu Zer'in hareketlerine kızmış ve Ebu Zer'in oluşturduğu tehlikeyi bildiren bir mektubu Osman'a göndermişti. Bunun üzerine Osman, Ebu Zer'i Medine'ye geri çağırıldı. Ama bu soylu sahabî, marufu emretme ve münkeri yasaklama, İslâm'a sokuşturulmuş Emevî tehlikesine karşı ümmeti uyarma görevini sürdürdü. Sonunda Osman, Ebu Zer'in muhalefetinden kurtulmanın tek yolunun, onu kimsenin yaşamadığı ıssız bir yere sürgün etmek olduğunu düşündü. Ebu Zer'in Rebeze'ye sürülmesini emretti. Mervan b. Hakem'e de Müslümanların onu yolcu etmeye ve onunla vedalaşmaya gelmelerine engel olmasını söyledi. Fakat hak ehli kimselerden Osman'a muhalefet etmekten başka bir davranış beklenemezdi. İmam Ali (a.s), Hasan ve Hüseyin (a.s), Akil, Abdullah b. Cafer ve Ammar b. Yasir (r.a.) alenî bir şekilde onu yolcu etmeye geldiler. Tarihçiler, Ebu Zer'i yolcu etmeye gelenlere ait hikmetli ve ateşli konuşmalar nakletmişlerdir ki, bu konuşmalarda Osman'ın yönetimini reddetmiş ve zulüm nitelikli uygulamalarına karşı çıkmışlardır. Örneğin İmam Hüseyin (a.s) o sırada şu konuşmayı yapmıştı:

"Ey Amca! Hiç şüphesiz yüce Allah, gördüğün bu durumu değiştirecek güce sahiptir. Allah her gün bir iştedir. Kavim sana karşı dünyasını savundu, sen de onlara karşı dinini savundun. Onların sana karşı savundukları şeye senin ihtiyacın yok. Fakat onların, senin savunduğun şeye ne çok ihtiyaçları var! Allah'tan sabır iste, ihtirastan ve sabırsızlıktan O'na sığın. Çünkü sabır, dinin ve onurun

*göstergesidir. Hırs, rızkm gelişini çabuklaştırmadığı gibi, korku ve telâş da eceli geciktirmez."*¹

Ebu Zer acı acı ağladı. Son kez veda bakışlarını Ehl-i Beyt'e (a.s) yöneltti. O, Ehl-i Beyt'i seviyor; Ehl-i Beyt de onu seviyordu. Bu karşılıklı sevgi, içten ve samimî bir sevgi idi. Sonra Ebu Zer şöyle dedi:

"Allah size rahmet etsin, ey rahmet Ehl-i Beyti! Sizi görünce Resulullah'ı (s.a.a) hatırladım. Medine'de sizden başka gönül bağlayabileceğim veya üzüntüsünü çekeceğim bir şeyim yoktur. Şam'da Muaviye'ye ağır geldiğim gibi Hicaz'da da Osman'a ağır geldim. Bu iki şehirde kardeşine ve dayısının oğluna komşu olmamı da istemedi. İnsanları onlara karşı kıskırtmamdan korktular. Beni bir yere gönderdi ki, orada Allah'tan başka bir yardımcım, bir savunucum yoktur. Allah'a yemin ederim ki, Allah'tan başka arkadaş istemem ve Allah benimle beraber olduktan sonra yalnızlıktan korkmam."²

Hz. Ali'nin (a.s) Devleti Zamanında İmam Hüseyin (a.s)

Osman'ın öldürülmesiyle birlikte, üç halifenin dönemi sona erdi. Bununla beraber, İmam Ali'nin (a.s) Müslümanların siyasal ve toplumsal hayatlarından uzaklaştırıldığı, meşakkatlerle geçen yirmi beş yıllık zorlu dönem de son buldu.

Müslümanlar, umutlarını ve hedeflerini gerçekleştirecek, eski onurlu günlerini iade edecek liderin İmam Ali (a.s) olduğunu iyice anlamışlardı. Onun yönetiminde özgürlük, eşitlik ve adalet prensiplerinin egemenliği altında yaşayacaklarını biliyorlardı. Bu yüzden halife olarak ona biat etmek için ısrar ettiler.

Ne yazık ki, ümmetin bu kararı çok gecikmiş bir karardı. Ümmet, tehlikeli hastalıklara yakalanmış, büyük sapmaların pençesine düşmüştü. İlkeler uğruna fedakârlık ruhunu ve imanî değerleri yitirmişti. Maddî çıkarların ve kişisel menfaatlerin peşine düşmüştü. Dar grupçuluk perspektiflerine doğru sürüklenmişti. Bundan dolayı İmam Ali (a.s), açık bir şekilde onların halifelik önerilerini reddetti. "*Sizin halifeniz olmaya ihtiyacım yok; kimi seçerseniz, ben de ona razı olurum.*" dedi.³

1- Biharul-Envar, 22/412; Murucu'z-Zeheb, 2/350

2- age.

3- Bihar'ul-Envar, 32/7

Çünkü halifelerin yanlış içtihatlarıyla değiştirdikleri, bozdukları İslâmî hükümleri yeniden topluma geri getirmenin çok zor olduğunu biliyordu. Çok iyi biliyordu ki, bu tür yanlışlıkların doğrultusunda şekillenen toplum, onun karşısına dikilecek, hareketine engel olacak ve adaleti gerçekleştirmeye ve zulümü ortadan kaldırmaya yönelik siyasal plânlarını uygulamasına mani olacaktır. Nitekim İslâm'daki örnek geçmişine, siyasî maharetine, büyük liderlik liyakatine rağmen, İmam Ali (a.s), herkesi saran ve İslâm toplumunun iliklerine kadar işleyen sapmanın önünde duramadı. Bu toplumu, hak ve apaçık adalet yoluna geri döndüremedi. Çünkü münafıklardan, çıkarıcılardan ve içinde Allah ve Resulüne karşı kin ve nefret taşıyan kimselerden oluşan çeşitli gruplar ona karşı çıktılar. İmam Ali (a.s) Şikşikiyye hutbesinde bu gerçeği şöyle vurgular: "*İşi elime aldıktan sonra bir grup biattan döndü, ahdini bozdu (Cemel ashabı); bir grup dinden çıktı (Nehrevan ashabı, Haricîler); bir grup da isyan bayrağı açıp zulme saptılar (Sıffinashabı). Sanki onlar, her türlü noksan sıfatlardan münezzehe yüce Allah'ın, "İşte ahiret yurdu; biz onu, yeryüzünde yücelik ve bozgunculuk dilemeyenlere veririz ve sonuç, muttakilerindir."*¹ buyurduğunu duymamışlardı. Hayır; Allah'a yemin ederim ki, elbette duydular da, ezberlediler de. Fakat dünya, gözlerine bezenmiş bir şekilde göründü, bezentisi hoş geldi onlara."²

Babasının Yanında Ümmeti İslah Etmeye Çalışması

İmam Ali'nin (a.s) ilk işi, hakkı yerine koymak ve adaleti yeniden egemen kılmak oldu. Bu şekilde Resulullah'ın (s.a.a) sünnetini ihya etmiş, dosdoğru yolu izlemiş oldu. Çok geçmeden sapıklık odakları; yönetim, malların taksimi, yargıda adalet, din işlerinin yürütülmesi ve Müslümanların işlerinin düzenlenmesi alanında İmam Ali'nin (a.s) gerçekleştirdiği ıslahata karşı çıktılar.

İmam Ali (a.s), nifak çizgisini ifşa etmek, fesadı ortadan kaldırmak, dini ve ümmeti korumaya alma amacı ile fesadın kökünü kazımak için harekete geçmek hususunda bir an bile tereddüt etmedi. O ve ailesi, Resulullah'ı (s.a.a) örnek alarak İslâm'ı savunmak için kendilerini bir dizi savaşın alanına attılar. İmam Hüseyin (a.s),

1- Kasas, 83

2- Nehcu'l-Belâğa, Şikşikiyye hutbesi.

münafıkların İmam Ali'ye (a.s) karşı başlattıkları bütün savaşlara fiilen katıldı, gerektiğinde ve babası (a.s) izin verdiğinde kutsal canının varlığıyla savaş meydanına çıktı. Tarihçiler, Sıffin'e hareket ettikleri sırada İmam Hüseyin'in (a.s) Kûfelilere yaptığı bir konuşmayı naklederler. İmam Hüseyin (a.s) bu konuşmasında Allah'a hamdüsena ederek şöyle der: *"Ey Kûfeliler! Sizler, kerim dostlar ve sırdaşsınızdır. Aranızdaki fitne ateşini söndürmeye ve size zor geleni kolaylaştırmaya çalışın. Bilin ki savaş, kötülüğünden kaçınılan ve arzu edilmesi çok çirkin olan bir durumdur. Kim savaş başlamadan önce onun için gerekli hazırlığı yapar, kendini ona hazırlar ve vereceği acılardan korkmazsa, savaşı kazanır. Kim de münasip zamanı gelmeden ve basiretli bir şekilde hazırlığını tamamlamadan savaşa girerse kavmine hiçbir yarar sağlamaz ve kendini helâk eder. Gücü hakkına Allah'tan istiyoruz ki tövbenizi kabul etmekle sizi desteklesin."*¹

İmam Ali'nin (a.s) Hasan ve Hüseyin'i (a.s) Koruma Hususunda Gösterdiği Hassasiyet

İmam Hüseyin (a.s), Cemel Savaşı'nda fiilen savaştığı gibi Sıffin'de de savaştı. Bazı rivayetlerde belirtildiğine göre, Emirü'l-Müminin (a.s), Resulullah'ın (s.a.a) neslinin kesilmesinden korktuğu için Hasan ve Hüseyin'in (a.s) savaş meydanına inmelerine izin vermezdi ve şöyle derdi: *"Şu delikanlıya sahip çıkın; beni yıkmasın. Çünkü ben, Resulullah'ın (s.a.a) nesli kesilmesin diye bu ikisine - Hasan ve Hüseyin'e- ölümlü lâıyk görmüyorum."*²

Başka rivayetlerde belirtildiğine göre, Emirü'l-Müminin (a.s), oğlu Muhammed b. Hanefiye'yi defalarca savaş meydanına gönderdiği hâlde Hasan ve Hüseyin'in (a.s) savaş meydanına gitmelerine izin vermezdi. İbn Hanefiye'ye bunun sırrı sorulmuş ve o da şu cevabı vermiş: "Onlar onun gözleridir, bense onun sağ eliyim. O, sağ eliyle gözlerini koruyor."³ İbn Hanefiye'nin verdiği bu cevap, Hasan ve

1- Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid, 1/284

2- Nehcu'l-Belâğa, İmam Ali'nin (a.s) Sıffin savaşının devam ettiği günlerde, oğlu Hasan'ın savaş alanına inmek için koştuğunu gördüğu sırada yaptığı konuşmalardan biri. Hutbet-u Emiri'l-Müminin s.207

3- Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid, 1/118

Hüseyin'in (a.s) İmam Ali'nin (a.s) nezdindeki derecelerini gözler önüne sermektedir.

Tarihçilerin bildirdiklerine göre, İmam Hüseyin (a.s), Sıffin'den sonra, hakem olayı ve Nehrevan Savaşı gibi gelişen olaylarda da babasının yanında yer almıştır.

Açıktır ki İmam Hüseyin'in (a.s) babasıyla birlikte yaşadığı olaylar, gerçekten acı ve dramatik gelişmelerdi. Haricîlerin, Resulullah efendimizden (s.a.a) sonra kâmil insanın en üstün örneği olan Ali'ye (a.s) suikast düzenlemeyi plânlamaları, sonra bu plân uyarınca mücrim Abdurrahman b. Mülcem el-Muradî el-Haricî'nin, İmam Emirü'l-Müminin'in (a.s), mihrabında namaz kılariken başına bir kılıç darbesi indirmesiyle bu acılar ve dramlar zirveye ulaştı.

Emirü'l-Müminin'in (a.s) İmam Hüseyin'e (a.s) Vasiyetleri

Emirü'l-Müminin'in (a.s) oğlu Hüseyin'e (a.s) vasiyetleri, ona ne kadar değer verdiğini ve onu ne kadar sevdiğini göstermektedir. Nehcü'l-Belağa'da, İbn Mülcem (Allah ona lânet etsin) Emirü'l-Müminin'i (a.s) yaraladığı zaman, onun oğulları Hasan ve Hüseyin'e aşağıdaki vasiyeti yaptığı belirtiliyor: *"İkinize de Allah'tan korkup sakınmayı, dünya sizi istese de onu istememeyi tavsiye ederim. Dünyaya ait bir şeyi elde edemediğiniz, elinizdekini yitirdiğiniz için da hayıflanmayın. Gerçeği söyleyin; ahiret ecri için amel edin; zalime düşman olun, mazluma yardımcı kesilin. İkinize, bütün evlâtlarıma, aileme ve bu yazım kime ulaşırsa ona, Allah'tan korkup sakınmayı, işlerinizi düzene koymayı, aranızı düzeltmeyi vasiyet ederim. Ceddinizden (s.a.a) duydum, derdi ki: "İki kişinin arasını bulmak, bütün nafîle namazlardan, oruçlardan üstündür."*

Allah için, Allah için yetimleri koruyun; bazı kere aç, bazı kere tok bırakmayın onları; gözünüzün önünde haklarının zayi olmasına müsaade etmeyin. Allah için, Allah için komşularınızı görün, gözetin; bu, peygamberinizin vasiyetidir; komşular hakkında o kadar tavsiyede bulundu ki onları da mirasçılar arasına katacak sandık. Allah için, Allah için Kur'an'a riayet edin; onunla amel etmekte başkaları sizi geçmesin. Allah için, Allah için namazı önemseyin; çünkü o, dininizin direğidir. Allah için, Allah için Rabbinizin evini ziyareti, haccetmeyi ihmal etmeyin; hayatta olduğunuz müddetçe boş bırakmayın o evi;

çünkü o ev terk edilirse, size mühlet verilmez; azap gelir çatar. Allah için, Allah için mallarımızla, canlarımızla, dillerinizle Allah yolunda savaşın. Birbirinizi ziyaret edin, görüp gözetin, birbirinizin ihtiyacını giderin; birbirinizden yüz çevirmeyin, birbirinizden kopmayın. İyiliği emretmeyi, kötülükten nehyetmeyi bırakmayın; sonra kötüleriniz başınıza geçer; sonra da dua edersiniz, icabet edilmez size."

Ardından sözlerini şöyle sürdürdü:

"Ey Abdulmuttalip oğulları! Sakın Emirü'l-Müminin öldürüldü deyip Müslümanların kanlarına girmeyin, oç almaya kalkmayın. Benim için yalnız beni öldüreni öldürün. Bekleyin hele, onun şu vuruşundan ölürsem, onun bana bir tek vuruşuna karşı siz de ona bir kere vurun; şurasını burasını keserek eziyete kalkışmayın; çünkü ben, Resulullah'tan (s.a.a) duydum, derdi ki: "Öldüreceğiniz kuduz bir köpek de olsa, organlarını kesmeyin, müslu yapmaktan (işkence ederek orasını burasını kesmekten) sakının."¹

Bir de son derece değerli, oldukça kapsamlı ve sırf İmam Hüseyin'e (a.s) özgü bir vasiyet daha var. Bu vasiyeti, İbn Şu'be Tuhefu'l-Ukul adlı eserde zikretmiş. Önemine binaen biz de bu vasiyeti buraya alıyoruz. Çünkü vasiyet yüksek hikmete ve ölümsüz ahlâkî ilkelere ilişkin çok değerli ifadeler içermektedir. İbn Şu'be'nin İmam Ali'den (a.s) naklettiği vasiyetin metni şöyledir:

Ey oğlum, zenginlikte ve fakirlikte ilahi takvayı sahiplenmeyi, hoşnutlukta ve öfkede hakkı söylemeyi, refehta ve yoksullukta orta halli olmayı, dost ve düşmana adaletle davranmayı, neşeli ve halsiz olduğunda amel etmeyi, darlıkta ve genişlikte Allah'tan razı olmayı sana tavsiye ediyorum.

Ey oğlum, arkasında cennet olan şer, şer değildir; (nitekim) arkasında cehennem olan hayır da hayır değildir. Cennetten başka her nimet küçüktür, ateşten başka her bela ise afiyettir.

Ey oğlum, bil ki, kendi ayıbını gören, başkalarının ayıbıyla meşgul olmaz. Takva elbisesinden sıyrılıp çıkan, hiç bir elbiseyle kendisini (ayıplarını) örtemez. Allah'ın verdiği paya razı olan, elden çıkana üzülmez. Zulüm kılıcını kınından sıyırın, onunla öldürülür. Kardeşine kuyu kazan, kendi kazdığı kuyuya düşer. Başkalarının ayıbını açanın ailesinin ayıbı açılır. Kendi hatasını unutan, başkalarının hatasını büyük görür. Zor işleri (vesilesiz) yüklenen,

1- Nehcu'l-Belâğa, Babu'l-Kutub ve'r-Resail.

helak olur. Kendisini suyun girdabına (tehlikeli yerine) atan, gark olur. Kendi fikrini beğenen, sapar. Kendi aklını yeterli gören, kayar. Halka karşı böbürlenene, zelil olur. Alimlerle oturup kalkan, saygı görür. Ayak takımından olan kimselere karışan, küçümsenir. Halka karşı akılsızlık eden, sövülür. Kötü yerlere giden, töhmete maruz kalır (kötülükle suçlanır). Şaka yapan küçümsenir (ona saygısızlık yapılır). Bir işi çok yapan, onunla tanınır. Sözü çok olanın, yanlışı çok olur; yanlışı çok olanın, utancı azalır; utancı azalanın, çekinmesi azalır; çekinmesi azalanın, kalbi ölür; kalbi ölen kişi de ateşe girer.

Ey oğlum, kim halkın ayıplarını görür (onları kınar), fakat kendisi o işleri yaparsa ahmağın ta kendisidir. Tefekkür eden, ibret alır; ibret alan inzivaya çekilir; inzivaya çekilen de salim kalır. İsteklerden vazgeçen hür olur. Hasedi terkedenin halkın yanında sevgisi çok olur.

Ey oğlum, mü'minin izzeti, halktan müstağni olmasındadır (ihtiyacını halka iletmemesindedir). Kanaat, tükenmeyen bir maldır. Ölümü fazla anan, dünyadan az bir mala razı olur. Söz söylemeyi amalden sayan kişinin, sözü azalır; ancak yararlı olan sözü söyler.

Ey oğlum, doğrusu cezadan korkup günahattan sakınmayan, sevaba ümit besleyip tövbe ve iyi amelde bulunmayan kimseye şaşarım.

Ey oğlum tefekkür nuru, gaflet zulmeti, tartışmak ise sapıklığı doğurur. Mutlu, başkalarından öğüt alan kimsedir. Edep, en iyi mirastır. Güzel ahlak, en iyi arkadaştır. Akrabalarla ilişkiyi kesmekte bereket (bolluk) olmadığı gibi, fık-u fücurda da zenginlik olmaz.

Ey oğlum, afiyet on kısımdır; dokuz kısmı, Allah'ın zikri hariç, susmaktadır; bir kısmı ise akılsız kimseler ile oturup kalkmamaktır.

Ey oğlum, kim toplantılarda Allah'a isyan elbisesine bürünürse, Allah onu zelil eder. Kim ilim talep ederse, alim olur.

Ey oğlum, ilmin başı, yumuşak davranmak, afeti ise kabalık ve sertliktir. Musibetlere sabretmek, iman hazinelerindedir. İffetlilik fakirliğin ziyneti; şükürde bulunmak ise zenginliğin ziynetidir. Çok görüşmek, usandırıcıdır. Birisini denemededen güvenmek, ihtiyata aykırıdır. İnsanın kendisini beğenmesi, aklının az olduğunun göstergesidir.

Ey oğlum, nice bakış vardır ki, hasret getirir ve nice söz vardır ki nimeti elden çıkarır.

Ey oğlum, İslam'dan daha üstün bir şeref, takvadan daha güzel bir keramet (fazilet), vera'dan (çekinmekten) daha sağlam bir kale,

töveden daha üstün bir şefaatchi, afiyetten daha güzel bir elbise, zaruri olan azığa razı olmaktan fakirliği daha çok giderecek bir mal yoktur. Kıfaf edecek (yaşatacak) bir mal ile yetinen, rahatlığa çabuk kavuşur ve asayiş bulur.

Ey oğlum, aşırı istek, zorluğun anahtarı ve meşakkat bineği olup günaha batmaya çeker. Aç gözlülük ve oburluk, bütün ayıpları içerir. Başkalarında olup da sevmediğin özellikler, öğüt alman için sana yeter. Kardeşinin senin üzerindeki hakkı, senin onun üzerindeki hakkın kadardır. Akıbetini düşünmeden bir işe girişen, kendisini felaketlere atmış olur. Amelden önce düşünmek, insanı pişmanlıktan korur. Çeşitli görüşleri araştıran, hatalı olan yerleri hemen teşhis eder. Sabır, yoksulluğa karşı bir siperdir. Cimrilik, miskinliğin elbisesidir. Aşırı istek, fakirliğin alametidir. Şefkatli yoksul, şefkatsiz zenginden daha iyidir. Her şeyin bir azığı vardır; ölümün azığı ise insan oğludur.

Ey oğlum, günahkârı (Allah'ın rahmetinden) ümitsiz etme. Nice günaha tutulan kimse vardır ki, (yıllarca günahattan sonra) akıbeti hayırla sonuçlanmıştır. Nice ibadete koyulan kimse de vardır ki ömrünün sonunda bozgunculuk yaparak cehenneme varmıştır; cehennem ateşinden Allah'a sığınırım.

Ey oğlum, nice isyan eden kimse vardır ki, kurtuluşa ermiş ve nice amel eden kimse de vardır ki, helak olmuştur. Doğruluğu, dürüstlüğü isteyen ve ona yönelen kimseye, zorluklar ve sıkıntılar kolay gelir. Nefsin kemale ve hidayete ermesi, ona karşı muhalefet etmektedir. Her geçen saat, insanın ömrünü kısaltır. Yazıklar olsun zalimlere, hükmedenlerin en üstünü ve gizli sırları bilen Allah'ın azabından.

Ey oğlum, kulların hakkına tecavüz etmek, kıyamet için ne kötü bir azıktır. Her yudum suda boğulma ve her lokmada ise tıkanma tehlikesi vardır. Bir nimet elden çıkmadıkça başka bir nimete erişilmez. Rahatlık meşakkate, fakirlik nimete, ölüm hayata, hastalık da sıhhate ne kadar da yakındır. Ameli, ilmi, sevgisi, buğzu, alması, vazgeçmesi, konuşması, susması, fiili ve sözü (yani bütün önemli işleri) Allah için halis olan kimseye ne mutlu.

İlmiyle amel edip çalışan, ölümün ansızın gelmesinden korkup hazırlıklı olan, istediklerinde (halka) nasihat eden, aksi takdirde susan, sözü doğru olan ve susması cevap veremediğinden olmayan alime ne mutlu. Mahrumiyete, kimsesiz kalmaya, isyan etmeye duçar

olan ve başkalarına hoş görmediği şeyi kendisine hoş gören ve yaptığı işi başkalarına ayıyp bilen kimseye de yazıklar olsun.

Oğulcağızım, bil ki, yumuşak sözlü olan kimse, muhakkak sevilir. Allah-u Teâla, seni hidayette muvaffak eylesin ve kendi kudreti ile seni itaat ehlinden kılsın. Çünkü O'dur bağışlayan ve Kerim olan.

İmam Hüseyin (a.s) Son Demlerinde Babasının (a.s) Yanında

Emirü'l-Müminin'in (a.s) ağzından çıkan son söz şu ayet oldu: **"Amel edenler, bunun gibisi için amel etsinler."** Sonra mübarek ruhunu teslim etti. Rahman'ın melekleri, bu mübarek ruhun etrafını sardılar. Böylece yeryüzünde adaletin temelleri sarsıldı, dinin alâmetleri yıkıldı.

Mazlumların ve mahrumların sığınağı; bütün çabasını, eş dost kayırması ve halkın emeğinin sömürülmesi esasına dayanan bir yönetim anlayışına son veren, insanlar arasında adaletin ve hakkın egemen olmasını temin eden bir devleti kurmak için harcayan o yüce insan vefat etti.

Resulullah'ın (s.a.a) torunları Hasan ve Hüseyin (a.s), babaları Murtaza'nın (a.s) cenaze işleriyle meşgul oldular. Onu yıkadılar, kefenlediler ve gecenin son çeyreğinde alıp Necef-i Eşref'teki kabrine götürdüler. Adaletin ve insanlığın ideal değerlerinin en büyük sembolünü toprağa gömdüler. Nitekim düşmanları dahi bunu kabul etmişlerdir.

Tarihçiler şöyle yazarlar: Muaviye, İmam Ali'nin (a.s) öldürüldüğünü duyunca, hemen harekete geçti ve onun öldürüldüğü günü Şam'da bayram ilân etti. Çünkü arzusu gerçekleşmiş, saltanatını ilâ edip Müslümanları köleleştirmenin, onları hoşlanmadıkları şeylere zorlamının yolu açılmıştı."¹

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, (a.s), 2/109

Kardeşi İmam Hasan (a.s) Döneminde İmam Hüseyin

Muaviye ile İmzalanen Barış Anlaşması Öncesinde Ümmetin Durumu

En kutsal, en büyük ve en kapsamlı semavî risalete İslâm toplumunun temellerinin, Muaviye b. Ebu Süfyan'ın egemenliği zamanında kırılıp ufalanması, anî çabaların doğurduğu bir sonuç değildi. Çünkü sapma, Sakife gününden itibaren başlamıştı. O gün, ümmetin dizginleri, gerekli yeterlikte ve istenen dirayette olmayan kimselerin eline geçmişti. O gün yönetime gelen kimse, kabile asabiyeti temeli üzerine yönetimi ele geçirmişti.¹ Ebu Bekir'in şu sözü de bunu ifade etmektedir: "Sizin en iyiniz ben olmadığım hâlde, başınıza geçmiş bulunuyorum."²

Ömer b. Hattab, Resulullah'ın (s.a.a) sünnetine aykırı olarak ve sınıf esasına dayanan yeni bir düzen ortaya çıkararak beytûlmalın taksimi konusunda Müslümanlar arasında ayrımcılık yapmaya başladığı gün, ümmet başka bir dereye yuvarlandı. Nihayet Osman b. Affan başa geçti. Onun başa geçmesiyle birlikte fesat aldı başını yürüdü; yönetimi ve idare mekanizmasını kapladı. Çünkü insanların yoldan çıkmışları ve en kötöleri halkın yönetimine gelmişlerdi. Bunlar da halk arasında fesadın yaygınlaşması için ellerinden geleni yapıyorlardı. Bu bozgunculara Velid b. Ukbe, Hakem b. As, Ukbe b. Ebu Muayt, Said b. As ve Abdullah b. Sa'd b. Ebu Serh gibi isimleri örnek verebiliriz.³

Böylece İslâm'ı özümsemeyen Emevî ailesi, ümmetin servetini talan etmeleri ve Osman'ın haksız bağışları sonucu ekonomik bir güç haline geldi; yönetim kademelerine iyici sızdı; Ömer döneminden itibaren şam valiliği görevini sürdüren Muaviye b. Ebi Süfyan, bu süre zarfında, İslâm'a, Hz. Peygamber'e (s.a.a) ve Ehl-i Beyt'ine (a.s) kin duyan nefsinin istediği gibi bir toplum oluşturmayı başardı. O ve babası, İslâm'a karşı verdikleri savaşta dedesini, dayısını ve kardeşini kaybettikten sonra Mekke'nin fethedildiği gün, yenilmiş ve dökülen

1- el-İmame ve's-Siyase, 1/6

2- Ali ve'l-Hâkimun, s.109; Tarihu'l-Hulefa, s.71

3- Tarihu'l-Yakubî, 2/41; el-İkdu'l-Ferid, 2/261; Ensabu'l-Eşraf, 5/38; şerh-u Nehci'l-Belâğa, 1/67

kanlarının intikamını almamış olarak İslâm'a girmek zorunda kalmışlar ve "tulaka" (azat edilmiş köleler) arasında yer almışlardı..

Öte yandan, bu süre zarfında -Hz. Peygamberin (s.a.a) vefatından Osman'ın döneminin sonuna kadar- iktidardakiler, İslâm davetine, İslâm davetinin yayılmasına ve nefislerde kök salmasına yönelik dişe dokunur bir faaliyet sergilemediler. İlkel kabileci kinleri, hastalıkları ve gelenekleri ortadan kaldırmak için herhangi bir çaba sarf etmediler. Aksine, iktidar sahiplerinin tek amacı, devletin sınırlarını genişletmek ve daha fazla mal ve ganimet elde etmek için fütühat yapmaktı. Resulullah'ın (s.a.a) vefatından sonra, İmam Ali b. Ebu Talib (a.s), ümmetin İslâmî kişiliğini yitirmemesi için büyük çaba sarf etti, sapmanın tahribatını en aza indirmek için didindi durdu. Bu amaçla iktidar grubunun işlerine karışıyor, bazen yumuşak, bazen de sert bir tavırla uygulamalarına müdahale ediyordu. Ama, meşru halifelik hakkını geri almak için onlarla doğrudan çatışmaya girmekten kaçınıyor, İslâm'ın genel maslahatını bütün maslahatlara yeğliyordu.¹

İmam Ali (a.s) şehit düştüğü gün ümmet, büyük ıslahatçısını yitirmiş; biatlarını bozanlara, isyan edenlere ve dinden çıkanlara karşı verilen savaşlar sonucu bitkin düşerek İmam Hasan b. Ali'nin önünde yere yığılıp kalmıştı. İmam Ali (a.s) göreve geldiği gün, çıkarıcı, münafık ve İslâm'a kin besleyen gruplar hemen karşısına dikilmişlerdi. Allah'ın ve Resulü'nün emirlerini hiçe saymış ve ümmetin maslahatını dikkate almamışlardı. Oysa Ali (a.s), hak düzene ve ilâhî adalete ileten gerçek liderliğin somut bir örneği olarak gözlerinin önünde duruyordu. Onlar, Ali'nin (a.s), risaletin ve Resul'ün (s.a.a) kendisine verdiği yetki uyarınca bu makamın meşru sahibi olduğunu da biliyorlardı. Bu da, onların İslâm toplumu içindeki varlıklarını ortadan kaldıracabilecek gerçek bir tehlike oluşturuyordu. İşte bu yüzden Cemel, Sıffin ve ardından Nehrevan savaşları oldu.

İmam Hasan (a.s), sapma akımına karşı ümmetin başında ıslah hareketini sürdürme düşüncesindeydi, ancak kitleler, selameti ve rahatı tercih ettiler.² Bunun üzerine İmam Hasan (a.s), Şam bölgesinde sağlam bir egemenlik kuran Muaviye ile barış anlaşması imzalamak zorunda kaldı. Anlaşma, son derece önemli şartları ve sözleri

1- Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid, 1/248

2- el-İrşad, el-Müfid, s.8-9

İçeriyordu. Bu anlaşmayı imzalarken amacı, ümmetin seçkin kadrolarını korumak, daha bilinçli ve İslâm risaletine yönelik daha derin bir imana sahip bir kitlesel taban oluşturmak, İslâm toplumunun cahilîye toplumuna dönüşmesini ve İslâm risaletinin yeryüzünden silinmesini engellemektir. Çünkü anlaşmazlıkların tek çözücüsü her zaman kılıç değildir. Aksine, çok önemli dönemlerde bir söz ve bir antlaşma, çok daha etkili sonuçlar doğurabilir. Neticede amaç, her durumda İslâm risaletini ve İslâm ümmetini korumaktır. Ayrıca, Ümeyyeoğulları'nın karakteristik özelliği hâline gelen nifak ve düşmanlığın, Ümeyyeoğulları'na mensup yöneticilerin İslâm'a karşı besledikleri olumsuz düşüncelerin ortaya çıkmasının başka da yolu yoktu.

İmam Hüseyin (a.s), kardeşi İmam Hasan'ın (a.s) yanında yer aldı; kardeşinin yaşadığı bütün hadiseleri bire bir yaşadı. Düşünce ve tavır olarak tam bir ittifak içindeydiler. Sakife sapmasının bu aşamada rolünü en yüksek noktada icra ettiğini gözlemledikten sonra, ümmeti uyandırmaya ve uyarmaya yönelik faaliyetlerinde kardeşine destek oldu. Sakife ile başlayan sapma ümmetin bedenini kemirmeye başlamıştı. Artık İmam Hasan'ın (a.s) ayaklanma çağrısına taraftar olacak veya emirlerine olumlu karşılık verecek mecali kalmamıştı.

İmam Hasan (a.s) Muaviye'nin kurduğu bütün plânları, bütün hileleri anlamıştı. Ayrıca Irak ordusunda nüfuz sahibi bazı önemli kişileri, Muaviye b. Ebi Süfyan'ın ve adamlarının etkisi altına girmişti. Ki Irak ordusu, İmam Ali'nin (a.s) ordusunun omurgasını oluşturuyordu.

İmam Hüseyin (a.s), eğer İmam Hasan (a.s) Muaviye ile bir savaşa tutuşacak olursa, bu savaşın Muaviye'nin lehine sonuçlanacağını, sonunda Hasan ve Hüseyin'le birlikte bütün Haşimîlerin ve seçkin taraftarlarının öldürülmesiyle ya da tutsak edilmeleriyle noktalanacağını bilmiyor değildi. Oysa İslâm ümmetinin, kalan değerleri yok olmaktan kurtaracak, yıkılan binayı yeniden yükseltecek masum bir imama ihtiyacı vardı. Çünkü İslâm risaleti son risaletti ve Resulullah'ın (s.a.a) ve İmam Ali b. Ebu Talib'in temellerini atıp yükselttikleri binayı tamamlamak gerekiyordu.

Bu da gösteriyor ki bazı tarihçilerin, "İmam Hüseyin (a.s), İmam Hasan'ın (a.s) davranışını onaylamıyordu. Ona demişti ki: *"Allah adına seni yemine veriyorum, Muaviye'nin sözlerini doğrulama ve*

"babanın sözlerini yalanlama!" Hasan da ona şu cevabı vermişti: *"Sus! Ben senden daha iyi biliyorum..."* şeklindeki rivayetlerinin aslı yoktur ve bunun sahih olması mümkün değildir.¹

Kaldı ki İmam Hüseyin (a.s), olayları derinliğine kavrayan ve koşulların verilerini en iyi şekilde algılayan bir ileri görüşlülüğe sahipti. Bu bakımdan dönemin en seçkinlerinden çok daha ileriydi. Bu seçkin kimseler, İmam Hasan'ın (a.s) başka bir tavır takınma imkânının olmadığını teslim ederek hikmet dolu tavrını takdir ediyorlardı. Kardeşinin tavrındaki başkalarının kavradığı hikmeti İmam Hüseyin'in (a.s) kavrayamaması düşünülemez. O'nun şanı bundan çok daha yüceydi. Dolayısı ile, "İmam Hüseyin (a.s) kardeşinin yaptığını eleştirdi, ona karşı olumsuz bir tavır içine girdi." şeklindeki iddianın, aslı astarı yoktur.

İmam Hasan ve Hüseyin'in (a.s) imam ve masum olduklarına inananlar, İmam Hüseyin'in (a.s) kardeşi İmam Hasan'ın tavrına ve Muaviye ile barış yapmasına karşı çıktığına dair rivayetlerin sahih olmadıklarından en ufak bir kuşku duymazlar.

İmam Hasan ve Hüseyin (a.s), itaatleri farz imamlar olduklarına göre, yaptıkları her şey salt ilâhî yükümlülükler konumundadır. Onlar, Allah'ın kendilerinden istedikleri şeyleri yapmışlardır. Dolayısıyla bu gibi rivayetlerin gerçek olmasına imkân ve ihtimal yoktur.

Bu söylediklerimizin en büyük tanığı da, söz konusu yalan rivayetlerin tam aksini ifade eden muteber rivayetlerdir. Bu muteber rivayetlerden birkaçını aşağıya alıyoruz:

1- İmam Ebu Abdullah es-Sadık (a.s) şöyle der: *"Biz, yüce Allah'ın itaat edilmesini farz kıldığı bir topluluğuz. Siz, insanların tanımamaları yüzünden mazur sayılmayacakları kimseleri imam ediniyorsunuz."*²

2- Bir adam İmam Ebu'l-Hasan er-Rıza'ya sordu: "Sana itaat etmek farz mıdır?" *"Evet."* dedi. "Ali b. Ebu Talib'e (a.s) itaat etmenin farz olması gibi mi?" diye sordu, *"Evet."* dedi.³

3- Hurman, İmam Bakır'a (a.s) şöyle dedi: "Sana feda olayım., Ali, Hasan ve Hüseyin'in (a.s) tavırları, harekete geçmeleri, Allah'ın dini uğruna kıyam etmeleri, tağutların bu olaylar neticesinde onları

1- Siretu'l-Eimmeti'l-İsna Aşer, 2/23

2- Usulu'l-Kafi, 1/143, Bab-u Fard-u Taâti'l-Eimme

3- age.

öldürmeleri, onlara karşı zafer kazanmaları, sonunda onları öldürmeleri veya yenilgiye uğratmaları hakkında ne dersiniz?" İmam Bakır (a.s) dedi ki: *"Ey Hurman! Yüce Allah bu tavırları onlar için takdir etmişti. Buna hükmetmiş, onaylamış, kesin bir karar olarak uygulamıştı. Resulullah'ın (s.a.a) bunu önceden haber vermesiyle Ali, Hasan ve Hüseyin kıyam ettiler. Bizden susanlar da, bir bilgiye dayanarak susarlar."*¹

4- İmam Hüseyin'in (a.s) yüksek ahlâkı ve kardeşi Hasan'a (a.s) gösterdiği saygı hakkında İmam Muhammed Bakır (a.s) şöyle der: *"Hüseyin, Hasan'a gösterdiği saygıdan dolayı onun karşısında hiç konuşmazdı."*²

5- İmam Sadık (a.s) şöyle der: *"Muaviye, Hasan b. Ali'ye bir mektup yazdı ve dedi ki: "Sen, Hüseyin ve Ali'nin ashabı bana gelin." Bunun üzerine yanlarında Kays b. Sa'd b. Ubade el-Ensari de olduğu hâlde yola çıktılar. Şam'a geldiler. Muaviye, onlara (sarayına) giriş izni verdi ve onlar için hatipler hazırladı.... Sonra şöyle dedi: "Ey Kays! Kalk ve biat et." Kays, ne emrecek diye Hüseyin'e (a.s) baktı. Hüseyin şöyle dedi: "Ey Kays! Benim de imamım odur (yani, Hasan'dır -a.s-)." ³*

İmam Hüseyin'in (a.s) İmam Hasan'ın (a.s) İmzaladığı Antlaşmanın Maddelerine Saygı Göstermesi

İmam Hasan (a.s), hicrî 49 veya 50 senesinde şehit edildi. Muaviye de, hicrî 60 senesinde öldü. Bu süre içinde imamlık ve liderlik İmam Hüseyin'deydi. Kimseye itaat etmesi zorunlu değildi. Fakat o, kardeşi İmam Hasan'ın (a.s) Muaviye ile yaptığı antlaşmanın maddelerine bağlı kaldı. Adı geçen antlaşmanın maddelerini hiçe sayan bir davranış sergilemedi. Aksine, bazı Şiîler, ondan Muaviye'ye karşı ayaklanmasını istediklerinde, antlaşmaya bağlı olduğuna işaret ederek onlara sabretmelerini ve takiyye yapmalarını tavsiye etti ve Muaviye'nin ölmesiyle birlikte antlaşmadan yana serbestliğe çıkacağını belirtti.

1- Usulu'l-Kafi, 1/221-222, İmamlar ancak Allah'ın emriyle hareket ederler ve bu emrin dışına çıkmazlar bölümü.

2- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, 2/252

3- Bihar'ul-Envar, 44/61

Cu'de b. Hübeyre'nin İmam Hüseyin'e (a.s) Mesajı

Cu'de b. Hübeyre b. Ebu Veheb, İmam Hüseyin'in (a.s) en samimî, onu en çok seven adamlarından biriydi. Şiîler, Cu'de'nin yanında toplanmış ve Kûfe'ye gelip Muaviye'nin yönetimine isyan etmesi için İmam Hüseyin'e mektup yazmasını ısrarla istiyorlardı. Sonunda Cu'de İmam Hüseyin'e (a.s) şu içerikte bir mektup gönderdi: "İmdi... Bizim tarafımızdaki Şiîlerin, kendilerini sana sunuyorlar. Hiç kimseyi sana denk görmüyorlar. Kardeşin Hasan'ın savaşıyla ilgili görüşlerini biliyorlar. Senin de dostlarına karşı yumuşak ve düşmanlarına karşı Allah'ın emri hususunda çok sert olduğunu biliyorlar. Eğer bu işi talep etmek istiyorsan, yanımıza gel. Kendimizi seninle birlikte ölmeye hazırlamışız."¹

İmam Hüseyin'in (a.s) cevabı şöyle oldu: *"Kardeşime gelince, yüce Allah'ın onu muvaffak etmiş ve doğru sonuca iletmış olmasını umarım. Bana gelince, bugün sizinle aynı görüşte değilim. Yerinizde durun, Allah size rahmet etsin, evlerinizde bekleyin. Muaviye yaşadıkça bu tür düşüncelerden sakının. Eğer Allah ona bir şey yapsa ve ben de yaşıyor olursam, o zaman size görüşümü yazarım. Vesselâm."*

Buraya kadar yaptığımız açıklamalardan anlaşılıyor ki, İmam Hüseyin (a.s), şer'î sorumluluğu gereği, Muaviye'yle imzalanan barış anlaşması meselesinde kardeşi İmam Hasan'a itaat etmiştir. Muaviye'nin yönetimi boyunca da bu anlaşmayı kabul etmiş, şartlarına bağlı kalmıştır. Daha doğrusu onlarca kanıt vardır ki, İmam Hasan ve Hüseyin (a.s) düşüncelerinde, bakış açılarında, olaylara yönelik bakışlarında, olayların sonuçlarını değerlendirmelerinde tam bir uyum içindeydiler. Olup biten her şeyde ve varılan her sonuçta birlikte hareket ediyorlardı.

İmam Hüseyin'e (a.s) böyle bir iftira atıldığı gibi, İmam Hasan'a (a.s) da iftira atılmıştır ve onun babasının hilâfeti öncesinde ve hilâfeti döneminde birçok siyasî tavrına karşı çıktığı yalanı düzölmüştür. Bu tür iddiaların asıl hedefinin, Hasan ve Hüseyin'in şer'î liderlikleri hususunda ümmetin içine kuşku tohumlarını ekmek, onlar hakkında

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, 2/229-230

ayrılık ve ihtilâflar icat ederek insanları onlardan uzaklaştırmak olduğu açıktır.

İmam Hasan'ın (a.s) Şehit Edilmesi

İmam Hasan (a.s), Muaviye ile anlaştıktan sonra birkaç gün Kûfe'de kaldı. Sonra kardeşi Hüseyin (a.s) ve ailesinin diğfer fertleriyle birlikte Medine'ye geri döndü. Orada öfkesini içine atarak, evinden dışarı çıkmayarak Rabbinin emrini beklemeye koyuldu.¹ Daha önce de söylediğimiz gibi İmam Hüseyin (a.s), kardeşinin Muaviye ile imzaladığı anlaşmaya bağlı kalarak, Muaviye yaşadığı sürece ona karşı harekete geçme yönündeki tüm önerileri reddetti.

İmam Hasan ve İmam Hüseyin (a.s), bu süre içinde Medine'de kendilerini ibadete verdiler; İslâm inancının insanların yüreklerinde kökleşmesi, İslâm ahkâmının insanlara açıklanması, onların doğru yola iletilmeleri, ümmetin hayatına egemen olmaya başlayan zulüm, fesat ve sapmaya karşı mücadele etme sorumluluğunu üstlenecek bilinçli bir neslin yetiştirilmesi için büyük çaba sarf ettiler. Birçok İslâm tarihi kaynağında belirtildiği gibi, bu on senelik süre içinde, Muaviye'nin ve sarayındaki adamlarının uygulamalarına ilişkin İmam Hasan ve Hüseyin (a.s) birtakım sözlü tartışmalar başlattılar.

ÜÇÜNCÜ BAB

- İmam Hüseyin (a.s) Dönemi
- İmam Hüseyin'in (a.s) Tavırları ve Uygulamaları
- Hüseyinî Devrimin Sonuçları
- İmam Hüseyin'in (a.s) İlmi Mirası

BİRİNCİ BÖLÜM

İMAM HÜSEYİN (A.S) DÖNEMİ

Muaviye Hükümeti ve İslâm'ı Çarpıtmadaki Rolü

Muaviye ve Ümeyyeoğullarından fasit işbirlikçileri, yönetimin dizginlerine dört elle sarıldılar. Sakife'de başlayan sapmayı böylece en üst düzeye ulaştırdılar. Muaviye, hilâfeti ısıricı, baskıcı bir krallığa dönüştürdü. Bizzat kendisi İslâm ümmetine düşmanlığını, İslâm ümmetinin kendisini başında yönetici olarak görmeye razı olmadığını açık bir şekilde itiraf eder: "Allah'a yemin ederim ki hilâfeti, sizin beni sevmenizin veya yönetimimden memnun olmanızın sonucu almadım. Fakat kılıcımla sizinle vuruşarak bu makamı ele geçirdim."¹

Ancak Muaviye ve öncülük ettiği akımın önünde çetin bir engel vardı. O da, İmam Ali'nin (a.s) İslâm şeriatının hükümleri en sahih ve düzgün şekliyle uyguluyor olmasıydı. Bunun yanında İmam Ali (a.s), İslâm inancının ruhlarda iyice kökleşmesi için de büyük çabalar sarf etmişti. İslam risaleti ve İslam ümmeti söz konusu olduğunda oldukça titiz davranıyordu. Bunun neticesinde kitleler, özellikle Iraklılar onu sevmişlerdi. Sakife grubunun iddialarını boşa çıkaran uygulamalarıyla göz kamaştırıyordu. Nitekim Ebu Bekir âcizliğini ve yanlışlıklarının çokluğunu mazur göstermek için şöyle demişti: "Sizin başınıza geçtim, ama sizin en iyiniz ben değilim."² Ebu Bekir'in bu özür beyanından, İslâm şeriatını tam olarak uygulamasının mümkün olmadığı anlaşılabilir. Ama İmam Ali (a.s), Hz. Peygamber'den (s.a.a) sonra, yeterli, bilinçli ve masum önderliğin canlı bir örneğini sunmuştu. Neticede, Müslüman ümmet, Ali b. Ebu Talib (a.s) gibi bir lider bekliyordu.

Muaviye, sözünü ettiğimiz bu İslâmî değerleri çarpıtmaya başladı; Ehl-i Beyt'e sempati duyan bütün güç merkezlerine karşı savaş ilân etti. İmam Ali'nin (a.s) İslâm ümmeti içinde yeşerttiği bütün değerleri

1- Tarihu'l-Hulefa, s.71

2- age.

yıkmaya çalıştı. Ümmetin iradesini yok etmek, vicdanını öldürmek için durmadan çaba sarf etti ki ümmet, bir daha, hanif dine muhalif sapık yöneticilerin heva ve heveslerine karşı çıkacak mecali kendinde bulamasın. Muaviye, daha ilk andan itibaren asıl amacının yönetimi ele geçirmek olduğunu ilân etmişti. Bu uğurda Müslümanların masum kanlarının dökülmesinin onun için bir önemi yoktu. Bu husustaki sözleri meşhurdur: "Allah'a yemin ederim ki sizinle, namaz kılasınız, oruç tutasınız, hacca gidesiniz veya zekât veresiniz diye savaşmadım. Sizin başınıza emir olmak için sizinle savaştım."¹

Muaviye'nin İslâm'a Karşı Savaşırken İzlediği Yöntem

Muaviye'nin kurduğu şeytanî plânlara ve bunların neticesinde belirginleşen önemli ve büyük hadiselerle ilişkin özet bir açıklama sunmamız gerekmektedir. Çünkü bunlar, İmam Hüseyin'in (a.s) kıyamının en önemli sebepleri arasında yer alırlar.

İmam Hüseyin (a.s), Müslümanların itikadî, ahlâkî, içtimaî, siyasî ve iktisadî açıdan büyük bir gerileme içine düştüklerini görüyordu.

Bu gerileme, Müslüman ümmeti asıl çizgisinden uzaklaştıran siyasetlerden kaynaklanıyordu. Ki bunun yayılmasındaki en önemli etken, Muaviye'nin bilinçli uygulamalarıydı. Bu uygulamalar, zor kullanarak Yezid'i Müslümanlara halife olarak dayatmasıyla zirveye çıktı. Nihayet Muaviye'nin ölmesinden sonra İmam Hüseyin (a.s), büyük devrimini başlatacak adımları attı. Bu da ruhları uyarmaya ve ümmetin iradesini yeniden harekete geçirmeye yetti.

Muaviye'nin uygulamaya koyulduğu Emevî cahilîyetinin belirgin bazı işaretlerini aşağıya sıralıyoruz:

1- Ekonomi Siyaseti

Muaviye'nin bilinen anlamda bir ekonomi siyaseti yoktu. Bütün tasarrufları, keyfine göre malları toplamak, sonra canının isteği gibi dağıtmak esasına dayanıyordu. Nitekim kendisini destekleyenlere büyük servetler bahşediyor ve kendisine muhalif olanları da bu bağışlardan mahrum bırakıyordu. İsteddiği gibi insanların mallarına el koyuyor, haksız vergilerle insanları canından bezdiriyordu. Muaviye

1- Şerh-u Nehci'l-Belâğa, 4/16

zamanında Müslümanların kahir ekseriyeti açısından dayanılmaz bir fakr-u zaruret hüküm sürüyordu. Buna karşılık, küçük bir azınlığın elinde ise büyük servetler birikmişti. Bu servet sahibi küçük azınlık da Müslümanların kaderine ve hayatına hükmediyordu. Muaviye'nin ekonomi siyasetinin bazı ayırıcı çizgilerini aşağıya alıyoruz:

a) Ekonomik Yoksunluk

Muaviye, kendisine muhalif olan cepheyi destekleyen bölgeleri tam bir yoksulluğa mahkûm etmişti. Bu bölgelerden bazıları şunlardır:

Yesrib (Medine)

Muaviye, Yesrib halkına hiçbir malî yardımda bulunmadı. Çünkü Medine'de Emevî hanedanına muhalif, ayrıca yönetimde gözü olan çok şahsiyet vardı. Tarihçiler şunu anlatırlar: Muaviye, Medinelileri mülklerini satmaya mecbur etti. Sonra bu mülkleri kendisi çok ucuz bir fiyata satın aldı. Ardından mülkünün gelirini toplaması için bir kayyım gönderdi. Medineliler bu kayyıma engel oldular ve şehrin hâkimi Osman b. Muhammed'in karşısına çıkıp şöyle dediler: "Bu malların tamamı bizindir. Muaviye bize hiçbir yardımda bulunmadı. Bize bir tek dirhem dahi vermedi. Zaman geçtikçe dayanacak gücümüz kalmadı ve açlıkla pençeleşmeye başladık. Sonunda Muaviye bu mülkleri asıl değerinin çok altında bir fiyatla bizden satın aldı." Medine hâkimi, onları sert sözlerle ve galiz küfürlerle kovdu.¹

Muaviye, Hicaz'a vali olarak bazen Mervan b. Hakem'i, bazen de Said b. As'ı atıyordu. Birini azledip öbürünü görevlendiriyordu. Bu ikisi de, Medine halkını aşağılamak ve onları dayanılmaz bir açlığa mahkûm etmek için birbirleriyle yarışıyorlardı.

Irak

Muaviye, muhalefetin merkezi olması hasebiyle Irak'a ekonomik bir ambargo uyguluyordu. Irak valisi Muğiyre b. Şu'be, Kûfelilere yardım ve erzak dağıtımını durdurmuştu. Muaviye'den sonraki Emevî sultanları da bu yöntemi izlediler. Onlar da, Muaviye gibi Iraklıları baskı altında tutup yoksulluğa mahkûm etmişlerdi.² Çünkü Irak,

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, (a.s) 2/132

2- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, (a.s) 2/125; el-İkdu'l-Ferid 4/259

Emirü'l-Müminin'in (a.s) yanında yer alan bilinçli çizgiyi temsil ediyordu.

b) Saltanatını Güçlendirmek İçin Beytülmalî Kullanması

Muaviye, egemenliğini ve saltanatını sağlamlaştırmak için beytülmalî kullandı. Malî, ümmete hükmetmeyi sağlayan bir silah olarak görüyordu. Malî, halk üzerinde terör estirmenin veya bazı çevreleri yola getirmenin aracı olarak kullanmak, Emevî siyasetinin karakteristik bir özelliğiydi. Bu yüzden Muaviye, bazı grupları maldan yoksun bırakıyor, bazılarını ise, vicdanlarının bedeli ve seslerini çıkarmamalarının garantisi olarak servete boğuyordu.¹

Muaviye, Mısır'ın bütün gelirini Amr b. As'a bağışladı. Amr yaşadığı sürece bu gelir ona ait olacaktı. Bu, Emirü'l-Müminin'e (a.s) karşı verdiği mücadelede kendisine yardımcı olmasının bir karşılığıydı.²

c) Ahitleri Satın Alması

Muaviye, ekonomi siyasetinde yeni bir kapı açtı. O da insanlardan ahitlerini satın almasıydı. Bunu bütün alçaklığıyla şöyle ilân etmişti: "Allah'a yemin ederim ki, Ali'nin bütün güvenilir adamlarını mal vererek kendime çekeceğim. Benim dünyam onun ahiretini yenilgiye uğrattıncaya kadar onlara malları paylaşacağım."³

Rivayet edilir ki: Arap eşrafından bir heyet onun yanına geldi. Heyettekilerin her birine yüz bin dirhem verdi. Heyette bulunan Şair Ferezdak'ın amcası Hattat'a ise yetmiş bin dirhem verdi. Hattat bunu anlayınca kızgın bir şekilde Muaviye'nin yanına döndü. Muaviye, yüzü kızarmadan, utanmadan ona şu cevabı verdi: "Ben onlardan dinlerini satın aldım, seni ise dinin hususunda serbest bıraktım."

Hattat şu cevabı verdi: "Benim de dinimi satın al." Bunun üzerine Muaviye, ona verilen miktarın yüz bine tamamlanmasını emretti."⁴

1- age. 2/127; İtticahatu's-Şi'ri'l-Arabi, Dr. Muhammed Mustafa s.27'den naklen.

2- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, (a.s) 2/127

3- Vak'atu's-Sıffin, Nasr b. Muzahim, s.495; Şerh-u Nehci'l-Belâğa, 2/293

4- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn (a.s), 2/127-129

d) Nevruz Vergisi

Muaviye, İslâm şeriatında herhangi bir kanıtı dayanmaksızın tamamen kendisinin uydurduğu bir yasa olarak Müslümanlara Nevruz vergisi ödeme yükümlülüğünü getirdi. Amaç, yaptığı harcamaları karşılamaktı. Bu verginin ödenmesi için halka akıl almaz baskılar uyguladı. Tarihçiler, toplanan verginin on milyon dirheme ulaştığını anlatırlar. Bu, Müslümanların vermeye alıştıkları vergilerdendi ve ondan sonraki sultanlar da, bu vergiyi aldılar ve Müslümanları bunu ödemeye zorladılar.¹

2- Tefrika Esasına Dayanan Siyaset

Muaviye, siyasetini, Müslümanların birliğini dağıtma esasına dayalı olarak kurmuştu. O, İslâm ümmetinin fertleri arasında düşmanlık sokmadığı sürece rahat bir iktidar sürdüremeyeceğine inanıyordu. "Muaviye'nin sürekli başvurduğu bir hilesi vardı. Bu hileyi sağlam kurardı ve gerçekten bu hilenin uzmanıydı. Devlet içinde, Müslüman olsun olmasın, bütün hasımlarına karşı bu hileyi ustaca kullanırdı. Bu hilenin özü, hasımlarını bölmek, onları birbirine düşürmektir. Aralarına şüphe tohumlarını ekiyor, birbirlerine karşı kıskırtıyor ve eski kinleri deşiyordu. Bu hileyi aile fertlerine ve yakın akrabalarına karşı kullanmaktan da çekinmiyordu.... Kendince tehlikeli gördüğü iki adamın uzlaşmış hâlde bir arada bulunmalarına tahammül edemiyordu. Önemli şahsiyetlerin doğasında bulunan rekabet duygusu da, Muaviye'ye onları birbirine düşürme hususunda yardımcı oluyordu."²

1- age. 2/131; el-Hayatu'l-Fikriye fi'l-İslâm, s.42

2- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, (a.s) 2/135 Akkad'ın "Muaviye fi'l-Mizan" s.64 adlı eserinden naklen.

a) Arap Olmayan (Mevalî) Müslümanlara Baskı Uygulamak

Muaviye, Arap olmayan Müslümanlara büyük baskılar uyguluyordu. Onları aşağılayan bir tutum içindeydi. Hatta onları toplu olarak katliamdan geçirmeyi dahi düşünmüştü. Tarihçiler şöyle anlatırlar: "Muaviye, bir gün Ahnef b. Kays ve Semere b. Cündeb'i çağırdı ve onlara şöyle dedi: "Şu kızıkların çoğaldıklarını görüyorum. Bunların geçmiş atalarımızı unutturmasından ve bir gün Arapları yenip iktidarı ele geçirmelerinden endişe ediyorum. Bunların bir kısmını öldürmeyi, bir kısmını da pazarlarda çalıştırmak ve yolları onarmak için sağ bırakmayı düşünüyorum."¹

b) Kabile Asabiyeti

Muaviye, cahilîye dönemindeki kabile asabiyetini yeniden canlandırdı. Arap Şiîri, Emevî iktidarının alevlendirdiği kabileler arası çatışmaları anlatan acı örnekler ve üzücü tasvirlerle doldu. İnsanlar bu tür cahilî eğilimleri kızıştıran şiirlerle meşgul olup siyasî işlere karışmasınlar diye şairler bu tür Şiîrler yazmaya teşvik ediliyorlardı. Tarihçiler şöyle anlatıyorlar: Muaviye, Evs ve Hazreç kabileleri arasındaki eski kinleri kaşımaya başladı. Bununla güttüğü amaç, bu iki kabilenin Arap ve İslam âlemi nezdindeki itibarını zedelemek ve etkinliklerini en aza indirmektir. Aynı şekilde Yemen Araplarını Mudar Araplarına karşı kışkırttı. Birleşip Emevî iktidarının çıkarlarına zarar verecek konuma gelmesinler diye aralarına fitne ateşi düşürdü.²

3- Baskı ve Zorbalık Siyaseti

Muaviye, ümmeti baskı ve zorbalık siyasetiyle yönetti. Ümmetin değerini ve onurunu aşağıladı. Nitekim İmam Hasan'la yaptığı barıştan hemen sonra, başlarına emir olmak için Müslümanlarla savaştığını ve kanlarını döktüğünü ilân etti. Kibrini ve azgınlığını şu sözleriyle çok

1- El-İkdu'l-Ferid, 2/260

2- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn (a.s), 2/137

çarpıcı bir şekilde dile getirdi: "Zaman biziz; bizim yükselttiğimiz yükselir, bizim alçalttığımız da alçalır."¹

Tayin ettiği valiler ve görevliler de, bu kalles çizgide yürüdüler. Utbe b. Ebu Süfyan, Mısırlılara şöyle hitap etmişti: "Allah'a yemin ederim ki, kırbacı sırtınızda paralayacağım."

Halid el-Kasrî, Mekkelilere şöyle demişti: "Allah'a yemin ederim ki, imamını (Muaviye'yi kast ediyor) eleştirdiği için bana getirilen herkesi haremde asacağım."²

4- Utanmazlığı, Lâubaliliği ve Dini Değerleri Küçümsemesi

Muaviye, hayâsızlığı ve lâubaliliğiyle tanınırdı. İbn Ebi'l-Hadid şöyle der: "Muaviye, Osman zamanında aşırı derecede İslâmî yasakları çiğneyen ve her türlü çirkinliği işleyen biriydi. Ömer zamanında ise kendini bir ölçüde gizliyordu. Ondan korkuyordu. Ancak o dönemde de ipek ve atlastan elbiseler giyiyor, altın ve gümüş kaplarda içiyordu. Altın işlemeli ve süslü atlas kumaşla kaplı eyerleri bulunan katırlara biniyordu... Siyer kitaplarında birçok kişi, onun Osman zamanında Şam'da şarap içtiğini nakletmişlerdir."³

Abdullah b. Büreyde'nin şöyle dediği rivayet edilir: "Ben ve babam Muaviye'nin yanına gittik. Bizi döşeğin üzerine oturttu. Sonra bize yemek getirildi. Yemeği yedik. Sonra bize şarap getirildi. Muaviye şaraptan içti. Sonra babama da verdi. Babam şöyle dedi: "Resulullah'ın (s.a.a) haram kıldığı günden beri şarap içmemişim."⁴

Muaviye'nin faiz yediğini de anlatan birçok rivayet var. Bunlardan birinde şöyle deniyor: "Muaviye altın veya altın kaplamalı bir su kabını, ağırlığından daha fazlası altına sattı." Ebu Derda ona dedi ki: "Resulullah'ın (s.a.a) bu gibi şeylerin ancak misline karşılık satılabileceğini, mislinden fazlasına satılmasını yasakladığını duydum." Muaviye dedi ki: "Ben bunda bir sakınca görmüyorum." Bunun üzerine Ebu Derda şöyle dedi: "Kim Muaviye'den beni kurtaracak? Ben ona Resulullah'tan (s.a.a) anlatıyorum, o bana kendi

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyin (a.s), 2/138-139; el-İkdu'l-Ferid, 2/159

2- el-Eğani, Ebu'l-Fereci'l-İsfahanî, 22/382, Beyrut baskısı.

3- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyin, (a.s), 2/144-145

4- Müsned-u Ahmed b. Hanbel, 5/347

görüŖünü anlatıyor. Senin bulunduğun bir memlekette oturamam!"
Sonra Ebu Derda Ömer b. Hattab'ın yanına gitti ve bu olayı ona anlattı. Ömer Muaviye'ye Ŗöyle yazdı: "Bu gibi Ŗeyleri misline karŖılık ve eŖit ağırlığa mukabil satmalısın."¹

Muaviye'nin İslâmî değerleri hafife almasının örneklerinden biri, Ziyad b. Ubeyd er-Rumî'yi kendi soyuna katmasıdır. Bu hususta İslâm Ŗeriatından kaynaklanan hiçbir kanıtı dayanmamıŖ, sadece bir sarhoŖ olan Ebu Meryem'in sözlerine dayanmıŖtır. Ŗer'î nesep de böyle birinin tanıklığıyla belirlenmez. Böyle yapmakla o, Resulullah'ın (s.a.a) Ŗu sözüne muhalefet etmiŖti: "Çocuk doğduğu döŖeđe aittir. Zina eden için de taŖlama cezası vardır."²

5- Peygamber'e (s.a.a) Kin Duyması ve Ehl-i Beyt'e (a.s) Düşmanlık Etmesi

Muaviye, Hz. Peygamber'e (s.a.a) derinden kin besliyordu. Nitekim halife olduktan sonra kırk cuma üst üste ona salat okumadan geçti. Bazı arkadaŖları bunun sebebini sorunca Ŗöyle dedi: "Onu anmayıŖımın nedeni, bazı adamların onu anmakla burunlarının büyümesi, kibirlenmesidir."³ Bir gün müezzinin "eŖhedu en la ilahe illallah ve eŖhedu enne Muhammeden Resulullah" (Ŗahitlik ederim ki Allah'tan baŖka ilah yoktur ve Muhammed Allah'ın resulüdür) dediğini duyunca Ŗöyle dedi: "Bravo ey Abdullah'ın oğlu! Çok yüksek himmetliymiŖsin. Adının âlemlerin Rabbinin adıyla birlikte zikredilmesinden daha azına razı olmadın!"⁴

Muaviye, Resulullah'ın (s.a.a) emaneti olan Ehl-i Beyt'i gözden düşürmek için bütün yöntemleri kullandı. Hatta onlara karŖı verdiği savaŖta, onları İslâm toplumunun hayatında etkisiz hale getirme amaçlı mücadelesinde, en tehlikeli yollara tevessül etmekten bile kaçınmadı. Bu savaŖta kullandığı yöntemleri Ŗöyle sıralamak mümkündür:

1- Sünen-i Nesâi, 7/279

2- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn b. Ali, 2/174-190

3- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, (a.s), 2/151; en-Nesaihu'l-Kafiye, s.97'den naklen.

4- Ŗerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid,; 10/101

1- İnsanların kalplerini Ehl-i Beyt'ten (a.s) uzaklaştırmak için vaizleri kullanması.

2- Ehl-i Beyt'in değerini düşürmek için Peygamber (s.a.a) adına hadisler uydurması. Bu hususta Ebu Hureyre ed-Devsi, Semure b. Cündeb, Amr b. As, Muğiyre b. Şu'be gibi isimlerden yararlandı. Bu isimler, Peygamber (s.a.a) adına yüzlerce hadis uydurdular.

3- Muaviye, eğitim kurumlarını ve çocukların ders gördükleri medreseleri kullanarak, insanlara Ehl-i Beyt kinini aşlamaya ve Ehl-i Beyt'e düşman bir nesil yetiştirmeye çalıştı.

Muaviye, Emirü'l-Müminin'e (a.s) yönelik düşmanlığını kesintisiz olarak sürdürdü. Genel ve özel meclislerinde açıktan açığa ona sövmeyi ve lânet okumayı bir gelenek haline getirdi. Bütün memurlarına ve valilerine, insanları ona sövmeye teşvik etmelerini telkin etti. Böylece İslâm dünyasının her tarafına, İmam'a (a.s) sövme geleneği yayıldı. Bir gün Muaviye Şamlılara hitaben şöyle demişti: "Ey insanlar! Resulullah (s.a.a) bana dedi ki: 'Benden sonra halife olacaksınız. İkametgâh olarak kutsal toprakları (Şam'ı kastediyor) seç. Çünkü orada şerefli, cömert insanlar var.' Ben de bu yüzden sizi seçtim. O hâlde Ebu Turab'a (Ali'ye -a.s-) lânet edin."¹

6- Ehl-i Beyt Taraftarlarına (Şia) Karşı Şiddet Uygulaması

Muaviye zamanında Şiîler, resmî politika gereği büyük baskılar gördüler. Onlara karşı ezme ve sindirmenin akıl almaz örnekleri uygulandı. İmam Muhammed Bâkır (a.s), Emevî terörünü şöyle tasvir etmektedir: *"Tüm şehirlerdeki taraftarlarımız öldürüldü. Şiî olabileceği zannıyla nice insanların elleri ve ayakları kesildi. Bizi sevmek, bizim yanımızda yer almakla suçlananlar, ya zindanlara atıldılar, ya malları müsadere edildi, ya da evleri yıkıldı."*²

Muaviye, Şia'nın düşünce sahibi bilinçli şahsiyetlerini yok etmek için özel bir çaba sarf etti. Onların bir kısmını dar ağaçlarına gönderdi. Hucr b. Adiy, Reşid el-Hicrî, Amr b. Hamik el-Huzzaî ve Evfa b. Hısn gibi seçkin kişileri öldürmekten çekinmedi.

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyin, (a.s), 2/160; Şerh-u Nehci'l-Belâğa 3/361

2- Şerh-u Nehci'l-Belâğa, 3/15; et-Tabakâtu'l-Kübra, 5/95

Muaviye, sadece Şiflerin erkeklerini tepelemekle yetinmedi. Zulmünü kadınları da kapsayacak şekilde genişletti. Örneğin Zerka bint-i Adiy, Sevde bint-i Umare ve Ümmü'l-Hayr el-Barıkıyye gibi kadınlara ağır zulümler uyguladı.

Muaviye, bütün valilerine Şiflerin evlerini yıkmalarını, adlarını devletin sicillerinden silmelerini, devlet tarafından onlara tahsis edilen nafaka ve maaşları kesmelerini emretti. Ayrıca memurlarına, mahkemelerde ve başka yerlerde Şif olanların şahitliklerini kabul etmemelerini de emretti. Bununla onları aşağılamayı ve tahkir etmeyi amaçlıyordu.

Bu kısa değerlendirmede, Muaviye'nin bütün sapkınlıklarını ve bütün cinayetlerini anlatmak mümkün değildir. Bunlar o kadar çok ve o kadar geniştir ki, başlı başına bir kitabın konusu olabilecek çaptadır. Bizim burada onun sapkınlıkları ve cinayetlerinden bazı örneklerle değinmemizin birinci derecedeki amacı, ardından onun en büyük cinayetini zikretmektir. Ki bu cinayeti, İmam Hüseyin'in (a.s) kıyamını ilân etmesine yol açmıştı. Bu cinayet, fasık oğlu Yezid'i veliaht tayin etmesi olarak belirginleşmişti.

7- Fasık Yezid İçin Zorla Biat Alması

Hilâfet Ebubekir, Ömer ve Osman zamanında İslâmî görünümünden tamamen sıyrılmış değildi. Onlar, Resulullah'ın (s.a.a) halifeliği şiarıyla egemenliklerini sürdürüyorlardı.

Muaviye de, iktidarı ele geçirmeye başladığı sıralarda -hileci, dolandırıcı karakterine rağmen- iktidarının ilk dönemlerinde Resulullah'a (s.a.a) ve risaletine açıkça cephe almaya cesaret edemedi. Gücünü pekiştirmek, İslâm ümmetinin bireyleri üzerindeki egemenliğini daha da sağlamlaştırmak için İslâmî görüntülerden istifade etme gereğini duyuyordu. Bundan dolayıda Muaviye, dahi ve süper zeki birisi olarak bilinmişti. Çünkü batıl düşüncesine İslâmî bir kisve giydirme becerisini göstermişti.

Ama açıktan günah işleyen fasık Yezid'i halife olarak ümmete dayatması, İslâmî değerlerin ayaklar altına alınmasının açık bir göstergesi, Müslümanların geleneklerinin açık biçimde çiğnenmesinin bir örneğiydi. Çünkü Müslümanların tamamı, hilâfetin, Kayserlik ve Şahlık gibi bir monarşi yönetimi olmadığını, dolayısıyla babadan oğla

geçmeyeceğini biliyorlardı. Müslümanlar, bu makama kitap ve sünneti bilen, onlara göre amel eden, İslâmî risaletin hedeflerini gerçekleştirme, İslâmî hükümleri uygulama gücünde olan birinden başkasının oturmasının layık olmadığı bilincindeydiler.

Bunun yanında Müslümanlara, Yezid'e biat etmelerini dayatmak, İslâm'ın yeryüzünden tasfiyesine, etkisinin silinmesine kadar varacak çok tehlikeli sosyal ve siyasal boyutları olan büyük bir cinayetti. Eğer Resulullah'ın (s.a.a) torunu, dedesinin dininin yıkıma ve zayi olmaya karşı muhafaza eden hamisi İmam Hüseyin'in (a.s) kıyamı olmasaydı, bu cahilî amaç kesinlikle gerçekleşecekti.

Bu cinayetin büyüklüğünü kavrayabilmemiz için öncelikle Yezid'in kim olduğunu, hangi özelliğinden dolayı halifelîğe layık olmadığını, ona biat edilmesini dayatmanın neden İslâm'a açık bir saldırı, İslâm'dan dönme ve İslâm'ın yıktığı cahilîyeyi yeniden diriltme olacağını bilmemiz gerekir.

Yezid b. Muaviye Kimdir?

Yezid'in iktidara gelmesinden ve İmam Hüseyin'in (a.s) buna karşı takındığı tavırdan söz etmeden önce, İslâm ve Müslümanlar nazarında Yezid'in nasıl görüldüğünü ve genel anlamda Emevî hanedanına ilişkin İslâm'ın bakışının ne olduğunu bilmemiz gerekir.

Bir araştırmacı veya bir tarihçi, Emevîlerin, ilk doğduğu andan ve kendi egemenliklerinin son aşamasına kadar, İslâm'ın en amansız düşmanı, en inatçı hasmı olduklarından en küçük bir kuşku duymaz. Nitekim Emevîler, İslâm'a karşı bütün güçlerini kullanarak savaştıktan ve bu savaşlardan başarısızlıkla çıktuktan sonra İslâm'a girdiler. İslâm'a girdikten sonra da, İslâm'ın şiarlarını çarpıtmayı ve yeni bir yöntem ve İslâmî bir görünüm içinde bütün şekilleriyle cahilî görüntüleri yeniden canlandırmayı amaç edindiler.

Muaviye, Peygamberimiz Hz. Muhammed b. Abdullah'ın (s.a.a) adını duyduğu ve bu mübarek ismin her gün İslâm dünyasının dört bir yanında minarelerin şerefelerinden haykırıldığını hatırladığı zaman öfkesinden titrer, çılgına dönerdi.

İslâm adına iktidara gelen, fakat İslâm'ın temellerini yıkmak, onu gerçekliğinden uzak bir mahiyete sokmak, İslâmî yasaları, hükümleri

ve idealleri çarpıtmak için yoğun çaba sarf eden bu hanedanın diğer fertleri de aynı anlayış içindeydiler.

İmam Hüseyin'in (a.s), karşısına o ölümsüz kıyamıyla dikildiği Yezid b. Muaviye de, tarihçilerin ve muhaddislerin söylediği gibi, İslâmî değerleri çiğneme ve ayaklar altına alma hususunda çok aşırı tavırlar içinde olan, hayâsızlığı ve lâubaliliği ileri boyutlara vardiyan biriydi.¹

Yezid'in Doğumu, Eğitimi ve Özellikleri

Yezid, hicrî yirmi beş veya yirmi altı senesinde doğdu. Annesi, Meysun bint-i Becdel el-Kelbiye'dir. Tarihçiler, Meysun bint-i Becdel el-Kelbiye'nin babasının kölesiyle ilişkiye girdiğini ve bu ilişkiden Yezid'in -Allah ona lânet etsin- dünyaya geldiğini anlatırlar. Aşağıdaki beyitlerde soy bilgini şair Kelbî, buna işaret eder:

"Zaman bize Türklerin saldırılarını ve
Tez gelen ölümü gösterdiyse de,
Daha önce, o soysuz adam ile Kelb'in kölesinin
Kerbela'da Nebi evladını katlettiklerini gördük!"

Şair, soysuz adam derken Ubeydullah b. Ziyad'ı -Allah ona lânet etsin- ve Kelb'in kölesinin derken de Yezid b. Muaviye'yi kast ediyor. Çünkü Yezid, Becdel el-Kelbi'nin kölesindedir.²

Fizikî özelliklerine gelince, İbn Kesir -el-Bidaye adlı eserinde- onu şöyle vafeder: "Etine dolgun, iri yarı, vücudu çok kıllı ve çopur yüzlü biriydi."³

Ruhsal özelliklerine gelince; hainlik, hilekârlık, iki yüzlülük, serserilik ve hayâsızlık gibi özellikleri geçmişlerinden miras almıştı. Hatta tarihçiler şöyle derler: "Yezid, babası gibi (eğer Muaviye'nin gerçek oğluysa tabî) taş yürekli ve gaddar birisiydi, ama onun gibi dahi değildi. Bu yüzden, acımasız ve hain uygulamalarına yumuşak diplomatik kılıflar uydurmakta pek mahir değildi. Düşük karakteri ve seviyesiz ahlâkı, onda şefkat ve adalet namına hiçbir duygu bırakmamıştı. İnsanları öldürüyor, onlara işkence ediyor ve bundan

1- Siretu'l-Eimmeti'l-İsnâ Aşer, 2/41

2- Bihar'ul-Envar, 44/309

3- Siretu'l-Eimmeti'l-İsnâ Aşer, 2/42

sadistçe bir zevk alıyordu. Başkaları acı çekerken o onları zevkle seyrediyordu. Alçaklıkları işlemeye doymuyordu. Hem erkek, hem de kadın iştret arkadaşlarının olması bunun en açık kanıtıdır. İştret arkadaşlarını toplumun en adî, en bayağı kesimlerinden seçiyordu.¹

Yezid, İslâm'dan önce Hristiyanlık inancına bağlı Ben-î Kilâb kabilesinden olan dayılarının yanında çölde büyüdü. Kontrolsüz bir şekilde Ben-i Kilâb kabilesinin lâubali gençlerinin arasına salıverilmiş ve onlardan ileri derecede etkilenmişti. Onlarla birlikte şarap içer ve köpeklerle oynaşır.

Yezid'in Ava Düşkünlüğü

Yezid'in özelliklerinden biri de, ava olan merakıydı. Vaktinin çoğunu avda geçirirdi. Tarihçiler şöyle diyorlar: "Yezid b. Muaviye, ileri derecede ava meraklıydı, avlanarak vakit geçirir ve eğlenirdi. Av köpeklerine altından bilezikler takar ve atlas giysiler giydirdi. Her av köpeğine, ona hizmet edecek bir köle armağan etmişti."²

Maymunlara Olan Aşkı

Bütün tarihçiler Yezid'in maymunlara düşkün olduğu hususunda görüş birliği içindedirler. Bir maymunu vardı. Bu maymunu her zaman yanında gezdirirdi. Ona Ebu'l-Kays adını vermişti. Kadehinin artığını ona verir ve şöyle derdi: "Bu, İsrailoğullarından bir yaşlı adamdır. Bir günah işledi, bu yüzden maymuna dönüştürüldü." Bu maymunu bir yaban eşeğine bindirir ve atlılarla yarıştırdı. Bir gün onu yaban eşeğine bindirdi ve atlılarla yarıştırdı. Yaban eşeği atları geçince Yezid bundan büyük sevinç duydu ve şu beyitleri okudu:

"Ey Ebu Kays! Bindüğün merkebin fazlasına sıkıca sarıldın
Çünkü eğer düşerse, merkebe bir sorumluluk olmaz
Sen bütün atlıları geride bıraktın
Emirü'l-Müminin'in atı yaban eşeğiyle."

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, (a.s), 2/181-182

2- el-Fahri, İbn Taktaki, s.45; Tarihu'l-Yakubî, 2/230; Tarihu't-Taberî, 4/368; el-Bidaye ve'n-Nihaye; 8/236-239

Bir gün yine maymununu yarıştırdı. Rüzgar onu düşürdü ve öldü. Yezid bundan dolayı çok üzüldü. Maymunun kefenlenmesini ve defnedilmesini emretti. Şamlılardan da, başına gelen bu felâketten dolayı kendisine taziyede bulunmalarını istedi. Maymunu için şöyle bir ağıt yakmıştı:

"Nice saygın kimseler ve korunaklı topluluklar

Bize geldiler ve Ebu Kays'ın ölümünden dolayı taziyelerini sundular

O (Ebu Kays), aşiretin şeyhi, en önde geleni ve en güzeli idi

Her zaman başların üzerindeydi, boyunlara sarılırdı ve başbuğdu

Senin içinde bulunduğun kabri Allah rahmetinden uzak etmesin

O kabirde güzellik var ve keçi sakalı gibi sakalı olan biri yatmaktadır"¹

Yezid'in maymunlara düşkün ve aşık olduğu halk arasında yayılmış ve hatta maymunlara düşkünlükle lakâplandırılmıştı. Tenuh kabilesinden bir adam, onu hicveder mahiyette şu beyitleri söylemiş:

"Bizim aramızda olmaktan usanan, maymunların arkadaşı Yezid

Maymunlar yurduna özlemle tutuşan Yezid

Yuh olsun! Başımıza halife olana bak!

En yakın arkadaşları maymunlar olan Yezid."²

Sürekli Şarap İçmesi

Yezid'in en belirgin özelliklerinden biri de, sürekli şarap içmesiydi. Sürekli sarhoş olacak kadar şarap içmeyi ileri götürmüştü. Her zaman, kör kütük sarhoş olduğu için düşünme ve algılama melekesini yitirmiş vaziyette olurdu. Şarap hakkındaki bir şiirinde şunları söylüyor:

"Şarabın bir araya getirdiği arkadaşlarıma sesleniyorum,

Nefsin isteklerinin şarkıcısı nağmelerini terennüm ederken beni dinlesinler:

Nimetlerden ve lezzetlerden bir nasip alın

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, (a.s), 2/182; Cevahiru'l-Metalib s.143'den naklen.

2- Ensabu'l-Eşraf, 2/2

Çünkü her şey, ne kadar zaman geçerse geçsin, tükenecektir."¹

Tarihçiler, İmam Hüseyin'in (a.s) şehit edilmesinden sonra, Medinelilerden oluşan bir heyetle birlikte Şam'a giden, ardından Yezid'e baş kaldıran Abdullah b. Hanzala'nın Yezid'i şu sözleriyle tanımladığını naklederler: "Allah'a yemin ederim ki, gökten üzerimize taş yağmasından korktuğumuz için Yezid'e baş kaldırdık. Çünkü o, anneleri, kızları ve kız kardeşleriyle evlenen bir adamdır. Şarap içer, sonra da namazı terk eder. Allah'a yemin ederim ki, benimle birlikte insanlardan kimse olmasaydı, Allah için Yezid'e karşı kıyamla güzel bir sınav verirdim."²

Heyetin diğer üyeleri de şöyle demişlerdir: "Dini olmayan, şarap içen, tambur çalan ve köpeklerle oynayan bir adamın yanından geldik."³

Münzir b. Zübeyr'in Yezid hakkında şöyle dediği nakledilir: "Allah'a yemin ederim ki o, şarap içiyor. Allah'a yemin ederim ki o, sarhoş olup namazı terk ediyor."⁴

Ebu Ömer b. Hafs ise onu şöyle tanıttırıyor: "Allah'a yemin ederim ki, Yezid b. Muaviye'nin sarhoş olarak namazı terk ettiğini gördüm."⁵

Şarabı vassfeden aşağıdaki beyitlerinde ise küfrü açıkça görülmektedir:

"Burcu, içinde bulunduğu fıçı

Doğusu saki, batısı benim ağzım olan şarap güneşçığı

Fıçıdan cam kadehe indiğinde,

Hatım ile Zenzem arasında çalkalanan (gidip gelen) kalabalığı andırır

Bir gün Ahmed'in dinine göre haram kılınmışsa

Sen, Meryem oğlu Mesih'in dinine göre iç."⁶

Mes'udî onun hakkında şöyle der: "Yezid'in çalgı aletleri, av hayvanları, köpekleri, maymunları ve parsları vardı. Sürekli şarap

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyin, (a.s), 2/183; Tarihu'l-Muzafferi'den naklen.

2- Tarih-u İbn Asakir, 7/372; Tarihu'l-Hulefa, es-Suyuti, s.81

3- Tarih-u İbn Asakir, 7/372; Tarihu'l-Hulefa, es-Suyuti s.81

4- el-Bidaye ve'n-Nihaye; 8/216; el-Kamil, İbn Esir, 4/45

5- age.

6- Tetimmetu'l-Münteha, s.43

içerdi. Bir gün yine şarap sofrasına oturmuştu, sağında da İbn-i Ziyad bulunuyordu. Hüseyin'in öldürülmesinden sonraydı. Yezid sakiye döndü ve şöyle dedi:

"Bana bir yudum içki ver, kemiklerimin susuzluğunu gidersin
Sonra dön ve aynısını sırrımın sahibi
Ve yanımda güvenilir biri olan İbn-i Ziyad'a ver
Ki ganimetim ve cihadım sağlamlasın"

Ardından şarkıcılara emretti, şarkı söylemeye başladılar. Yezid'in adamları ve valileri de, onun işlediği günahları yaygın olarak işlemeye başladılar. Onun zamanında Mekke ve Medine'de açıktan müzik çalınmaya, çeşitli eğlenceler düzenlenmeye başlandı ve insanlar herkesin gözü önünde şarap içer oldular."¹

Bir başka yerde şöyle der: "Yezid'e sarhoş, alkolik adı verilmişti."²

Yezid'in bir grup arsız ve lâubali işret arkadaşı vardı. Kızıl gecelerini şarap ve müzik eşliğinde onlarla birlikte geçirirdi. "İşret arkadaşlarının başında Ahtal adlı utanmaz bir Hıristiyan şair gelirdi. Birlikte şarap içer ve müzik dinlerlerdi. Bir sefere çıkmak istediği zaman onu da beraberinde götürürdü. Ahtal, izinsiz yanına girebiliyordu. Bu şairin üzerinde halis ipekten bir cüppe ve boynunda altın bir zincir vardı. Sakallarından şarap damlardı."³

Yezid'in, babasının halifeliği döneminde yaşadığı günah ağırlıklı çirkef hayatı incelendiği zaman, sahabe ve tabînin büyük kısmının neden ona halife olarak biat etmekten kaçındıkları anlaşılır.

Yezid'in sapık eğilimleri ve tavırları, kısa hükümrانlık döneminde en belirgin şekliyle ortaya çıktı. Öyle ki, artık Hz. Peygamber'e (s.a.a) yönelik kinini ve risaletini inkâr ettiğini dahi gizleme gereğini duymuyordu. Nitekim Peygamber'in (s.a.a) torunu ve gülü Ebu Abdullah Hüseyin'i (a.s) öldürdükten sonra bu sapıklığını açıkça sergilemekten çekinmedi. Hem de o yüce Resul'ün (s.a.a) adına Müslümanların boyunlarına egemen olmuşken.

1- Murucu'z-Zeheb, 2/94

2- Murucu'z-Zeheb, 2/94

3- el-Eğani, Ebu'l-Fereci'l-İsfahani, 7/170

Yezid'in Dinsizliği ve Resulullah'a (s.a.a) Duyduğu Kin

Yezid'in kalbi, Resulullah'a (s.a.a) yönelik kin ve buğz ile doluydu. Bedir'de ailesinin başına gelenlerden dolayı bu kini besliyordu. Peygamber'in (s.a.a) tertemiz Ehl-i Beyt'ini kılıçtan geçirdikten sonra Peygamber'den intikam aldığı için mutlu ve sevinçli bir şekilde tahtına kurulmuş, atalarının hazır olup intikamlarının nasıl alındığını görmelerini arzu ederek Abdullah b. ez-Zeb'arî'nin şu beyitlerini mırıldanmıştı:

"Keşke Bedir'deki büyüklerim olsalardı da görselerdi
 Hazrec'in, ok ve mızrakların isabetinden nasıl inlediğini
 Haykırırlardı ve sevinçten göz yaşı dökerlerdi
 Sonra derlerdi ki: Yezid! Elin dert görmesin.
 Onların ileri gelenlerinden ulularını öldürdük
 Bedr'in karşılığı olarak, böylece denge sağlandı
 Haşimoğulları mülk ile oynadılar.
 Yoksa, ne bir haber gelmiş, ne de vahiy inmiştir
 Handef'ten olmayayım, eğer intikam almazsam
 Yaptıklarından dolayı Ahmed'in soyundan."¹

Abdullah b. Zübeyr Mekke'de kendisine karşı isyan başlatınca da Yezid İslâm'a inanmadığını, inkârcılığını açık bir şekilde sergilemişti. İbn-i Zübeyr'in isyanını bastırmak için bir ordu gönderdi ve bu orduyla birlikte ona bir de mektup gönderdi. Mektupta şu beyit yer alıyordu:

"Çağır gökteki Tanrını, çünkü ben
 Üzerine Akke ve Eş'ar (kabilelerinin) adamlarını salıyorum."²

Yezid'in Hükümranlıığı Döneminde İşlenen Suçlar

Tarihçiler anlatıyor: Yezid, üç buçuk seneyi geçmeyen kısa hükümranlıık döneminde üç korkunç cinayet işledi ki tarih onların

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyin, 8a) 2/187; el-Bidaye ve'n-Nihaye 8/192'den naklen

2- Murucu'z-Zeheb, 2/95

benzerine tanık olmamıştı. O, bu cinayetleriyle sadece Emevî tarihini değil, İslâm dünyasının tarihini sonsuza dek karaladı. Bu korkunç cinayetleri şöyle sıralayabiliriz:

1-Hicrî 61 senesinde İmam Hüseyin'i (a.s), ailesini ve ashabından beraberinde olanları öldürmesi, kadınlarını ve çocuklarını esir alıp şehir şehir halka teşhir etmesi şeklinde Ehl-i Beyt'in (a.s) hürmetini ve saygınlığını çiğnemesi. Hâlbuki onlar, Resulullah'ın (s.a.a) ailesiydiler, milyonlarca Müslüman onları kutsal kabul ediyor, onların şahsında Resulullah'ı (s.a.a) ve İslâm'ın içerdği bütün hak ve hayırları hatırlıyordu.

2- Âşûra katliamından sonra Peygamber'in (s.a.a) şehri Medine'nin hürmetini çiğnemesi, halkını kılıçtan geçirmesi ve ırzlarını Şam ordusuna peşkeş çekmesi. Tek suçları, İmam Hüseyin'in (a.s) öldürülmesini korkunç bir cinayet saymaları, bu cinayete tepki göstermeleriydi.

3- Mekke'ye saldırması, kuşatma altında tutması, Kâbe'yi yıkması ve Allah'ın güvenli dokunulmaz kıldığı haremde binlerce masum insanı öldürmesi.

Yezid'in Şerir Karakterinin Gerisindeki Sır

Kimi tarihçiler, bir Hıristiyan papazın, Yezid'in terbiyesi ve eğitimi üstlendiğini, böylece çölün katılığını ve kaba doğasını yansıtan olumsuz ve kötü bir ortamda yetiştiğini yazarlar. Bu tarihçiler derler ki: Hıristiyanların yanında yetiştiği için olsa gerek, Hıristiyanlara yakın durur, onlardan birçok sırdaş edinirdi. Onlara o kadar güvenirdi ki, oğlunun terbiyesiyle bir Hıristiyanı görevlendirdi. Tarihçiler bu hususta görüş birliği içindedirler.¹

Ahtal ve benzeri kimselere gösterdiği özel ilgi ve onlarla kurduğu sağlam ilişki, aldığı Hıristiyan eğitiminden başka bir şeyle izah edilemez. Bazı tarihçiler ve yazarlar, Yezid'in İslâm'ı, kutsallarını ve haramlarını küçümsemesini, aşağılamasını bununla izah etmeye çalışmışlardır.

1- Siretu'l-Eimmeti'l-İsnâ Aşer, 2/42; Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, (a.s), 2/180; Kadı Numane'l-Mısri'nin el-Menakib adlı eserinin 71. sayfasından naklen. Ayrıca "Sumuvvu'l-Mana fi Sumuvvi'z-Zat" el-Alâili s.59

Bu izah ve gerekçelendirme, ancak çöl hayatının ve Hıristiyan eğitiminin, Yezid'in ilk gençlik yıllarından, babasının veliahdı olduğu yıllara kadar, ardından da halife olduğu dönemde sergilediği olağan dışı davranışlara sebebiyet verecek bir özelliği olması durumunda sahih olabilir.

Oysa biliyoruz ki, gerek kentli Arapların, gerekse çöl Araplarının, İslâm'ın da onayladığı birtakım güzel âdetleri ve gelenekleri vardı. Sözünde durmak, iyi komşuluk, cömertlik, yiğitlik, insanların namusuna kem gözle bakmamak gibi. Tarihte Arapların bu erdemlerine dair bolca malzeme vardır. Ama Yezid'de bu erdemlerden hiçbirine rastlanmaz. Aynı şekilde tarih, Arapların kız kardeşlerle ve halalarla evlenmeyi mübah gördüklerinden de söz etmez. Fakat Yezid bu iğrençlikleri de sergilemiştir. İslâm'dan önce çölde doğup hayatları boyunca Hıristiyanlık üzere yaşayan, Hıristiyanlığın gelenekleri ve göreneklere gölgesinde şahsiyetleri şekillenen kimseler ise, İslâm'a girdikten sonra babalarından ve atalarından gelenek olarak devraldıkları bütün alışkanlıkları bir kenara atarlardı.

O hâlde, Yezid'in bu ağır sapkınlığının ve bu bozuk karakterinin gerisinde, Hıristiyan bir eğitim almasının, Hıristiyan bir ortamda yetişmiş olmasının ötesinde bir sebebinin olduğunu söylememiz gerekmektedir¹

Buraya kadar Yezid'in sapkın kişiliğinin açık örnekleri üzerinde durduk. Sahih İslâm çizgisinden uzak hayat tarzını irdeledik. Öyleki herhangi bir Müslümanın bunu kabul etmesi, bunun karşısında sessiz durması mümkün değildir. Tabî eğer İslâm, hâlâ her şeyi mübah sayan ibahiyeciliği, fasıklığı ve günahkârlığı yasaklıyorsa, adalete ve takvaya davet ediyorsa, takva esasına dayalı bir toplum kurmaya davet ediyorsa, Müslümanlardan İslâm'ın ideallerini gerçekleştirmeyi amaçlayan bir önderlik oluşturmalarını istiyorsa.

Bundan dolayı, risaletin çıkarlarını ve İslâm ümmetini korumayı amaç edinen ve meşruiyetini risaletten alan bir önder olarak İmam Hüseyin'in (a.s) bütün tavırlarını büyük bir dikkatle incelemeli o gün büyük bir hızla İslâm toplumunun derinliklerine sirayet eden korkunç sapıklık dalgasına karşı dururken ilhamını risaletten alan hareket tarzını araştırmalıyız.

1 . Bu ise Umeyye oğullarının istisnalar hariç İslam'a düşmanlığı esasına dayalı kişilikleri ve yapılarıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) TAVIRLARI VE UYGULAMALARI

Yezid'e Biat Etme Hususundaki Tavrı

1- Fırsatçı Bir Davet ve Şeytanî Bir Plân

Hakkın bayrağı, İslâm'ın zaferini ilân edercesine Mekke semalarında dalgalanınca Ebu Süfyan ve Muaviye İslâm'a girdiler. Ama içlerindeki kin ateşi yüreklerini yakıyor ve Resulullah'tan (s.a.a) ve Ehl-i Beyt'inden intikam alma duygusu göğüslerini için için kemiriyordu. İki kafirken, iki Müslüman gibi göründüler ve Resulullah'ın (s.a.a) serbest bıraktığı tutsaklar olarak İslâm toplumuna katıldılar. Çok geçmeden Osman b. Affan iktidara geldi ve Ebu Süfyan'ın içinde gizli olan düşünceler dilinden dökülmeye başladı. Osman'a şöyle dedi: "Teym ve Adiyogulları'ndan sonra hilâfet sana geçti. Şimdi onu bir top gibi çevir. Bu bir saltanattır. Cennet nedir, cehennem nedir bilmiyorum."¹

Ebu Süfyan bir keresinde Ümeyyeoğulları'na şöyle seslenmişti: "Ey Ümeyyeoğulları! Hilâfeti bir top gibi bir birinize atın. Ebu Süfyan'ın yemin ettiği şeye andolosun ki, sizin için hep bunu istiyordum. Bunu çocuklarınıza miras olarak bırakmalısınız."²

1- el-İstiab, 2/690

2- Murucu'z-Zeheb, 1/440; Tarih-u İbn Asakir 6/407

Muaviye, Sakife'de açılan pencereden girip iktidar koltuğuna oturunca, sapmanın sonuçları belirginleşmeye ve sapmanın ne denli tehlikeli boyutlara ulaştığı ortaya çıkmaya başladı. O şöyle düşünüyordu: "Kendisinden önce Ebubekir, Ömer ve Osman iktidara gelmişlerdi, ama koşullar, onların eliyle cahilîyenin yeniden sahneye çıkmasına izin vermemişti. Hakkın sesi hâlâ her gün yükseliyor, hâlâ tevhit şiarı ve Hz. Muhammed b. Abdullah'ın (s.a.a) risaleti haykırılıyordu."¹

Öte yandan Sakife olayının ürünü olan siyasî sapmayı ve bu sapmaya dayalı olarak yetişen Müslüman grupların tutumlarını Muaviye sonuna kadar istismar etti. İnsanlara gerekçe olarak şunu söylüyordu: "Ebubekir'e, semavî bir nass veya Resulullah'tan (s.a.a) bir emir olmaksızın biat edildi. Ayrıca o, kendisinden sonra Ömer'i halife olarak tayin etmekle Resulullah'ın (s.a.a) sünnetine muhalefet etti. Ömer de kendisinden önceki halifenin yapmadığı bir şey yaptı. Böylece hem Resulullah'a (s.a.a) hem de Ebubekir'e aykırı hareket etti." Bu mantık sayesinde İslâm ümmeti ve İslâm risaleti Muaviye'nin elinde oyuncak hâline gelmişti, onu istediği tarafa çekebiliyordu. Bu mantığa dayanarak kendisinden sonra Yezid'e biat edilmesini kararlaştırdı.²

Muaviye'nin Müslümanlardan bazı tabakaların cahilliğinden yararlanarak yaktığı fitne ateşinin oluşturduğu kargaşanın neticesinde siyaset meydanı Emevî çetesine kaldı. Muaviye, bu sonucu elde etmek için, bütün gücünü, bütün imkânlarını kullandı. İmam Ali (a.s) önderliğindeki hak çizgisine, sonra İmam Hasan (a.s) liderliğindeki İslâmî risalet misyonuna karşı var gücüyle savaştı. İmam Hasan'ı (a.s) öldürdükten sonra da iktidarını iyice pekiştirdi. İslâmî değerleri ayaklar altına aldı, İslâmî öğretileri hiçe saydı. İktidarını ve egemenliğini sağlamlaştırma hususunda büyük bir beceriye sahipti. Fakat oğlu Yezid'i kendisinden sonraki halife ilân ederek Emevî hanedanını egemen kılmaya dair plânını açıklamaya cesaret edemiyordu. Çünkü ümmet içinde İmam Hasan (a.s) ve ondan sonra da kardeşi İmam Hüseyin (a.s) hilâfetin meşru sahipleri olarak yaşıyorlardı ve ümmetin, İmam Hasan'ı kaybettikten sonra İmam Hüseyin'in önderliğine dönmesi gerekiyordu.

1- Murucu'z-Zeheb, 2/343; Şerh-u Nehci'l-Belâğa 2/357

2- el-İmame ve's-Siyase, 1/189

Şunu da ekleyelim ki, üç halifenin hiçbiri, kendisinden sonra oğlunu halife olarak tayin etmemişti. Bunun yanında Yezid'in zayıf karakterli, düşük bir insan olması hasebiyle Muaviye, ona biat edilmesini sağlamak için ümmeti kandırmayı esas alan plânını büyük bir ciddiyetle yürürlüğe koydu. Daha doğrusu, ümmeti Yezid'e biat etmeye zorlayacak plânını pratiğe geçirdi. Bu amaçla önce Peygamber'in (s.a.a) torunu, müminlerin en hayırlısı İmam Hasan'ı (a.s) öldürmekle işe başladı. Böylece plânının önündeki en büyük engeli kaldırmış olacaktı.

Öte yandan öyle alçak, dünyevi çıkarlar uğruna en büyük rezilliği işlemeye amade öyle pespaye insanlar vardır ki, bunların küçücük bir menfaat uğruna işlemeyeceği iğrençlik yoktur. Bunun için her yolu denerler. Rivayet edilir ki: Muaviye'nin Kûfe valisi Muğire b. Şu'be, Muaviye'nin kendisini azletme niyetinde olduğunu öğrenince derhal ümmetin başına çorap örmek anlamına gelen bir girişimde bulundu. Sahip olmadığı bir malı satan bir simsar gibi hareket ederek Yezid'in kulağına babasının veliahtlığı düşüncesini fısıldadı, onu bu işe teşvik etti ve bunun sanıldığından daha kolay olacağını söyledi. Muaviye baktı ki, bu şeytanî plânının uygulanması için Muğire biçilmiş bir kaftandır.¹ Muaviye alaycı bir edayla sordu: "Bu hususta kim bana yardım edecek?" Muğire şu cevabı verdi: "Kûfelileri bana bırak. Ziyad da Basra'yı halleder. Bu iki şehirden başka sana muhalefet edecek kimse çıkmaz." Böylece Muğire ileride teslim edeceği bir mala karşılık önceden kazancını cebine indirdi. Var gücüyle plânı uygulanmak için Kûfe'ye geri döndüğünde şöyle diyordu: "Muaviye'nin adımını öyle bir badireye attım ki, bu Muhammed ümmetine pahalıya mal olacaktır."²

Ziyad b. Ebih bu iğrenç plânı reddetti. Belki de Yezid'in rezil bir karaktere sahip olduğunu bildiği için onu İslâm ümmetinin lideri olamayacağını düşünüyordu. Ama Ümeyye oğullarından başka kimseler, birtakım tamahlara kapılarak bu plânın aleti olmayı kabul ettiler. Mervan b. Hakem, Said b. Osman b. Affan bu iş için çalışacaklarını söylediler.³

1- el-Kamil fi't-Tarih, 3/249; Tarihu'l-Yakubî, 2/195; el-İmame ve's-Siyase, 2/262

2- el-Kamil fi't-Tarih, 3/249

3- Vefiyatu'l-A'yan, 5/389; el-İmame ve's-Siyase, 1/182 Tarihu'l-Yakubî, 2/196

Muaviye, Yezid için biat almaya ilişkin plânını resmîyette bir süre için dondurdu. Çünkü bunu resmen ve münasip bir zamanda ilân etmek için birtakım ön hazırlıkların yapılması gerekiyordu.

2- Muaviye'nin Yezid'e Biat Almak İçin İzlediği Yöntemler

Muaviye, sapkın Emevî soyunun bile Yezid'in egemenliğini kabul etmediklerini gözlemledi. Hilâfetin meşru sahibi İmam hasan (a.s), ondan sonra da İmam Hüseyin (a.s) ve diğer sahabe çocukları bunu kabul ederler miydi?!

Bundan dolayı, ümmeti kandırmak suretiyle veya zorla ahlâksız Yezid'e biat için başka yollara başvurarak yoğun bir faaliyet yürüttü. Bu yollardan bazıları şunlardır:

a) Yezid'in faziletlerini sayıp dökmeleri, dirayetini abartılı bir şekilde anlatmaları ve onu sürekli gündemde tutmaları için şairleri kullanmak. Bu sayede ümmeti, Yezid'in veliahtlığını kabule hazırlamak istiyordu.¹ Valilere ve vaizlere de İslâm dünyasının çeşitli şehirlerinde bu uydurma faziletleri halka anlatmalarını emretti.

b) İslâmî kaygılardan dolayı değil, şahsî kaygılardan dolayı Yezid'in hâkimiyetine karşı çıkan muhalifleri kendi tarafına çekmek için büyük servetler dağıtmak.²

c) Ensarın önde gelenlerini heyetler hâlinde yanına çağırarak Yezid'in halifeliği meselesini onlarla tartışmak, böylece taraf olanlarla karşı olanları belirlemek.³ Bu arada onların zayıf noktalarını belirleyerek oradan onları avlamak.

d) Ümeyye oğullarından gözü iktidarda olan gruplar arasına fitne düşürerek halifelik hususunda Yezid'le rekabet etme güçlerini zayıflatmak. Nitekim Medine valisi Said b. As'ı azlederek yerine Mervan b. Hakem'i tayin etmiş, ardından Mervan'ı azlederek yerine Said'i atamıştı.⁴

1- el-Eğani, 8/71; Şuarau'n-Nasraniye ba'de'l-İslâm, Luis Şeyho el-Yesui, s.234

2- el-Kamil fi't-Tarih, 3/250

3- age.

4- Tarihu't-Taberî, 4/18

e) Kitlelerin saygısını kazanmış önde gelen İslâmî şahsiyetlere karşı suikast düzenlemek. Örneğin İmam Hasan (a.s), Sa'd b. Ebu Vakkas, Abdurrahman b. Halid ve Abdurrahman b. Ebubekir bu amaca yönelik suikastlara kurban gittiler.¹

f) Haşimoğulları'nı sürekli baskı altında tutmak ve toplumsal etkinliklerini ve rollerini zayıflatmak amacıyla onlara karşı ekonomik ambargo silâhını kullanmak. Nitekim İmam Hüseyin'in (a.s) yanında yer alıp Yezid'e biat etmeyi reddettikleri için tam bir yıl boyunca kamu gelirinden yoksun bırakıldılar.²

3- İmam Hüseyin'in (a.s) Ümmeti Uyandırmaya Yönelik Girişimleri

İmam Hüseyin (a.s), Muaviye ile barış imzalandıktan sonra dahi köşesine çekilmedi, ümmetin mukadderatına yönelik faaliyetlerden elini eteğini çekmedi. Şeriata ve İslâm ümmetine karşı üstlendiği sorumluluktan hareketle, ayrıca kardeşi İmam Hasan'dan (a.s) sonra Peygamber'in (s.a.a) varisi olması hasebiyle yoğun bir faaliyet içine girdi. Bu faaliyetlerde ümmetin yaşadığı koşulları göz önünde bulunduruyor, ümmetin varlığını korumaya büyük özen gösteriyordu. İmam Hüseyin (a.s), Muaviye'nin hâkimiyeti döneminde ümmetin bütünüyle ortadan kalkmaması için İslâmî dinamikleri sağlamlaştırmaya dönük faaliyetler gerçekleştirdi. Ümmete, zorluklar ve felâketler karşısında yıkılmadan ayakta durabilmesi için yeterli manevî gücü verdi. İmam'ın (a.s) bu faaliyetlerinden bazılarını aşağıya alıyoruz:

- 1- Yezid'e biat meselesinde Muaviye'ye karşı çıkması
- 2- Ümmetin birliğini sağlamaya çalışması
- 3- Muaviye'nin suçlarını açıklaması
- 4- Yitik hakkı geri almak için uğraşması
- 5- Ümmete sorumluluğunu hatırlatması

1- Mukatilü't-Talibiyyin, s.29; Tarihu't-Taberî, 5/253; el-Kamil fi't-Tarih, 3/352

2- el-Kamil fi't-Tarih, 3/252; el-İmame ve's-Siyase, 1/200

Yezid'e Biat Meselesinde Muaviye'ye Karşı Çıkması

İmam Hüseyin (a.s) ve Medine'nin ileri gelenleri, Yezid'e kesin olarak biat etmeyeceklerini duyurdular. Bunun üzerine Muaviye, muhalifleri ikna etmek için bizzat Medine'ye gitmeye karar verdi. İmam Hüseyin (a.s) ve Abdullah b. Abbas'la bir araya geldi. Önce Hz. Peygamber'i (s.a.a) övgüyle andı, ona salat getirdi. Sonra oğluna biat meselesini gündeme getirip birtakım üstün meziyetlerinin olduğunu söyleyerek biat etmelerini istedi. Bunun üzerine İmam (a.s) bu öneriye sert bir şekilde karşı koydu ve Allah'a hamdüsena ettikten sonra şöyle dedi:

"Şimdi, ey Muaviye! Öven birisi, sözü ne kadar uzatırsa uzatsın, yine de Resulullah'ı (s.a.a) bütün vasıflarıyla gereği gibi anlatmış olamaz.

Heyyat! Heyhat! Ey Muaviye! Sabah, karanlığın zifirini gidermiş ve güneş çırağların ışığını söndürmüştür. Sen överek aşırı gittin; yeğleyerek zulme yeltendin; engelleyerek cimrilik yaptın; zulümünle haddi aştın; hak sahibine hakkından bir pay vermedin; ama şeytan payını tam ve kamil olarak senden almıştır.

Yezid'in kemali ve Muhammed ümmetini idere gücü hakkındaki sözlerini de anladım. Sanki tanımayan ve gizli olan birini anlattırıyorsun ya da özel bir bilgin olan bir şeyden haber veriyorsun. Yezid kendi görüşün ne yönde olduğunu göstermiştir. Yezid'in av köpeklerini boğuşurma zamanında onları takip etmesini, güvercin yarıştırmasında onları izlemesini, saz ve çeşitli çalgılar çalan şarkıcı cariyeleri oynatmasını incelersen onu tanımak için sana yardımcı olur.

Bu yapmak istediğin işten vaz geç. boynuna çektiğin halkın vebalından bu kadarıyla Allah'ın karşısına çıkman yeterli değil mi? Allah'a yemin olsun ki hep zulüm ile batıl kadehlerini üst üste içip durdun ve haksızlık ile gazap ve öfkene uydun oysa seninle ölüm arasında ancak bir göz açıp yumman kadar bir mesafe kaldı. Sen ise müşahede edilen kıyamet gününde kaydedilmiş işlerine varacaksın. Artık o zaman kurtuluşunun zamanı da geçmiştir. Görüyorum ki şimdi de bize bu işi sunuyor ve bizi bablarımızın mirasından yoksun bırakıyorsun. Allah'a yemin olsun ki Allah doğumdan bunu bize miras bıraktı. Sen ise Resulullah'ın (s.a.a) ölümü zamanı onun yanında bulunana karşı getirdiğiniz delili bize karşı tekrarladın. O buna

boyun eğmek zorunda kalmış ve imanı insaflı davranmaya onu sevketmişti.

Ama siz hataları birbiri ardınca işlediniz ve yapacaklarınızı yaptınız. Ve şimdiye kadar böyle oldu bundan sonra da şöyle olur dediniz. Ta ki yönetim başkasına varması gereken bir yoldan sana ulaştı. İşte bu gibi konularda ibret sahipleri ibret alsınlar.

Resulullah (s.a.a)'ın döneminde o adamın önderliğine ve Peygamber'in onu görevlendirmesine gelince Bu o gün Peygamber'in huzurunda olması ve onu görevlendirmesi yüzünden Amr b. As'a bir fazilet sayılırdı ancak halk onun emir olmasından hoşlanmadılar ve öne geçirilmesinden rahatsız oldular ve onun yaptıkları kötü işleri saymaya koyuldular. Resulullah (s.a.a) da bunun üzerine bu günden itibaren benden başka birisi size karşı bir görev üstlenmez dedi. Nasıl oluyor da sen Peygamber (s.a.a)'nin neshedilmiş bir işiyle en sağlam hükümlerinden birine ve doğruluğu kesinlik kazanması gereken bir konuya delil getiriyorsun. Niçin tabii, sahabiiye denk tutuyorsun oysa senin etrafında sahabiliğinde emin dini ve yakınlığına güvenilen kişiler vardır. Bütün bu kişileri bırakıp aldanmış bir azgına varıyorsun. Bu yolla sen dünyada kalacağın mutluluğuna yol açıyor ve seni ahiretinde bedbaht yapacak bir şüpheyi insanları başına giydirmek istiyorsun. Gerçekten bu apaçık bir ziyankarlıktır. Allah'tan kendim ve sizin için bağışlanma diliyorum.

Muaviye, İmam'ın (a.s) bu konuşması karşısında âdeta küçük dilini yuttu. Bütün yollar üzerine kapandı. "Nedir bu, ey İbn-i Abbas?" dedi. İbn-i Abbas: "Allah hakkı için, bunlar, Resulullah'ın (s.a.a) evladının, Ashab-ı Kiasa'dan ve tertemiz kılınmış evin mensuplarından biri olan Hüseyin'in sözleridir. Ne istiyorsan ona sor ki, insanlar arasında sana cevap verebilecek biri vardır. Sonunda yüce Allah, dilediği gibi hükmünü verecektir. Kuşkusuz O, hüküm verenlerin en iyisidir."¹

İmam Hüseyin (a.s), Muaviye'ye karşı sert ve katı bir tavır koymuştu. Artık açıktan açığa Müslümanları Muaviye'ye direnmeye, İslâm'ı yıkmayı amaçlayan bu politik düzene uymamaya çağırmaya başlamıştı.

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, 2/219-220

Ümmetin Birliğini Sağlamaya Çalışması ve Kitlelerin İsteğine İcabet Etmesi

İslâm dünyasının her bölgesinden, İmam'a gelen heyetlerin ardı arkası kesilmiyordu. Yönetimden şikayetçiydiler ve İmam'dan yardım istiyorlardı. Uğradıkları zulüm ve zorbalıktan usanmış, İmam'ın harekete geçmesini bekliyorlardı. Altında inim inim inledikleri zulüm ve baskılardan kendilerini kurtarmak için İmam'ın kıyam etmesini talep ediyorlardı. Casuslar, Medine'deki yerel yönetime, insanların İmam'ın (a.s) etrafında toplândıklarını, heyetlerin birinin girip birinin çıktığını bildirdiler. Medine valisi Mervan b. Hakem'di. Mervan, aldığı bu gizli bilgilerden ürktü, böyle gitmesi durumunda kendisi açısından çok kötü sonuçların doğmasından korktu. Derken Muaviye'ye bir rapor sundu. Raporunda şu not dikkat çekiyordu:

"...İnsanlar Hüseyin'in yanına çok girip çıkıyorlar. Allah'a yemin ederim ki, onun bir gün sizin için korkulu bir isyanı başlatacağını görüyorum."¹

Muaviye, İmam Hüseyin cephesinde yaşanan bu hareketlilikten rahatsız oldu ve İmam'a bir mektup yazdı. Mektupta şöyle deniyordu:

"...Seninle ilgili bazı haberler bana geldi. Eğer bu söylenenler doğru ise, ben bunları sana yakıştırmam ve bunlardan hoşlanmadığımı sana bildiririm. Yok eğer yalan ise, bunlardan uzak olmakla insanların en mutlusu olursun. (Bu dünyadan) kendi nasibini almaya başla ve Allah'ın ahbine bağlı kal. Beni, seninle tüm bağlarımı koparmaya ve sana kötülük etmeye zorlama. Çünkü sen beni tanımadığın zaman, ben de seni tanımam. Bana karşı komplo kurduğun anda, ben de sana karşı komplo kurarım. Ümmetin birliğini dağıtma hususunda Allah'tan kork, ey Hüseyin! Onları fitneye düşürme."²

Muaviye'nin Cinayetlerinin Gözler Önüne Serilmesi

İmam (a.s), Muaviye'nin mektubuna cevap olarak nota gibi bir mektup yazdı. Mektubunda memleketin her köşesinde dökülen kanların, can güvenliğinin ortadan kalkmasının, ümmetin krizlerin kucağına atılmasının sorumluluğunu ona yüklüyordu. Bu mektup,

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, 2/223

2- age. 2/224

Muaviye'nin sebep olduğu olayları en yoğun biçimiyle içermesi bakımından çok değerli bir resmî belge niteliğindedir. Mektupta şunlar yazılıdır:

"...Mektubun bana ulaştı. Mektubunda, benimle ilgili bazı haberlerin sana ulaştığından söz ediyorsun. Bunlardan hoşlanmadığımı ve bunları bana yakıştırmadığımı yazıyorsun. İyiliklere ancak yüce Allah'ın hidayeti ve yardımıyla ulaşabileceğini belirtiyorsun. Şimdi, benimle ilgili olarak sana ulaştırılan bilgilere gelince; bunlar, dalkavukların, dedikoducuların söyledikleridir. Toplumunu parçalamak isteyenlerin art niyetli girişimleridir. Sapıkların yalanlarıdır. Ben, sana karşı savaş açmaya veya isyan başlatmaya niyetlenmedim. Ancak sana karşı bunu terk ettiğim için de Allah'tan korkuyor ve bu hususta sana ve senin zalimler güruhu sapkın dostlarına mazeret bildirmekten Allah'a sığınmıyorum.

Kinde kabilesinin mensubu namaz kılan, kendilerini ibadete adayan, zulmü onaylamayan, bid'atlere büyük bir tepki gösteren, marufu emredip münkeri yasaklayan, bu uğurda mücadele verirken kınayanın kınamasından korkmayan Hucr b. Adiy'i ve onun arkadaşlarını sen öldürmedin mi? Onlara can güvenliği garantisi verdikten, kendilerine zarar verilmeyeceğine dair ağır yeminler ettikten, imzalı belgeler gösterdikten sonra, Allah'a karşı küstahlığın, O'nun ahdini küçümsemenin bir göstergesi olarak zalimce ve düşmanca öldürmedin mi onları?

Resulullah'ın sahabîsi, salih kul, Huzaa kabilesinin mensubu Amr b. Hamık'ı sen öldürmedin mi? O kadar çok ibadet ediyordu ki, bedeni çürümüştü âdeta, vücudu takatsız düşmüş, rengi solmuştu. Can güvenliği garantisi verdikten ve çeşitli güvenceler sunduktan sonra, onu öldürdün. Ona verdiğin sözleri dağ başlarındaki vahşî hayvanlara verseydin, onlar bile inlerinden çıkıp gelirlerdi.

Sakif kölesinin döşeğinde doğan, Ziyad b. Sümeyye'yi de kardeşin ilân etmedin mi? "O, babamın oğludur." diye diretmedin mi? Oysa Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "Çocuk, doğduğu döşeğe aittir. Zina edene de taş vardır." Böylece bile bile Resulullah'm (s.a.a) sünnetini terk ettin. Allah'tan bir yol gösterici olmadan kendi heva ve hevesine tâbi oldun. Sonra da tutup onu İslâm ümmetinin başına musallat ettin. Müslümanları öldürüyor, ellerini ayaklarını kesiyor, gözlerine mil çekiyor, onları hurma dallarında sallandırıyor. Sanki sen bu ümmete mensup değilsin ve sanki bu ümmet senden değildir!

Sen değil misin el-Hadremî'nin katili. Ziyad, onun Ali'nin (a.s) dini üzere olduğunu sana yazmış, sen de, "Ali'nin dini üzere olan herkesi öldür." diye yazmıştın. Böylece Ziyad, senin emrinle onları öldürmüş, onların organlarını kesmişti (müsle yapmıştı). Oysa Ali'nin dini, amcasının oğlunun (s.a.a) dinidir. Ki sen şu anda oturduğun yere bu din sayesinde oturuyorsun. Eğer bu din olmasaydı, senin ve babalarının şerefi, biri kış, biri de yaz seyahati olmak üzere iki seyahate çıkmaktan ibaret olacaktı.

Dediklerinden biri de şudur: "Kendine, dinine ve Muhammed (s.a.a) ümmetine bak, bu ümmetin birliğini bozma, onları fitneye düşürme." Bense, bu ümmet için senin onlara yönetici olmandan daha büyük bir fitne bilmiyorum. Kendim, dinim ve Muhammed (s.a.a) ümmeti için de, kötülüklerini senin yüzüne haykırmaktan daha onurlu bir tavır tanımıyorum. Eğer bunu yaparsam, kuşkusuz bu, Allah'a yakınlık olur. Eğer terk edersem, dinim için Allah'tan bağışlanma dilerim, bana doğruyu göstermesi için O'ndan yardım ve başarı dilerim.

Diyorsun ki: "Beni tanımazsan, ben de seni tanımam; bana komplo kurarsan, ben de sana komplo kurarım." Kur istediğin komployu. Ben, bu komplonun bana bir zarar vermeyeceğini ve en büyük zararı da yine sana vereceğini umuyorum. Çünkü sen cehaletine binmiş, verdiği sözleri büyük bir ihtirasla çiğneyip duruyorsun. Ömrüme andolsun, hiçbir şarta uymadın; barışa, yemin, ahit ve vesikalara rağmen o kişileri öldürmekle ahidini çiğnedin. Savaşmadıkları, kimseyi öldürmedikleri hâlde onları öldürdün. Bunu sırf, bizim faziletlerimizi anlattıkları, bizim hakkımıza büyük saygı gösterdikleri için yaptın. Bir korkudan dolayı onları öldürdün ki, belki onlar korktuğun şeyi yapmadan sen ölecektin veya kendileri böyle bir amaca erişmeden ölüp gideceklerdi.

Ey Muaviye! Kısasa uğrayacağını duy da, bu müjdeyle sevin. Hesap vereceğinden kuşkun olmasın. Bil ki, büyük küçük demeden amellerin hepsini kaydeden Allah'ın bir kitabı vardır. Allah, asılsız zanlara dayanarak insanları yakalayıp cezalandırmanı, mesnetsiz töhmetlerle O'nun dostlarını öldürmeni, onları evlerinden sürgün edip gurbet diyarını göndermeni, toy bir delikanlı olan, içki içen, köpeklerle oynaşan oğlun için insanlardan biat almanı unutacak değildir. Senin kendini hüsrana uğrattığından başka bir şey görmüyorum. Dinini yeyip bitirdin. Halkımı hile ve desiselerle

*kandırdım. Beyinsiz, cahilîn dediklerini dinledin de takva sahibi kimselerden kaçtım."*¹

İktidarın iğrenç faaliyetlerini sergileyen, Muaviye'nin işlediği suçları kaydeden bunun gibi o dönemden kalma başka bir belge yoktur. Bu belge, zulüm ve istibdadın yüzüne şamar gibi vurulmuş bir haykırıştır.

Yitik Hakkı Geri Alma Mücadelesi

Muaviye, devlet malının büyük bir kısmını iktidarını güçlendirmek için kullanıyordu. Bu arada Ümeyyeoğulları'na, siyâsî ve sosyal konularının güçlenmesi, merkezî ve etkin bir rol oynayabilmeleri için büyük servetler bahşediyordu. İmam Hüseyin (a.s) bu politikayı üzüntüyle izliyor ve ümmetin malının, Muaviye gibi, yönetiminin hiçbir şer'î dayanağı olmayan ve sadece ezmek, gerçekleri çarpıtmak ve insanları aldatmakla ayakta durabilen birinin elinden kurtarılmasını zorunlu görüyordu. O sırada Şam hazinesine gönderilmek üzere Yemen'den toplanan bir miktar mal, Medine üzerinden geçiyordu. İmam (a.s) bu mallara el koydu ve Medine'deki muhtaçlara dağıttı. Muaviye'ye de şöyle yazdı:

*"Hüseyin b. Ali'den Muaviye b. Ebu Süfyan'a... Bilesin ki Yemen'den gelen bir kervan bölgemizden geçti. Kervan, bir miktar mal, giysi, koku ve anber taşıyordu. Bu mallar, onları Şam hazinelerine koyman ve önce kendin doyduktan sonra babanın çocuklarını doyurman için sana gönderilmişti. Ben, bu mallara ihtiyaç duydum ve onlara el koydum. Vesselam!"*²

Muaviye'den şu cevap geldi: "Allah'ın kulu müminlerin emiri Muaviye'den Hüseyin b. Ali'ye. Selam üzerine olsun. Mektubun bana geldi. Yemen'den gelen bir kervanın bölgenizden geçtiğini, bu kervanın bana mal, giysi, anber ve güzel koku maddelerini taşıdığını, onları Şam hazinelerine koyacağımı ve kendim doyduktan sonra onları babamın çocuklarına dağıtacağımı, senin de bunlara ihtiyaç duyduğunu ve el koyduğunu, yazmışsın. Şimdi bu malı bana izafe ettikten sonra, onlara el koymak sana yakışmaz. Çünkü yönetici mal

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyin, 2/235; el-İmame ve's-Siyase, 1/284'den naklen. Ed-Derecatu'r-Refia s.334 ayrıca bk. El-Gadir 10/161

2- Nehcu'l-Belâğa, İbn Ebu'l hadid 4/327; Nasihu't-Tevarih, 1/195

üzerinde öncelikli hak sahibidir. Sonra onun dağıtımını yapmak da ona düşer. Allah'a yemin ederim, eğer bu malın bana ulaşmasına izin verseydin, seni payından mahrum bırakmayacaktım. Ama öyle sanıyorum ki ey kardeşimin oğlu, senin kafanda bir şeyler dönüyor. Bunun benim zamanımda gerçekleşmesini dilerim. Ki senin değerini bileyim de bu hatanı görmezlikten geleyim. Korkarım öyle birine rast gelirsin ki, sana bir deveyi sağlamak kadar bile vakit tanımaz."¹

İmam Hüseyin (a.s), bu hareketiyle, gayrimeşru halifenin Müslümanların malları üzerinde tasarrufta bulunma hakkına sahip olmadığını, bunun meşru yöneticinin yetkilerinden biri olduğunu gösteriyordu. Meşru yönetici de, İmam Hüseyin'in (a.s) kendisiydi ki, beytülmaldaki malları İslâmî ölçülere göre dağıtıyordu. İmam, mektubunda Muaviye'nin halifeliğini tanımadığını da gösteriyordu. Çünkü başkaları gibi onu "Müminlerin Emiri" diye nitelememişti. Nitekim bu yüzden Muaviye, arkadan dolaşarak İmam'ın (a.s) tavrını kuşatma altına almaya çalışmış ve cevabî mektubunda kendisini "Müminlerin Emiri ve Müslümanların Valisi / Yöneticisi" olarak nitelemişti. Ancak onun bu girişimi sonuçsuz kalmıştı. Çünkü İmam Hüseyin'in (a.s) bu tavrı, tarih boyunca bütün Müslümanlar için İslâmî bir kriter ve doğru ile yanlış ayıran bir ölçü olarak tarihteki yerini çoktan almıştı bile. İmam'ın bu girişimi sayesinde Muaviye'nin tavrı, Müslümanların zihinlerini bulandırmak, kamuoyunu yanıltmak olarak belirginleşmişti.

İmam Hüseyin'in (a.s) bu tavrı, Muaviye'nin tasarruflarına ve yönetimine yönelik itirazın açık bir işareti, hakkın ve ilâhî adaletin egemenliğinin iadesine yönelik talebin net bir ifadesiydi.

Ümmete Sorumluluğunun Hatırlatılması

İmam (a.s), Mekke'de genel bir siyasî konferans düzenledi. Hac mevsimi dolayısıyla Mekke'de bulunan Muhacirler ve Ensar'dan, tâbiînden ve diğer Müslümanlardan büyük bir topluluğu davet etti. İmam (a.s) ayağa kalktı ve gelenlere hitap etti. Peygamber'in (s.a.a) Ehl-i Beyt'inin çektiği acıları, onların taraftarlarının uğradığı baskıları, Muaviye'nin onlara karşı işlediği cinayetleri anlattı. Ehl-i Beyt'in faziletlerinin bilinmemesi için uyguladığı şiddet politikalarına dikkat

1- Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid, 4/327; Nasihu't-Tevarih, 1/195

çektii. Hz. Resul'den (s.a.a) Ehl-i Beyt'le ilgili olarak gelen rivayetleri nasıl örtbas ettiğini söyledi. Toplantıya katılanlardan bunları Müslümanlar arasında yaymalarını istedi. Süleym b. Kays, bu toplantıyla ve İmam'ın (a.s) toplantıda söyledikleriyle ilgili olarak şöyle rivayet eder: Muaviye'nin ölümünden bir sene önce Hüseyin b. Ali, Abdullah b. Abbas ve Abdullah b. Cafer hacca gittiler. Hüseyin, Haşimoğullarını, onların kadınlarını, kölelerini ve Ensar'dan kendisinin ve ailesinin tanıdığı kişileri bir araya topladı. Sonra bazı kişileri elçi olarak görevlendirdi ve onlara şöyle dedi: Bu sene Peygamber'in (s.a.a) ashabından hacca gelen ve salih amelleri ve ibadetleriyle bilinen herkesi toplantıya çağırın. Böylece Mina'da yediyüz kişiden fazla adam toplandı. Çardakların altında oturdular. Büyük çoğunluğu tâbiîndendi. Peygamber'in (s.a.a) ashabından da iki yüz kadar kişi vardı. Hüseyin (a.s), konuşmak üzere ayağa kalktı. Önce Allah'a hamdüsena etti. Sonra şöyle dedi:

"Hiç kuşkusuz bu tağüt -Muaviye'yi kast ediyor-, bize ve Şiamıza sizin bizzat gördüğünüz, bildiğiniz ve şahit olduğunuz muameleleri reva gördü. Size bir şey soracağım. Eğer doğruysa, beni doğrulayın; şayet yalansa, beni yalanlayın. Söylediklerimi dinleyin, ama sözlerimi gizleyin. Sonra şehirlerinize dönün, kabilelerinize gidin. Güvendiğiniz, bel bağladığımız insanlara gidin, bildiğiniz şeye onları davet edin. Çünkü ben bu hakkın yeryüzünden silinmesinden ve ortadan kalkmasından korkuyorum. Ama kâfirler istemese de Allah nurunu tamamlayacaktır."

Ravi der ki: İmam Hüseyin (a.s), yüce Allah'ın Ehl-i Beyt'le ilgili olarak indirdiği hiçbir ayeti okumadan ve tefsir etmeden bırakmadı. Resulullah'ın (s.a.a); babası, kardeşi, annesi, kendisi ve Ehl-i Beyt'iyile ilgili bütün sözlerini de rivayet etti. Bunları aktardığı her seferinde orada bulunanlar, "Evet, vallahi bunları işittik ve şahit olduk." diyorlardı. İmam'ın (a.s), toplantıya katılanları yemine verdiği hususlardan bir kısmı şöyleydi:

Dedi ki: *"Sizi Allah adına yemine veriyorum, Ali b. Ebu Talib'in, Resulullah'ın kardeşi olduğunu, Resulullah'ın ashabı arasında kardeşlik akdini gerçekleştirirken Ali'ye, 'Dünyada ve ahirette sen benim kardeşimsin, ben de senin kardeşimim.' dediğini biliyor musunuz?"* "Evet, Allah şahittir ki biliyoruz." dediler. Dedi ki: *"Sizi yemine veriyorum, Resulullah'ın (s.a.a) mescidinin ve evlerinin yerini satın aldıktan sonra mescidini bina ettiğini, orada on ev yaptığını"*

dokuzunu kendisine, tam ortalarına düşen onuncu evi de babama verdiği, babamın kapısından başka mescide açılan bütün kapıları kapattığını biliyor musunuz? Bu olaydan dolayı bazı kimselerin ileri geri konuştuklarını, bunun üzerine şöyle dediğini biliyor musunuz: 'Ben sizin kapılarınızı kapatmış, onun kapısını açık bırakmış değilim. Fakat Allah, sizin (mescide açılan) kapılarınızı kapatmamı ve onun kapısını açık bırakmamı emretti. Sonra babamdan başka kimsenin mescitte uyumasına izin vermediğini, mescitte yanında, evinin Resulullah'ın evinin içinde olduğunu, orada Resulullah ve onun için çocuklar dünyaya geldiğini biliyor musunuz?' 'Evet, Allah şahittir ki biliyoruz.' dediler. Dedi ki: "Ömer b. Hattab'ın, evinden mescide açılan gözünün büyüklüğünde bir baca yeri yapmak istediğini ve Resulullah'ın (s.a.a) buna izin vermediğini; 'Allah bana temiz bir mescit bina etmemi, orada benden, kardeşimden ve onun çocuklarından başka kimsenin oturmamasını emretti.' dediğini biliyor musunuz?" 'Evet, Allah şahittir ki biliyoruz.' dediler. Dedi ki: "Allah adına sizi yemine veriyorum, Resulullah'ın Tebuk seferi sırasında babama, 'Musa için Harun ne ise sen de benim için olsun. Sen benden sonra bütün müminlerin velisisin.' dediğini biliyor musunuz?" 'Evet, Allah şahittir ki biliyoruz.' dediler. Dedi ki: "Sizi Allah adına yemine veriyorum, Resulullah'ın (s.a.a) Necran Hıristiyanlarını temsilen gelen heyeti mubahaleye davet ettiği zaman, sadece babamı, eşini ve iki oğlunu götürdüğünü biliyor musunuz?" 'Evet, Allah şahittir ki biliyoruz.' dediler. Dedi ki: "Sizi Allah adına yemine veriyorum, Resulullah'ın (s.a.a) Hayber günü sancağı ona verirken, 'Bu sancağı öyle bir adama veriyorum ki, Allah ve Resulü onu seviyor, o da Allah ve Resulünü seviyor, döne döne savaşır, asla savaş meydanından kaçmaz, Allah fethi onun elleriyle gerçekleştirir.' dediğini biliyor musunuz?" 'Evet, Allah şahittir ki, biliyoruz.' dediler. Dedi ki: "Resulullah'ın (s.a.a) Tevbe Suresi'ni tebliğ etmek üzere onu gönderdiğini ve 'Benim adıma ancak ben ya da benden olan bir adam tebliğde bulunabilir.' dediğini biliyor musunuz?" 'Evet, Allah şahittir ki, biliyoruz.' dediler.

Dedi ki: "Resulullah (s.a.a) ona güvendiği için karşılaştığı her zorluğa karşı koymak için onu gönderdiğini, onu asla ismiyle çağırmadığını, sürekli ona Ey kardeşim, diye hitap ettiğini biliyor musunuz? 'Evet, Allah şahittir ki biliyoruz' dediler. Dedi ki: "Resulullah'ın (s.a.a) onun, Cafer'in ve Zeyd'in arasında hüküm

verdikten sonra, 'Ey Ali! Sen bendensin, ben de sendenim, sen benden sonra bütün müminlerin velisisin.' dediğini biliyor musunuz?" 'Evet, Allah şahittir ki, biliyoruz.' dediler.

Dedi ki: "Her gün Resulullah'la (s.a.a) belli bir süre yalnız kaldığımı, her gece Resulullah'm yanına vardığımı, Resulullah'a sorduğu zaman cevap verdiğini, sustuğunda Resulullah'm (s.a.a) onu konuşturduğunu biliyor musunuz?" 'Evet, Allah şahittir ki, biliyoruz.' dediler

Dedi ki: "Resulullah'm (s.a.a) Fatıma'ya (a.s), 'Seni Ehl-i Beyt'imın en hayırlısı, İslam'ı ilk önce kabul edeni, ağır başlılık bakımından en büyüğü ve ilmi en çok olanıyla evlendireceğim.' diyerek onu Cafer'den ve Hamza'dan üstün tuttuğunu biliyor musunuz?" 'Evet, Allah şahittir ki, biliyoruz.' dediler.

Dedi ki: "Resulullah'm (s.a.a), 'Ben, Ademoğulları'nın efendisiyim. Ali, Arapların efendisidir. Fatıma, cennet kadınlarının efendisidir. Oğullarım Hasan ve Hüseyin de, cennet gençlerinin efendisidirler.' dediğini biliyor musunuz?" 'Evet, Allah şahitti ki biliyoruz.' dediler.

Dedi ki: "Resulullah'm (s.a.a) ona cenazesini yıkamasını emrettiğini ve Cebrail'in kendisine yardım edeceğini söylediğini biliyor musunuz?" 'Evet, Allah şahittir ki biliyoruz.' dediler.

Dedi ki: "Resulullah'm (s.a.a) yaptığı son konuşmasında, 'Ey insanlar! Ben size iki ağır ve değerli emanet bırakıyorum; biri Allah'ın kitabı, diğeri ise Ehl-i Beyt'imdir. Bunlara sarıldığınız sürece sapsamazsınız.' dediğini biliyor musunuz?" 'Evet, Allah şahittir ki biliyoruz.' dediler.

Yüce Allah'ın özel olarak Ali b. Ebu Talib ve Ehl-i Beyti hakkında indirdiği ve Resulünün (s.a.a) dilinden bildirdiği hiçbir şeyi bırakmadı, hepsini hatırlatarak onları yemine verdi. Orada bulunan sahabîler, "Evet, Allah şahittir ki bunları duyduk," diyorlardı. "Tabînden olan kimseler de "Allah şahittir ki güvendiğimiz falan ve falan bunları bize anlattı." diyorlardı.

Sonra onları şu hadis hakkında yemine verdi: "Resulullah'ın (s.a.a), 'Beni sevdiğini iddia edip de Ali'ye buğzeden kimse yalan söylüyor. Ali'ye buğzeden kimse beni sevmiyor.' dediğini ve birinin de: 'Ya Resulallah! Bu nasıl olur?' diye sorduğunda 'Çünkü Ali bendendir, ben de Ali'denim. Kim onu severse beni sevmiştir. Beni seven de Allah'ı sevmiştir. Kim ona buğzederse, bana buğzetmiştir.

Bana buğzeden de Allah'a buğzetmiştir.' diye buyurduğunu biliyor musunuz?" Oradakiler 'Evet, Allah şahittir ki, bu hadisi duyduk.' dediler. Bu konuşmaları dinledikten sonra dağılıp gittiler.¹

Muaviye'nin Ölümü

Muaviye b. Ebu Süfyan, hicrî altmış (60) senesinde öldü.²

Muaviye, huzursuz bir şekilde ölümle yüzleşti. Acı çekiyordu, döktüğü Müslüman kanından, mallarını talan etmiş olmaktan dolayı derin bir korku ve endişe içindeydi. Şam'da eceli geldiğinde, hilâfeti gasp ederek armağan ettiği oğlu yanında değildi. Tarihçilerin anlattığına göre, Yezid o sırada -ölüm döşeğindeki- babasıyla ilgilenemeyecek kadar meşguldü. Bir av partisine katılmıştı. Sarhoştur tef ve tambur nağmeleriyle kendisinden geçmişti.³

Yezid Hükümeti ve İmam Hüseyin'in Kıyamı

Kıyamın Başlaması

Daha önce, İmam Hüseyin'in (a.s), Muaviye b. Ebu Süfyan'ın yönetimine şiddetle muhalefet etmesine rağmen, kardeşi İmam Hasan'ın (a.s) Muaviye ile imzaladığı anlaşmaya bağlı kalarak Muaviye'nin hilâfetten indirilmesi amacına yönelik fiilî bir ayaklanmadan kaçındığını vurgulamıştık.

Tarihçiler, İmam Hüseyin'in (a.s) bu ilkesel tavrını kaydetmiş ve şöyle demişlerdir:

"Hasan (a.s) vefat edince, Irak Şiîlerinde hareketlenme başladı. Hüseyin'e (a.s), Muaviye'nin hilâfetten indirilmesi ve kendisine biat edilmesi hususunda mektuplar yazmaya başladılar. Fakat Hüseyin (a.s) onlara karşı çıktı. Kendisiyle Muaviye arasında bir ahit ve sözleşme olduğunu belirterek anlaşmanın süresi dolmadan onu ihlal

1- Kitube Suleym b. Kays s.323 Tahkik: Muhammed Bakır el-Ensari

2- Siretu'l-Eimmeti'l-İsna Aşer, 2/54

3- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, 2/239-240

etmenin kendisine caiz olmadığını vurguladı. Fakat Muaviye ölünce bu mesele üzerinde düşünmeye başladı."¹

Bundan dolayı gerek Şifler, gerekse yönetim mekanizması, Muaviye'nin ölümünün, İmam Hüseyin (a.s) açısından herhangi bir bağlayıcılığın kalmaması anlamına geldiğini biliyorlardı. Bu nedenle fasık Yezid'in teslim aldığı sapkın yönetime karşı harekete geçeceği, ayaklanma başlatacağı muhakkaktı. Bu yüzden İmam Hüseyin (a.s), hâkim zümre için en büyük tehlike ve tehdit unsurunu temsil ediyordu.

Yezid'in Medine Valisine Yazdığı Mektup

Tarihçiler anlatıyor: Yezid, babasının ölümünden hemen sonra, babası tarafından Medine'ye vali olarak atanan Velid b. Utbe b. Ebu Süfyan'a, Hüseyin'den kendisi adına biat alması, gecikmesine izin vermemesi hususunda bir mektup gönderdi.² Başka tarihî kaynaklarda ise mektupta şunları yazdığı belirtilmektedir: "Mektubum eline geçer geçmez, Hüseyin b. Ali'yi ve Abdullah b. Zübeyr'i çağır ve onlardan biat al. Eğer biat etmekten kaçınırlarsa, hemen boyunlarını vur ve kesik başlarını bana gönder. Halktan da biat al. Biat etmek istemeyenler hakkında hükmü uygulamaktan kaçınma."³

Velid, Mervan b. Hakem'e Danışıyor

Velid, nasıl bir tutum takınacağı hususunda şaşkınlık içindeydi. Çünkü sonuçları ne olursa olsun, İmam Hüseyin'in (a.s) Yezid'e biat etmeyeceğini biliyordu. Sonunda Ümeyye ailesinin büyüğü konumundaki Mervan b. Hakem'e danışmaya karar verdi. Gelmesi için biriyle haber gönderdi. Mervan, Velid'e şu yönde görüş belirtti: "Onları hemen şimdi çağır.⁴ Yezid'e biat etmelerini ve itaati altına

1- el-İrşad, 2/32

2- age.

3- Tarihu'l-Yakubî, 2/215

4- Onlar derken, İmam Hüseyin (a.s), Abdullah b. Zübeyr ve Abdullah b. Ömer'i kast ediyor. Çünkü bazı kaynaklarda Yezid'in mektubunda bu üçünden söz ettiği belirtiliyor. bk. Tarihu't-Taberî, 6/84

girmelerini iste. Eğer böyle yaparlarsa, bunu kabul edersin. Şayet kabul etmekten kaçınırlarsa, hemen yaklaştır onları ve Muaviye'nin öldüğünü haber almalarına fırsat vermeden boyunlarını vur. Çünkü Muaviye'nin öldüğünü duyacak olurlarsa, her biri yerinden fırlayacak, muhalefet bayrağını açacak ve insanları kendilerine tâbi olmaya çağıracaklardır. Böyle bir durumda da onlar tarafından karşı koyamayacağın bir tehlikenin sana yönelmesinden korkarım. Fakat Abdullah b. Ömer'den endişe etmiyorum. O, bu işte kimse ile çekişecek değildir. Şunu da biliyorum: Hüseyin b. Ali, Yezid'e biat hususunda senin emrine uymayacaktır. O, kendini Yezid'e itaat etme mecburiyetinde görmez. Allah'a yemin ederim, eğer senin yerinde olsaydım, Hüseyin'e bir tek söz etmeden, neye mal olursa olsun, hemen şuracıkta boynunu vururdum."¹

Velid, dehşet içinde kaldı. Ümeyyeoğulları'nın en deneyimli idi. Mervan'a dedi ki: "Keşke Velid hiç doğmamış olsaydı, adından söz edilen biri olmasaydı."²

Mervan onunla alay etmeye ve ayıplamaya başladı: "Sana dediklerimden dolayı korkma. Çünkü Ebu Turab'ın soyu, çok eski zamanlardan beri bizim düşmanımızdır."³ Velid, onu azarladı ve şöyle dedi: "Yazıklar olsun sana ey Mervan! Sözlerine dikkat et. Fatıma'nın oğlu hakkında güzel şeyler söyle. Çünkü o, nübüvvet ailesinin geride kalan yadigâridir."⁴

Sonunda İmam'ı (a.s) çağırıp iktidarla ilgili tavrını öğrenmek için konuyu kendisine sunmak hususunda görüş birliğine vardılar.

İmam (a.s), Velid'in Meclisinde

Velid, geceleyin bir adam göndererek İmam Hüseyin'i yanına çağırıldı. Velid'in elçisi geldiğinde İmam mescitteydi. Muaviye'nin öldüğü haberi henüz halk arasında duyulmamıştı. Hüseyin (a.s), Velid'in bunu kendisine bildirmek ve Şam'dan gelen emirler doğrultusunda yeni halife adına kendisinden biat almak için

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, 2/25

2- age.

3- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, 2/251

4- age.

çağırıldığını düşündü. Bunun üzerine azatlı kölelerini, yardımcılarını, kardeşlerini ve amca çocuklarını çağırdı ve valinin kendisini çağırdığını söyledi. Şunu da ekledi: "*Kabul edemeyeceğim bir öneride bulunmayacağımdan emin değilim*".¹

İmam (a.s), silahlarını kuşanmalarını emrettikten sonra azatlı kölelerine şöyle dedi: "*Yanımda olun. Ben içeri girdiğim zaman siz de kapıda oturun. Sesimin yükseldiğini duyduğunuz zaman hemen içeri girin*".²

İmam (a.s), Velid'in yanına girdi. Mervan'ın da orada olduğunu gördü. Mervan ile Velid arasında kopukluk vardı. İmam (a.s) dedi ki: "*Birleşmek kopukluktan, uzlaşmak da bozgunculuktan iyidir. Birleşmeniz zamanı gelmiştir. Allah ikinizin arasını düzeltsin*".³ Sonra Velid, Muaviye'nin öldüğünü İmam'a (a.s) söyledi. İmam (a.s) da "*İnna lillahi ve inna ileyhi raciun*." dedi. Ardından Velid, Yezid'in mektubunu ve kendisi için ondan biat alınmasına ilişkin emirlerini okudu. İmam Hüseyin (a.s): "*Bana öyle geliyor ki, halkın içinde Yezid'e biat etmedikçe gizlice biat etmemle yetinmeyeceksin*." dedi.

Velid, "Evet." dedi. Bunun üzerine Hüseyin (a.s): "*O zaman yarın bu konudaki görüşünü açıklarsın*." dedi. Velid: "Allah'ın adıyla git. Yarın halkla beraber bize gelersin." dedi. Mervan, Velid'e şöyle tepki gösterdi: "Allah'a yemin ederim, eğer Hüseyin biat etmeden şu anda buradan ayrılıp gitse, bir daha böyle bir fırsatı yakalayamazsın. Bunun için seninle onun arasındaki savaşta birçok kişinin ölmesi gerekecektir. Adamı tut burada, yanından ayrılmamasın. Ya biat etsin, ya da boynunu vur." Hüseyin (a.s) yerinden fırladı ve şöyle dedi: "*Ey mavi gözlü kadının oğlu! Sen mi beni öldüreceksin, yoksa o mu?! Allah'a yemin ederim, yalan söylüyorsun ve günahkâr oldun*." Sonra dışarı çıktı ve adamlarıyla birlikte evine döndü.

Mervan, Velid'e şöyle dedi: "Beni dinlemedin. Hayır, Allah'a yemin ederim ki, ona karşı bir daha böyle bir fırsatı ele geçiremeyeceksin." Velid şu karşılığı verdi: "Yazıklar olsun! Ey Mervan! Sen, bana dinimi mahvedecek bir öneride bulundun. Allah'a yemin ederim, üzerine güneşin doğduğu ve battığı dünyanın bütün

1- İlamu'l-Vera, 1/434 Ravdatu'l-Vaizin s.171; Maktelu Ebi Muhamnef s.27; Tezkiretu'l-Havas, s.213

2- el-İrşad, 2/33

3- Hayatu'l-İmam Hüseyin, 2/254

malı mülkü benim olsa da Hüseyin'i öldürmüş olmayı istemem. Subhanallah! Biat etmiyorum dediği için Hüseyin'i mi öldürmeliyim! Allah'a yemin ederim ki ben, Hüseyin'in kanıyla yargılanan bir kimsenin mizanının kıyamet günü Allah katında hafif kalacağını düşünüyorum."¹

Bazı rivayetlerde İmam (a.s) ile Mervan arasındaki tartışmanın kızıştığı, hatta İmam'ın Mervan'a açık bir şekilde şöyle dediği belirtilmektedir: *"Bizler nübüvvet Ehl-i Beyt'iyiz. Risalet madeniyiz. Meleklerin inip çıktığı evin halkıyız. İlâhî rahmetin indiği mahalliz. Yüce Allah dinini bizimle başlatmış, bizimle bitirmiştir. Yezid ise günahkâr, şarap içen, Allah'ın haram kıldığı cana kıyan ve günahkârlığını da pervasızca sergileyen biridir. Benim gibisi, onun gibisine biat etmez. Fakat biz de, siz de sabahı bekleyelim. Düşünelim, siz de düşünün. Bakalım, hangimiz hilâfete ve biata daha lâyıktır."*²

İmam (a.s), Mervan'la Beraber

Yezid'e biat etmeyeceğini bildirdiği o gecenin sabahında İmam Hüseyin (a.s), yolda Mervan b. Hakem'le karşılaştı. Mervan, fırsattan istifade ederek İmam'a (a.s), "Ben sana öğüt veriyorum. Beni dinlersen, doğru ve isabetli olanı yaparsın." dedi. İmam şu karşılığı verdi: *"Neymiş bu öğüdün ey Mervan!"*

Mervan şöyle dedi: "Sana, Emirü'l-Müminin Yezid'e biat etmeni emrediyorum. Bu, hem dinin hem de dünyanın için daha iyidir." İmam (a.s) o etkiliyeci hitabetiyle ona şu karşılığı verdi: *"Ümmet Yezid gibi bir çobana (öndere) müptelâ olduktan sonra İslâm'la vedalaşmak lazım... Dedem Resulullah'ın (s.a.a) şöyle dediğini duydum: 'Halifelik Ebu Süfyoğulları'na, tutsak iken serbest bırakılanlara ve onların oğullarına haramdır. Muaviye'yi benim minberim üzerinde gördüğünüz zaman, hemen karnını deşin.' Allah'a yemin ederim ki, Medineliler onu dedemin minberi üzerinde oturmuş olarak gördüler, ama kendilerine emredileni yapmadılar."*³

1- el-İrşad, 2/33-34

2- Maktelu'l-Hüseyn, el-Mukarrem s.144 İlamu'l-Vera, 1/435

3- el-Futuh, İbn A'sem 5/17; Maktelu'l-Hüseyn, Harezmi, 1/184

İmam (a.s) Ertesi Gece Harekete Geçiyor

Tarihçiler anlatıyor: İmam Hüseyin (a.s) o gece evinde kaldı. Hicretin altmışıncı senesinin recep ayının bitimine üç gün kala cumayı cumartesiye bağlayan geceydi. Velid b. Utbe, Yezid'e biat etmesi için İbn Zübeyr'e adam göndermekle ve onun bu isteği reddetmesiyle meşguldü. O gece İbn Zübeyr, Medine'den çıkıp Mekke'ye doğru hareket etti. Sabah olunca Velid, peşine adamlar taktı. Ümeyyeoğulları'nın adamlarından seksen atlı onu takibe başladı. Fakat onu bulamayıp geri döndüler. Cumartesi gününün akşamına doğru Velid, adamlarını Hüseyin'e gönderip Yezid b. Muaviye adına kendisine biat etmek için gelmesini istedi. Hüseyin (a.s) gelenlere şöyle dedi: "*Sabahı bekleyin; siz de, biz de neler olacağını göreceğiz.*" O gece İmam'ı rahat bıraktılar, gelmesi için ısrar etmediler.

O gece, yani recep ayının bitimine iki gün kala pazar gecesi, Mekke'ye doğru yola çıktı. Yanında oğulları, kardeşinin oğulları, kardeşleri, ailesinin büyük bir kısmı vardı. Sadece aralarında Muhammed b. Hanefiye -Allah'ın rahmeti üzerine olsun- yoktu. Muhammed b. Hanefiye, İmam'ın (a.s) Medine'den çıkmaya karar verdiğini, ama gideceği yeri henüz belirlemediğini görünce, şöyle demişti: "Ey kardeşim! Sen, insanlar içinde en çok sevdiğim ve en aziz bildiğim kişisin. Sana edeceğim nasihatı insanlardan hiçbir kimseye etmem. Fakat sen buna herkesten daha lâıyısın. Elinden geldiğince Yezid b. Muaviye'ye biat etmekten ve şehirlere uzak dur. Sonra elçilerini insanlara gönder, onları sana biat etmeye çağır. Eğer sana ve senin adına biat ederlerse, bunun için Allah'a hamd edersin. Eğer senden başka birinin etrafında toplanırlarsa, bununla Allah, senin dininde ve aklında bir eksiklik meydana getirmesin ve bununla senin kişiliğin ve erdemin zail olmaz. Ancak korkarım ki, herhangi bir şehre girersen de, insanlar arasında ihtilaf baş gösterir, bazısı seninle beraber, bazısı da sana karşı olur. Derken çatışma çıkar. o zaman sen ilk mızrağın hedefi olursun. O zaman şahsiyeti, babası ve anası bakımından bu ümmetin en hayırlısının kanı heder olur ve ailesi de zelil kılınır."

Hüseyin (a.s) ona şöyle dedi: "*O hâlde nereye gideyim ey kardeşim?*" Dedi ki: "Mekke'ye git. Eğer orada kalabiliyorsan, çıkar yol budur. Şayet orada da seni rahat bırakmazlarsa, o zaman kumlara ve dağ zirvelerine çekilirsin, şehir şehir dolaşırsın, insanların tavrı ne

şekilde belirginleşecek bakarsın. Çünkü sen bir meseleyle karşılaştığında, en isabetli kararı verecek bir kimsesin."

İmam (a.s) şöyle dedi: *"Ey kardeşim! Gerçekten nasihat ettin ve bana karşı şefkatini gösterdin. Senin görüşünün doğru ve başarılı olmasını dilerim."*¹ Hüseyin (a.s) Mekke'ye doğru yola çıktı. Bir yandan da şu ayeti okuyordu: **"Korka korka, etrafı gözetleyerek oradan çıktı. 'Rabbim! Beni zalimler gürhundan kurtar.' dedi."**²
()

İmam Hüseyin'in (a.s) Vasiyetleri

İmam Hüseyin (a.s) Medine'den çıkmadan önce birkaç vasiyet yazdı. Kardeşine yazdığı vasiyetin metni şöyledir:

*"Bu, Hüseyin b. Ali'nin kardeşi Muhammed b. Hanefiye'ye vasiyetidir. Hüseyin, Allah'tan başka ilâh olmadığına, O'nun tek ve ortaksız olduğuna, Muhammed'in O'nun kulu ve ve elçisi olduğuna, O'nun katından hak esaslı dini getirdiğine, cennetin ve cehennemin hak olduğuna, kıyametin kopmasında kuşku olmadığına ve Allah'ın kabirlerde olanları dirilteceğine şahitlik eder. Hiç kuşkusuz, ben taşkınlık yapmak, azgınlaşmak, yeryüzünde bozgun çıkarmak veya zulmetmek için çıkmıyorum. Bilâkis, dedemin ümmetini ıslah etmek için çıkıyorum. Marufu emretmek ve münkerden sakındırmak, dedemin ve babam Ali b. Ebu Talib'in gittiği yoldan gidip onların hareket tarzını egemen kılmak istiyorum. Kim hakkı kabul etmek suretiyle benim çağrımı kabul ederse, Hakkın velisi Allah'tır. Kim de benim bu çağrıma karşı çıkarsa, Allah benimle bu kavim arasında hükmünü verinceye kadar sabrederim. O, hükmedenlerin en hayırlısıdır."*³

Bir vasiyeti de, müminlerin annesi Ümmü Seleme'ye yöneliktir. Kendisinden sonraki imamla ilgili olarak Ümmü Seleme'ye vasiyette bulunmuştu. Rivayet edilir ki, İmam (a.s) Medine'den çıkmaya karar verdiği zaman Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- yanına gelmiş ve şöyle demişti: "Oğulcuğum! Irak'a giderek beni üzme. Çünkü dedenin şöyle dediğini duydum: *"Oğlum Hüseyin (a.s) Irak'ta Kerbelâ denilen yerde öldürülecektir."* İmam (a.s) ona şu karşılığı verdi:

1- el-İrşad, 2/35

2 Kasas, 21

3- Maktelu'l-Hüseyn, el-Mukarrem, s.156

"Anneciğim! Allah'a yemin ederim ki, ben bunu biliyorum. Ben kaçılmaz olarak öldürüleceğim. Bu, kesinlikle başıma gelecektir. Allah'a yemin ederim ki, öldürüleceğim günü, beni kimin öldüreceğini, defnedileceğim yeri biliyorum. Benim ailemden kimlerin öldürüleceğini, akrabalarımın ve taraftarlarımdan kimlerin katledileceğini de biliyorum. Anneciğim! Dilersen defnedileceğim çukuru ve öldürülerek düşürüleceğim yeri sana gösterebilirim."

Sonra İmam (a.s) Kerbela tarafına işaret etti. Yer alçaltıldı ve İmam (a.s), düşeceği yeri, defnedileceği yeri, askerlerinin karargâhını, duracağı yeri ve şehit olacağı yeri Ümmü Seleme'ye gösterdi. Bu sırada Ümmü Seleme şiddetle ağlamaya başladı ve İmam'ın (a.s) işini Allah'a havale etti.

İmam, Ümmü Seleme'ye dedi ki: *"Anneciğim! Yüce Allah, benim öldürülmüş, kurban edilmiş, haksız yere ve düşmanca katledilmiş olmamı dilemiştir. Ailemin, kafilemde yer alanların ve kadınlarımın dört bir yana dağıtılmasını, küçük çocuklarımın mazlum olarak kılıçtan geçirilmelerini, tutsak edilip zincire vurulmalarını, yardım istedikleri hâlde yardımcı bulamamalarımı dilemiştir."*

Bir rivayete göre Ümmü Seleme şöyle dedi: "Yanımda dedenin bir cam kutu içinde bana verdiği toprak vardır. İmam (a.s) şöyle dedi: *"Allah'a yemin ederim ki, ben bu şekilde öldürüleceğim. Irak'a gitmesem de beni öldürecekler."* Sonra biraz toprak alıp cam bir kutuya koydu ve Ümmü Seleme'ye verdi. Dedi ki: *"Bunu da dedemin sana verdiği cam kutunun yanına koy. Topraktan kan coşmaya başladığı zaman, bil ki beni öldürmüşler."*¹

Şeyh Tusî, Hüseyin b. Said'den; o, Hammad b. İsa'dan; o Rib'î b. Abdullah'tan; o, Fudayl b. Yesar'dan, İmam Bakır'ın (a.s) şöyle dediğini rivayet etmiştir: *"İmam Hüseyin (a.s), Irak'a gitmek üzere yola çıkınca, vasiyetnamesini, kitaplarını ve başka şeylerini Peygamber'in (s.a.a) eşi Ümmü Seleme'ye verdi ve ona dedi ki: 'Çocuklarımın en büyüğü senin yanına geldiği zaman, sana verdiğim şeyleri ona verirsin.'* Hüseyin (a.s) öldürülünce Ali b. Hüseyin (a.s) Ümmü Seleme'ye geldi. Ümmü Seleme, Hüseyin'in (a.s) kendisine verdiği her şeyi ona verdi."²

1- Biharu'l-Envar 44/331; el-Avalim, 17/180; Yenabiu'l-Mevedde, s.405

2- el-Gaybe, et-Tusi s.118 Hadis no: 148; İsbatu'l-Hudat, 5/214

Ali b. Yunus el-Amilî "es-Sıratu'l-Müstakim" adlı kitapta Ali b. Hüseyin'in (a.s) imamlığına ilişkin açıklamalar kapsamında şöyle rivayet eder: "Hüseyin (a.s) vasiyetini yazdı ve onu Ümmü Seleme'ye verdi. Bu vasiyetin Ümmü Seleme'den istemeyi, bu vasiyeti isteyen kimsenin imamlığının alâmeti olarak nitelendirdi. Nihayet bu vasiyeti, İmam Zeynülabidin (a.s) istedi."¹

İmam'ın Mekke'ye Gitmesi

Tarihçiler anlatıyor: İmam Hüseyin (a.s), Mekke'ye hareket edince, en büyük ve en bilinen yolu takip etti. Ailesinden bazıları dediler ki: "İbn Zübeyr'in yaptığı gibi, büyük yoldan çıkıp başka bir yol takip etsen de peşine düşenler seni yakalamasalar, daha iyi olmaz mı?" İmam (a.s) dedi ki: "*Hayır, Allah'a yemin ederim ki, bu yoldan ayrılmayacağım. Allah'ın hükmü neyse gerçekleşsin.*"² İmam Hüseyin (a.s), şaban ayının üçüncü günü perşembeyi cumaya bağlayan gece Mekke'ye girdi. O sırada şu ayeti okuyordu: "**Medyen'e doğru yöneldiğinde; "Umırım, Rabbim beni doğru yola iletir."**"³ ()

Sonra İmam (a.s) Mekke'ye yerleşti. Mekkeliler, umre için dışarıdan gelenler ve İslâm memleketinin dört bir yanından gelen gruplar akın akın onu ziyaret etmeye başladılar. İbn Zübeyr de oradaydı ve Kâbe'nin yanından ayrılmıyordu. Namaz kılıyor, tavaf ediyordu. İmam Hüseyin'in (a.s) yanına gelenler arasında o da vardı. Bazen birbirini izleyen iki günde, bazen de iki günde bir İmam'a gelirdi. Bütün insanlar için de en çok Hüseyin (a.s) ona ağır ve dayanılmaz geliyordu. Çünkü o, İbn Zübeyr, Hüseyin (a.s) burada oldukça Hicazlıların kendisine biat etmeyeceklerini, insanların Hüseyin'i (a.s) daha çok dinlediklerini, onun daha üstün tutulduğunu biliyordu.⁴

1- İsbatu'l-Hudat 5/216 Hadis no: 8

2- el-Futuh, 5/24; Yenabiu'l-Mevedde, s.402 el-İrşad, el-Mufid 2/35

3- Kasas, 22

4- el-İrşad, 2/36; Bihar'ul-Envar, 44/332

KIYAMIN SEBEPLERİ VE ETKENLERİ

Zamanın derinliklerine kök salmış, hayat bahşedici canlılığıyla, canlarda fedakârlık ve zulme boyun eğmezlik ruhunu tetikleyen, zamanın akışı boyunca devrimcilerin ellerinden tutup onları yüce amaçlar uğruna can ve mal vermeye yönelten Hüseyinî devrimin bütün sebeplerine vâkıf olmak, bizim için son derece güçtür. Hüseyin'in kıyamı, bozguncu yöneticilerin hevaları ve önü alınmaz arzularının etkisi altında kaybolmak üzere olan İslâm risaletini yeniden diriltme hareketiydi. Bu kıyam, İslâm ümmetinde bir uyanış, bir bilinçlenmeye yol açtı ki, ümmet, hakkın sahibine ve ait olduğu yere iade edilmesi talebini seslendirmeye başladı.

Bu devrimin sebep ve etkenlerine ilişkin en isabetli değerlendirmeyi, bizzat bu devrimi gerçekleştiren İmam Hüseyin'den (a.s) gelen açıklamalara ve devrimin sonuçlarına bakarak yapabiliriz. Bunun yanında Hüseyin'in kişiliğini bilmemiz de bu konuda bizim için büyük avantaj sağlar. İşte Hüseyin (a.s), bir an önce kendisini kuşatmak, yolunu değiştirmesine izin vermemek için çabalayan Hür b. Yezid er-Riyahî'nin askerlerine şöyle hitap ediyor:

"Ey insanlar! Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: 'Allah'ın haram kıldıklarını helâl sayan, Allah'ın ahdini çiğneyen, Resulullah'ın (s.a.a) sünnetine aykırı hareket eden, Allah'ın kullarına karşı günah ve düşmanlık esasına dayalı bir ilişki tarzını benimseyen zalim, zorba bir sultan görüp de, fiilî veya sözlü olarak ona karşı gayrete gelmeyen kimseyi, yüce Allah'ın, o zalim ve zorba sultanı soktuğu yere sokması bir haktır. Haberiniz olsun! Şu zalimler (Ümeyyeoğulları), Şeytan'a itaat etmeyi benimsemiş, Rahman'a itaati terk etmişler. Bozgunculuğu aşikâr etmiş, Allah'ın kanunlarını rafa kaldırmış, ganimetleri kendilerine ayırmışlar. Allah'ın haram kıldığı şeyleri helâl saymış, Allah'ın helâl kıldığı şeyleri haram addetmişler. Böyle bir durum karşısında, gayrete gelip isyan etmek herkesten çok bana yakışır. Bundan önce mektuplarınız bana geldi; elçileriniz yanıma gelip bana biatınızı, bağlılığınızı bildirdiler. Beni teslim etmeyeceğinizi, beni yalnız ve yardımsız bırakmayacağınızı ilettiler. Eğer bana verdiğiniz bu sözlerinizi biat etmek suretiyle tamamlarsanız, rüşdünüze erersiniz. Ben, Hüseyin b. Ali'yim. Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatma'nın

*çocuğuyum. Canım canınızla beraberdir, ailem ailelerinizin yanındadır. Ben de sizin için güzel bir örnek vardır."*¹

Kalleşlik yapmaya, İmam'ı (a.s) yardımsız, yalnız ve yüz üstü bırakmaya niyetli oldukları, İmam'a (a.s) karşı savaşıma ve fasık Yezid'e itaat etme hususunda ısrarcı oldukları anlaşıldıktan sonra İmam (a.s) onlara şöyle hitap ediyor:

"Kahrolasicalar! Ey ümmetin köleleri, grupların ayak takımı! Ey Kitab'ı (Kur'an'ı) arkalarına atanlar! Ey Şeytanın tükürükleri! Ey günah çeteleri! Ey Kitab'ı tahrif edenler, sünnetleri söndürenler, peygamberlerin evlâtlarını öldürenler, vasilerin soyunun kökünü kurutanlar. Ey zinadan olmaları kendi soylarına ilhak edenler! Ey Müminlere işkence edenler, Allah'ın diniyle alay eden, Kur'an'ı parçalara bölüp kulak ardı eden önderlerin yardımlarına koşanlar! Nefisleri kendilerine ne kötü bir yol önerdi, onlar azapta ebedî kalacaklardır..."

Sonra şöyle buyurdu: *"Bilesiniz ki, nesebi belirsizin oğlu olan nesebi belirsiz adam, beni iki şeyin ortasında bırakmış: Kılıç ve zillet. Zillet bizden ne kadar uzaktır! Allah, Resülü ve müminler bizim zilleti benimsememizi istemezler. Temiz soylar, tertemiz haneler, şerefli kişiler, izzetli nefisler, alçaklara itaat etmeyi onurlu bir savaşa asla tercih etmezler..."*²

Buradan hareketle İmam Hüseyin'in (a.s) kıyamının sebeplerini şu şekilde özetleyebiliriz:

1-Yöneticinin Bozulması ve Yönetimin Sapması

Genel bir sapmanın İslâmî önderliği kapsadığını gören İmam Hüseyin'in (a.s) bir şey yapmadan durması, seyirci kalması mümkün değildi. Gerçi Sakife komplosu halifeliği meşru sahibinden, yani İmam Ali'den (a.s) çekip almış, hilâfetin takipçileri de cemaatten kopmamanın lüzumu, ve sözde seçilmiş imama itaat etmenin vacipliği gibi gerekçelerle bunu savunmaya çalışmışlarsa da, bununla beraber İmam Ali (a.s), şu veya bu şekilde, masum olmayan halifenin bozduğu yerleri ıslah etmeye çalışmıştı. İmam Hüseyin (a.s) de, Osman'ın

1- Tarihu't-Taberî, 4/304; el-Kamil fi't-Tarih, 3/280

2- A'yanu's-Şia, 1/603

halifeliği boyunca babasının bu çabasının bazı örneklerine tanık olmuştu.

Öte yandan antlaşma maddeleri, hileci bir yöntemi esas almış, davranışlarını dinî bir örtüyle gizlemeyi strateji haline getirmiş olan Muaviye'nin tasarruflarına kayıtlar getiriyordu.. Ama şimdi, durum tamamen farklıydı. Dolayısıyla Muaviye'nin ölümünden sonra, masum imam ve meşru hak sahibi olan Hüseyin (a.s) için tek çıkar yol, fiilî ve doğrudan başkaldırıydı. Yezid'in ve Ümeyye oğullarının yetkinliklerini kabul etmenin imkânı yoktu.

Kaldı ki, Sakife sapması, dini derinden yıkan tehlikeye karşı bir uyarı gibi duruyordu. Nitekim İmam (a.s) şöyle demişti: *"Ey insanlar! Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: Allah'ın haram kıldıklarını helâl sayan, Allah'ın ahidini çiğneyen, Resulullah'ın (s.a.a) sünnetine aykırı hareket eden, Allah'ın kullarına karşı günah ve düşmanlık esasına dayalı bir ilişki tarzını benimseyen zalim, zorba bir sultan görüp de, fiilî veya sözlü olarak ona karşı gayrete gelmeyen kimseyi, yüce Allah'ın, o zalim ve zorba sultanı soktuğu yere sokması bir haktır."*

Yezid, Resulullah'ın (s.a.a) sakındırdığı tüm olumsuz vasıfları taşıyordu. Peygamber'in (s.a.a) varisi, risalet meşalesinin taşıyıcısı olarak İmam Hüseyin (a.s), bu duruma karşı koymaya, onu değiştirmeye çalışmaya herkesten daha çok lâyıktı.

2- İmam'ın Ümmet Karşısındaki Sorumluluğu

İmam Hüseyin (a.s), bütün iyi değerleri ve üstün ahlâkî erdemleri üzerinde taşıyan meşru ve nebevî önderliği temsil ediyordu.

Peygamber'in (s.a.a) torunu ve varisi olması hasebiyle sahip olduğu toplumsal konumu itibarıyla bu ümmetten sorumluydu. Muaviye döneminde İmam, birçok işin barışçı bir yöntemle düzeltilmesine çaba göstermişti. Muaviye'ye karşı mücadele etmiş ve plânlarını ortaya çıkararak ümmet içinde onu zor durumda bırakmıştı.¹ Ümmete sorumluluğunu ve rolünü hatırlatmıştı.² Daha doğrusu, ümmeti zulme karşı koymaya teşvik etmek için büyük bir adım

1- bk. el-İmame ve's-Siyase, 1/284

2- Suleym b. Kays'ın kitabı, s.166

atmıştı.¹ Zalimlere karşı ümmetin birlikte hareket etmesini sağlamaya çalışmıştı.

Ümmet içinde sosyal değişimin mümkün olan bütün yolları denenip tükenince, İmam (a.s) kendi ağırlığını koyup Ehl-i Beyti'ni yanına alarak harekete geçti ve ümmetin ayağa kalkıp bozuk realiteyi düzeltmesi için içeriği, mesajı, etkisi ve sonuçları, itibariyle güçlü bir hareket başlattı.

3- İsyan Halindeki Kitlelerin İsteğine Olumlu Karşılık Vermek

Güçlü bir hareket başlatmadan durmak İmam'ın (a.s) elinde değildi. Yezid b. Muaviye'ye biat etmeyi reddeden ve İmam'dan önderliği ele alıp kendilerini yönetmesini isteyen insanların gönderdiği mektupların ardı arkası kesilmiyordu. Bu çağrılara karşılık vermemesi durumunda Allah karşısında sorumlu olmak istemediği için de harekete geçmesi kaçınılmazdı. Kûfe halkının çağrısı, İmam'ın (a.s) hareketine meşruluk niteliği kazandıran siyasî bir kisve mesabesindeydi. Bu, İmam'ın hareketinin, kişisel bir hırstan, şahsî bir emelden kaynaklanmadığını gösteriyordu. Özellikle Müslümanların ona yönelttikleri yoğun çağrılar, bu meseleyi en açık bir şekilde ortaya koyuyordu.

4- İmam'ı Zillete Boyun Eğmeye ve Pazarlık Yapmaya Zorlama Girişimleri

İmam Hüseyin (a.s), yüce Allah'ın yüksek erdemler ve üstün değerlerle şekillendirdiği bir ruha sahipti. Kişiliğinin en temel özelliği izzet, onur ve zillete boyun eğmezlikti. Karşı tarafta ise, Yezid'in şer kişiliği ile arkadaşlarının habis kişilikleri alçaldıkça alçalmış, Hüseyin'den (a.s), bozuk ve bozguncu bir yönetimin altında zelil olarak yaşamasını istiyorlardı. İmam şöyle haykırdı:

"Bilesiniz ki, nesebi belirsizin oğlu olan nesebi belirsiz adam, beni iki şeyin ortasında bırakmış: Kılıç ve zillet. Zillet bizden ne kadar uzaktır! Allah, Resulü ve müminler bizim zilleti benimsememizi istemezler. Temiz soylar, tertemiz haneler, şerefli kişiler, izzetli

1- Şerh-u Nehci'l-Belâğa 4-327

nefisler, alçaklara itaat etmeyi onurlu bir savaşa asla tercih etmezler..."

Başka bir yerde de şöyle demişti: *"Bana göre, ölüm mutluluktur; zalimlerle beraber yaşamaksa alçaklıktır."*

Bu görkemli tavrıyla İmam Hüseyin (a.s), semavî değerleri benimseyen, onlara bağlanan ve onları savunan insanlar için güzel bir örnek olarak zillete boyun eğmezlik geleneğini başlattı ve bu temel kaideden hareketle bozuk realiteyi değiştirmeye çalıştı.

5- Emevîlerin Hain Niyetleri ve Hüseyin'i (a.s) Öldürmeye Yönelik Plânları

Siyaset sahnesinde meydana gelen olayları, ümmetin yaşadığı sosyal değişimleri en ince ayrıntısına kadar kavrayan biri olarak İmam Hüseyin (a.s), Emevîlerin İslâm'a yönelik haince niyetlerini ve kadim kinlerini biliyordu, bu gerçeğin farkındaydı. İslam davetinin başladığı ilk yıllarda yaşananlardan haberdardı. Sonra Muaviye'nin, İmam Ali'ye (a.s) karşı sergilediği tutumu gözlemlemiş, İmam Ali'den (a.s) sonra İmam Hasan'a (a.s) karşı tavrını da görmüştü.

İmam Hüseyin (a.s) Emevîlerle barış yapsa bile, kendisini rahat bırakmayacaklarını, fırsatını bulduklarında kendisini öldürmekten kaçınmayacaklarını kesin olarak biliyordu. Çünkü Hüseyin (a.s) nübüvvetin mirasçısıydı ve İslâmî hareketi gerçek metoduna uygun ve doğru yolunda yürüten sorumlu şahsiyeti temsil ediyordu.

Yezid, içindeki kötülük dürtüsünü gizleyemiyordu. Rivayete göre şu edepsiz ve küstah sözleri sarf etmekten çekinmemişti:

"Öcümü almazsam, değilim ben Handef'ten

Yaptıklarının karşılığı olarak, Ahmed'in soyundan."

Nitekim İmam Hüseyin (a.s), Ümeyyeoğulları'nın kendisini hiçbir durumda rahat bırakmayacaklarını ilân etmişti. Kardeşi Muhammed b. Hanefiye'ye şöyle demişti: *"Yılan deliğine girsem bile beni oradan çıkarıp öldüreceklerdir."*

Cafer b. Süleyman ez-Zabî'ye de şöyle demişti: *"Allah'a yemin ederim, şu et parçasını -kalbini kastediyor- çıkarmadıkça beni rahat bırakmayacaklardır."*

İmam (a.s), hain eller kendisini öldürüp tasfiye etmeden önce harekete geçip kıyama başlatmak üzere erkenden Mekke'den ayrıldı. Çünkü ümmete karşı yükümlülüğünü yerine getirmeden öldürülmeyi istemiyordu. Emevîlerin hainliklerini sergilemek için kullanabilecekleri herhangi bir fırsatın ellerine geçmemesi için var gücüyle çalıştı. Çünkü hain bir teröre kurban gitmesi halinde, bizzat Emevîlerin nübüvvet hanedanı Ehl-i Beyt'in savunucuları olarak ortaya çıkacaklarını biliyordu.

6- Zulmün Yayılması, Güvenliğin Yok Olması

Emevî yönetimi, zulüm, baskı ve düşmanlık esasına dayanıyordu. Muaviye ve çetesi, İslâm ümmetinin içinde bir güç odağı olarak belirginleştiği günden beri, Müslümanların halifesine baş kaldırmış, Resulullah'tan sonra ümmetin imamına isyan etmiş biri olarak belirginleşmişti. Ümmeti felâkete götürecektir yoğunlukta zulümler işlemiş, çok kanlar akıtmıştı. Yönetimi bütünüyle eline geçirdikten sonra da halktan en karakersiz insanları iş başına getirmişti. Hatta henüz yönetimi ele geçirmediği günlerde bile, onun taraftarları etrafa korku salıyor, insanları öldürüyorlardı. Hatta insanlar Ziyad b. Ebih'in valiliği için şöyle diyorlardı: "Said öldü, bari Sa'd'ı kurtar"¹ Bununla, İslâm ülkesinin her tarafında can güvenliğinin yok olduğunu anlatmak istiyorlardı.

Öte yandan Emevî yönetimi, kabilecilik yaparak, başkalarına karşı üstünlük taslayarak ümmetin büyük bir kısmını oluşturan kabile ve kavimlere karşı ırkçı bir politika izliyordu.² Muaviye tarafından yürürlüğe konulan ve Yezid tarafından da sürdürülen Müslümanlara yönelik türlü suikastler, işkenceler, sürgünler büyük bir hızla devam ediyordu. Özellikle Ehl-i Beyt'e (a.s) yakın olduğu bilinen kimselere karşı dayanılmaz bir baskı politikası izleniyordu.³

Muaviye, hakka karşı tam bir küstahlıkla ve İslâmî değerlerle alay edencesine Hüseyin'e (a.s) şöyle diyordu: "Ey Ebu Abdullah! Biliyorsun ki, babanın Şiasının tümünü öldürdük, onları techiz ettik,

1- Tarihu't-Taberî, 6/77; Tarih-u İbn Asakir, 3/222; el-İstiab, 1/60; Tarih-u İbn Kesir, 7/319

2- el-İkdu'l-Ferid, 2/258; Tabakat-u İbn Sa'd 6/175, Nihayetu'l-İrab 6/86

3- Şerhu'n-Nehc, 11/44; Tarihu't-Taberî, 4/198

kefenledik, namazlarını kıldık ve gömdük."¹ Bunca zulüm karşısında İmam Hüseyin (a.s) eli bağlı duramazdı. Önce Muaviye'ye karşı teorik kanıtlarını ortaya koydu, sonra oğluna karşı da fiilî isyanı başlattı. Çünkü bu aşamadan sonra ümmetin bu korkunç zulümden kurtulması için öğüt ve teorik kanıtların bir faydası olmayacaktı.

7- İslâmî Değerlerin Çarpıtılması ve Ehl-i Beyt'in (a.s) Adının Unutturulması

Emevî yönetimi, İslâm risaletinin sahil görüntüsünü bozmak ve Müslüman toplumun yapısını değiştirmek için yoğun bir çaba içine girdi. Müslümanlar arasında tefrika çıkardılar. Araplarla Arap olmayanları ayırdılar, bölücülük yaptılar. Kabileler arası kan davalarını yeniden canlandırdılar. Emevî yönetiminin çıkarlarına uygun olarak kabilenin birini yönetimde etkin kılarken bir diğerini dışlayarak aralarına düşmanlık tohumlarını ektiler.

Öte yandan fırsatçı, çift kişilikli, eğlenceye düşkün karakterlerin yaygınlaşmasında para büyük bir rol oynuyordu.²

İslâmî akidenin, inanç sisteminin kökleşmesi, İslâmî risaletin mesajının korunması hususunda Ehl-i Beyt (a.s) hayatî bir rol oynadığı için, Muaviye'nin iktidarı ele geçirmesinden sonra Emevîler, sistematik bir şekilde Ehl-i Beyt'in (a.s) adının unutulması için yoğun bir çaba içine girdiler. Bu çaba, Muaviye'nin yönetiminin son dönemlerinde ve Yezid'i yerine veliaht tayin etmesiyle birlikte doruk noktasına ulaştı.³

8- Allah ve Resulü'nün Emrine İcabet Etmesi

İslâm risaleti gibi üstün bir inanç sistemini barındıran ve bütün risaletlerin son halkasını oluşturan bir dini, onun büyük önderi ve yüce tebliğcisi, yani masum olan ve göğün desteğiyle hareket eden Hz. Peygamber (s.a.a), plânsız, programsız ve öndersiz bırakamazdı. Bu önder, o dinin işlerini yürütecek, sözleri ve davranışlarıyla onu

1- Tarihu'l-Yakubî, 2/206

2 Tarihu't-Taberî, 8/288 el-Eğani 4/120

3- Nehcu'l-Belâğa, 3/595, 4/61, 11/44

yaşatacak, belirlenen hedeflerine doğru ilerlemesi için çalışacaktı. Bu hususta dirayeti ve dinin hükümlerine ilişkin kapsamlı bilgisinden yardım alacaktı. Allah'ın sözünün en yüce olması, yaşaması ve kalıcılığını koruması için en değerli varlığını feda etmekten çekinmeyecekti. Nitekim Hz. Peygamber'in (s.a.a) ve Ehl-i Beyti'nin (a.s) hayatlarını inceleyenler, Resulullah'ın (s.a.a) Ehl-i Beyti'nden olan masum imamların (a.s) oynadıkları rollerin birbiriyle bağlantılı bir tekâmül sürecini izlediğini ve bütün aşamalarda onların, mutlak manada Allah ve Resulü'nün emrine teslim olduklarını net bir şekilde görebilirler.

İmam Hüseyin (a.s), Irak'a gitmemesi için kendisini uyararak dostlarına karşı bu gerçeği dile getirmişti: "*Resulullah (s.a.a) bana bir emir verdi ve ben bu emri yerine getiriyorum.*"¹

Nitekim Hz. Resulullah (s.a.a), Hüseyin (a.s) doğduğu zaman, onun fasık zalimler tarafından öldürüleceğini haber vermişti. Öyle ki bu, Müslümanlar arasında kuşku duyulmayan bir hakikat olarak biliniyordu.²

İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) KIYAMININ HEDEFLERİ

Tarihte büyük adamların hedefleri hep büyük olmuştur. Özellikle yüce bir risaletin derinliklerinden fıskırdığı zaman yücelikleri ve üstünlükleri daha bir belirginleşir. Çağının en büyük şahsiyeti, peygamberlik mirasını üstlenen, ölümsüz son risaletin yükünü sırtlanan, söz ve fiil olarak göğün himayesi ve desteğinde hareket eden İmam Hüseyin'in (a.s) şahsiyeti üzerinde durduğumuz ve canını, ailesini ve seçkin arkadaşlarını uğruna feda ettiği kutsal kıyamının hedeflerini belirlemek için hayatını gözlerimizin önüne getirdiğimiz zaman, bilgi olarak bu hedeflerin tümünü kuşatıp belirlemenin bizim için pek kolay olmadığını göreceğiz. Ancak doğal olarak aklımızın kapasitesi oranında idrakimizin ve bilincimizin kavrayabileceği ölçüde bazı gerçekleri tespit etmemiz mümkündür.

1- el-Bidaye ve'n-Nihaye, 8/176; Tarih-u İbn Asakir: Tercemetu'l-İmam el-Hüseyin; Maktelu'l-Hüseyin, Harezmi, 1/218; el-Futuh, 5/74

2- Müstedrek, Hâkim, 4/398, 3/176; Kenzu'l-Ummal, 7/106 Mecmau'z-Zevaid, 9/187; Zehairu'l-Ukba, s.148; Siyer-u A'lami'n-Nubela, 3/15

Hüseyin (a.s), Allah yolunda ve Allah'ın dini için kendini feda etmişti. Dolayısıyla, Allah'ın rızasını ve O'na itaati temsil eden hedefleri, geniş ve çok yönlü olduğu gibi ulvî idi. İmam Hüseyin'in (a.s) kıyamının bazı hedeflerini şu şekilde sıralayabiliriz:

1- Zalim Yöneticiye Karşı Meşru Bir Tavır Ortaya Koymak

Ümmet, ölümcül bir hareketsizliğin kısırcındaydı. Zalim yönetime karşı pratik, fiilî bir tavır ortaya koyamayacak kadar iradesiz görünüyordu. Herkes Yezid'in kim olduğunu; ne gibi alçak niteliklere sahip olduğunu, bu yüzden kesinlikle ümmete önderlik edecek durumda olmadığını çok iyi biliyordu.

Böyle bir ortamda birçok kişi şaşkıncı, karar vermek hususunda tereddüt geçiriyordu. İmam Hüseyin (a.s), zulüm ve bozgunculuğa karşı nebevî tavrı belirginleştirmek üzere harekete geçti. Bu, özveriye, fedakârlığa dayanan güçlü ve net bir hareketti. Amaç, İslâm akidesini korumaktı, zulüm ve düşmanlığa karşı ümmetin de aynı tavrı takınmasını sağlamaktı.

2- Ümeyyeoğulları'nın Gerçek Yüzlerini Ortaya Çıkarmak, Asıl Kimliklerini Sergilemek

Müslümanların idaresini üstlenen yöneticiler, masum olmadıkları gibi meşru da değillerdi. Uygulamalarını, kitleler nezdinde meşru gösterecek bir perde ile gizliyorlardı. Bu gibi yöneticiler içinde, sözünü ettiğimiz yanıltıcı, hileci yöntemden en çok yararlananlar Emevî hanedanıydı. Örneğin Muaviye, yönetimini güçlendirmek için hadis uydurmakta en ufak bir sakınca görmemişti. Hatta ümmeti saptırmak için elinden gelen bütün çabayı sarf etmiş, halkın genelini yanıltma hususunda da büyük bir mesafe kat etmişti.

Yezid, İslâm'ın onaylamadığı bir yöntemle yönetimi ele geçirdiğinde ise durum daha da tehlikeli bir boyut kazandı. Bu nedenle Emevî hareketinin gerçek yüzünü ortaya çıkarmak, asıl kimliklerini olanca çıplaklığıyla gözler önüne sermek bir zorunluluktu. Ki İslâm alemleri tabloyu gerçek mahiyetiyle görsün, asıl rolünün ve risaletinin bilincine varsın, sorumluluğunu ve görevini yerine getirsin. Hüseyin (a.s), masum bir imam olarak yönetimin maskesini indirmek ve sapkınlığını ortaya koymak üzere harekete

geçti. Gerçekten Emevîlerin gizli kını, Yezid'in, insanların en hayırlısını, arkadaşlarını, ailesindeki erkekleri, ve çocukları Kerbela'da katletmek suretiyle işlediği iğrenç cinayetle gizlendiği yerden kendini gösterdi. Bunun ardından Harre olayı sırasında Kâbe'yi mancınıklarla yıktı. Bunun devamında Medine'yi üç gün serbest bölge ilân etti; öldürmek, yağma etmek, mallara, kadınlara, çocuklara tarihte eş görülmemiş bir iğrençlikte saldırmak ve tecavüz etmek serbestti.¹

Nihayet Müslümanlar, sapık yönetimin yoldan çıkmışlığının farkına vardılar, uygulamalarının bozgunculuğu görmeye başladılar. Çeşitli vesilelerle yönetim mekanizmasını zulüm ve azgınlıktan arındırmak için girişimlerde bulundular. Böylece İmam Hüseyin'in (a.s) kıyamı, zulüm ve fesat esasına dayanan bütün düzenlere karşı direnmenin, onları devirmenin sembolü olarak algılanır oldu. İmam Hüseyin (a.s) bir yöneticinin hangi niteliklerle belirginleşmesi gerektiğini açık bir şekilde ortaya koymuştu:

*"Ömrüm hakkı için, İmam, Kitab'a göre amel etmek, adaleti esas almak, hakka boyun eğmek, canını Allah için adamak zorundadır."*²

3- Sünneti İhya Etmek ve Bid'ati Ortadan Kaldırmak

Sakife günü hilâfetin şer'î mecrasından sapmasından sonra ümmet, bir uçuruma doğru yuvarlanıyordu. Çünkü ümmet, Resulullah'ın vefatından sonra, yönetimde bilgisi yetersiz olan, birilerinin sözüyle hareket eden , yanılıp sonra yanılığısından özür dilemek durumunda kalan kimsenin yönetime geçmesini kabul etmişti. İşte bunun sonucu, Resulullah'ın (s.a.a) ölümünden elli yıl sonra yönetime Allah'ın koyduğu haramları dikkate almayan, hatta İslâm'a ve Müslümanlara karşı derin bir kin besleyen bir kimsenin yönetime gelmesi olmuştu. İslâm artık, inanç, sistem ve ümmet olarak gerçek bir tehlikeyle karşılaşıyordu. Her şeyi değiştiren, dönüştüren ölümcül bir çarpıtma süreci başlamıştı. Tıpkı bundan önceki bazı semavî risaletlerin başına geldiği gibi.

1- bk. El-Futuh, İbn A'sam, 5/301; el-İmame ve's-Siyase, ed-Dineveri, 2/19; Murucu'z-Zeheb, 2/84

2- Tarihu't-Taberî, 6/197

Böylesine tehlikeli bir dönemeçte, yanında ailesi ve arkadaşlarıyla İmam Hüseyin (a.s) ortaya çıktı, haykırdı. Bu, güçlü, onarıcı ve ümmeti uyarıcı bir haykırıştı. Pak kanını inanç ve ümmet için feda etti. Bundan önce dedesi Resulullah (s.a.a) onun hakkında şöyle buyurmuştu: "*Hüseyin, hidayet feneri ve kurtuluş gemisidir.*" Kaç kere, "*Hüseyin bendendir, ben de Hüseyin'denim.*" demişti. Hüseyin (a.s) ve kıyamı, gerçek İslâm'ın hakikî ve somut olarak dirilişiydi. Çünkü Muhammedî İslâm'ın gerçek çizgisini Hüseyin (a.s), Ehlibeyti ve arkadaşları temsil ediyordu.

İmam Hüseyin (a.s), Basra halkına gönderdiği mektupta, bütün açıklığıyla, sapmanın bid'atlerin açığa çıkması ve etkin hayat tarzı olarak benimsenmesi boyutlarına varmasıyla birlikte sünnetin öldüğünü haykırmişti.

4- Marufu Emretmek ve Münkerden Sakındırmak

Marufu emretme ve münkerden sakındırma yükümlülüğünün ortadan kalkmış olması, etkinliğini yitirmiş olması, sapkın önderliğin iş başında olmasının doğal bir sonucuydu. Bu sapma da değişik isimler altında etkin kılınmıştı: Yöneticiye itaat etmenin zorunluluğu, sapmış da olsa yapılan biati bozmanın haramlığı, batıl eksenli olsa bile birliği bozmanın haram olması gibi... İmam (a.s), bu durumu şu sözleriyle tanımlıyor: "*Hakkın uygulanmadığını ve batılın yasaklanmadığını görmüyor musunuz? Mümin olan, Allah'a kavuşmayı (şehit olmayı) arzulasın.*"¹ Bu yüzden ortam, Resulullah'ın (s.a.a) oğlunun cihat meydanına çıkmasını, kılıcını alıp hakkı yeniden hak ettiği yere koymasını gerektiriyordu. Bunu yapmasının yolu da, marufu emretmek ve münkeri nehyetmekti. Nitekim İmam (a.s), kardeşi Muhammed b. Hanefiye'ye yazdığı vasiyetnamesinde bu gerçeğe şöyle işaret ediyor: "*Hiç kuşkusuz ben taşkınlık yapmak, azgılaşmak, zulmetmek veya yeryüzünde bozgun çıkarmak için çıkmıyorum. Bilâkis, marufu emretmek ve münkerden sakındırmak istiyorum.*"

Amaçlanan ıslah, dinin ve hayatın her alanında marufu emretmek ve münkeri nehyetmekti. Nitekim İmam (a.s) gerçekleştirdiği

1- Tarihu't-Taberî, 5/403

görkemli kıyamla bu misyonu en güzel bir şekilde yerine getirdi. Onun kıyamı, yol gösterici oldu; insanlığın dinini, maneviyatını, insanlığını ve ahiretini koruyucu işlevini gördü. O, öldürülmesiyle, şehit edilmesiyle insanlığa bütün bunların anlamını öğretti. Bu görkemli kıyam, ümmetin nice nesillerini eğitti. Bu medreseden nice kahramanlar ve ulu şahsiyetler mezun oldu. Ve bu medrese hâlâ bu işlevini görmektedir. Kıyamete kadar da aydınlatıcı bir meşale, hakkın, adaletin, özgürlüğün ve Allah'a kulluk etmenin yollarını aydınlatan bir ışık olarak yol göstericiliğini sürdürecektir.

5- Vicdanları Uyarma ve Duyguları Harekete Geçirme

Çoğu zaman inanç sahipleri ve dava adamları, inanç ve düşüncenin kitleler nezdinde derinlik kazanması için akıl ve zihni, duygusallık unsurundan soyutlanmış hâlde etkin kılma noktasında başarı gösteremezler. İslâm ümmeti, İmam Hüseyin (a.s) zamanında ve Yezid'in iktidara gelmesinden sonra bir tür donukluğa, katılığa, kendisini saran tehlikeler karşısında duyarsızlığa ve İslâm inancına karşı gerçekleşen meydan okumalar karşısında irade yoksunluğuna duçar olmuştu. Bu yüzden İmam Hüseyin (a.s), cihat için harekete geçerken sadece tavrının şer'î dinamiklerini ve pratik argümanlarını ortaya koymakla yetinmedi. Bilâkis, insanların vicdanlarını uyarmaya, duygularını harekete geçirmeye çalıştı ki, sorumluluklarını yerine getirsinler. Bunun için de inanç ve din uğruna her türlü fedakârlığı yapma yöntemini esas aldı. Kitlelerin yüreklerine onca sıcaklığı ve etkinliğiyle giren ve kalplerini en derin gözeneğine kadar yakan kendini feda etme (şahadet) yöntemini seçti. Kıyam edip sahneye çıkarken de bize göz kamaştırıcı bir örneklik sundu. Fedakârlığın sadece belli bir grupla ve ümmetin belli bir katmanıyla sınırlı olmadığını anlattı. Gençlerin yanı sıra, kadınlar ve yaşlıların, hatta çocukların dahi feda kıyamında üstleneceği rolleri olduğunu gösterdi.

Çok geçmeden bu şehadetin mesajı Kûfe halkı üzerinde etkisini gösterdi. Pişman oldular, İmam'a ve İslâm'a karşı kusurlu davrandıklarını fark ettiler. Nitekim Kerbelâ faciasının ikinci senesinde gerçekleşen Medine halkının ayaklanmasından sonra tevbekârlar (tevvabin) kıyamı gerçekleşti.

Kerbelâ olayı, zorluklar ve baskıların, hak sözü söylemeyi ve İslâm risaletini korumak için harekete geçmeyi engelleyemeyeceğini ortaya koydu. Aynı şekilde, İslâm ümmetinin evlâtlarının yüreklerine Allah yolunda feda olma ruhunu yerleştirdi. İslâm ümmetinin evlâtlarının iradelerini özgürleştirdi, zulme ve zalimlere karşı çıkmaya yöneltti. Cihat sorumluluğunu üstlenmekten, inancı savunmaktan ve Allah'ın sözünü yüceltmek için direnmekten kaçmak için bir bahane bırakmadı.

İmam Hüseyin Neden Muaviye Döneminde Kıyam Etmedi?

Hız. Peygamber'in (s.a.a) vefatından sonra bir kasırga yıkıcılığıyla İslâm ümmetini sarmalayan siyasal hadiseler, ağırdı ve ümmetin omuzlarına büyük bir yük gibi oturmuş, ümmeti diz üstü çöktürmüştü. Muaviye'nin Şam'a hâkim olmasıyla ve İmam Ali'yle (a.s) savaşmasıyla, bu yük daha da ağırlaşmıştı. Bunun sonucunda İmam Hasan (a.s), Muaviye ile barış anlaşması imzalamak zorunda kalmıştı. Çünkü objektif koşullar, ümmeti kabuğuna çekilmek durumunda bırakmıştı. Fakat İmam Hüseyin'in (a.s) de, İmam Hasan'ın (a.s) Muaviye'ye karşı belirlediği tavra uyumlu tavrını değiştirmediklerini görüyoruz. Hatta bu tavrı, İmam Hasan'ın (a.s) şehadetinden sonra da sürdürdüğünü ve başkaldırı ilânında bulunmadığını görüyoruz. Bunun nedeni, İmam Hasan'ı (a.s) barış imzalamak durumunda bırakan şartların olduğu gibi devam etmesinden başka bir şey değildi. Bu şartları şöyle sıralayabiliriz:

1- İslâm Ümmetinin Durumu

İslâm ümmeti, psikolojik ve sosyolojik bir kriz içindeydi. İmam Ali'nin (a.s) hükümeti boyunca Muaviye'nin ve münafıkların başlattığı uzun bir savaş döneminden sonra göreceli bir barış ortamını yaşıyordu. İmam Hasan (a.s), yeni bir nesil yetiştirerek daha sonra kıyam etmek istiyordu. Nitekim şöyle demişti:

"İnsanların barış istediklerini, savaşmak istemediklerini gördüm. Ben de, onları, istemedikleri bir şeye zorlamak istemedim. Şiamızın geride kalanlarını öldürülmekten kurtarmak için barış imzaladım. Bu

*savaşı bir süre ertelemenin uygun olacağını düşündüm. Çünkü yüce Allah, her an bir iştedir."*¹

İmam Hüseyin (a.s) de aynı tavrı sergiledi. Çünkü ümmetin realitesinin bilincindeydi. İmam Hasan'ın (a.s) barışı imzalamasından sonra, kendisini kıyama teşvik edenlere şöyle cevap vermişti:

"Ebu Muhammed (İmam Hasan a.s) doğru söylüyor. Bu insan yaşadığı sürece her biriniz evindeki kilimlerden biri gibi olsun."

Aynı sebepler devam ettiği için, İmam Hasan'ın (a.s) şehadetinden sonra da aynı tavrı sürdürdü. Kendisini kıyam etmeye çağırarak Iraklılara yazdığı cevabî mektupta şöyle diyordu:

*"Kardeşime gelince; yüce Allah'ın, aldığı kararda onu muvaffak kıldığını ve desteklediğini umuyorum. Bana gelince; bugün için benim kararım, sizin önerdiğiniz yönde değildir. Allah size rahmet etsin, yerlerinizde oturun, evlerinizden ayrılmayın. Muaviye yaşadığı sürece töhmet getirecek davranışlardan sakının."*²

2- Muaviye'nin Kişiliği ve Kaypak Hayat Tarzı

Resulullah efendimizin (s.a.a) vefatından sonra, İslâm ümmetinin önderliği, uzun sayılacak bir dönem boyunca yetersiz kişiler tarafından işgal edilmişti. Bu dönemde yaşanan olaylara basitçe göz atılacak olursa, bu gerçek bütün çıplaklığıyla ortaya çıkacaktır. Ancak Muaviye, müthiş bir hileci, bir o kadar kurnaz ve de düzenbaz bir dahiydi. Siyaset sahnesinde ustaca oynuyordu. İktidarın elinde olması için her türlü yola başvuruyordu. Ahlâk ve insanlık dışı suçlarını örtmek için dindar görünmeyi bir perde gibi kullanıyordu. Bu ahlâk ve insanlık dışı suçlarından biri, Müslümanların seçkinlerini öldürmesiydi. Halkın duygularını okşayarak, onların inançlarından yana tavır takınarak onları ustaca aldatıyordu. Bu görüntüye rağmen İslâm'a ve Hz. Peygamber'e (s.a.a) karşı tükenmez bir kin besliyordu.³

Muaviye, savaşa gerek kalmadan muhaliflerini bertaraf etmeyi başarmıştı. İmam Hasan'a (a.s) ve Sa'd b. Ebu Vakkas'a suikast

1- el-ahbaru't-Tival, s.221

2- age. s.222

3- Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid, 2/357

düzenleyen oydu.¹ Abdurrahman b. Halid'i de o öldürmüştü.² Ondan önce de Malik Eşter'i (balın içine zehir koydurarak) öldürmüştü. Bu yöntemini şu sözleriyle dile getirmişti: "Allah'ın orduları vardır. Bunlardan biri de baldır."³

Muaviye, en küçük bir muhalefet tavrını sezinlediği kimseleri derhal sıkı bir takip ve denetim altına alıyordu. Bu gibi kimselerin faaliyetleriyle ilgili her türlü gelişme ona rapor edilir, o da onların işlerinin bitirilmesini geciktirmeden gerçekleştirirdi.

Böyle bir ortamda -yani İslâm kisvesi altında gerçekleştirilen uygulamaların egemen olduğu böyle bir rejimde- İmam Hüseyin (a.s), geniş tabanlı bir hareket başlatsa, İmam Hasan'ın (a.s) ölümünden hemen sonra siyasal faaliyetlere ağırlık verse, Muaviye'nin gerçek kimliğini ortaya çıkaramazdı, ayaklanmasının meşru olduğuna kitleleri inandıramazdı. Beri tarafta Muaviye, kimseden ses çıkmayacak şekilde ona karşı öldürücü eylemde bulunma imkânına da kavuşmuş olurdu. Böyle bir durumda devrim, ölü doğacaktı, uzun süreden beri verdiği emekler boşa gidecekti. Oysa bu hareketin bir amacı, ümmet içinde bilinçli bir akım oluşturmaktı. O zaman, Kerbelâ olayında olduğu gibi insanlık tarihi boyunca yankılanma istidadına sahip bir mesaj, ebediyen bastırılmış olacaktı. Ayrıca İmam Hüseyin (a.s), kıyamının amacı olarak belirlediği hususların tümünü bütün açıklığıyla anlatamayacak, kitleleri bunlardan haberdar kılamayacaktı.⁴ Oysa kıyamın ana hedeflerinden biri, ümmeti zulüm karşısında uyandırmak, İslâm risaletini tahrif olmaktan korumaktı. Eğer Muaviye zamanında alelacele bir kıyam gerçekleştirseydi, bütün bunların gerçekleşmesi imkânsız olacaktı.

Ancak Yezid hilâfet tahtına oturunca, durum değişti. Yezid, insanlar arasında eğlenceye düşkünlüğüyle, günahkârlığıyla, maymunlarla oynaşmasıyla ve şarap içmesiyle tanınıyordu. Müslümanların nezdindeki şer'î ve örfî ölçüleri çiğnemesinden dolayı Yezid, hilâfete lâyük biri olarak görülmüyordu. Nitekim tarih, bunu bütün çıplaklığıyla kanıtlamıştır.

1- Mekatilu't-Talibin, s.29; Muhtasaru tarihi'l-Arab, s.62

2- et-Temeddunu'l-İslâmî, Corci Zeydan, 4/71

3- Uyunu'l-Ahbar, 1/201

4- Daha geniş bilgi için bk. Savretu'l-Huseyn; Zurufuha'l-İctimaiyye ve Asaruha'n-Nefsiyye, s.122

3- İmam Hasan'ın (a.s) İmzaladığı Barışa Saygı

Muaviye ile İmam Hasan (a.s) arasında varılan anlaşma, Muaviye açısından iyi kâr getiren bir vesikaydı. Salatanat koltuğuna oturmasıyla ilgili olarak yükselen bütün muhalif sesleri, bu vesikayı kullanarak bastırıyordu. Bunun gerçek bir anlaşma olmadığı ve her iki İmam'ın da rızaları dışında gerçekleştiği doğrudur. Üstelik bu anlaşma, değişmesi gereken bir konjunktürde imzalanmıştı. Ancak kitleler, bu nitelikte de olsa, arada bir anlaşma olduğu sürece İmam Hüseyin'in (a.s) ayaklanmasını benimsemeyecekti. Kaldı ki, bu anlaşmanın sahit ve gerçek olduğunu kabul etsek dahi, yine de Muaviye, onun şartlarına tam riayet etmemişti. Şianın önde gelen şahsiyetlerini takibe alıp ortadan kaldırmak ve ekonomi politikasında hiçbir hak ölçüsüne riayet etmemek suretiyle anlaşmayı çiğnemişti.

Nitekim Muaviye, bu anlaşmayı istismar etmekte gecikmemişti. İmam Hüseyin'i (a.s) anlaşmayı bozan taraf olarak göstermek ve verdiği sözü tutmayan biri konumuna indirmek için derhal harekete geçmiş ve İmam'a şöyle yazmıştı:

"Seninle ilgili bazı haberler bana ulaştı. Eğer bunlar doğruysa, bunlardan vazgeçmeni tavsiye ederim. Allah hakkı için, Allah'a ahit ve akit verenler, ona bağlı kalma hususunda herkesten daha önceliklidirler. Senin gibi önemli, şerefli ve Allah tarafından üstün menzillere layık görülen biri, sözüne bağlı kalmaya herkesten daha lâyıktır. Kendini düşün. Allah'ın ahdine bağlı kal. Çünkü sen beni tanımazsan, ben de seni tanımam. Bana karşı komplo kurarsan, ben de sana karşı komplo kurarım. Ümmetin birliğini bozmaktan sakın."¹

Bu yüzden İmam Hasan (a.s), ondan sonra da İmam Hüseyin (a.s), davayı yaymak ve Muaviye'nin zulmü, zorbalığı ve sahit İslâmî yönetimi temsil etmekten uzaklığıyla beslediği bir devrim hareketini, hazırlamak için başka bir yöntemi izleme gereğini duydu. Nitekim Muaviye öldüğü zaman, insanların büyük bir kısmı, özellikle Irak halkı, Ümmeyyeoğulları'na buğzetmeyi ve Ehl-i Beyt'i sevmeyi kendileri için din olarak görüyordu.²

1- el-İmame ve's-Siyase, 1/188; el-Ahbaru't-Tival, s.224 A'yanu's-Şia, 1/582

2- el-Fitnetu'l-Kubra, Ali ve Benuhu, Taha Hüseyin s.290 Daha geniş bilgi için bk. Savretu'l-Huseyn, Zurufuha'l-İctimaiyye ve Âsâruha'n-Nefsiyye s.127

İmam Hüseyin'in (a.s) Kıyamından Önce Sergilenen Çeşitli Tavrılar

İmam Hüseyin'in (a.s) kıyamı, aniden gerçekleşen bir hareket olmadığı gibi, beklenmedik bir tepki de değildi. Tersine, Hüseyin (a.s) ümmet arasında peygamberliğin bakiyesi, risaletin mirasçısı, İslâm'ın ümmet içinde meydana getirip kökleştirdiği üstün değerlerin bayrağının taşıyıcısı olarak biliniyordu. Hz. Peygamber'in (s.a.a) vefatının üzerinden de uzun bir süre geçmemişti, Peygamber'in (s.a.a), İmam Hüseyin'in (a.s) makamını övücü ve açıklayıcı sözleri unutulmuş değildi. Aynı zamanda Emevîlerin, İslâm Peygamberi'nin risaletine ve risaletine iman eden ümmetine yönelik bozguncu niyetleri de su yüzüne çıkmıştı.

Ehl-i Beyt, hakkı ve adaleti savunmak, İslâm risaletini yeniden diriltmek, bütün mümkün ve meşru yolları kullanarak korumak hususunda destansı bir mücadele örneği veriyordu.

İmam Hüseyin (a.s) zamanında, ümmetin aymazlığı, hakka yardım etme hususunda sergilediği duyarsızlık, bunun yanı sıra münafıkların devlet mekanizmasını ele geçirmeleri, yönetimin karar mekanizmalarına sızmaları, patolojik bir durum meydana getirmişti. Bu durumu, irade yokluğu ve vicdanın ölmesi olarak isimlendirmek mümkündür. Bu nedenle İslâm inanç sistemini savunmaya, korumaya, hakkı ve adaleti egemen kılmaya yönelik kıyam konusunda takınılan tavırlar arasında büyük farklılıklar vardı.

Bu farklılıklara rağmen, devletin bütün mekanizmalarına sızan sapma, İslâm ümmetinin bünyesinde meydana gelen dejenerasyon karşısında İmam Hüseyin'in (a.s) kıyamının adil ve meşru olduğunda kimsenin kuşkusu yoktu. Ancak, ümmeti kısılcına alan zulüm ve fesat düzenini ortadan kaldıracak devrimci bir karar olarak İmam'ın (a.s) yardımına koşma şartları herkes açısından henüz olgunlaşmamıştı.

İnsanların tavırları, sonuçları ne olursa olsun kıyama hazır olduklarını ilân edip kıyamı desteklemek, yenilgiden ve devrimin başarısızlıkla sonuçlanmasından endişe duyarak çekimser kalmak ve insanları kıyamdan vazgeçirmek, kararlılıklarını zaafa uğratmak gibi şıklar arasında gidip geliyordu.

Müslümanların ensesine binen Emevî hanedanının cehenneminde pişen Ehl-i Beyt (a.s) Şiası, sonradan bazıları korkuya yenik düşse de, diğer bazıları zindanlara konulsa da veya Emevî kuvvetleri tarafından kuşatılsa da, kıyama hazır olduklarını bildirdiler.

Abdullah b. Abbas ve Muhammed b. Hanefiye gibi İmam'ın (a.s) bazı akrabaları ise çekimser bir tavır takındılar. İmam Hüseyin'e (a.s) Yemen'e hicret etmesini önerdiler. Çünkü Yemen, başkentten uzaktı, ayrıca hem kendisinin, hem de babasının Şiası olan geniş bir kitle vardı orada.¹

Bir diğer grup da moral bozucu ve kararlılığı zaafa uğraticı bir tavır sergiliyordu. Yöneticiye karşı yapılan bir isyanın korkunç akıbetinden korkutarak engel olmaya çalışıyorlardı. Bu gibi kimseler, İmam'a (a.s) herkes gibi boyun eğmeyi ve zulme karşı sabretmeyi tavsiye ediyorlardı. Bunu, Abdullah b. Ömer'in, İmam Hüseyin'e (a.s) yaptığı nasihatte gözlemlemek mümkündür.²

İMAM'IN (a.s) MEKKE'YE HAREKET ETMESİ

İmam Hüseyin (a.s), ailesi, kardeşleri, amca çocukları ve Şiasından olan bazı seçkin kişilerle beraber Medine'den çıkarak Mekke'ye doğru hareket etti. Geride sadece kardeşi Muhammed b. Hanefiye kaldı. Bazı tarih kaynakları, İmam'ın (a.s) Mekke'de Abbas b. Abdulmuttalib'in evinde kaldığını söylüyor.³ Bazı kaynaklar ise, Şi'b-i Ali (Ali mahallesi) denilen yerde kaldığından bahsetmektedir.⁴ İmam (a.s), Mekke'de toplam dört ay ve zilhicce ayından birkaç gün kaldı. Orada kaldığı sürece kalplerin ilgi odağıydı. Müslümanlar etrafında toplânıyor, ondan hükümleri, helâl ve haramı öğreniyorlardı. Mekke emiri Yahya b. Hekim, ona karşı olumsuz bir girişimde bulunmadı. İmam'ı (a.s) kendi haline bıraktı. Nitekim bu yüzden Yezid b. Muaviye onu bu görevden azletti ve yerine Amr b. Said b. As'ı getirdi. Aynı senenin (h.60) ramazan ayında Medine'yi de ona

1- Maktelu'l-Hüseyn, Harezmi, 1/187, 216; Murucu'z-Zeheb, 3/64

2- Maktelu'l-Hüseyn, Harezmi, 1/ 191

3- Tarih-u İbn Asakir, 13/68

4- el-Ahbaru't-Tival, s.209

bağlayarak Velid b. Utbe'yi de azletti. Çünkü Velid, İmam'a (a.s) karşı ılımlı bir tavır takınmış, Mervan'ın önerilerine uymamıştı.¹

Kûfelilerin İmam'a (a.s) Yazdıkları Mektuplar

İslâm dünyasının her tarafında insanlar, İmam Hüseyin'in (a.s) biat etmekten kaçındığını duymuşlardı. Bütün gözler onun üzerindeydi. Özellikle Kûfeliler, o gün Yezid'e karşı derin bir öfke duyuyorlardı. İmam'a (a.s) en çok meyledenler de onlardı. Süleyman b. Sured el-Huzai'nin evinde toplândılar. Süleyman kalkıp bir konuşma yaptı. Şöyle dedi: "Muaviye helâk oldu. Hüseyin (a.s) de Emevîlerden biatını esirgedi. Medine'den ayrılıp Mekke'ye gitmiştir. Siz, hem onun, hem de babasının Şiasısınız. Eğer ona yardım edecekseniz, düşmanlarına karşı savaşacaksınız, ona bir mektup yazarak bu kararınızı ona bildirin. Şayet bozguna uğrayıp zayıflık göstererek dağılacağınızı düşünüyorsanız, adamı kandırmayın." Dediler ki: "Bilâkis, onun düşmanlarına karşı savaşacağız ve onun uğruna ölüme atılacağız." Dedi ki: "O zaman, ona mektup yazın." Onlar da şu mektubu yazdılar:

Bismillahirrahmanirrahim

Hüseyin b. Ali'ye; Süleyman b. Sured, Müseyyeb b. Necebe, Rifae b. Şeddad el-Becelî, Habib b. Mezahir, Kûfe Müminleri ve Müslümanları içindeki Şiasından.

Selam üzerine olsun. Senden dolayı kendisinden başka ilah olmayan Allah'a hamd ediyoruz.

Zorba ve inatçı düşmanını helak eden Allah'a hamdolsun. O ki, bu ümmetin liderliğine konmuş ve yönetimini zorla ele geçirmişti. Ganimetlerini gasp etmiş, ümmetin rızası olmadan onların başına emir kesilmişti. Ümmetin iyilerini öldürmüş, kötülerini ise geride bırakmıştı. Allah'ın malının ümmetin zorbalarının ve zenginlerinin arasında dolaşan bir servet olmasını sağlamıştı. Rahmetten uzak olsun, Semud'un rahmetten uzak olması gibi. Hiç şüphesiz bizim başımızda senden başka bir imam yoktur. Buraya gel, belki Allah senin sayende bizi hak üzerinde birleştirir. Emirlik sarayında şu anda Numan b. Beşir duruyor. Biz cuma namazını onunla birlikte kılmıyor, onunla birlikte

1- Siretu'l-Eimmeti'l-İsna Aşer, 2/58

bayram namazına gitmiyoruz. Eğer senin bize doğru geldiğini duyarsak, inşallah onu buradan kovar, Şam'a göndeririz."

Sonra mektubu Abdullah b. Misma el-Hemdanî ve Abdullah b. Vâl'e vererek gönderdiler ve acele etmelerini istediler. Bu ikisi hızla yola çıktılar. Ramazan ayının onuncu günü Mekke'de İmam Hüseyin'in (a.s) huzuruna vardılar. Kûfeliler mektubu gönderdikten iki gün sonra bu kez Kays b. Musahher es-Saydavî, Şeddad el-Erhebî'nin oğulları Abbadullah ve Abdurrahman ve Umare b. Abdullah es-Selulî'yi İmam Hüseyin'e (a.s) elçi olarak gönderdiler. Yanlarında yüz elli davet mektubu vardı. Bu mektupların bazısı bir kişi, bazısı iki kişi, bazısı dört kişi adına yazılmıştı. Sonra iki gün daha beklediler ve bu kez Hani b. Hani es-Sebiî ve Said b. Abdullah el-Hanefî'yi şu mektupla birlikte İmam'a (a.s) gönderdiler:

Bismillahirrahmanirrahim

Müminler ve Müslümanlar içindeki Şiasından Hüseyin b. Ali'ye (a.s);

"...İnsanlar seni bekliyor. Senden başkası ile ilgili bir görüşleri yoktur. Ne kadar acele etsen o kadar iyidir. Acele et, bir an önce gel. Vesselam."

Sonra Şebes b. Rib'î, Haccar b. Ebcer, Yezid b. Haris b. Ruveym, Urve b. Kays, Amr b. Haccac ez-Zübeydî ve Muhammed b. Umeyr et-Temimî ona şu mektubu yazdılar:

"...Her taraf yeşillendi, meyvelerin devşirimle zamanı geldi. Eğer istersen, senin için tam teçhizatlı bir ordunun başına geç. Vesselam."¹

İmam'ın (a.s) Kûfelilerin Mektuplarına Verdiği Cevap

Kûfelilerin İmam'a (a.s) yazdıkları mektupların ardı arkası kesilmiyordu. Onu harekete geçmeye ve Emevîlerin zulmünden ve amansız baskılarından kendilerini kurtarması için yanlarına gelmeye çağırıyorlardı. Bu mektupların bazısı, şayet gelmekte gecikirse, Allah ve ümmet karşısında sorumlu olacağını da ifade ediyordu. İmam (a.s), her şeyden önce, onlara bir elçi gönderip yaklaşımlarını ve niyetlerinin doğruluğunu öğrenmeyi uygun gördü. En çok güvendiği ve ailesinin

1- el-İrşad, 2/38; Ravdatu'l-Vaizin, s.171; Tezkiretu'l-Havas, s.213; Tarihu't-Taberî, 4/262; el-Futuh, İbn A'sam, 5/33; Maktelu'l-Hüseyn, Harezmi 1/195

en büyüğü olan Müslim b. Akil'i seçti. Müslim, usta bir siyasetçiydi; zor koşullar karşısında dirençliydi; büyük olaylara karşı sarsılmayan bir karaktere sahipti. İmam (a.s), Müslim'e bir de mektup verdi. Bu mektup değişik şekillerde rivayet edilmiştir. Bunlar arasında el-İrşad yazarının rivayetinde yer alan metin şöyledir:

Bismillahirrahmanirrahim

Hüseyin b. Ali'den Müminlerin ve Müslümanların ileri gelenlerine...

Hâni ve Said sizin mektuplarınızı bana ulaştırdılar. Sizin bana gelen elçileriniz sonuncusuydular. Anlattığımız, sözünü ettiğiniz her şeyi anladım. Tümünüzdün ortak görüşü şudur: Başımızda bir imam yoktur. Gel, belki Allah senin aracılığınla bizi hak ve hidayet üzere birleştirir. Size kardeşim, amcamın oğlu, ailemin güvenilir mensubu Müslim b. Akil'i gönderiyorum. Eğer, elçilerinizin bana anlattığı ve benim de sizin mektuplarınızda okuduğum gibi ileri gelenlerinizin, görüş sahiplerinizin ve faziletliyelerinizin görüşünün aynı noktada birleştiğini bana yazarsa, inşallah derhal yanınıza gelmek üzere yola çıkarım. Ömrüm hakkı için, Allah'ın kitabına göre hükmeden, adaleti egemen kılan, dine boyun eğen, kendini Allah'a adayan kimseden başkası imam olamaz. Vesselam."¹

Müslim b. Akil'in Kûfe'ye Doğru Hareket Etmesi

Tarihçiler, İmam Hüseyin'in (a.s) Müslim b. Akil'i, Kays b. Musahher es-Saydavî, Umare b. Abdullah es-Selulî ve Şeddad el-Erhebî'nin oğulları Abdullah ve Abdurrahman ile birlikte Kûfe'ye gönderdiğini anlatırlar. Göndermeden önce ona, takvalı olmasını, bu işi gizli tutmasını, insanlara karşı nazik ve kibar davranmasını ve insanların aynı görüş etrafında birleştiklerini gördüğünde derhal bu durumu kendisine haber vermesini tavsiye etti.²

Ramazan ayının ortasında Müslim, Mekke'den Kûfe'ye hareket etti. Önce Medine'ye uğradı, Resulullah'ın (s.a.a) mescidinde namaz kıldı, ailesinden sevdiği kimselerle vedalaştı ve Kûfe'ye doğru yola koyuldu.

1- el-Futuh, 5/36; Maktelu'l-Hüseyn, Harezmi, 1/195

2- el-Futuh, 5/36; Maktelu'l-Hüseyn, Harezmi, 1/196

Tarihçiler, Müslim b. Akil'in Kûfe'ye vardktan sonra kaldığı yerle ilgili olarak farklı görüşler ortaya atmışlardır. Bazılarına göre, Muhtar b Ebu Ubeyde'nin evinde kalmıştır.¹ Bazılarına göre, Müslim b. Avsece'nin evinde kalmıştır.² Kimine göre de Hani b. Urve'nin evinde kalmıştır.³

Kûfeliler, Hüseyin'in (a.s) elçisinin şehirlerine geldiğini duydukları zaman, kalabalıklar halinde onunla görüşmeye ve biat etmeye koşular. Bazı tarihçilerin anlattığına göre, Şiîler gruplar halinde onun yanına girip çıkmaya başladılar. Büyük bir topluluk oluşunca onlara Hüseyin'in (a.s) mektubunu okudu. Mektubu ağlayarak dinlediler. Sonra ona biat ettiler. Toplam on sekiz bin kişi biat etti.⁴

Müslim b. Akil'in İmam Hüseyin'e (a.s) Gönderdiği Mektup

Müslim, halk kitlelerini toplama faaliyetlerini sürdürdü. Onlardan İmam (a.s) adına biat aldı. Heyetler peşpeşe geliyor, bağlılığını bildiriyordu. Kitleler memnuniyetini ifade ediyordu. Yukarıda, Müslim'in, İmam'ın (a.s) kendilerini selâmlayan, yanlarına gelmeye ve zorba yönetime karşı onlara önderlik etmeye hazır olduğunu bildiren mektubunu okurken nasıl ağladıklarına işaret etmiştik.

Müslim, yardım edecek kişilerin yeterli çoklukta olduklarını görünce, derhal İmam'a (a.s) bir mektup yazdı. Kûfe'de gözlerinin önünde cereyan eden hadiseleri tasvir etti. Durumu değerlendirdi, iyimserliğini bildirdi ve bir an önce gelmesini istedi.

Müslim, İmam'a (a.s) yazdığı mektupta şöyle diyordu: "Bir öncü, ailesine yalan söylemez. Kûfe halkından on sekiz bin kişi bana biat etti. Mektubumu alır almaz, bir an önce gel. Çünkü insanların tümü senin yanındadır. Muaviye ailesine karşı bir ilgileri de, istekleri de yoktur."⁵

1- el-İrşad, 2/41; İ'lamu'l-Vera, 1/437

2- el-İsabe, 1/332

3- Tehzibu't-Tehzib; 2/349

4- el-İrşad, 2/41; Menakib-u Âl-i Ebi Talib, 4/90; Tezkiretu'l-Havas, s.220

5- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, 2/348; Tarihu't-Taberî, 6/224'den naklen.

İmam'ın (a.s) Basra Şehrinin Liderlerine Yazdığı Mektup

Tarihçiler, İmam Hüseyin'in (a.s) Irak'a gitmeye karar verdikten sonra Basra şehrinin ileri gelenlerine bir mektup gönderdiğini zikrederler. Mektupta şu ifadeler yer alıyor: "...Şüphesiz yüce Allah, kulları içinde Hz. Muhammed'i (s.a.a) seçti, onu peygamberlik göreviyle onurlandırdı ve risaletini sunmak üzere onu görevlendirdi. Sonra onu katma aldı. O, Allah'ın kullarına öğüt verdi, kendisine verilen risaleti onlara sundu. Biz, onun ailesi ve velileriyiz. Onun vasileri ve vârisleriyiz. İnsanlar içinde onun makamına en çok biz lâayıkız. Ama kavmimiz, bu hususta başkasını bize tercih etti. Biz buna razı olduk; çünkü ayrılık çıkarmak istemiyorduk. Esenliği tercih ettik. Bu makam, bir hak olarak bize verilmiştir ve biz bu makama, onu işgal edenlerden daha lâayığız. Elçime size ulaştırmak üzere bu mektubu veriyorum. Ben sizi, Allah'ın kitabına ve Peygamber'in sünnetine davet ediyorum. Çünkü sünnet öldürülmüş, bid'at diriltilmiştir. Eğer sözümü dinlerseniz, sizi doğru yola iletirim."¹

İmam (a.s) bu mektuptan birer nüsha, Malik b. Misma el-Bekrî, Ahnef b. Kays, Münzir b. Carud, Mes'ud b. Amr, Kays b. Heysem, Amr b. Ubeyd b. Muammer ve Yezid b. Mes'ud en-Nehşelî'ye gönderdi. İmam (a.s), mektupları adı geçen şahıslara ulaştırması için Süleyman Ebu Ruzeyn adlı azatlısını görevlendirdi.

İmam'ın (a.s) mektubuna, Ahnef b. Kays ve Yezid b. Mes'ud'dan başka cevap veren olmadı. Münzir b. Carud ise, Hüseyin'in (a.s) elçisini İbn Ziyad'a teslim etti. İbn Ziyad o sırada Basra valisiydi. İbn Ziyad elçiyi Kûfe'ye doğru hareket ettiği günün gecesinde astı.² Münzir'in kızı, İbn Ziyad'ın karısıydı. Münzir, elçinin bir tuzak olarak İbn Ziyad tarafından niyetinin anlaşılması amacıyla gönderildiğini sanmıştı.

Ahnef b. Kays'ın Cevabı

Basra şehrinin ileri gelenlerinden biri olan Ahnef b. Kays, İmam'ın (a.s) mektubuna, sadece şu ayetin yazılı olduğu ve başka bir

1- Maktelu'l-Hüseyn, el-Mukarrem, s.159-160; Tarihu't-Taberî, 4/266; A'yanu's-Şia, 1/590

2- Bihar'ul-Envar, 44/339; A'yanu's-Şia, 1/590

ifadenin bulunmadığı bir mektupla cevap verdi: "**Sen şimdi sabret. Bil ki Allah'ın vaadi gerçektir. İnanmamış olanlar, sakın seni gevşekliğe sevk etmesin!**"¹

Bu cevap, zulüm ve kötülük karşısında ne denli sindiğinin, nasıl bir ruhsal hezimet içinde olduğunun ifadesiydi.

Yezid b. Mes'ud en-Nehşeli'nin Cevabı

Büyük lider Yezid b. Mes'ud en-Nehşeli, hakkın çağrısına icabet etti. İmanın ve akidesinin verdiği güçle İmam'a yardım etmek üzere harekete geçti. Derhal müttefiki olan Benî Temim, Benî Hanzala ve Benî Saïd kabilelerini çağırarak büyük bir toplantı düzenledi.

Ayağa kalktı ve şu konuşmayı yaptı: "Muaviye öldü. Allah'a yemin ederim ki, alçakça helâk oldu, aramızdan ayrıldı. Haberiniz olsun, zulüm ve günahın kapısı kırıldı ve zulmün temelleri sarsıldı. O, bir biat hadisesi çıkardı ve sağlam bir şey yaptığını sandı. Onun istediği ne kadar uzaktır! Çalıştı, ama Allah'a andolsun ki, çalışması sonuçsuz kaldı. İstişare etti, fakat yüz üstü bırakıldı. Şimdi şarap içen, günahkârların başı Yezid kalkmış Müslümanların halifesi olduğunu iddia ediyor. Müslümanların rızası olmadan onların başına emir kesilmiş. Hafif ve cahil biri olduğu hâlde. Hak namına bir karış kadar dahi bilgisi yoktur. Allah'a bütün benliğimle yemin ederim ki, din adına ona karşı savaşmak müşriklere karşı savaşmaktan daha üstün bir ameldir.

İşte size Hüseyin b. Ali, Resulullah'ın (s.a.a) oğlu! Soyundan gelen bir şerefe sahiptir. Görüşü sağlamdır. Onun faziletlerini vasfetmek mümkün değildir. Tükenmez bir bilgisi vardır. Geçmişinden ve olgunluğundan dolayı bu işe daha lâyıktır. Önceliği vardır. Resulullah'ın (s.a.a) yakınıdır. Küçüklere karşı şefkatli ve büyüklere karşı iyilikseverdir. Halka karşı iyi bir yöneticidir, kerim bir imamdır. Allah, insanlara karşı hüccetini onunla tamamlamış, öğütlerini onun aracılığıyla iletmiştir. Hakkın nuruna karşı kör olmayın. Batılın çukurunda şaşkın şaşkın yürümeyin... Allah'a yemin ederim, sizden kim ona yardım etme hususunda kusur ederse, Allah, onun çocuklarını zillate duçar eder, aşiretini azaltır. Ben savaş için

1- Rum, 60 bk. Siyer-u A'lami'n-Nubela, 3/300

kuşandım ve zırhımı giydim. Öldürülmeyen mutlaka ölür. Savaştan kaçan, ölümden kaçamaz. Allah size rahmet etsin, ona en güzel cevabı verin."

en-Nehşelî konuşmasını tamamlayınca kabilelerin önde gelen isimleri ayağa kalkıp ona tam destek verdiklerini bildirdiler. Bunun üzerine en-Nehşelî, İmam'a (a.s) bir mektup yazdı. Bu mektup, onun şerefini ve seçkinliğini gösteriyordu. Mektupta şu ifadelere yer veriyordu:

"...Mektubun bana ulaştı. Beni davet ettiğin, çağırdığın şeyi anladım. Sana itaat ederek, senin yardımına koşarak (ahiret saadetinden) nasibimi almaya çağırıyorsun beni. Hiç kuşkusuz yüce Allah, yeryüzünü hayır ve iyilik için çalışan, kurtuluş yolunu gösteren kimselerden yoksun bırakmaz. Siz, Allah'ın kulları üzerindeki hüccetlerisiniz. O'nun yeryüzündeki emanetisiniz. Mübarek Ahmedî bir zeytin ağacından gelirsiniz ki, o, bu ağacın kökü, sizler de onun dallarısınız. Gel, en büyük mutluluklar senin olsun, gelişin mübarek olsun! Temimoğulları'nın boyunları senin önünde eğilmiştir. Su içme nöbeti gelen susuz develerin suya koşmasından çok daha şiddetli bir şekilde sana itaat etmeye hasrettirler. Benî Sa'd'ın boyunları senin önünde bükülmüştür. Onların kalplerinin kirlerini, şimşegini çakıp yıldırımını düşüren bulutların yağmurlarıyla yıkadım."¹

Bazı tarihçiler şöyle demişlerdir: Bu mektup, muharrem ayının onunda, arkadaşları ve ailesi katledildikten hemen sonra İmam'ın (a.s) eline ulaştı. İmam (a.s) o sırada yalnız başına, hain düşmanlar tarafından kuşatılmış bir hâlde savaşıyordu. Mektubu okuyunca şöyle dedi: "*Allah seni korkudan emin kılsın, büyük susuzluk gününde suya kandırsın.*"

İbn Mes'ud, İmam'a (a.s) yardım etmek için hazırlık yaptığı sırada İmam'ın öldürüldüğü haberini aldı. Çok üzüldü, keder ve pişmanlıktan, hasretten eriyip gitti.²

1- el-Luhuf, s.38; A'yanu's-Şia, 1/590; Buharu'l-Envar, 44/339

2- el-Luhuf, s.38; A'yanu's-Şia, 1/590; Bihar'ul-Envar, 44/339

Kûfe Valisinin Tavrı

O dönemde Kûfe valisi Numan b. Beşir'di. Osman taraftarlığı ve Emevîlere eğilimiyle tanınmasına rağmen Yezid'in halifeliğine razı değildi. Muaviye'nin ölümünden sonra Abdullah b. Zübeyr'e katıldı. Onunla birlikte savaştı ve onunla birlikte öldürüldü.

Bu yüzden Müslim b. Akil'in Kûfe'deki faaliyetlerine karşı sert önlemler almadı. Böylesine hassas bir dönemde, onunla ilgili olarak sadece Kûfelilerin toplu olarak hazır bulunduğu bir ortamda bir konuşma yaptığı nakledilmiştir. Anlaşılacağı gibi bu konuşma, vazife savmak niteliğindedir. Şam hükümetine bağlı valinin görevini yaptığını göstermeye yöneliktir. Konuşmasında şunları söylemiştir:

"...Ey Allah'ın kulları! Allah'tan korkun. Fitneye ve ayrılığa koşmayın. Çünkü fitne ve ayrılıklarda adamlar ölür, oluk oluk kanlar akar, mallar gasp edilir. Ben, benimle savaşmayanlarla savaşmayacağım. Üzerime gelmeyen üzerine gitmeyeceğim. Uyuyanınızı uyandırmayacak, sizinle uğraşmayacağım. Yalana, zanna göre hareket etmeyecek, haksız yere itham etmeyeceğim. Ama siz benden yüz çevirir, biatinizi bozar ve imamınıza muhalefet ederseniz, kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki, kabzası elimde sağlam durduğu sürece kılıcımla sizi biçerim. Sizden kimse bana yardım etmese de. Umarım ki, sizden hakkı bilip tanıyan kimseler, batılın çukuruna yuvarlanan kimselerden daha fazla olurlar."¹

Benî Ümeyye'nin müttefiklerinden Abdullah b. Müslim b. Rebia el-Hadremî ayağa kalktı ve şöyle dedi: "Ey Emir! Senin gördüğün bu durumu ancak şiddet ve baskı düzeltir. Seninle düşmanların arasındaki bu olay üzerine takındığın tavır, ancak zayıf kimselerin takınacağı bir tavidir." Numan ona şu karşılığı verdi: "Allah'a itaat etme hususunda zayıf olmayı, Allah'a isyan hususunda üstün olmaya tercih ederim."²

1- el-Kamil fi't-Tarih, 3/267

2- el-İrşad, 2/42; Ensabu'l-Eşraf, s.77; el-Futuh, 5/75; el-Avalim, el-Bahrani, 13/182

Emevîlerin Destekçileri Durum Değerlendirmesi Yapıyorlar

O tarihlerde Kûfe'de Emevîlere arka çıkan, Ehl-i Beyt'e (a.s) karşı çıkan bir grup da yaşıyordu. Bu gruplar arasında Emirü'l-Müminin (a.s) Şiasından olduğunu söyleyen bazı münafıklar da vardı. Ama bunlar içlerinde Emevîlere karşı sevgi besliyorlardı. Bu iki yüzlülükleri sayesinde Ehl-i Beyt Şiasının saflarını dağıtma, Emevîler adına casusluk yapma fırsatını buluyorlardı. Bunlar arasında, az önce işaret ettiğimiz gibi Numan b. Beşir'i ayıplayan konuşmayı yapan Abdullah el-Hadremî de vardı. Bu adam, Yezid'e şu mektubu yazmıştı: "... Müslim b. Akil, Kûfe'ye geldi ve Şiîler Hüseyin b. Ali b. Ebu Talib adına ona biat ettiler. Eğer Kûfe'ye ihtiyacın varsa, buraya güçlü, emirlerini yerine getirecek ve senin düşmanlarına karşı senin gibi davranacak bir adam gönder. Çünkü Numan b. Beşir zayıf bir adamdır veya bilerek zayıf davranıyor."¹

Tarihçiler, Umare b. Ukbe'nin de buna benzer bir mektubu Yezid'e gönderdiğini kaydetmektedirler. Yine tarihçilerin belirttiğine göre, Ömer b. Sa'd b. Ebu Vakkas da Yezid'e böyle bir mektup göndermiştir.²

1- el-İrşad, 2/42; İlamu'l-Vera, 1/237

2- age.

Yezid'in Huzursuzluğu ve Sircun'a¹ Danışması

Yezid, Kûfe'den gelen haberlerden dolayı huzursuzdu. Haberler Kûfelilerin Emevî yönetimine karşı tavrı aldıkları ve İmam Hüseyin'e (a.s) biat ettikleri yönündeydi. Bu haberler üzerine Yezid, Muaviye'nin kölesi sayılan Sircun'u çağırdı ve: "Ne düşünüyorsun? Hüseyin, Kûfe'ye Müslim b. Akil'i göndermiş, kendisine biat etmelerini sağlıyor. Duyduğuma göre Numan zayıf kalmış ve kötü şeyler söylemiş. Kûfe'ye kimi vali tayin etmemi istersin?" Yezid, Ubeydullah b. Ziyad'a kızgındı.² Sircun ona dedi ki: "Eğer Muaviye sağ olsaydı ve sana bir öneride bulunsaydı, onun görüşüne uyar mıydın?" "Evet." dedi. Bunun üzerine Sircun, Ubeydullah b. Ziyad'ın Kûfe valisi olarak atandığına dair belgeyi çıkardı. Dedi ki: "Bu,

1- Sircun Hristiyan bir köleydi. Muaviye onu kâtabi ve müsteşarı yapmıştı. Sircun bu önemli görevini Yezid döneminde de sürdürdü. Ki Yezid bir Hristiyan gibi yetişmişti ve Hristiyanlığa diğer inançlardan daha yakındı.

Ehlikitap'ın parmağının, bu yöneticileri İslâm risaletine, İslâm inancına, İslâm ümmetine ve güvenilir önderlerine karşı kıskırtmak üzere işe karışmasının ilk örneği bu değildir.

Gerek Temim ed-Darî (Hristiyan bir rahip), gerekse Ka'bu'l-Ahbar (Yahudi hahamı), Ömer'in nezdinde saygın bir konuma sahiptiler. Ömer bunlara değer verir ve onlara danıştı. Her hafta cuma namazından önce konuşmalarına, Tevrat dersini vermelerine ve Kur'an'ı tefsir etmelerine izin verirdi. Oysa bu sırada sahabenin Peygamber'in (s.a.a) hadislerini yazmalarına ve hadisleri rivayet etmelerine izin vermezdi. Bilâkis onları Medine'de tutuyordu ki, Hz. Peygamber'in (s.a.a) hadislerini yaymasınlar. (bk. Kenzu'l-Ummal, hadis no: 4865 Tarih-u İbn Kesir, 8/107)

Bu kısca anlatılanların nüfuzu Ömer'den sonra daha da etkin hale geldi. Emivîler zamanında ise büsbütün kontrolü ele geçirdiler. Abbasîler zamanında da bu durum devam etti. Buna karşın Hz. Ali (a.s) onları Müslümanların mescitlerinden kovmuştu.

Allah'ı cisim gibi tasavvur etmek, peygamberlerin masum olmadıkları gibi sapık inançların Müslümanların kaynaklarına sızmasının, bu gibi adamların İslâm adı altında ve yöneticilere öğüt verme bahanesiyle yaptıkları faaliyetlerin etkisiyle olması uzak bir ihtimal değildir.

Muaviye, Ehlikitap'tan birçok kişiyi sırdaş edinmesiyle temayüz etmişti. Düşünün ki, kâtabi ve müsteşarı (Sircun) bir Hristiyandı. Doktoru (Atal), şairi (Ahtal) da bir Hristiyandı. Bilindiği gibi Şam, İslâm'ın egemenliğine girmeden önce Hristiyan Bizanslıların başkentiydi. (bk. Mealimu'l-Medreseteyn, 2/51-53)

2- Çünkü Ubeydullah b. Ziyad, Yezid'i velayet tayin etmesinden dolayı Muaviye'ye karşı çıkmıştı. bk. El-Bidaye ve'n-Nihaye, 8/152

Muaviye'nin görüşüdür. Öldüğü zaman bu belgenin hazırlanmasını emretti. Sen de Kûfe ve Basra'yı -Muaviye zamanında Ubeydullah b. Ziyad Basra valisiydi- birlikte Ubeydullah'ın yönetimine ver." Yezid: "Öyle yapacağım. Hemen valilik kararnamesini Ubeydullah b. Ziyad'a gönder..." dedi. Sonra Müslim b. Amr el-Bahilî'yi çağırdı ve Ubeydullah b. Ziyad'a verilmek üzere bir mektup yazıp gönderdi. Mektupta şunlar yazılıydı:

"...Kûfe halkından taraftarlarım, bana haber verdiler ki, Müslim b. Akil oradadır. Müslümanların birliğini bozmak amacıyla insanları toplamaktadır. Bu mektubumu okuduğun zaman derhal Kûfe'ye git. Mücevher arayan bir kimsenin tizliğiyle İbn Akil'in peşine düş. Yakaladığın zaman sıkıca bağla. İster öldür, ister sürgün et. Vesselam."¹

Ubeydullah b. Ziyad'ın Kûfe'ye Hareket Etmesi

Ubeydullah b. Ziyad, Yezid b. Muaviye'nin mektubunu aldığı için ikinci günü Kûfe'ye doğru hareket etti. Yanında Müslim b. Amr el-Bahilî, Şerik b. A'ver el-Harisî, akrabaları ve ailesi vardı.² Kûfeliler de bu sırada İmam Hüseyin'in (a.s) gelişini bekliyordu. Çoğu, Hz. Hüseyin'i (a.s) şahsen tanımıyordu. Daha önce görmemişlerdi. İbn Ziyad, İmam Hüseyin'den (a.s) önce şehre varmak için acele etti.

İbn Ziyad Kûfelilerin üzerine ansızın çıka geldi. Tanınmaması için de yüzünü örtmüştü. Başına siyah bir sarık sarmıştı. Kûfe sokaklarından geçiyor, bir yandan insanlar ona hoş geldin diyor, selam veriyor ve: "Ey Resulullah'ın oğlu! Hoş geldin, gelişinle hayırlar getirdin." diyorlardı.³

Duydukları hoşuna gitmedi. Valilik sarayına doğru yürüdü. Numan huzursuz oldu. Sarayın balkonundan uzanarak İbn Ziyad'a hitap etti. O da gelenin İmam Hüseyin (a.s) olduğunu sanıyordu. Şöyle dedi: "Allah adına seni yemine veriyorum, buradan uzaklaş. Allah'a

1- el-İrşad, 2/42-43; İ'lamu'l-Vera, 1/437; Siyeru A'lami'n-Nubela, 3/201

2- İ'lamu'l-Vera, 1/437

3- el-İrşad, 2/43 İ'lamu'l-Vera, 1/438

yemin ederim ki, bu emaneti sana teslim edecek değilim. Seninle savaşmak taraftarı da değilim..."¹

İbn Ziyad sesini çıkarmadan yürüdü. Sarayın kapısına yaklaşınca Numan, gelenin İbn Ziyad olduğunu anladı. Kapıyı açtı ve İbn Ziyad saraya girdi. Sarayın kapısını kapattı ve o gece istirahata çekildi. Kûfe de uykuya çekildi. Neler olacak diye derin bir endişe içindeydiler. Çok önemli bir siyasî dönemeçte bulunuyorlardı.

İbn Ziyad'ın Kûfe'ye Hâkim Olmaya Yönelik Girişimleri

Kûfeliler, sabahlayın İbn Ziyad'ı karşılarında görünce şaşkına döndüler. Sarayı, "Cemaat namazı!" sesleriyle çınlatıyordu. Toplânan kalabalığa hitap etmek üzere ayağa kalktı. Siyaset kervanıyla hareket eden muti kimselere vaatlerle ümit dağıtıyor, Yezid'in yönetimini reddeden muhalifleri de tehdit ediyordu. Şöyle diyordu: "Kırbacım ve kılıcım, emrimin dışına çıkan ve benim yönetimime muhalefet edenlerin üzerinde sallanacaktır..."²

Ardından orada bulunan herkese muhalifleri jurnalleme sorumluluğu yükledi ve bu operasyona katılmayanları, bu kararın uygulanmasına katkıda bulunmayanları ağır cezalarla tehdit etti. Böyle kimselerin malî tahsisatlarının kesileceğini söyledi. Dedi ki: "Kim onları bize getirirse, o suçsuzdur. Kim de bize hiç kimsenin adını getirmese, kabilesiyle birlikte bize gelip, içlerinde hiç kimsenin bize muhalefet etmeyeceğine, içlerinde hiçbir isyancının çıkmayacağına garanti vermelidir. Kim bunu yapmazsa, onu zimmetimden çıkarırım. Kanı ve malı bize helal olur. Hangi kabileden Emiru'l-Müminin'e muhalefet eden bir asî çıkarsa ve kabile büyüğü bunu bize söylemezse, o kabile büyüğünü evinin kapısında asarız ve bu kabile, devlet gelirlerinden pay alma hakkını kaybeder."³

İbn Ziyad'ı, Kûfeliler sertliği ve gaddarlığıyla bilirlerdi. Bu yüzden şehre gelişinin ve ardından yaptığı sert konuşmanın Emevî siyasetine muhalif olanları sarsması doğaldı. Nitekim Kûfelilerde ve şehrin önde gelenlerinde gevşeme, ağırdan alma ve korku belirtileri

1- el-İrşad, 2/43; Ravdatu'l-Vaizin, s.173; Maktelu'l-Hüseyn, Harezmi, s.198; Tehzibu't-Tehzib 2/302

2- Mekatilu't-Talibin, s.97; İlamu'l-Vera, 1/438

3- el-İrşad, 2/45; el-Fusulu'l-Muhimme, s.197; el-Futuh, İbn A'sam, 5/67

görölmeye başladı. Bu durum karşısında Müslim b. Akil, amacına ulaşmak için yeni bir yöntem başvurma gereğini duydu. Hani b. Urve'nin evine taşındı ve orada çağrısını ve hareketini gizlice yürütmeye başladı. Çok güvendiği arkadaşlarının dışında kimseye faaliyetlerini söylemedi. Hani, Benî Murad kabilesinin önderiydi ve Kûfe'de sözü dinlenir, fikirleri kabul görür biriydi.¹

İbn Ziyad'a Suikast Düzenlenmesi Önerisine Karşı Müslim'in Tavrı

Müslim b. Akil -Allah ondan razı olsun- nübüvvet ailesinden edindiği yüksek bir risalete ve üstün bir ahlâka sahipti. İçinde yaşadığı toplumun gelenek ve göreneklerini de çok iyi biliyordu. Bu nednele İbn Ziyad'a suikast düzenleyebileceği bir imkân doğduğu hâlde bunu değişik gerekçelerle reddetmişti.

Rivayet edilir ki, Şerik b. A'ver, Hani b. Urve'nin evine konuk olduktan sonra ağır bir hastalığa yakalandı. Ubeydullah b. Ziyad bunu duyunca onu ziyarete gitti. Bunun üzerine Şerik; Müslim'e, İbn Ziyad'a suikast düzenlemesini önerdi ve dedi ki: "Senin ve taraftarlarının amacı bu tağutun yok olmasıdır. İşte Allah sana bu fırsatı veriyor. Beni ziyaret etmek için buraya geliyor. Kalk evin mahzenine gir. O benim yanımda oturunca çık ve onu öldür. Sonra emirlik sarayına girip valilik makamına otur. Hiç kimse sana karşı çıkmayacaktır."

Müslim, Hani'nin, Ubeydullah b. Ziyad'ın evinde öldürülmesinden hoşlanmadığını sezdi. Bu yüzden Şerik'in önerisini dinlemedi. Ubeydullah evden çıkınca Şerik hasret ve acı içinde: "Niçin onu öldürmedin?" dedi. Müslim şu karşılığı verdi: "Beni bundan iki şey alıkoydu: Biri, Hani'nin, onun kendi evinde öldürülmesini istememesi. Diğeri de, Resulullah efendimizin (s.a.a) şu sözü: "İman, birini haince öldürmeye, suikast düzenlemeye engeldir. Mümin, kimseyi haince öldürmez."²

1- Murucu'z-Zeheb, 2/89; el-Ahbaru't-Tival, s.213; İlamu'l-Vera, 1/438

2- el-Ahbaru't-Tival, s.187; Mekatilu't-Talibin, s.98; İlamu'l-Vera, 1/428

Müslim b. Akil'e Yapılan İhanet

İbn Ziyad, Müslim b. Akil'in şahsında Emevî rejimine karşı beliren siyasal hareketi bitirmek için en alçakça yöntemler dahil olmak üzere her yola başvurdu. İmam Hüseyin'in (a.s) Kûfe'ye ulaşmasından önce Müslim b. Akil'i ve ona destek verenlerin tümünü yok etmek üzere çok seri bir hareket başlattı. Amacı kıyımı başarısızlığa uğratmaktı. Müslim'in hareketlerinin, barındığı yerin ve taraftarlarının tespit edilmesi için yoğun bir ihbar furyası başlattı. Bu sayede saklandığı yeri ve karargâhını tespit etti.¹ Bu insanların zulme karşı direnmelerinin kırılma noktasıydı.

Yeni vali Ubeydullah b. Ziyad bir hile ile Hüseyin'in (a.s) elçisini barındıran, onu en güzel şekilde ağırlayan, görüş ve plânlarına katkıda bulunan Hani b. Urve'yi yakaladı. Onu yakaladıktan sonra aralarında uzun bir konuşma geçti. Ardından Hani'yi öldürdü. Cansız bedenini, sarayın çatısından, etrafta toplânan kalabalığın üzerine attı. Halkı bir korku sardı. Herkes evine çekildi. Hiçbir şey kendilerini ilgilendirmiyormuş gibi.²

Müslim, Hani'nin başına gelenleri, kalabalık sayısına ve yeterli donanımına rağmen aşiretinin (Müzhicoğulları) onu yalnız bırakmasını duyunca, arkadaşlarıyla birlikte ortaya çıktı ve halkı valilik sarayını kuşatmaya çağırdı. Ziyad'ın etrafındaki çemberi iyice daralttı ve onu zor durumda bıraktı. Ancak İbn Ziyad, dehası, hilesi sayesinde bu sıkıntıyı da atlatmayı başardı ve halkın Müslim'in etrafından dağılmalarını sağladı.³

İbn Ziyad, adamlarını halkın arasına yolladı. Bunlar; halkın moralini bozuyor, halkı güvenlik ve istikrarı korumaya, kan akıtılmaya çağırıyor, zaman kazanmaya ve isyancıları dağıtmaya yönelik olarak Şam'dan yardım amacıyla büyük bir ordunun yola çıktığını söyleyerek halkı korkutuyorlardı. Bu propagandalar yavaş yavaş etkili olmaya başladı ve insanlar Müslim b. Akil'in etrafından dağıldılar. Akşam olunca Müslim, yanında kalan kişilerle beraber mescitte namaz kıldı. Sonra tek başına mescitten çıktı. Yanında

1- İlamu'l-Vera, 1/440; el-Ahbaru't-Tival, s.178; Menakib-u Âl-i Ebu Talib, 4/91; el-Futuh, İbn A'sam, 5/69; Tarihu't-Taberî, 4/271; Ensabu'l-Eşraf, s.79

2- el-Kamil fi't-Tarih, 3/271; el-Futuh, İbn A'sam, 5/83; İlamu'l-Vera, 1/441

3- Siretu'l-Eimmeti'l-İsnâ Aşer, 2. kısım, s.63; İlamu'l-Vera, 1/441; Menakib-u Âl-i Ebu Talib, 4/92; el-Kamil fi't-Tarih, 3/271

kendisine yardım edecek, kendisine destek olacak ve kendisine yol gösterecek bir tek kişi yoktu. İnsanlar kapılarını yüzüne kapatmışlardı. Gecesini geçirecek bir ev aradı. Gecenin karanlığında yürürken bir kadının, evinin kapısında bir şey bekliyormuş gibi durduğunu gördü. Ona kendisini tanıttı ve evinde sabaha kadar kalması için izin vermesini istedi. Kadın onu iyi karşıladı ve evine aldı. Akşam yemeğini getirdi. Ama Müslim, bir şey yemedi. Kadının oğlu Müslim'in yerini öğrenmiş oldu. İbn Ziyad, Müslim'i ihbar edecek kişiye ödül vadetmişti. Daha şafak sökmemişti ki, kadının oğlu saraya koştu ve Muhammed b. Eş'as'a Müslim b. Akil'in yerini ihbar etti. İbn Ziyad bu haberi duyar duymaz İbn Eş'as komutasında büyük bir kuvvet göndererek Müslim'in bulunduğu yerin etrafını sardı.¹ Müslim gürültüleri duyunca askerlerin kendisini aradıklarını anladı. Hemen kılıcını çekerek karşılarına çıktı.

Askerler evin içine dolmuşlardı. Kılıç sallayarak onları evden dışarı püskürttü. Askerler tekrar eve saldırdılar, o da karşı koydu. Bu sefer daha kalabalıktilar ve ayrıca vücudunun çeşitli yerlerinden yaralar da almıştı. Biri arkadan bir mızrak batırdı, yüz üstü yer düştü. Onu esir aldılar. Bir katıra bindirilerek götürüldü. Eş'as, kılıcını ve silahını aldı. Alıp saraya götürdüler. İbn Ziyad'ın yanına çıkardılar. İbn Ziyad'a selam vermedi. İbn Ziyad'la Müslim b. Akil -Allah ondan razı olsun- arasında uzun bir konuşma geçti. Müslim, son derece dengeli hareket ediyor, kendinden emin bir vaziyette konuşuyor ve güçlü kanıtlarını büyük bir maharetle sergiliyordu. Müslim'in bu hâli, İbn Ziyad'ı çileden çıkardı. Öfkeden boyun damarları şişti. Ali'ye, Hasan'a ve Hüseyin'e sövmeye başladı. Sonra adamlarına, onu sarayın çatısına çıkarmalarını, orada öldürüp cesedini halkın üzerine atmalarını, onu Kûfe'nin caddelerinde sürüklemelerini, sonra Hani b. Urve'nin yanına asmalarını emretti. Bütün bunlar olurken Kûfeliler sokaklarda durmuş, olup bitenleri büyük bir sükunetle izliyorlardı. Sanki onun kim olduğunu hiç bilmiyorlarmış gibi.

Müslim, İbn Eş'as'tan, Kûfe'de meydana gelen olayları Hüseyin'e (a.s) yazmasını, buraya gelmemesini tavsiye etmesini istemiş, İbn Eş'as da bunu yapacağına söz vermişti. Ama verdiği sözü tutmadı.²

1- el-İrşad, adlı eserde bunun yetmiş kişilik bir kuvvet olduğu belirtilmektedir.

2- Daha ayrıntılı bilgi için bk. A'yanu's-Şia, 1/592; İlamu'l-Vera, 1/442; el-Kamil fi't-Tarih; 4/32; el-Futuh, 5/88; Tarihu't-Taberî, 4/ 280; Mekatilu't-Talibiyin, s.92

İMAM HÜSEYİN'İN (a.s) IRAK'A HAREKET ETMESİ

Bırakalım Kûfe'yi, İbn Ziyad karıştırıp dursun, İmam Hüseyin'in (a.s) taraftarlarını takip etmekle, onları kovmakla meşgul olsun. Biz, Mekke'ye dönelim ve İmam Hüseyin'in (a.s) kafilisiyle beraber yola çikalım ve büyük trajedinin yaşandığı Kerbelâ'ya doğru yola koyulalım. Tarihçiler anlatıyor: Müslim b. Akil -Allah ona rahmet etsin-, Kûfe'de hicrî altmış senesinin zilhicce ayının sekizine denk gelen salı günü isyan başlattı. Aynı ayın dokuzuna denk gelen çarşamba günü de öldürüldü. O gün Arefe günüydü. Hüseyin'in (a.s) Mekke'den çıkıp Irak'a hareket ettiği gün, Müslim'in Kûfe'de isyan ettiği gündü. O gün tevriye günüydü. İmam (a.s), hicretin altmışıncı yılının şaban ayının kalan günleri ile ramazan, şevval ve zilkade aylarını ve zilhiccenin sekiz gününü Mekke'de geçirmişti. Mekke'de kaldığı süre içinde Hicaz'dan ve Basra'dan bazı kimseler ailesinin ve taraftarlarının yanında yer almışlardı.

İmam Hüseyin (a.s) Irak'a gitmeye karar verince, Kâbe'yi tavaf etti, Safa ve Merve tepeleri arasında sa'yini gerçekleştirdi, ihramdan çıktı ve bu ziyaretini umre niyetiyle gerçekleştirdi. Mekke'de yakalanmaktan ve Yezid b. Muaviye'ye götürülmekten endişe ettiği için temettü haccına niyet etmedi. Aceleyle ailesi, çocukları ve yanında yer alan Şiasından bazı kimselerle birlikte yola çıktı. Müslim'in başına gelenleri henüz haber almamıştı.¹

İmam Hüseyin (a.s) Neden Irak'a Gitmeyi Tercih Etti?

Kûfe toplumunun durumuna, toplumsal dinamiklerin barındırdığı olumsuzluklara ilişkin birçok analiz ve araştırma yapılmıştır. Bunların tümünde analistler deyim yerinde ise kehanette bulunuyorlar. Hiç kimse kesin bir şey söyleyemiyor. Bize göre, İmam Hüseyin'in (a.s) hicret etmek için Irak'ı seçmesinin bazı sebepleri vardı. Bu sebeplerin bazıları şunlardır:

1- Zulmü ortadan kaldırıp bozgunculuğu yok etmek, marufu emrederek münkeri nehyetmek şeklindeki ilâhî yükümlülük bütün

1- el-İrşad, 2/67

Müslümanları içine alır ve hiç kimseyi dışarıda bırakmaz. Öte yandan hiçbir tarih kaynağında Irak dışında, Emevî yönetimine muhalefet eden, başkaldıran başka bir İslâm bölgesinin ismine rastlamıyoruz. Iraklılar, Emevîler siyaset sahnesinden çıktıkları günden, bu sahneden uzaklaştırıldıkları güne kadar onlara karşı olmuşlardır.

2- İmam Hüseyin (a.s), Emevî zulmüne, bozgunculuğuna karşı muhalefetini, risaleti yeniden ihya etmeye yönelik hareketini, Yezid'e biat edildiği gün başlatmış değildi. Bilâkis, onun bu çağrısı ve hareketi uzun bir geçmişe dayanıyordu. Buna rağmen, bu süre zarfında Iraklılar dışında İslâm halklarından herhangi bir halkın, İmam Hüseyin'in (a.s) bu çağrısına olumlu karşılık verdiğiğine ilişkin bir kayda, herhangi bir tarih kaynağında rastlamıyoruz. Oysa Iraklılar tarafından sayısız çağrılar ve ısrarcı davetler yöneltmişti. Defalarca İmam'a bağlılıklarını bildirmiş, hareketini desteklemeye, bozguncu Emevî yönetimine onunla birlikte karşı durmaya amade olduklarını vurgulamışlardı.

3- İmam Hüseyin (a.s) için Irak dışında gideceği alternatif bir bölge yoktu. Irak dışındaki bölgeler, ya Emevî yönetim tarzını benimseyip destekliyordu; ya zorla boyun eğdirilmişti; ya da Hz. Hüseyin'in (a.s) kıyam çağrısına olumlu karşılık verecek psikolojik ve maddî hazırlığa sahip değildi. Bir diğer husus, o dönemde İslâm dünyasının halkların büyük çoğunluğu ya kâfirdi ya İslâm'ı yeni benimsemişti ya da Arap değildi. Bu yüzden onlarla bir arada yaşamak ve onlarla beşerî münasebetler kurmak zordu. Bu da, İmam'ın (a.s) kıyamının ve çabalarının boşa gitmesine sebep olabilirdi.

4- Kûfe, İmam Ali'nin (a.s) temellerini attığı salih bir topluluğu barındırıyordu. Ehl-i Beyt'e (a.s) gönülden bağlı bir kitle vardı Kûfe'de. Bu yüzden İmam (a.s), öldürülmesinin kaçınılmaz olması hasebiyle kanının zayi olmamasını istedi. İmanın gönüllerin derinliklerine inmesini ve Ehl-i Beyt'e bağlılığın kalplerde kök salmasını amaçladı. Irak, bu çağrıya kulak verecek en elverişli bölgeydi. Nitekim İmam Hüseyin'in (a.s) şehit edilmesinden hemen sonra Irak'ta birbiri ardına isyanlar patlak verdi. Irak, sonraki yıllarda, İslâm âlemine Ehl-i Beyt ilkelerini, değerlerini yayan bir üs konumuna geldi.

5- Irak dışında herhangi bir bölge seçilseydi, bu, birtakım olumsuzluklara yol açacaktı. O zaman İslâm ve Ehl-i Beyt (a.s)

düşmanları onu eğlence ve istihza aracı haline getirecek, İmam'ın kutlu makamını ve yüce hedeflerini aşağılayacaklardı. Böyle bir bölgeye hareket etmesi de kesin karşılaşmadan kaçış olarak yorumlanacaktı. Oysa İmam (a.s), risalet hareketini diriltmeyi, ideal ahlâkı canlandırmayı, zulme ve zalimlere karşı direniş ruhunu harekete geçirmeyi amaçlıyordu. İmam'ın (a.s), Irak dışında bir bölge seçtiğini varsayalım, Emevî yönetimi kesin olarak onu yakalayacak, onu ortadan kaldıracaktı. Bu arada hedefleri gerçekleşmeyecek ve uğruna yollara düştüğü mesajı gereken yerlere ulaşmamış olacaktı.

6- Irak, Emevîlerle çatışan bir bölge olduğu için, atmosfer, Hüseyin'in (a.s) kıyamını ve düşüncelerini duyurmaya elverişliydi. Dolayısıyla Ümeyye oğullarının gerçek kimliklerini ortaya çıkarmak, üzerlerine örttükleri şer'îlik kisvesini parçalamak, çirkefliklerini gizlemek için kullandıkları dinî kisveyi çıkarmak daha kolaydı. Hatta Iraklıların Ehl-i Beyt taraftarlığı iddiaları da, devrim heyecanının devam etmesine ve devrim düşüncelerinin canlı kalmasına neden olmuştur. Nitekim bu durumu günümüzde de gözlemlemek mümkündür.

Kuşkusuz bizim bilmediğimiz başka sebepler de vardı. Görebildiğimiz kadarıyla İmam Hüseyin (a.s), savaşın sonuçları hakkında kesin bir bilgiye sahipti. Hareketini çevreleyen objektif ortamın farkındaydı. Üstün siyasî bilinci sayesinde ve çok sayıda şahsiyetin verdiği öğütler doğrultusunda, gideceği toplumun siyasal ve sosyal yapısının doğasını kavramıştı. Kaldı ki, bizim inancımıza göre o, sürçmelerden ve hevanın peşine düşmekten korunan bir masumdu. Bütün bunları göz önünde bulundurduğumuz zaman, şu sonuca varıyoruz: İmam'ın (a.s), Irak'ı büyük devriminin ana üssü olarak seçmesi, üstün bir dirayete, büyük bir stratejiye dayanan bir tercihti. İnsanların İmam'ı terk edip, onu yalnız bırakmaları, ona yardım etmemeleri sonucu işlenen utanç verici cinayetlere, böylece dünya ve ahiret rezilliğini hak etmelerine rağmen İmam (a.s) ne yaptığını çok iyi biliyordu.

İmam'ın (a.s) Mekke'den Ayrılırken Yaptığı Açıklamalar

İmam Hüseyin (a.s), Mekke'den ayrılıp Irak'a yönelmeye karar verince, çeşitli münasebetlerle bazı açıklamalarda bulundu. Bu

açıklamaların bazısı, bu işi tehlikeli bulup İmam'a öğüt verenlere veya yanlış bulup İmam'ı eleştirenlere cevap mahiyetindeydi. Konuşmaları, bütün insanlara yönelikti. Bu açıklamalardan birkaç örnek sunuyoruz:

1- Abdullah b. Abbas, İmam Hüseyin'den, Irak'a hareket etmesiyle ilgili olarak şu sözleri rivayet etmiştir: *"Allah'a yemin ederim ki, şu et parçasını (kalbini kast ediyor) göğsümden çıkarmadıkça benden vazgeçmeyeceklerdir. Bunu yaptıkları zaman, başlarına onları alçaltan, zelil kılan biri musallat olacaktır. O zaman hayızlı kadının kullandığı bez parçasından daha zelil olurlar."*¹

2- Muhammed b. Hanefiye o sırada Medine'deydi. İmam'ın (a.s) Irak'a gitmeye karar verdiğini duyunca, derhal Mekke'ye geldi. İmam'ın (a.s) Mekke'den ayrılacağı sabahın akşamında Mekke'ye ulaştı. Mekke'ye varır varmaz da İmam'ın (a.s) yanına gitti ve şöyle dedi: "Ey kardeşim! Sen, Kûfelilerin babana ve kardeşine nasıl ihanet ettiklerini biliyorsun. Senin durumunun da öncekilerin durumu gibi olmasından korkuyorum. Eğer Harem'de kalmaya karar verirsen, burada en saygın ve en çok korunan biri olursun."

İmam (a.s) ona şu cevabı verdi: *"Yezid b. Muaviye'nin beni burada yakalamasından, dolayısıyla benim yüzümden Harem'in saygınlığının çiğnenmesinden korktum."* Muhammed şöyle dedi: "Eğer bundan endişe ediyorsan, o zaman Yemen'e git veya çöldeki herhangi bir yere çekil. Orada daha iyi korunursun. Hiç kimse sana ilişemez." Hüseyin: *"Bunu düşüneneğim."* dedi.

Sabah olunca, Irak'a doğru hareket ettiğini haber aldı. O sırada abdest alıyordu ve ağlamaya başladı. Muhammed, hemen kardeşine koştu ve devesinin üzengisinden tuttu ve şöyle dedi: "Ey kardeşim! Sana yaptığım öneriyi düşüneneğini söylemedin mi?" İmam (a.s), "Evet." dedi, *"Ancak senden ayrıldıktan sonra Resulullah (s.a.a) rüyama girdi ve dedi ki: Ey Hüseyin! Hemen yola çık. Çünkü Allah seni öldürülmüş olarak görmek istiyor."* Muhammed şöyle dedi: "Madem ki, böyle bir akıbeta doğru gidiyorsun, o hâlde şu kadın ve çocukları yanında götürmenin anlamı nedir?" İmam (a.s) şu karşılığı verdi: *"Allah, onların da tutsak edilmelerini dilemiştir."*²

Hüseyin'in (a.s), ailesini beraberinde götürmesi, Arap ve İslâm toplumu açısından görülmemiş bir şey değildi. Araplar, savaşa

1- el-Kamil fi't-Tarih, 4/39

2- el-Luhuf ala katla't-Tufuf, s.27; A'yanu's-Şia, 1/592; Bihar'ul-Envar, 44/364

çıkarklarken eşlerini beraberlerinde götürürlerdi. Nitekim Peygamberimiz (s.a.a) de çıktığı savaşlarda bu geleneği sürdürmüştü. Kendisiyle beraber savaşa çıkacak eşini kura çekerek belirlerdi. İmam Hüseyin'e (a.s) gelince, onun, bu çıkışında ailesini yanında götürmesi, ailesinin yanında oluşunun Müslümanlar nezdinde yardım edilmesinin gerekliliğine dair güçlü bir kanıt işlevini görmesi içindi. Hüseyin'e (a.s) dost olan, ona yardım etmeye koşan, onu savunan biri, ailesi yanında bulunması durumunda daha içten bir şekilde bu görevini yerine getirmeye koşacaktı. Böyle bir kimse şöyle düşünecekti: Yönetimin Hüseyin (a.s) ile ihtilafı vardır diyelim, peki ailesinin günahı nedir? Kaldı ki onlar, Peygamber'in (s.a.a) kızlarıdır!" Üstelik, Emevîlerin ileri sürdükleri gibi ihtilaf, Peygamber'in halifeliği üstündedir!

3- Tarihçiler, İmam Hüseyin'in (a.s) Mekke'den çıkmaya karar verdiğiğinde bir konuşma yaptığını zikrederler. Bu konuşmada şu ifadelere yer verir:

*"Ölüm, Ademoğulları için yazılmıştır. Tıpkı genç kızların boyunlarına bir gerdanlığın takılması gibi. Benden öncekilere kavuşmayı ne çok istiyorum! Yakub'un Yusuf'a kavuşmayı istemesi gibi. Ölüp düşeceğim bir yer seçildi benim için ve ben bu yere gidiyorum. Nevavis ve Kerbela arasında çöl kurtlarının vücudumu parçaladıklarını, aç karınlarımı ve boş ambarlarımı benimle doldurduklarını görür gibiyim. Kalemle yazılmış bir günden kaçış yoktur. Allah'ın rızası biz Ehl-i Beyt'in rızasıdır. Allah'ın verdiği musibetlere sabredeceğiz ve O, sabredenlerin ecrini bize verecektir. Resulullah'ın (s.a.a) vücudunun parçası olanlar, asla ondan ayrı düşmezler; kutsal hazirede onun çevresinde toplanacaklar. Onları görünce gözleri aydınlanacak ve onların aracılığıyla vaadi yerine gelecektir. Kim, bizim uğrumuza canını vermeye ve Allah'la buluşmaya hazır ise bizimle gelsin. Çünkü ben sabahleyin inşallah yola çıkacağım."*¹

İmam Hüseyin (a.s), bu açıklamalarında Yezid'e biat etmeme hususunda kararlı olduğunu, ilâhî yükümlülüğünü yerine getirmeye çalıştığını vurguluyor. Bu bağlamda Mekke'den ayrılışının sebeplerini açıklıyor ve kendisi ile birlikte ailesini bekleyen akıbeti haber veriyor. Allah ile buluşmaya hazır olanları kendilerine katılmaya davet ediyor

1- İhkaku'l-Hak,11/598; Keşfu'l-Ğumme, 2/204

ve yüce Allah'ın, rızasını Ehl-i Beyt'in rızasına beraber kıldığını duyuruyor.

Kıyam'ı Özetleyen Mektup

Mesaj sahibi bir komutan, büyük bir fedaî ve akide uğruna kıyam eden bir devrimci olarak İmam Hüseyin (a.s), tam bir deneyim ve dirayet örneği sergileyerek Mekke'den Irak'a hareket etmeye karar verdi. Öncesinde, amaçlarının büyük bir kısmını ve hareketinin nedenlerini açıklamıştı ve bununla ilgili haberler İslâm dünyasının dört bir yanına ulaşmıştı.

İmam (a.s), Medine'deki Haşimoğullarına bir mektup yazdı. Onları, İslâm'a, ilâhî ilke ve değerlere arka çıkmanın, dünyada fedakârlık ve şehadet semasının yıldızları olarak parlamanın, hakkın, adaletin, onurun ve ahirette cennetin en yüksek derecelerine yükselişin sembolleri olarak ebedî ve güzel bir nam bırakmanın bu son fırsatını değerlendirmeye çağırdı. Mektubunda besmeleden sonra şu ifadelere yer verdi:

*"Hüseyin b. Ali'den kardeşi Muhammed'e ve onun yanında olan diğer Haşimoğullarına. ... Bilesiniz ki, sizden bana katılanlar, şehit düşeceklerdir. Bana katılmayanlar ise, zaferi göremeyeceklerdir. Vesselam."*¹

Bu mektup, Medine'de Haşimoğullarına ulaştınca, içlerinden bir grup, derhal ona yetişmek ve Resulullah'ın (s.a.a) hoş kokulu gülünün önünde zafer ve şehadete ulaşmak üzere harekete geçti.

İktidarın İmam'ın Peşine Düşmesi

İmam (a.s), Mekke'den fazla uzaklaşmadan, Yahya b. Said komutasındaki bir polis müfrezesi arkasından gelip yetişti. Müfrezeyi, İmam'ın (a.s) yola çıkmasını engellemek üzere Mekke valisi Amr b. Said göndermişti. Aralarında kavga çıktı. Taraflar itiş kakış birbirine girdi. Kırbaçlarla vuruşmaya başladılar. Hüseyin ve arkadaşları gayet

1- Menakib-u Âl-i Ebi Talib, 4/76; Besairu'd-Derecat, s.481 Delailu'l-İmame, s.77

güçlü bir şekilde kendilerini savundular ve müfrezenin kendilerini yoldan alıkoymasına imkân vermediler.¹

Ten'im'de

İmam Hüseyin'in (a.s) kafiləsi, hiçbir şeye aldırmandan yol alıyordu. Mekke'enin yakınında yer alan Ten'im denilen yere vardıklarında Şam'a doğru yol alan develer gördüler. Develerin yükü, Yemen'den Yezid b. Muaviye'ye gönderilen hediyelerden ibaretti. Yüklerini ve ashabını taşımaları için sahiplerinden, develerinden bir kısmını kiralamak istedi. Deve sahiplerine şöyle dedi: *"Bizimle Irak'a gelmek isteyen olursa, kirasını eksiksiz olarak veririz ve ona en güzel şekilde arkadaşlık ederiz. Yolun belli bir noktaya kadar gelip sonra bizden ayrılmak isteyen de olursa, ona da geldiği yol oranında kira veririz."* Bazıları onunla yol alırken, bazıları gelmek istemedi.²

Safah'ta

İmam (a.s), Huneyn ile Mekke arasındaki Safah denilen yere varıncaya kadar yoluna devam etti. Burada Şair Ferezdak ile karşılaştı. Geldiği yerde insanların durumunun nasıl olduğunu sordu. Ferezdak: *"Kalpleri senden yana; ama kılıçları Benî Ümeyye'nin yanındadır. Bununla beraber kader gökte belirlenir."* dedi. Ebu Abdullah (a.s) ona şöyle dedi: *"Doğru söylüyorsun. Her iş Allah'ın elindedir. Allah dilediğini yapar ve Rabbimiz, her gün bir iştedir. Eğer kader, bizim istediğimiz şekilde gerçekleşirse, nimetlerinden dolayı Allah'a hamdederiz. Ona karşı şükriin yerine getirilmesi hususunda yine O'ndan yardım istenir. Yok eğer kader, umduğumuzun önüne geçerse, niyeti hak ve hareketi takva üzere olan kimse, doğruluktan ayrılmamıştır."*³

Sonra İmam (a.s), büyük bir kararlılık ve sebat örneği sergileyerek yoluna devam etti. Ferezdak'ın, halkın kendisine arka dönüp

1- el-İrşad, 2/68

2- el-İrşad, 2/68

3- Maktelu'l-Hüseyin, el-Mukarrem, s.203; el-Bidaye ve'n-Nihaye, İbn Kesir, 8/180

Emevîlerin çağrısına uyduğuna ilişkin sözleri, onu bu kararlı tutumundan vazgeçirmedi.

İmam'ın (a.s) Kûfelilere Yazdığı Mektup

İmam Hüseyin (a.s), Zirrümme vadisinin ortasında yer alan ve çöl yolu üzerindeki hac konaklama menzillerinden biri olan Hacir'e varınca, Kûfeli taraftarlarına bir mektup yazarak gelişini onlara bildirdi. O sırada henüz İbn Akil'in başına gelenleri haber almamıştı. Mektupta şöyle diyordu:

"Bismillahirrahmanirrahim

Hüseyin b. Ali'den müimin ve Müslüman kardeşlerine.

Selam üzerinize olsun. Size kendisinden başka ilah olmayan Allah'ı överim.

Ama sonra, Müslim b. Akil'in mektubu bana ulaştı. Mektubunda, iyi düşüncelerinizi, ileri gelenlerinizin bize yardım etmek ve hakkımızı talep etmek noktasında görüş birliği içinde olduklarını bildiriyordu. Allah'tan, işimizi güzel kılmasını ve bundan dolayı size büyük bir mükâfat vermesini diledim. Zilhicce ayının sekizi olan terviye günü, size katılmak üzere Mekke'den ayrıldım. Elçim size geldiğinde, yapmanız gerekeni hızla ve kararlılıkla yapın. Şu günlerde size geleceğim. Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun."¹

Mektubu, Kays b. Musahher es-Saydavî aracılığıyla göndermişti.

Emevîlerin İcraatları

İmam'ın (a.s) gelişine dair haberler Kûfe'de halk arasında yayılmaya başladı. Emevîler için sıkıntılı bir süreçti bu. Yöneticiler korku içindeydiler, huzursuzdular. Gelen kervanlar, büyük devrimciye dair haberler getirip duruyorlardı. Derken haberler Ubeydullah b. Ziyad'ın kulağına kadar gitti. Derhal adamlarını ve askerlerini hazırladı. Hüseyin'in (a.s) yolunu kesmek ve Kûfe'ye ulaşmasını engellemek için bir plân hazırladı. Hazırladığı plânı uygulaması için polis müdürü Husayn b. Nümeyr et-Temimî'yi görevlendirdi. Husayn, stratejik bir mevzi belirledi. Oradan, İmam'ın (a.s) izleyeceği yolu

1- el-İrşad, 2/70; el-Bidaye ve'n-Nihaye, 8/181; Bihar'ul-Envar, 44/ 369

kontrol altında tutabiliyordu. Kadisiye'ye indi ve karargâhını orada kurdu.

es-Saydavî'nin Yakalanması ve Öldürülmesi

Kays b. Musahher es-Saydavî, İmam'ın (a.s) mektubunu alarak Kûfe'ye doğru yola çıktı. Kadisiye'ye varınca Husayn b. Nümeyr onu yakalayıp Ubeydullah b. Ziyad'a gönderdi. Ubeydullah ona: "Çık minbere ve yalancı Hüseyin b. Ali'ye söv." dedi. Kays, minbere çıktı. Allah'a hamdüsenalar etti. Sonra şöyle dedi: "Ey insanlar! Şu Hüseyin b. Ali, Allah'ın kullarının en hayırlısıdır. Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma'nın oğludur. Ben, onun tarafından size elçi olarak gönderildim. Hacir'de ondan ayrıldım. Onun çağrısına uyun." Ardından Ubeydullah b. Ziyad'a ve babasına lânet etti. Ali b. Ebu Talib için istiğfar edip dua etti. Ubeydullah, sarayın çatısından aşağı atılmasını emretti. Görevliler onu sarayın çatısından aşağı attılar. Yere düştüğünde vücudu parçalandı.¹

Rivayet edilir ki: Aşağı atıldığında elleri arkadan bağlıydı. Düştüğünde kemikleri kırılmıştı ve son nefesini vermek üzereydi. Abdulmelik b. Umeyr el-Lahamî adında biri gelip boğazını kesti. İnsanlar bu davranışından dolayı söylenmeye ve onu ayıplamaya başladılar. O da: "Onu bu eziyetten kurtarmak istedim." diye kendini savundu.

Züheyr b. Kayn ile

İmam'ın (a.s) kabileleri Züred denilen yere vardı. İmam (a.s) orada birkaç saat kaldı. Züheyr b. Kayn el-Becelî de ona yakın bir yerde konaklamıştı. Züheyr'in Osmancı bir eğilimi vardı. O seneki hac ziyaretinden dönüyordu. İmam'la aynı yolu paylaşıyordu. Fakat onunla aynı yerde konaklamak istemiyordu. Çünkü İmam'ın (a.s) yarenleri içine katılması teklifiyle karşılaşmak istemiyordu ve bu yüzden onunla buluşmamaya çalışıyordu. Fakat sonunda ona yakın bir yerde konaklamak zorunda kaldı. İmam (a.s), bir adam göndererek yanına gelmesini istedi. Züheyr, adamlarıyla birlikte yemek yiyordu.

1- el-İrşad, 2/71; Mesiru'l-Ahzan, s.42; el-Bidaye ve'n-Nihaye, 8/ 181

Adam, Hüseyin'in davetini iletince adamlar donup kaldılar ve ellerindeki lokmaları attılar. Züheyri'nin karısı ona dedi ki: "Sübhane'llah! Resulullah'ın kızının oğlu seni çağırıyor ve sen de gitmiyorsun, öyle mi? Yanına gitsen, sözlerini dinlesen, sonra dönüp gelsen ne olur?" Bunun üzerine Züheyri b. Kayn, İmam'ın (a.s) yanına gitti. Az sonra yüzünde sevinç ve mutluluk ifadesi olduğu hâlde geri döndü. Çadırının, yüklerinin, develerinin ve eşyalarının taşınmasını emretti. Bütün eşyalar toplandı ve Hüseyin'in (a.s) konakladığı yere taşındı. Sonra karısına dönüp şöyle dedi: "Seni boşadım. Ailenin yanına git. Çünkü ben, benden dolayı sana iyilikten başka bir şeyin ilişmesini istemem." Arkadaşlarına da şöyle dedi: "İçinizde benimle kalmak isteyenler, kalabilir. Kalmak istemeyenler de bilsinler ki bu, bizim son görüşmemizdir. Size bir olay anlatayım: Biz, bir deniz seferine çıkmıştık. Yüce Allah bize zafer nasip etti ve birçok ganimetler kazandık. Selman-ı Farisi dedi ki: 'Allah'ın size nasip ettiği zaferden ve elde ettiğiniz ganimetlerden dolayı seviniyor musunuz?' Evet, dedik. Dedi ki: 'Âl-i Muhammed'den olan gençlerin efendisini gördüğünüz zaman, onun yanında savaşmaktan dolayı, bugün kazandığınız ganimetlerden daha çok sevinin.' Ben, sizi Allah'a emanet ediyorum." Anlatılır ki: Allah'a andolsun, sonuna kadar Hüseyin'in (a.s) yanında kalan grubun içinde yer aldı, sonunda şehid edildi. Allah'ın rahmeti üzerine olsun.¹

Çözülme Haberleri İmam'a (a.s) Ulaşmaya Başlıyor

Kûfe kaynıyordu. Tehlikeli bir çözülme süreci uç vermişti. Kuvvetler dengesi, yavaş yavaş Emevî iktidarının lehine dönüyordu. Muhalefet saflarında gevşeme ve çözülme emareleri belirliyordu. Her tarafta terör estiriliyor, muhbirlik furyası başını almış gidiyordu. Rüşvetin yıkıcılığı gözle görülür boyutlara varmıştı. Derken muhalefet dağıldı, İmam'a (a.s) biat edenler, bağlılıklarını bozdular. Müslim b. Akil, Hani b. Urve ve Kays b. Musahher es-Saydavî öldürüldü. Muhtar b. Ubeyde es-Sakafî de hapse atıldı. Kûfe'de durum tersine dönmüştü.

İmam (a.s), yoluna devam etti. Hadiselerin gelişim seyrine dair yeni bilgilere sahip değildi. Durumu öğrenmek üzere Abdullah b.

1- el-İrşad, 2/82-83; el-Kamil fi't-Tarih, 3/188; el-Ahbaru't-Tival, s.246

Yaktur'u, Müslim b. Akil'e gönderdi. Ancak Hüseyin (a.s), yolda, "Sa'lebiye" adı verilen bir yerde, kıyamın çözüldüğünü ve Müslim b. Akil'in öldürüldüğünü haber aldı. Müslim'e gönderdiği bu ikinci elçisi de Husayn'in askerleri tarafından esir alınıp Kûfe'ye İbn Ziyad'a gönderildi. O da, Hüseyin'in (a.s) önceki elçisi gibi bir kahramanlık, bir cesaret ve samimiyet örneğiydi.

İmam (a.s), Zebale denilen yerde elçisinin esir alınıp şehit edildiğini haber aldı. Bu şekilde, çözüme haberleri ardı ardına İmam'a (a.s) ulaşıyordu. Tehlikeli bir geriye dönüşün farkındaydı. Yalnız bırakıldığını, kendisine söz verenlerin sözlerinden döndüğünü anlamıştı. Arkadaşlarına ve ailesine yeni gelişmeleri anlattı. Gerçekleri bütün çıplaklığıyla önlerine koydu. Ki meseleyi bütün boyutlarıyla bilip anlasınlar. Dedi ki: *"Bismillahirrahmanirrahim. Bilesiniz ki, bize çok üzücü haberler geldi. Müslim b. Akil, Hani b. Urve ve Abdullah b. Yaktur öldürülmüş. Taraftarlarımız bizi yalnız bırakmış. Bu durumda sizden geri dönmek isteyenler dönsünler. Bundan dolayı hiçbir rahatsızlık duymasınlar, biatimi üzerlerinden kaldırdım."*

İnsanlar sağa sola dağılarak ondan ayrıldılar. Sonunda Medine'den beri yanında olan ashabı ve sonradan kendisine katılanlardan küçük bir grupla yalnız kaldı. İmam'ın (a.s) bunu yapmasının nedeni şuydu: Kendisine katılan bedevîler, onun kesin olarak kendisine itaat etmiş olan bir şehre gittiğini düşünerek ona katılmışlardı. Bu yüzden, onların, ne ile karşılaşacaklarını bilerek kendisiyle beraber gelmelerini istedi.¹ Sabah olunca arkadaşlarına, suya gidip yanlarına bol su almalarını emretti. Sonra yola devam ettiler.

İmam Hüseyin'in (a.s) Hür ile Buluşması

İmam (a.s), yanında kalan samimî arkadaşları, ailesi ve amca çocuklarıyla yola devam ediyordu. Birden uzaktan kendilerine doğru gelen karartılar gördüler. Bazıları bunların hurma ağaçlarının karartıları olduğunu sandı. Fakat gördükleri hurma ağaçları değildi. Gelenler kalabalık bir askerî birlikti. Çok geçmeden, kendilerine doğru gelen karartıların, Hür b. Yezid er-Riyahî komutasında bin

1- el-İrşad, 2/75-76; el-Bidaye ve'n-Nihaye, 8/182; A'yanu's-Şia, 1/595

süvariden oluşan İbn Ziyad'ın ordusu olduğunu anladılar. İbn Ziyad, Hüseyin'in (a.s) yolunu kesmek ve onu istediği yere doğru çekmek üzere bu orduyu göndermişti. Askerler, Hüseyin'in (a.s) kafilesine yaklaşıncı, Hüseyin (a.s), hangi görevi yerine getirmek üzere geldiklerini sordu. Hür şu cevabı verdi: "Size eşlik etmek, sizi sürükleyerek susuz ve korumasız bir bölgeye doğru götürmek üzere geldik. Ya da Yezid'in ve Ubeydullah b. Ziyad'ın hükmünü kabul edersiniz."¹

İki taraf arasında uzun görüşmeler, iki tarafı memnun edecek hiçbir sonuca ulaşmayan tartışmalar oldu. Hür, Hüseyin'in (a.s) Hicaz'a dönmesine de, Kûfe'ye gitmesine de izin vermedi. Hüseyin (a.s) de, Yezid'e ve İbn Ziyad'a teslim olmayı kabul etmedi.² Hüseyin (a.s) aralarında ayağa kalkmış ve şöyle demişti: "*Ey İnsanlar! Ben, ancak mektuplarımız bana ulaştıktan ve elçileriniz bana geldikten sonra size geldim. Şöyle demiştiniz: Hemen bize gel; çünkü bizim bir imamımız yoktur. Belki yüce Allah, senin sayende bizi hak ve hidayet üzerinde birleştirir... Eğer siz hâlâ bu söz üzere iseniz, işte ben size geldim; bana, sözlerinize ve ahitlerinize güvenmemi sağlayacak bir işaret verin. Yok eğer bunu yapmayacaksınız, benim gelişimden hoşnut değilseniz, size gelmek üzere ayrıldığım yere geri dönerim.*" Sustular. Hiç kimse bir şey söylemedi. Sonra Hür'e dönüp şunları söyledi: "*Arkadaşlarına namaz kıldırmak ister misin?*" Hür, "Hayır." dedi, "Sen namaz kılacaksın, biz de sana uyacağız." Bunun üzerine Hüseyin (a.s) onlara namaz kıldırdı.³

İmam (a.s), onlara ikinci namazını kıldırdıktan sonra şu konuşmayı yaptı: "*Şunu biliniz ki, eğer siz, Allah'tan korkar ve hakkı ehli için tanırırsanız, Allah'ı razı kılmış olursunuz. Biz, Muhammed'in (s.a.a) Ehl-i Beyt'iyiz. Sizin bu yönetiminize, hakları olmadığı hâlde onu ele geçiren ve size zulüm ve düşmanlıkla hükmeden şu güruhtan daha lâyiğiz. Eğer bizi istemiyorsanız, hakkımızı tanımıyorsanız ve şu andaki düşünceniz, mektuplarımızda yazdıklarımızdan, elçilerinizin bana bildirdiklerinden farklı ise, o zaman size arkamı döner*

1- Tarihu't-Taberî, 3/305; Maktelu'l-Hüseyin, Harezmi, 1/229; el-Bidaye ve'n-Nihaye, 8/186; Bihar'ul-Envar, 44/375

2- Tarihu't-Taberî, 3/305; Maktelu'l-Hüseyin, Harezmi, 1/229; el-Bidaye ve'n-Nihaye, 8/186; Bihar'ul-Envar, 44/375

3- el-İrşad, 2/79; el-Futuh, İbn A'sam 5/85; Maktelu'l-Hüseyin, Harezmi, 1/596

giderim."¹ Hür, ona şöyle dedi: "Allah'a yemin ederim ki, benim, şu sözünü ettiğin mektuplardan ve elçilerden haberim yok. Hüseyin (a.s), adamlarından birine: "Ey Ukbe b. Sem'an! Mektupları koyduğumuz o iki heybeyi çıkar." dedi. Adam, mektuplarla dolu heybe çıkarıp Hür'ün önüne döktü. Hür ona dedi ki: "Biz, sana mektup yazanlardan değiliz. Bize, seninle karşılaştığımız zaman, Kûfe'ye Ubeydullah'a götürünceye kadar senden ayrılmamız emredildi."

Hüseyin (a.s) ona şöyle dedi: "Ölüm senin için bunu yapmaktan daha iyidir." Sonra arkadaşlarına: "Kalkın ve bineklerinize binin," dedi. Adamları kalkıp bineklere bindiler ve kadınların da bineklere binmelerini beklediler. Adamlarına: "Geri dönün." dedi. İmam'ın (a.s) adamları geri dönmek isterken askerler, dönmelerine engel oldular. Bunun üzerine Hüseyin (a.s), Hür'e: "Anan, senin yasını tutsun! Ne istiyorsun?" Hür, ona şu karşılığı verdi: "Eğer senin içinde bulunduğun bu durumda bir başka Arap olsaydı ve bu Arap bana senin söylediğin bu sözü söyleseydi, kim olursa olsun, anası için bu ifadeleri mutlaka kullanırdım. Fakat Allah'a yemin ederim ki, senin annenden gücümüzün yettiği en güzel şekilde söz etmekten başka bir şey yapamam."²

Vaat Edilen Toprakta Konaklama

İmam Hüseyin'in (a.s) Kûfe'ye doğru ilerlediği haberleri, İbn Ziyad'ı ve Emevî saltanatının yarıdakçılarını rahatsız etti. Bunun üzerine İbn Ziyad, zaman kaybetmeden Hür b. Yezid er-Riyahî'ye bir mektup gönderdi. İmam'ın (a.s) daha fazla ilerlemesine izin vermemesini istedi. Emevî ordusu yetişinceye kadar onu bekletmesini ve Kûfe'den uzak tutmasını istedi. Kûfelilerin, ikinci kez ayaklanmasından korkuyordu. Ayrıca İbn Ziyad, İmam'ın (a.s) bulunduğu yerin zor koşullarını bir baskı aracı olarak kullanıp teslim olmasını sağlamayı amaçlıyordu.

Kör bir sapkınlık ve basit bir cehalet örneği sergileyerek İbn Ziyad'ın mektubunu getiren adam, İmam Hüseyin'in (a.s) adamlarından birine (Yezid b. Muhacir'e) yaptığı işi savunmak

1- el-Futuh, İbn A'sam, 5/ 87; Tarihu't-Taberî, 3/206; Maktelu'l-Hüseyin, Harezmi, 1/ 332

2- el-İrşad, 2/ 80 Tarihu't-Taberî, 3/ 306

maksadıyla şöyle dedi: "İmamıma itaat ettim ve biatimin geriğini yerine getirdim." İbn Muhacir de ona şu cevabı verdi: "Tam tersine, Rabbine isyan ettin ve nefsini helaka sürükleyecek bir hususta imamına uydun. Böylece utancı ve cehennem azabını hak ettin. Ne kötü imammış senin imamın!" Allah şöyle buyurmuştur: "**Onları, ateşe çağıran imamlar kıldık. Kıyamet günü onlar yardım görmeyeceklerdir.**"¹ ()

İbn Ziyad'ın ordusu, İmam Hüseyin'in (a.s) kafilesinin yola devam etmesine izin vermedi. Hür b. Yezid'in askerleri, onları engellemiş ve İmam'ı (a.s), ısrarla bitkisiz ve susuz bir bölgeye doğru çekmişlerdi.

Züheyr b. Kayn, Emevîlerden destek kuvvet gelmeden, Hürr'ün askerleriyle savaşmaya çok istekliydi. Hüseyin'e (a.s) şöyle dedi: "Şu anda bunlarla savaşmak, bizim için başkalarıyla savaşmaktan daha kolaydır. Fakat İmam (a.s) bu görüşe karşı çıktı. Çünkü Hürr'ün askerleri henüz kendilerine savaş açmış değillerdi. Bunun nedeni, İmam'ın (a.s) bütün ümmeti kuşatan genişlikteki bir ruhsal enginliğe sahip olmasıydı. Bir diğer neden, savunduğu risaletin ve ümmet içinde yeniden bina etmek istediği değerlerin büyüklüğüydü. Gerçi ümmet, ona karşı düşmanlık göstermeye başlamıştı. Ama, o, "Onlara karşı savaşı ilk başlatan taraf ben olmam." diyordu.

İmam (a.s), hicrî altmış bir senesinin muharrem ayının ikisine denk gelen perşembe günü Kerbela'da konakladı.² Sonra Züheyr, İmam'a (a.s), yakınlarda bir yere çekilmeyi önerdi. Burası, Emevî ordusuyla girişilecek bir savaşta savunmaya daha elverişli görünüyordu.

İmam (a.s), bu mıntıkanın ismini sordu. "Kerbela" dediler. Bunu duyunca gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Bir yandan da şunları söylüyordu: "*Allah'im! Kerb (hüzün) ve belâdan sana sığınırım.*" Ardından sözlerini şöyle sürdürdü: "*Kerbli (hüzünlü) ve belâlî yer! Babam, Sıffin'e giderken buradan geçmişti. Ben de yanındaydım. Bu yerin ismini sordu. İsmi dediler. Bunun üzerine şöyle dedi: 'Burası, onların son durağıdır. Burası kanlarımın akacağı yerdir.'* Kimleri

1- Kasas, 41

2- Tarihu't-Taberî, 3/309; Mu'cemu'l-Buldan, 4/444; İ'lamu'l-Vera, 1/451; el-Ahbaru't-Tival, s.252; Bihar'ul-Envar, 44/380

*kastettiğini sordular. Dedi ki: Âl-i Beyt-i Muhammed'den (s.a.a) burada konaklayacak olan bir topluluktan söz ediyorum."*¹

Ardından İmam Hüseyin (a.s), yerden bir avuç toprak aldı ve kokladı. Sonra şöyle dedi: "*Burası, Allah'a yemin ederim ki, Cebrail'in Resulullah'a (s.a.a) benim şehit edileceğimi haber verdiği ve Ümmü Seleme'nin bana bildirdiği yerdir.*"²

Bunun üzerine İmam (a.s), kabiledekilere, mesele açığa kavuşuncaya ve hareketine dair nihâî kararı alınca kadar burada konaklamalarını, çadırları kurmalarını emretti.

Kûfe Ordusu Ömer b. Sa'd Komutasında Harekete Geçiyor

Bu sırada Ömer b. Sa'd, bazı tarihçilere göre, otuz bin kişilik bir orduyla, bazılarına göre daha kalabalık bir orduyla Kûfe'den hareket etti. Bir diğer rivayet daha var ki, buna göre, İbn Ziyad, Kûfe ve civarında seferberlik ilân etti; eli silah tutan herkesi orduya çağırdı; bu çağrıya uymayanları ölümle ve hapisle tehdit etti.

Bunun sonucunda hapishaneler Şîîlerle dolup taşı. Bazıları yer altına çekildi. Hüseyin'e karşı savaşmak üzere Emevîleri destekleyenler, dünyevî çıkarlar peşinde koşanlar, ki bunlar Kûfe halkının büyük çoğunluğunu oluşturdular, orduya katıldılar. Bazı tarihçilerin savaşçıların beş bin kişi olduğuna ilişkin olarak rivayet ettikleri habere gelince; bu rivayetin mürsel olması bir yana, bu tür bir olayın yaşandığı objektif koşullara ve ortama da uymamaktadır. Çünkü böyle bir harekete kalkışmadan önce bir kimsenin her türlü ihtimale karşı hazırlıklı olması, bütün tedbirleri alması gerekir. Özellikle Kûfelileri tanıyan, onların çok çabuk saf değiştirebileceklerini bizzat gözlemleyen, hiçbir işte sebat göstermediklerini yeterince deneyen bir kimse bu hususların tümüne riayet etmek zorundadır.³

Ömer b. Sa'd komutasındaki Emevî ordusuna bağlı birlikler, peş peşe Hüseyin'i (a.s), ailesini ve arkadaşlarını kuşattılar. Çok yakınlarında olan Fırat suyu ile aralarına girdiler. Ömer b. Sa'd ile

1- Mecmau'z-Zevaid, 9/192; el-Ahbaru't-Tival, s.253; Hayatu'l-Hayavan, ed-Dimyari, 1/60

2- Tezkiretu'l-Havas, s.260; Nefsu'l-Mehmum, s.205; Nasihu't-Tevarih, 2/168; Yenabiu'l-Mevedde, s.406

3- Siretu'l-Eimmeti'l-İsnâ Aşer, 2. bölüm s.68

İmam Hüseyin (a.s) arasında sınırlı bazı görüşmeler oldu. Bu görüşmelerde İmam (a.s), kendi konumunu, onların konumunu ve kendisine yönelttikleri çağrışı en güzel biçimde açıkladı. Hakkın ortaya çıkması için somut kanıtlar ortaya koydu. Bu fiillerinin kötülüğünü, hainlik edişlerini, kendisine yardım edip destek olacaklarına dair daha önce verdikleri sözü tutmayışlarını açıkladı ve fesadı ortadan kaldırmanın bir zorunluluk olduğunu vurguladı.

Ne var ki Ömer b. Sa'd, bir kötülük aracı, Emevî zulmünün ve bozgunculuğunun uygulayıcısı konumundaydı. Bütün gayesi, Yezid adına İmam'dan (a.s) biat almak, olmasa onu, ailesini ve arkadaşlarını öldürmek olarak belirginleşen İbn Ziyad'ın emirlerini uygulamaktı.¹ İbn Ziyad, Ehl-i Beyt'e (a.s) karşı gösterilmesi zorunlu olan saygıdan habersizmiş gibi görünüyordu. Daha doğrusu Ehl-i Beyt'e karşı derin bir kin besliyordu. Nitekim Ömer'e yazdığı mektupta bunu açıkça ifade etmişti: "Hüseyin ve arkadaşlarının su ile temaslarını kes. Takva sahibi ve tertemiz Osman b. Affan'a yapıldığı gibi, onlar da bir damla su dahi tadamasınlar."²

KERBELÂ'DA NELER OLDU?

Aşura Gecesi

Ömer b. Sa'd, muharrem ayının dokuzuna denk düşen perşembe günü akşama doğru Hüseyin'in (a.s) üzerine yürümeye karar verdi. Bu sırada Şimr gelip Hüseyin'in (a.s) arkadaşlarının karşısında durdu ve şöyle dedi: "Nerede kız kardeşimizin oğulları?" Hz. Ali'nin (a.s) oğullarından Abbas, Cafer, Abdullah ve Osman'ı kastediyordu. Hüseyin (a.s): "*Fasık da olsa ona cevap verin. Çünkü o, dayılarınızdan sayılmaktadır.*" dedi. Bunun açıklaması şöyledir: Hz. Ali'nin (a.s) bu oğullarının annesi Ümmü'l-Benin, Benî Kilab kabilesine mensuptu. Şimr b. Zilcevşen de Benî Kilab kabilesindendi.

1- el- İrşad, el-Müfid, 2/85; Bihar'ul-Envar, 44/284; İ'lamu'l-Vera, 1/451; el-Bidaye ve'n-Nihaye, 8/189; Maktelu'l-Hüseyn, Harezmî, 1/245

2- İ'lamu'l-Vera, 1/452

Dediler ki: "Ne istiyorsun?" Dedi ki: "Sizler bizim kız kardeşimizin çocuklarısınız. Biz size aman veriyoruz. Kardeşiniz Hüseyin'le beraber kendinizi ölüme atmayın. Yezid'e itaatten ayrılmayın." Ona şu karşılığı verdiler: "Allah sana da, senin amanına da lânet etsin. Resulullah'ın oğlunun amanı yokken, sen bize aman mı veriyorsun?!"

Emirü'l-Müminin oğlu Abbas ona şöyle seslendi: *"Ellerin kurusun. Bize getirdiğin bu amana da lânet olsun, ey Allah'ın düşmanı! Kardeşimiz, efendimiz Fatıma'nın oğlu Hüseyin'i yalnız bırakmamızı ve melun oğlu melunların egemenliği altına girmemizi mi istiyorsun?"*

Sonra Ömer b. Sad seslendi: "Ey Allah'ın süvarileri! Atlarınıza binin ve cennetle sevinin!" Askerler atlara bindiler ve İbn Sa'd ikindiden sonra harekete geçti. Hüseyin (a.s), kılıcına yaslanmış olduğu hâlde çadırının önünde oturmuştu. Bir ara hafif bir uykuya geçerek başı dizlerine doğru eğildi. Tam o sırada kız kardeşi Zeyneb bir ses duydu. Kardeşine yaklaştı ve dedi ki: *"Ey Kardeşim! Yaklaşan bu sesleri duyuyor musun?"* Hüseyin (a.s) başını kaldırdı ve şöyle dedi: *"Şimdi rüyamda Resulullah'ı (s.a.a) görüyordum. Bana dedi ki: Sen, bize geliyorsun."* Kız kardeşi yüzüne vurmaya başladı ve feryat figan etti. Hüseyin (a.s) ona dedi ki: *"Canım kardeşim! Feryat etmek sana yakışmaz, sessiz ol; Allah'ın rahmeti üzerine olsun."*

Abbas dedi ki: "Ey kardeşim! Şu topluluk sana doğru geliyor." İmam (a.s) ayağa kalktı ve şöyle dedi: *"Ey Abbas! Ey kardeşim! Canım sana feda! Atına bin ve onların yanına git. Ne oldu? Neden geldiniz? diye, geliş sebeplerini sor."* Abbas yirmi kadar atıyla birlikte onlara yaklaştı. Aralarında Züheyr b. Kayn ve Habib b. Mezahir de vardı. Niçin geldiklerini sordu. Şu karşılığı verdiler: "Emirimizden (İbn Ziyad'dan) emir gelmiş, ya hükmüne boyun eğersiniz ya da sizinle savaşıyoruz". Abbas dedi ki: *"Acele etmeyin. Ebu Abdullah'ın yanına gidip mesajınızı ona iletinceye kadar bekleyin."* Bunun üzerine durup beklediler. Abbas, düşman ordusunun mesajını iletmek üzere İmam'ın (a.s) yanına döndü. Bu arada Abbas'ın arkadaşları, düşman askerlerine hitap ederek onlara öğüt veriyor, Hüseyin'le (a.s) savaşmaktan vazgeçmelerini istiyorlardı.

Abbas, düşmanın mesajını iletince, İmam (a.s) ona şöyle dedi: *"Onların yanına dön. Eğer yapabilirsen, onları sabaha kadar ertele; bu gece onları bizden sav. İstiyorum ki, bu gece Rabbimiz için namaz*

kılalım, O'na dua edip, bağışlanma dileyelim. Çünkü Allah biliyor ki, ben O'nun için namaz kılmayı, kitabını okumayı, O'na çokça dua etmeyi ve O'ndan bağışlanma dilemeyi çok severdim."

Abbas, onlara İmam'ın (a.s) bu isteğini ilettiler. İbn Sa'd, biraz duraksadı. Bunun üzerine Amr b. Haccac ez-Zübeydî dedi ki: "Sübhanallah! Allah'a yemin ederim ki, eğer onlar, (daha İslam'ı kabul etmemiş olan) Türk veya Deylemlilerden olsalardı ve bizden böyle bir istekte bulunsalardı, mutlaka onlara olumlu karşılık verirdik. Böyle iken Âl-i Muhammed'e bu hoşgörüyü göstermeyecek miyiz?" Kays b. Eş'as b. Kays: "Onlara bu mühleti ver. Ömrüme andolsun, sabah vakti seninle savaşıyorlar." Böylece o gece bekleyeceklerini bildirdiler.

Akşam yaklaşınca Hüseyin (a.s) arkadaşlarını topladı. İmam Zeynü'lâbidin (a.s) şöyle der: "İmam'a yaklaştım. Arkadaşlarına ne dediğini duymak istedim. O sırada hastaydım. Babamın arkadaşlarına şöyle dediğini duydum: Allah'a en güzel övgülerle hamdediyorum. Bollukta da, sıkımda da O'na hamdolsun. Allah'ım! Bizi peygamberlikle onurlandırdığın, bize Kur'an'ı öğrettiğin, bizi dinde derin anlayış sahibi kıldığın, bize kulaklar, gözler ve kalpler verdiğin için sana hamdediyorum. Allah'ım! Bizi sana şükredenlerden kıl."

Bilesiniz ki ben, arkadaşlarımdan daha vefalı ve daha iyi arkadaşlar, ailemden daha iyi ve daha akrabalık bağlarını gözetken bir aile bilmiyorum. Bana karşı bu tavrınızdan dolayı Allah sizi hayırla mükâfatlandırsın. Haberiniz olsun, bizim şu toplulukla karşı karşıya kaldığımız son gün olduğunu sanıyorum. Bilesiniz ki, hepimize izin verdim. Hepiniz serbest olarak çekilip gidebilirsiniz. Bundan dolayı sizi kımayacak değilim. İşte gece basmış bulunuyor, her tarafı gecenin karanlığı kapladı. Bu geceyi fırsat bilin. Her biriniz, benim ailemden bir adamın elinden tutun ve gecenin karanlığına karışıp dağılın. Beni bunlarla yalnız bırakın. Çünkü onların istediği benim, siz değilsiniz."

Kız kardeşleri, oğulları, kardeşinin oğulları ve Abdullah b. Cafer'in oğulları dediler ki: "Bunu niçin yapalım? Senden sonra hayatta kalmak için mi? Allah bize bunu hiçbir zaman göstermesin." Bu sözü ilk söyleyen, kardeşi Abbas b. Emirü'l-Müminin oldu. Ardından diğerleri, onun söylediklerine yakın sözler söylediler.

Sonra İmam (a.s), Akil'in oğullarına baktı ve şöyle dedi: "Ailenizden Müslim'in öldürülmüş olması yeter. Gidin, size izin verdim." Dediler ki: "Sübhanallah! İnsanlar bize ne diyecek? Biz onlara ne cevap vereceğiz? En büyüğümüzü, efendimizi, amcamızın,

hem de amcaların en hayırlısının oğullarını yalnız bıraktık, onlarla beraber bir tek ok atmadık, onların yanında bir tek mızrak fırlatmadık, onların yanı başında bir tek kılıç sallamadık, şimdi de onlara neler yapıldığını bilmiyoruz mu diyeceğiz? Hayır, Allah'a andolsun ki, bunu yapamayız. Tam tersine, canlarımızı, mallarımızı ve ailelerimizi sana feda edeceğiz; seninle aynı akıbeta varmak için seninle omuz omuza savaşağız. Senden sonraki bir hayatı Allah kahretsin."

Sonra Müslim b. Avsece el-Esedî kalktı ve şöyle dedi: "Şu düşmanlar senin etrafını sarmışken, biz seni yalnız mı bırakacağız? Sonra senin hakkını eda etme hususunda Allah'a ne bahane sunarız? Hayır, Allah, hiçbir zaman böyle bir şeyi bana göstermesin. Ben mızrağımlı onların göğüslerinde parçalayınca kadar savaşağım. Kabzası elimde durduğu sürece kılıcımı onların bedenlerine daldıracağım. Elimde silahım olmasa, bu sefer onlara taş atacağım. Seninle birlikte ölürüm, ama seni yalnız bırakmam."

Ardından Said b. Abdullah el-Hanefî ayağı kalktı ve şöyle dedi: "Hayır, Allah'a yemin ederim ki, ey Resulullah'ın oğlu! Seni hiçbir zaman yalnız başına bırakmayız. Ta ki yüce Allah, resulü Muhammed'in (s.a.a) seninle ilgili vasiyetine uyduğumuzu bilinceye kadar. Allah'a yemin ederim, eğer bilsem ki, senin uğruna öldürüleceğim, sonra tekrar diriltileceğim, sonra ateşe atılacağım, sonra küllerim havaya savrulacak ve bu uygulama yetmiş kere tekrarlanacak, ecelim senin yolunda doluncaya kadar senden ayrılmam. Ne diye bu fedakârlığı yapmayayım ki? Değil mi ki bir kere öldürüleceğim, sonra ebediyen tükenmeyen bir lütuf ve ikrama nail olacağım?"

Sonra Züheyr b. Kayn ayağı kalktı ve şöyle dedi: "Allah'a yemin ederim ki, ey Resulullah'ın oğlu! Yüce Allah'ın seni ve kardeşlerinden, çocuklarından ve ailenden şu gençleri öldürülmekten koruması için bin kere öldürülüp diriltilmeyi isterim."

Arkadaşlarından geride kalanlar da bunlara benzer sözler söylediler. Dediler ki: "Canlarımız sana feda olsun. Ellerimizle ve yüzlerimizle seni koruyacağız. Senin önünde öldürüldüğümüz zaman, Rabbimize verdiğimiz sözü yerine getirmiş ve sorumluluğumuzun gereğini yapmış oluruz."¹

Hüseyin (a.s) arkadaşlarına, düşmana bir cepheden karşı koyabilmek ve çadırları da arkalarına, sağlarına ve sollarına alabilmek için çadırları birbirlerine yaklaştırmalarını ve çadırların iplerinin birbirine bağlanmasını, kendilerinin de çadırların hemen önünde saf tutmalarını söyledi. Böylece çadırlar, onları üç taraftan sarmış olacaktı ve düşman sadece bir yönden saldırmak zorunda kalacaktı.

Hüseyin (a.s) ve arkadaşları bütün gece namaz kıldılar, başışlanma dileyip dua ettiler. Rükû ve secde arasında gidip gelirken, kıyamda ve kuudda bulunurken arı gibi vızıldıyor gibiydiler. O gece İbn Sa'd'ın ordusundan otuz iki kişi gelip onlara katıldı.

Hüseyin'in (a.s) ashabından biri dedi ki: "İbn Sa'd'ın askerlerinden bir grup atlı bizi gözetlemek üzere gelmişlerdir." O sırada Hüseyin (a.s) şu ayetleri okuyordu: **"İnkâr edenler sanmasınlar ki, kendilerine mühlet vermemiz onlar için daha hayırlıdır. Onlara ancak günahlarını arttırmaları için fırsat veriyoruz. Onlar için alçaltıcı bir azap vardır. Allah, müminleri şu bulunduğunuz durumda bırakacak değildir; sonunda murdarı temizden ayıracaktır."**¹ () Bu atlılardan Abdullah b. Semir adında biri bu ayetleri duydu. Dedi ki: "Kâbe'nin Rabbine andolsun ki, bizler temiziz, Allah bizi sizden ayıracaktır." Bureyr b. Huda'yr ona şöyle dedi: "Ey Fasık! Allah seni mi temizlerden kılacak?" Dedi ki: "Yazıklar olsun sana, kimsin sen?" Dedi ki: "Ben Bureyr b. Huda'yr'ım." Sonra ikisi birbirlerine sövdüler. Seher vakti olunca Hüseyin (a.s) biraz uyukladı. Ardından uyandı ve dedi ki: *"Köpeklerin saldırısına uğradığımı gördüm. Beni parçalamaya çalışıyorlardı. İçlerinden alacalı olan biri en şiddetli şekilde bana saldırıyordu. Bana öyle geliyor ki, beni öldürmeyi üstlenecek kişi, vücudunda alaca hastalığı olan biri olacaktır."*²

Aşura Günü

Sakin geçen gece sona erdi. Korkunç gün doğdu. Aşura günü. Kan, cihat ve şahadet günü. Günün doğmasıyla birlikte okların, mızrakların ucu da parladı. Hüseyin'in (a.s) bedenini parçalamak, hak davetçilerinin, risalet ve ilkeler uğruna kıyam eden devrimcilerin kanını dökmek üzere kin ve nefret de uç vermeye başladı.

1- Al-i İmran, 178-179

2- bk. A'yanu's-Şia, 1/601

Hüseyin (a.s) kalabalık orduya baktı. Bu ordu karşısında haşmetli bir dağ gibiydi. Davasına güveniyordu ve batıl dünya gözünde bütün değerini yitirmişti. Batıl ordusu gözünde küçüldükçe küçüldü. Ellerini açtı ulu Allah'a yakardı: *"Allah'ım! Her kederde benim güvencem sensin. Her zorlukta benim ümidim sensin. Karşıma çıkan her meselede benim güvencem ve donanımım sensin. Kalbi zayıf düşüren, insanı çaresiz bırakan, dostların bırakıp kaçmasına ve düşmanların şamata yapmasına neden olan nice felâketleri, başkasından yüz çevirip sana yönelerek, sana sundum, sana şikayet ettim. Sen de beni bu felâketlerden kurtardın, bana çıkış yolu gösterdin. Her nimetin velisi, her güzelliğin sahibi ve her arzunun mercii sensin."*¹

İmam'ın (a.s) Kûfe Ordusuna Yaptığı Konuşma

Ömer b. Sa'd'ın ordusu, İmam'ın (a.s) etrafındaki kuşatmayı gittikçe daraltıyordu. Hüseyin (a.s), sayılarının çokluğunu ve Yezid b. Muaviye'ye teslim olmaması durumunda kendisiyle savaşmaya kararlı olduklarını görünce, Resulullah'ın (s.a.a) sarığını başına sardı, devesine bindi, silâhını kuşandı, sonra kendisini duyacakları kadar askerlere yaklaştı ve şu konuşmayı yaptı:

"Ey Iraklılar! -Herkes onu dinlemeye koyuldu- Ey insanlar! Sözlerimi dinleyin. Acele etmeyin. Ki üzerimde bir hak olan öğütlerimi size iletayım. Sizin bana karşı bir mazeretiniz de kalmam böylece. Eğer bana karşı insaflı davranırsanız, bundan dolayı çok daha mutlu olursunuz. Yok eğer bana karşı insaflı davranacak durumda değilseniz, o zaman hep birlikte ortak bir görüşe varın ki, yaptığımız iş sizin açınızdan kapalı ve karmaşık olmasın. Sonra bana karşı vardığımız kararı uygulayın ve süre de vermeyin. Benim velim, kitabı indiren Allah'tır. O, salihlerin velisidir." Sonra İmam (a.s) Allah'a hamdetti, O'nu lââyık olduğu şekilde zikretti, Hz. Peygamber'e (s.a.a), meleklerle ve peygamberlere salat okudu. Öyle bir konuşma yaptı ki, ondan önce ve ondan sonra bu kadar etkili bir konuşma yapan biri duyulmadı. Sonra şöyle dedi: *"Şimdi, benim soyumu araştın ve bakın ben kimim. Sonra vicdanınızla baş başa kalın ve nefsinizi ayıplayın. Bakın bakalım, beni öldürmeniz, kanımı dökmeniz sizin için uygun mudur? Ben, peygamberinizin kızının oğlu değil miyim?"*

Peygamberinizin (s.a.a) vasisi, Resulullah'ın Allah katından getirdiğini ilk tasdik eden, ilk mümin Ali'nin oğlu değil miyim? Şehitlerin efendisi Hamza benim amcam değil mi? Cennette iki kanatla uçan Cafer benim amcam değil mi? Resulullah'ın (s.a.a), benim ve kardeşim hakkında 'Şu ikisi cennet gençlerinin efendileridir.' dediğini duymadınız mı? Eğer benim dediklerimi doğruluyorsanız -ki haktan ibarettir-, Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın yalan söyleyenlere buğzettiğini öğrendiğim günden beri yalan söylemedim. Yok eğer beni yalanlıyorsanız, içinizde, sorduğunuzda size doğruyu söyleyecek kimseler vardır. Cabir b. Abdullah el-Ensari'ye, Ebu Said el-Hudri'ye, Sehl b. Sa'd es-Saidi'ye, Zeyd b. Erkam'a ve Enes b. Malik'e sorun. Resulullah'ın (s.a.a) bu sözleri benim ve kardeşim hakkında söylediğini duyduklarını size söyleyeceklerdir. Kanımı dökmenizi engellemeye bu kadar yetmez mi?..." Sonra İmam Hüseyin (a.s) onlara şöyle dedi: *"Eğer bundan şüphe ediyorsanız, benim, Hz. Peygamber'in kızının oğlu olduğumdan da mı şüphe ediyorsunuz? Allah'a yemin ederim ki, doğu ve batı arasında, ne sizin içinizde, ne de başka topluluklar içinde benden başka Peygamber'in kızının bir oğlu yoktur. Yuh olsun size! Sizden birini öldürdüm de mi buna karşılık beni öldürmek istiyorsunuz? Yoksa birinizin malını mı yedim? Ya da birinizi yaraladım da onun karşılığı olarak mı benim kanımı dökmek istiyorsunuz?"* Hiç kimseden ses çıkmıyordu. Sonra şöyle seslendi: *"Ey Şebes b. Rib'i! Ey Haccar b. Ebcer! Ey Kays b. Eş'as! Ey Yezid b. Haris! 'Meyveler olgunlaştı, etraf yemyeşil kesildi. Gelip seni bekleyen hazır bir ordunun başına geçeceksin' diye bana yazanlar siz değil miydiniz?"* Kays b. Eş'as: *"Ne dediğini anlamıyoruz. Ama, amcanın oğlunun egemenliğini kabul et."* dedi. Hüseyin (a.s) ona şöyle dedi: *"Hayır, Allah'a andolsun, size elimi alçaklar gibi vermeyeceğim ve köleler gibi de kaçmayacağım."* Sonra şöyle seslendi: *"Ey Allah'ın kulları! Beni taşlamanıza karşı, sizin de benim de Rabbim olan Allah'a sığındım. Hesap gününe inanmayan bütün büyüklük taslayan zorbalardan benim ve sizin Rabbiniz olan Allah'a sığınıyorum."*¹

Ama onlar, savaş dışında her öneriyi ısrarla reddediyor, batıl yaklaşımlarından vazgeçmiyorlardı. Medyenlilerin peygamberlerine verdikleri cevabın benzeriyle İmam Hüseyin'e (a.s) karşılık verdiler. Yüce Allah, Medyenlilerin peygamberlerine şu karşılığı verdiklerini

1- el-İrşad, 2/98; İlamu'l-Vera, 1/459

bize bildirmiştir: **"Söylediklerinin çoğunu anlamıyoruz ve içimizde seni cidden zayıf görüyoruz!"**¹

Hür, Cennetle Cehennem arasında tercih yapıyor

Hür b. Yezid er-Riyahî, İmam Hüseyin'in (a.s) sözlerinden etkilendi ve daha önce ona karşı yaptıklarından dolayı büyük pişmanlık duydu. Atını Hüseyin'in (a.s) karargâhına doğru sürüyor, sonra tekrar yerine dönüyordu. Büyük bir huzursuzluk ve kararsızlık içindeydi. Bu davranışının sebebi sorulduğunda: "Allah'a yemin ederim, kendimi, cennetle cehennemden, ahiretle dünyadan birini seçmek üzere serbest buluyorum. Akıllı olan birinin, cennete ve ahirete başka bir şeyi tercih etmemesi gerekir." diyordu. Sonra atını mahmuzladı ve Hüseyin'in (a.s) karargâhına doğru sürdü. İmam'ın (a.s) çadırının kapısında durdu. Hüseyin (a.s) dışarı çıktı. Hür, İmam'ın ellerine kapandı. Bir yandan İmam'ın ellerini öpüyor, bir yandan af diliyor, yaptıklarını bağışlamasını istiyordu. Hüseyin (a.s) şöyle dedi: *"Evet, Allah senin tövbeni kabul edecektir. O tövbeleri çokça kabul eden ve merhametli olandır."* Hür şu karşılığı verdi: "Allah'a yemin ederim ki, kendim için tövbe olarak, senin önünde savaşmaktan ve senin uğruna ölmekten başka bir şey bilmiyorum." Sonra gidip Kûfelilere hitap etti, onlara öğüt verdi, İmam (a.s) ile ilgili tavırlarını ve onu davet edişlerini hatırlattı. Onları İmam'a karşı savaşmamaya teşvik etti. Sonra savaş meydanına doğru atını sürdü. İnsanlar bir anda etrafını sardılar. Büyük bir kalabalık arasında kaldı ve sonunda şehit edildi.²

Unutulmaz Savaş

İmam Hüseyin (a.s), kampı iyice muhkemleştirdi. Kampın arkasında bir hendek kazdı ve içinde ateş yaktı. Böylece arkadan gelebilecek beklenmedik saldırıları ve anî baskınları önledi, artık kesinleşen hain saldırıdan kadınları ve çocukları korumak istedi.

Şimr b. Zilcevşen hendekte yanan ateşe baktı ve şöyle seslendi: "Ey Hüseyin! Kıyamet günü gelmeden ateşini kendi ellerinle yaktın."

1 Hud, 91

2- el-İrşad, 2/99; el-Futuh, 5/ 113; Bihar'ul-Envar, 5/15

İmam (a.s) ona şöyle dedi: *"Sen o ateşe atılmaya daha lâıyıkısın."*¹ Hüseyin'in (a.s) arkadaşlarından Müslim b. Avsece ona bir ok fırlatmak istedi. İmam (a.s) buna engel oldu ve şöyle dedi: *"Atma! Onlara karşı savaşı ilk başlatan olmak istemiyorum."*²

Tarihçiler anlatıyor: İmam'ın (a.s) yaptığı ilk konuşmadan sonra, İmam'ın (a.s) bazı arkadaşları da, İbn Ziyad'ın askerlerine hitap ettiler. Ayrıca İmam (a.s) bir Mushaf aldı ve kafasının üzerine sayfaları açık vaziyette koydu, askerlerin tam karşısında durup onlara ikinci bir konuşma yaptı. Dedi ki: *"Ey topluluk! Benimle sizin aranızda Allah'ın kitabı ve dedem Resulullah'ın (s.a.a) sünneti hakem olsun."* Ardından kendini onlara tanıttı, kuşandığı Peygamber'in (s.a.a) kılıcını, zırhını ve sarığını gösterdi. Hepsini tasdik etti. Sonra, hangi gerekçeyle kendisini öldürmek istediklerini sordu. Emir Ubeydullah b. Ziyad'ın emrine uyduklarını söylediler. Bunun üzerine İmam (a.s) şöyle dedi: *"Ellerinizi kurusun ey topluluk! Keder ve elem yakarız bırakmayın! Yalvara yakara bizden yardım istediniz, dil döktünüz, biz de beklemeksizin sizin yardımınıza koştuk. Ama ne görelim! Bizim için ellerinize aldığımız kılıçları bize karşı çekmiş bekliyorsunuz! Bizim ve sizin düşmanlarınıza karşı yaktığımız ateşi bizim için alevlendirmişsiniz! Dostlarınıza karşı düşmanlarınızın yanında yer almışsınız. Hem de aranızda adaleti yaymadıkları, yayacaklarına da ümidiniz olmadığı hâlde! Yazıklar olsun size! Kahrolasicalar! Bizi, kılıçlar kınlarında, heyecanlar dingin iken ve görüşler dağılmadan yalnız bıraktınız! Küçücük çekirgeler gibi bize koştunuz, kelekler gibi etrafımıza üşüştünüz. Sonra verdiğiniz sözleri çiğnediniz. Lânet olsun size, ey ümmetin ayak takımını, ey ahzabın artıkları, ey kitabı arkalarına atan nankörler, ey ilâhî kelâmı tahrif edenler, ey günah çeteleri, ey şeytanın üflediği hain nefisler ve ey ilâhî sünneti söndüren çapulcular! Yuh olsun size! Şunlara mı arka çıkıyor ve bizi yalnız bırakıyorsunuz?! Evet! Allah'a yemin ederim, kalleşlik sizin eski huyunuzdur. Kökleriniz ihanetle beslenmiştir. Dallarınız hainlik üzere yetişmiştir. Siz de en kötü meyvesiniz; bakıcısının boğazında tıkanıp kalır, gasp edenin ağzında lokum gibi erirsiniz! (Seyredenleri iğrendiren bir görünümünüz vardır. Ancak gasıplar sizden yararlanır.) Bakın hele! Şu soysuz oğlu soysuza! Beni kılıçtan ve zilletten birini tercih etmekle karşı karşıya bırakıyor! Zillet nere, biz*

1- Maktelu'l-Hüseyin, Mukarrem, s.277

2- Maktelu'l hüseyin, Mukarrem, s.277; Tarihu't-Taberî, 3/318

nerede! Ne Allah, ne Resulü ve ne de müminler bizden böyle bir küçülmeyi beklemez. Tertemiz ve nezif bağrılar, şerefli kişiler, izzetli nefisler, bizim için soylular gibi onurluca yere yıkılmak dururken soysuz alçaklara boyun eğerek yaşamayı yeğlemezler. Bilesiniz, ben, sayı azlığıma ve yardım edenlerin arkalarını dönüp kaçımlarına rağmen şu aile ile beraber düşman üzerine yürüyeceğim!" Sonra Feri b. Mesik el-Muradî'den şu beyitleri okudu:

"Yenerssek eğer, eskiden beri yenilenleriz .
Yenilirse şayet, yine de yenilmiş sayılmayız.
Korkaklık da uğramaz semtimize; fakat
Ölürüz biz ve ötekiler bir süre konar devlete
Söyle, bizim ölümümüzden dolayı sevinenlere:
Bizim karşılaştığımızla, şamata yapanlar da karşılaşır elbet
Çünkü ölüm birinin kapısından kalktıktan sonra
Başka birinin kapısına çöküverir."¹

*"Allah'a andolsun ki siz, bundan sonra ancak bir ata binme süresince kalırsınız. Ardından hadiseler sizin başınızı döndürmeye, sizi şiddetle sarsmaya başlar. Tıpkı değirmen taşının dönmesi, ekseninin sarsılması gibi. Bu, babamın dedemden (s.a.a) bana aktardığı bir bilgidir. **"Siz de ortaklarımızla beraber toplânıp yapacağımızı kararlaştırın. Sonra işiniz başınıza dert olmasın. Bundan sonra vereceğiniz hükmü, bana uygulayın ve bana mühlet de vermeyin."** (Yunus, 71) **"Ben, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a dayandım. Çünkü yürüyen hiçbir varlık yoktur ki, O, onun perçeminden tutmuş olmasın. Şüphesiz Rabbim dosdoğru yoldadır."** (Hud, 56) Sonra İmam Hüseyin (a.s) ellerini göğe doğru açtı ve şöyle dedi: *"Allah'ım! Üzerlerine gökten bir damla yağmur yağdırma. Yusuf peygamberin (s.a.a) zamanındaki kıtlık yıllarını onların üzerine gönder. Başlarına Sakif kabilesinin delikanlısını musallat et ki, onlara acı ve elem kasesini tattırsın. Çünkü onlar bizi yalanladılar, yapayalnız bıraktılar. Sen, bizim Rabbimizsin. Biz, sana güvenip dayandık ve dönüş de sanadır."*²*

1- Tarih-u İbn Asakir, 69/ 265; el-Luhuf fi katla't-Tufu, İbn Tavus, s.59, 124

2- Maktelu'l-Hüseyin, Mukarrem, s.286-289; Maktelu'l-Hüseyin, Harezmi, 2/6; Tarih-u İbn Asakir, Tercümetu'l-İmami'l-Hüseyin (a.s), s.216; bk. İlamu'l-Vera, 1/458

Bütün bunlar bir yana, Ömer b. Sa'd, Hüseyin'le (a.s) savaşmakta ısrarlıydı. İmam Hüseyin (a.s), konuşuyor, öğüt veriyor, karşısındaki topluluğu en güzel şekilde savmaya çalışıyordu. Artık nasihatın bir işe yaramadığını görünce, İbn Sa'd'a şöyle dedi: *"Ey Ömer! Beni öldürürsen, şu soysuzun oğlunun seni Rey ve Cürcan eyaletlerinin valisi mi yapacağını sanıyorsun? Allah'a yemin ederim, bununla sevinemeyeceksin. Bu, karara bağlanmış bir sözdür. Şimdi ne yapacaksan yap. Çünkü benden sonra, dünyada ve ahirette mutluluk yüzü göremeyeceksin. Kûfe'deki bir sazlıkta çocukların, kesilmiş başlarla oynadıklarını, tekmelemek için yarıştıklarını görür gibiyim."* İbn Sa'd öfkelenerek yüzünü İmam'dan (a.s) çevirdi.¹

Şeytan, İbn Sa'd'ı kışkırttı. Yayının kirişine bir ok yerleştirdi, sonra İmam Hüseyin'in (a.s) kampına doğru fırlattı ve şöyle dedi: *"Şahit olun! İlk oku ben atıyorum."* Ardından askerleri, İmam'ın (a.s) ordugâhını ok yağmuruna tuttular, sonra meydana çıktılar.²

İmam (a.s) arkadaşlarına şöyle dedi: *"Allah'ın rahmeti üzerinize olsun, kaçılmaz ölüme doğru kalkın! Şu oklar, düşmanın size gönderdiği elçilerdir."*³

Bunun üzerine, kücremiş aslanlar gibi savaş meydanına daldılar. Ölüme aldırış bile etmiyorlardı. Allah ile buluşmanın sevinci yüzlerinden okunuyordu. Peygamberlerin, doğruların, Allah'ın iyi kullarının yanındaki menzillerini görüyor gibiydiler. Her biri öldürülürken, dudaklarından: *"Selam sana ey Ebu Abdullah!"* sözleri dökülüyordu ve geride kalanlara, canlarını, ruhlarını İmam'ın uğruna feda etmelerini tavsiye ediyordu. Çatışma iyice kızışmıştı. Hüseyin'in (a.s) ashabından biri, on kişi, yirmi kişi öldürmeden öldürülüyordu.⁴

Savaş değirmeni, Kerbela çölünde dönmeye devam ediyordu. Onunla beraber, mukaddes kanlar da sonsuzluk ırmağına karışmak üzere durmadan akıyordu. Hüseyin'in (a.s) ashabı, birer birer savaş meydanına çıkıp şehit düşüyordu. Düşman ordusunda derin yaralar açmış, büyük kayıplar verdirmişlerdi. Ömer b. Sa'd'ın adamları bağırmağa başladılar: *"Eğer, bu şekilde onlarla bire bir karşılaşarak*

1- Maktelu'l-Hüseyin, Mukarrem, s.289

2- el-İrşad, 2/101; el-Luhuf, s.100; İlamu'l-Vera, 1/461

3- Maktelu'l-Hüseyin, Mukarrem, s.292

4- Siretu'l-Eimmeti'l-İsna aşer; 2/76

savaşırsak, bizim sonumuzu getirirler. Onlara hep birlikte toplu bir saldırı düzenleyelim. Onları ok ve taş yağmuruna tutalım."

Saldırı başladı. Hüseyin'le (a.s) beraber kalan az kişinin üzerine toplu bir hücumla geçildi. Dört bir yandan onları kuşattılar. Öldürmenin her çeşidini, en iğrenç, en alçakça yolları deniyorlardı. Nihayet, Hüseyin'in (a.s) kampındaki yiğitlerin büyük çoğunluğunu öldürdüler.

Güneş batıya meyletti, namaz vakti gelmişti. Hüseyin (a.s), namaza çağırıyordu. Savaş meydanı, onun için bir cihat ve ibadet mihrabına dönmüştü. Kılıçlar ve oklar, onun münacat sahasına girmesine, kutsallık hazirelerine, cemel ve celâl âlemlerine yükselmesine engel olamamıştı...

Adamları birer birer öne çıkıyor ve öldürülüyordu. Nihayet Hüseyin'in (a.s) yanında ailesi ve yakın akrabalarından başka kimse kalmadı. Hüseyin'in (a.s) Ebu Mürre b. Urve b. Mes'ud es-Sakaff'nin kızı Leyla'dan olan oğlu Ali Ekber öne çıktı. Güzel ve aydınlık bir yüzü vardı. Düşmana saldırdı. Saldırırken şöyle diyordu:

"Ben, Ali oğlu Hüseyin oğlu Ali'yim.

Beytullah'a andolsun biz,

Peygambere en yakın kimseleriz.

Allah'a andolsun, soysuzun oğlu hükmedemez bize."

Bunu defalarca tekrarladı. Kûfeliler, onu öldürmekten kaçınıyorlardı. Mürre b. Munkız el-Abdî onu gördü. Dedi ki: "Şayet yanımdan geçse, onu öldürmesem ve babasına onun yasını tutturmasam, bütün Arab'ın günahı boynuma olsun." Daha önce yaptığı gibi, tekrar meydana atılıp insanların önünde gezindi. Murre b. Munkız öne atıldı ve bir mızrak atarak onu yere yıktı. Sonra onu çevreleyip kılıçlarıyla bedenini parçaladılar. Hüseyin (a.s) geldi, oğlunun cansız bedeninin başında durdu ve şöyle dedi: "*Seni öldüren kavmi Allah kahretsin, ey oğulcağım! Rahman'a karşı ve Resul'ün (s.a.a) saygınlığını çiğneme hususunda ne kadar da cesurdurlar!*" Gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Sonra: "*Senden sonra olmaz olsun dünya.*" dedi. Hüseyin'in (a.s) kızkardeşi Zeyneb koşarak geldi. Şöyle diyordu: "*Ah kardeşim! Ah kardeşimin oğlu!...*" Gelip üzerine kapandı. Hüseyin (a.s), Zeyneb'i tutup kaldırdı ve çadıra gönderdi. Gençlerine,

"*Kardeşinizi taşıyım.*" diye emretti. Onlar da kardeşlerini alıp önünde savaştıkları çadırın önüne koydular.

Sonra Ömer b. Sa'd'ın adamlarından Amr b. Sabih denen biri Müslim b. Akil'in oğlu Abdullah'a bir ok attı. Abdullah, oktan korunmak için elini alnına koydu. Ok avucuna isabet etti ve oradan alnına saplandı. Böylece eli alnına yapışıp kaldı. Kimildatamıyordu. Sonra bir başkası saldırarak kalbine bir mızrak sapladı ve öldürdü.

Abdullah b. Kutbe et-Taî, Avn b. Abdullah b. Cafer b. Ebu Talib'e (r.a) hamle etti ve öldürdü.

Âmir b. Nehşel et-Teymî, Muhammed b. Abdullah b. Cafer b. Ebu Talib'e (r.a) saldırdı ve öldürdü.

Osman b. Halid el-Hemedani, Abdurrahman b. Akil b. Ebu Talib'e (r.a) hücum etti ve öldürdü.

Hamid b. Müslim anlatıyor: "Biz bu şekilde savaşırken, birden yüzü ay parçası gibi bir delikanlı karşımıza çıktı. Elinde bir kılıç, üzerinde bir gömlek ve izar ve ayağında nalın vardı. Nalınlardan birinin tasmaı kopmuştu. Ömer b. Said b. Nufeyl el-Ezdî bana dedi ki: 'Vallahi, bu çocuğa saldıracam.' Dedim ki: Subhanallah! Bunu yapmakla ne geçecek eline? Bırak onu, nasılsa, şu insanlar onlardan bir tek kişiyi sağ bırakmayacaklar. Dedi ki: 'Vallahi, saldıracam.' Sonra çocuğa saldırdı, başına bir kılıç vurup ikiye yarıdıktan sonra döndü. Çocuk yüzü koyun yere kapandı. 'Amcacığım!' diye bağırdı. Hüseyin (a.s), bir kartal gibi atıldı. Sonra öfkeli bir aslan gibi kükreyerek Ömer b. Said b. Nufeyl'e hücum etti. Koluna bir kılıç indirerek dirsekten koparıp attı. Ömer öyle bir çığlık attı ki, bütün karargâh bu sesi duydu. Sonra Hüseyin (a.s) ondan uzaklaştı. Kûfe ordusu, onu kurtarmak için saldırıya geçti. Bu sırada adam askerlerin ayakları altında kaldı ve ezilerek öldü.

Toz duman çekildikten sonra Hüseyin'in (a.s) çocuğun başında durduğunu gördüm. Çocuğun ayakları çırpınıp duruyordu. Hüseyin (a.s) şöyle diyordu: "*Lânet olsun seni öldüren kavme! Kıyamet günü onların hasmı deden olacaktır.*" Sonra şöyle dedi: "*Allah'a andolsun, çağırdığım hâlde sana cevap verememesi veya cevap verdiği hâlde sana yardım edememesi amcanın zoruna gidiyor. Vallahi bu, öldürüleni çok ama yardım eden az olan birinin sesidir.*" Sonra çocuğu göğsüne alıp taşıdı. Çocuğun yerde sürüklenen ayaklarını hâlâ görür gibiyim. Çocuğu alıp oğlu Ali b. Hüseyin'in ve ailesinden öldürülmüş olan diğerlerinin yanına koydu. 'Bu çocuk kimdir?' diye

sordum. Dediler ki: "Ali b. Ebu Talib oğlu Hasan oğlu Kasım'dır (a.s)."

Sonra Hüseyin (a.s) çadırın önünde oturdu. Oğlu Abdullah b. Hüseyin'i getirdiler. Henüz süt emen küçük bir çocuktuk. Onu kucağına oturttu. Benî Esed'den bir adam, babasının kucağındaki çocuca bir ok atarak boğazını kesti. Hüseyin (a.s) çocuğun kanını avuçladı. Avucu dolunca, gök tarafına septi ve şöyle dedi: *"Rabbim! Eğer gökten gelecek yardımı bizden alıkoymuşsan, bunu (bizim için semavî yardımdan da) daha iyi olan bir nimete vesile kıl ve şu zalimler topluluğundan bizim intikamımızı al."* Sonra çocuğu aldı, ailesinden öldürülmüş olan diğerlerinin yanına koydu.

Abdullah b. Ukbe el-Ganevî, Ali b. Ebu Talib oğlu Hasan oğlu Eubekir'e (a.s) bir ok atıp onu öldürdü.

Abbas b. Ali b. Ebi Talib (r.a), ailesinden çok kişinin öldürüldüğünü görünce, ana bir kardeşlerine, Abdullah, Cafer ve Osman'a dedi ki: "Ey annemin oğulları! Öne çıkın, göreyim sizi. Allah ve Resulü için iyi bir sınav verdiniz ve sizin geride kalacak çocuklarınız da yoktur." Abdullah öne atıldı ve yaman bir savaş verdi. O ve Hâni b. Sebit el-Hadremî birbirlerine birer darbe indirdiler. Hâni -Allah'ın lâneti üzerine olsun-, onu öldürdü. Ondan sonra Cafer b. Ali (a.s) öne atıldı. Hâni onu da öldürdü. Sonra, kardeşlerinin yerine savaş meydanına çıkan Osman b. Ali'yi (a.s), Huli b. Yezid el-Esbahî aldı, bir ok atarak onu yere yıktı. Benî Dârim kabilesinden bir adam saldırıp başını kesti.

Sonra bütün topluluk Hüseyin'e (a.s) saldırdı. Karargâhını ele geçirdiler. Çok susamıştı. Nehir ile tarlalar arasındaki seddin üzerine çıktı. Suya gitmek istiyordu. Önünde de kardeşi Abbas vardı. İbn Sa'd'ın atlıları önünü kestiler. Aralarında Benî Dârim'den bir adam vardı. Bu adam askerlere dedi ki: "Yazıklar olsun size! Suya gitmesine izin vermeyin. Su içmesini engelleyin." Hüseyin (a.s) dedi ki: *"Allah'ım! Onu susuz bırak."* Benî Dârim'den bu adam kızdı ve İmam'a (a.s) bir ok attı. Ok, İmam'ın üst damağına isabet etti. Hüseyin (a.s), oku çekip çıkardı. Elini damağının altına koydu. Avucu kanla doldu. Kanı yere döktü ve dedi ki: *"Allah'ım! Peygamberinin kızının oğluna yapılanları sana şikâyet ediyorum."* Sonra yerine geri döndü. Susuzluğu iyice şiddetlenmişti.

İmam Hüseyin'in (a.s) Şehit Edilmesi

Hüseyin'in (a.s) yanında kardeşi Abbas'tan başka kimse kalmamıştı. Abbas, yanına geldi ve savaşmak için ondan izin istedi. Hüseyin ağladı, Abbas'ı kucakladı ve savaşmasına izin verdi. Abbas, Kûfelilere saldırıyor; Kûfeliler, kurttan kaçan keçiler gibi onun karşısından sağa sola kaçıyorlardı. Kûfeliler, adamlarından çok kişinin öldürülmüş olmasından ötürü huzursuz olmaya başladılar. Abbas öldürüldüğü zaman Hüseyin (a.s) şöyle dedi: *"Belim şimdi kırıldı, çarem kalmadı ve düşmanlarım sevinmeye başladı."*¹

Bir diğer rivayette şöyle deniyor: İmam Hüseyin (a.s), Fırat nehrine yöneldi. Önünde de kardeşi Abbas vardı. İbn Sa'dın -Allah'ın lâneti üzerine olsun- atlıları önünü kestiler. Aralarında Benî Dârim'den bir adam vardı. Bu adam askerlere dedi ki: "Yazıklar olsun size! Suya gitmesine izin vermeyin. Su içmesini engelleyin." Hüseyin (a.s) dedi ki: *"Allah'ım! Onu susuz bırak."* Benî Dârim'den olan bu adam kızdı ve İmam'a (a.s) bir ok attı. Ok, İmam'ın üst damağına isabet etti. Hüseyin (a.s), oku çekip çıkardı. Elini damağının altına koydu. Avucu kanla doldu. Kanı yere döktü ve dedi ki: *"Allah'ım! Peygamberinin kızının oğluna yapılanları sana şikayet ediyorum."* Sonra yerine geri döndü. Susuzluğu iyice şiddetlenmişti. Askerler, Abbas'ın (a.s) etrafını sardılar ve Hüseyin'den (a.s) uzaklaştırdılar. Abbas, öldürülünceye kadar tek başına onlarla savaştı. Allah'ın rahmeti üzerine olsun.²

Hüseyin (a.s) etrafına baktı. Savaş meydanının en uzak noktasına kadar gözlerini gezdirdi, ashabından ve ailesinden şahadet kanı içinde yüzmeyen, mafsalları ve organları kesilmeyen bir tek kişi görmedi.

İmam (a.s) tek başına kalmıştı. Elinde Resulullah'ın (s.a.a) kılıcı, göğsünde Ali'nin (a.s) kalbi, bir elinde de hakkın beyaz bayrağı ve dilinde takva sözü...

1- Siretu'l-Eimmeti'l-İsnâ Aşer, 2/ 77; Bihar'ul-Envar, 45/440; el-Muntahab, et-Terihî, s.431

2- el-İrşad, 2/109

Hüseyin (a.s) Yalnız Başına Savaş Meydanında

Ebu Abdullah (a.s) sağına baktı, soluna baktı, Resulullah'ın (a.s) haremî uğruna kendini feda edecek kimseyi göremedi. "Bizim uğrumuza kendisini feda edecek kimse yok mu?" diye seslendi. İmam Zeynülâbidin (a.s) çadırdan çıktı. Kılıcını taşıyamayacak kadar hastaydı. Ümmü Gülsüm arkasından: "Oğlum, geri dön!" diye sesleniyordu. Dedi ki: "Halacığım! Bırak, Resulullah'ın (s.a.a) oğlunun önünde savaşıyım."

Bu sırada Hüseyin (a.s) şöyle seslendi: "Ey Ümmü Gülsüm! Bırakma onu. Yeryüzü Âl-i Muhammed'in (s.a.a) neslinden yoksun kalmasın."¹

Tarihçiler anlatıyor: "Hüseyin (a.s), Fırat kenarındaki toprak sedden çadırına geri dönünce, Şimr b. Zilcevşen bir grup adamıyla karşısına çıktı. Etrafını sardılar. İçlerinde Malik b. Nesr el-Kindî denilen biri öne atıldı, Hüseyin'e sövdü ve başına bir kılıç indirdi. İmam'ın başında bir miğfer vardı. Kılıç miğferi parçalamış ve başı isabet almıştı. Yara kanıyordu. Miğfer kanla doldu. Hüseyin (a.s) ona dedi ki: *"Sağ elinle bir şey yiyemeyesin, onunla bir şey içemeyesin ve Allah seni zalimlerle birlikte haşretsın."*

Sonra miğferi attı. Bir bez istedi. Onunla başını sardı. Başka bir miğfer istedi. Onu da başına koydu. Sonra etrafını sarıkla sardı. Şimr b. Zilcevşen ve yanındakiler uzaklaşıp yerlerine döndüler. Biraz bekledi, tekrar geri döndü. Onlar da İmam'a geri döndüler ve etrafını sardılar.²

İmam Hüseyin (a.s) kılıcını aldı. Bir savaş geleneği olarak sesini yükseltiyor ve meydan okuyordu. Atlılarla çarpışıyor, görülmemiş bir kahramanlıkla darbeleri karşılıyor, göz kamaştırıcı bir cesaret örneği sergiliyordu. Karşısına kim çıkarsa çıksın, mutlaka kılıcının altında alçaklar gibi diz çöküp hezimete uğrayarak bükülüyordu."

Hamid b. Müslim şöyle der: "Çocukları, ailesi ve arkadaşları öldürüldüğü hâlde onun gibi kendine hâkim olan ve sağlam bir yürekle ve kahramanca savaşan birini hayatım boyunca görmedim. Piyadeler saldırdığında, o da hamle yapıyor ve onları kılıcıyla

1- Bihar'ul-Envar, 45/46

2- el-İrşad 2/110; İlamu'l-Vera, 1/467

dağıtıyordu. Bir kurdun saldırısına uğrayan keçiler gibi sağa sola kaçıyorlardı."¹

Onunla savaşamayacaklarını anlayınca, korkakların yöntemlerine başvurdular. Şimr, atlıları çağırarak, piyadelerin arkasına yerleştirdi. Sonra okçulara ok atmalarını emretti. Bir anda yağmur gibi üzerine ok yağdırdılar. O kadar çok ok isabet etmişti ki, bir kirpinin dikenli vücudunu andırıyordu. İmam (a.s) geri durmak zorunda kaldı. Onlar da İmam'ın önünde durdular. Kız kardeşi Zeyneb, çadırın kapısına çıktı ve Ömer b. Sa'd b. Ebu Vakkas'a seslendi: "Yazıklar olsun sana, ey Ömer! Ebu Abdullah'ın öldürülmesine seyirci mi kalıyorsun?" Ömer, herhangi bir cevap vermedi. Zeyneb: "Yazıklar olsun size, içinizde bir Müslüman yok mu?" Kimseden ses çıkmadı. Şimr b. Zilcevşen, atlılara ve piyadelere seslendi: "Ne oluyor size! Daha ne bekliyorsunuz, adama saldırsanız? Analarınız sizin yasınızı tutsun!" Bunun üzerine her taraftan saldırıya geçtiler.

Zur'a b. Şerik, İmam'ın (a.s) sol kürek kemiğine vurdu ve onu kesti. Bir başkası omuzuna vurdu. Bu darbenin etkisiyle yüz üstü yere düştü. Sinan b. Enes en-Nahaî, bir mızrak darbesiyle İmam'ı (a.s) yere serdi. Hulî b. Yezid el-Esbahî öne çıktı. Atından inip başını kesmek istedi. Fakat elleri titredi. Şimr: "Allah kollarını kırsın, be adam! Ne diye titriyorsun?"

Sonra Şimr atından indi, başını kesti ve Hulî b. Yezid'e vererek şöyle dedi: "Al, bunu emir Ömer b. Sa'd'a götür."

Sonra, Hüseyin'in (a.s) üzerindekiyi yağmalamaya başladılar. İshak b. Hayve el-Hadremî gömleğini, Ahnes b. Mirsad sarığını aldı. Benî Dârim kabilesinden bir adam da kılıcını aldı. Kafilesini, develerini ve yüklerini talan ettiler, kafiledeki kadınlara ait süs eşyalarını da yağmaladılar.²

Göğün Kızıl Renge Bürünmesi

Yer çalkandı, evrenin ufuklarını koyu bir karanlık bürüdü, göğü ürkütücü bir kızılık kapladı. Bu, Allah'ın bütün haramlarını çiğneyen hunhar canîlere, suçlulara yönelik ilâhî bir uyarıydı.³

1- el-İrşad, 2/111; İ'lamu'l-Vera, 1/468

2- el-İrşad, 2/112; İ'lamu'l-Vera, 1/469

3- Keşfu'l-Ğumme, 2/9; Siyeru A'lami'n-Nubela, 3/ 312; Tarihu'l-İslâm, ez-Zehebi, s.15 (Havadisus-Sene, 61); İ'lamu'l-Vera, 1/ 429

Hüseyin'in (a.s) atı, kakülünü, mazlum şehit İmam'ın (a.s) kanına sürdü. Ürkmüş, dehşete düşmüş bir hâlde Hüseyin'in (a.s) kampına doğru dört nala koştu. Ailesine, İmam'ın (a.s) öldürüldüğünü, şehit edildiğini bildirmek için. Nitekim Nahiye-i Mukaddese Ziyareti'nde bu trajik sahne şu sözlerle tasvir edilmiştir:

"Kadınlar, küheylânın perişan halini, sırtındaki eğerin tersine döndüğünü görünce, saçları dağınık bir vaziyette çadırlardan dışarı fırladılar. Yanaklarına vuruyorlardı. Yüzlerini açmışlardı. Ağıt yakıyorlardı. İzzetten sonra zelil olmuşlardı. Hüseyin'in düştüğü yere koşuyorlardı."

Haşimoğulları'nın önder kadınlarından acılı Zeyneb bint-i Ali b. Ebu Talib (a.s) şöyle feryat ediyordu: *"Ah Muhammed! Ah baba! Ah Ali! Ah Cafer! Ah Hamza! Bu Hüseyin'dir, tek başına kalmış uçsuz bucaksız meydanda. Kerbela'da yere yıkılmış kimsesiz. Keşke gök, yerin üzerine yıkılsaydı. Keşke dağlar, paramparça olup ovalara saçılıysaydı!!"*¹

Çadırların Yakılması ve Peygamber Hanesinin Hür Kadınlarının Ziyet Eşyalarını Soymaları

Alçak suçlular, Ebu Abdullah Hüseyin'in (a.s) çadırlarını ateşe verdiler. Çadırlarda Peygamber (s.a.a) hanedanının kızlarının, nübüvvet hanesinin iffetli kadınlarının olduğuna aldırış etmiyorlardı. İmam Zeynülâbidin (a.s) şöyle der: *"Allah'a yemin ederim, ne zaman halalarımı ve kızkardeşlerimi görsem, gözyaşlarım boğazımda düğümleniyor, Aşura günü azgın güruhun münadisi, 'Yakın zalimlerin evlerini!' diye bağırırken, bir çadırdan diğerine, bir sığımdan öbürüne kaçışları gözlerimin önüne geliyor."*²

Kûfe ordusunun şerefsiz alçakları, nübüvvet hanesinin özgür kadınlarını, risaletin iffetli hatunlarını soymaya başladılar. Üzerlerindeki ziyet eşyalarını ve giysilerini ganimet olarak aldılar. Çadırlardaki her şeyi talan ettiler.

1- Maktelu'l-Hüseyn, Mukarrem, s.346

2- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn, Tarihu'l-Muzafferî'den naklen, s.238

Atlılar, Mübarek Naaşı Çiğniyor

Emevîlerin alçaklığı ayyuka çıkmıştı. Görecek gözü olan herkes, bunu görebiliyordu. Bu alçaklık, taşıdıkları vicdanın artık yok olduğunun ifadesiydi. İnsanlıkları ölmüş, hareket eden duygusuz bedenlere dönmüşlerdi. Zerre kadar merhameti olmayan aşağılık vahşilere dönmüşlerdi. Onları bu rezaletten alıkoyacak zerre kadar vicdanları kalmamıştı.

Sapıklık ordusu, Kербela çölünde Peygamber (s.a.a) ailesini kuşatma altında tuttuğu sırada, İbn Ziyad, Ömer b. Sa'd'a bir mektup yazmıştı. Bu mektubunda savaşın sonunda hangi neticeyi beklediğini, alçak nefsinde risalete ve Hz. Resul'e (s.a.a) duyduğu derin kını açığa vurmuştu. Risalet ve Resul'e (s.a.a) yakın olan herkese nasıl düşmanlık beslediğini ifade etmişti. Mektupta şöyle diyordu:

"Şimdi... Bilesin ki, ben seni, Hüseyin'e ilişmeyesin, ona zaman tanıyasın, onun selâmetini ve varlığını güvence altına alasın veya benim yanımda onun için aracılık yapasın diye göndermedim. Bak, eğer Hüseyin ve adamları yönetimi kabul edip teslim olurlarsa, sağ olarak onları bana gönder. Yok eğer bunu kabul etmezlerse, onlarla savaş; onları öldür ve organlarını kes. Çünkü onlar, bunu hak ediyorlar. Eğer Hüseyin öldürülürse, göğsünü ve sırtını atlara çiğnet. Çünkü o, bir asi, bir eşkıya, bir haydut ve bir zalimdir. Gerçi öldükten sonra böyle bir uygulamanın ona bir zararı olmaz, ancak bu, kendime verdiğim bir sözdür. Onu öldürürsem, mutlaka böyle yapacağım diye."¹

Kaldı ki İbn Ziyad, Emevî yönetiminin komutanlarından biriydi. Emevî hanedanına mensup herhangi bir kimseden, Peygamber'in (s.a.a) oğlunun saygınlığının gözetilmesine ve makamına değer verilmesine dair bir emrin çıktığına tanık olmuş değiliz. Oysa Emevîlerden, onun saygınlığını ve yüksek makamını bilmeyen yoktu.

Böylece İbn Sa'd, kindar efendisi İbn Ziyad'ın emirlerini uygulamak üzere ayağa kalktı ve adamlarına şöyle seslendi: "Hüseyin'in cesedini atına çiğnetecek gönüllü kimse var mı?"

On gönüllü öne çıktı. Bunlar Hüseyin'in (a.s) cesedini atlarına çiğnettiler. Böylece bütün kemikleri kırılıp sırtı döğülüp ezilmiştir.²

1- Tarihu't-Taberî, 4/ 314; İlamu'l-Vera, 1/ 453

2- İlamu'l-Vera, 1/ 470; Maktelu'l-Hüseyn, Harezmi, 2/ 39

Haşimoğullarının Önder Kadını Yüce Naaşın Önünde

Hz. Resul'ün (s.a.a) torunu, Emirü'l-Müminin'in (a.s) kızı, büyük kadın, Zeyneb, kardeşinin yüce naaşının yanı başında durarak şöyle dua etti: "*Allah'ım! Bu kurbanı kabul et.*"¹

İnsanlık, bu iman karşısında saygı ve tazim ifadesi olarak eğilmez de ne yapar. Zaten, Hüseyin'in (a.s) ve arkadaşlarının - fedakârlıklarının unutulmaz oluşunun biricik sırrı da, bu görkemli imandır.

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyn b. Ali (a.s), 3/ 304

HÜSEYNÎ DEVRİMİN SONUÇLARI

İmam Hüseyin'in (a.s) devrimi, ümmetin diri vicdanından, İslâm'ın kutsal risaletinin vahyinden ve bütün beşeriyete yönelik İslâmî davetin start aldığı bir hanedandan doğmuştu. Bir hanedan ki, risaleti ve Resulü koruyup savunarak dinin dayanaklarının ayakta durmasını sağlamıştı. Bu mübarek devrim, insanlık tarihinde, zillet ve teslimiyeti yerle bir eden, zalimlerin tahtlarını başlarına geçiren bir kasırgaya dönüştü. Her samimî insanın, Allah'a kulluğun gölgesinde özgür ve onurlu bir hayat yaşayacağı yolları aydınlatan bir meşale işlevini gördü.

Gerçeğin olanca çıplaklığıyla ortaya çıkmasına engellemeye yönelik çarpıtmalara ve zihin bulandırma amaçlı propagandalara rağmen hiç kimse, bu devrimin, sonraki günlerde ve senelerde ortaya çıkan etkilerini görmezlikten gelemez. Bu devrimin bütün etkilerini bilmemize imkân olmamakla beraber, nesiller boyu kendini gösteren ve İslâmî risalet hayatında belirginleşen etkilerinin büyük bir kısmını gözlemlemek mümkündür. Bunların en önemlilerini şu şekilde sıralayabiliriz:

1- Emevîlerin Gerçek Kimliğinin Ortaya Çıkarılması, Ördükleri Sahte Dini Çerçevenin Parçalanması

İmam Hüseyin'in (a.s) devriminin etkisiyle insanlar, yönetimi ele geçiren Emevî hareketinin gerçek mahiyetini bütün çıplaklığıyla görme imkânına kavuştular. Devrimcilerin fedakârlıkları sayesinde bütün sahte dinî çerçeveler tuz buz oldu. Ki Emevîler, bu sahte dinî çerçevelerle devrimi bastırmak için ordular toplayabilmişlerdi. Onlar, bilinç yoksunluğundan, Sakife'nin getirdiği cehaletin yaygınlığından yararlanmışlardı. Bu sahte dinî söylemi, Müslim b. Amr el-Bahilî'nin sözlerinde görebiliyoruz. O, Peygamber hanesinin evlâdı, salih kul Müslim b. Akil'i, fasık Yezid'e isyan ettiği için kınayıp kendi

Yezid'den yana tavrına övünerek şunları söylemişti: "Ben, senin terk ettiğin hakkı tanıyan, senin aldattığın yerde, ümmetin ve imamın hayrını isteyen, isyan ettiğinde dinleyip itaat eden bir kimseyim."¹

Bakın, Amr b. Haccac ez-Zübeydî Emevî ordusunun komutanlarından biri-, tereddüt geçiren ve emirleri uygulamayı ağırdan alan askerleri, İmam Hüseyin'le (a.s) karşılaşmaya teşvik ederken neler söylüyor:

"Ey Kûfeliler! İtaat etmeyi ve toplumun birliğini korumayı sürdürün. Dinden ok gibi fırlayıp çıkan ve imama karşı gelen kimseyi öldürme hususunda kuşkuya düşmeyin."²

Bundan da anlaşılıyor ki, Emevî söyleminde din, Yezid'e itaat etmek ve Hüseyin'le (a.s) savaşmak demektir.

Ama İmam Hüseyin'in (a.s) hareketi, biat etmeyi reddedişi ve akıllara durgunluk veren fedakârlığı ümmeti uyandırdı. Sapkınlık hareketi neticesinde üzeri örtülen ilkeleri gün yüzüne çıkardı. İmam Hüseyin (a.s), onların karşısına çıkmış ve risaletle ilişkisini İslâm toplumundaki konumunu açıklamış, şöyle seslenmişti:

"Şimdi, benim soyumu araştın ve bakın ben kimim. Sonra vicdanınızla baş başa kalın ve nefsinizi ayıplayın. Bakın bakalım, beni öldürmeniz, ve saygılığımı çiğnemeniz uygun olur mu? Ben, peygamberinizin kızının oğlu değil miyim? Peygamberinizin (s.a.a) vasisi, Resulullah'ın Allah katından getirdiğini ilk tasdik eden, ilk mümin Ali'nin oğlu değil miyim? Şehitlerin efendisi Hamza benim amcam değil mi? Cennette iki kanatla uçan Cafer benim amcam değil mi? Resulullah'ın (s.a.a), benim ve kardeşim hakkında 'Şu ikisi cennet gençlerinin efendileridir.' dediğini duymadınız mı? Eğer benim dediklerimi doğruluyorsanız -ki haktan ibarettir-, Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın yalan söyleyenlere buğzettiğini öğrendiğim günden beri yalan söylemedim. Yok eğer beni yalanlıyorsanız, içinizde, sorduğunuzda size doğruyu söyleyecek kimseler vardır. Cabir b. Abdullah el-Ensarî'ye, Ebu Said el-Hudrî'ye, Sehl b. Sa'd es-Saidî'ye, Zeyd b. Erkam'a ve Enes b. Malik'e sorun. Resulullah'ın (s.a.a) bu sözleri benim ve kardeşim hakkında söylediğini duyduklarını size söyleyeceklerdir. Kanımı dökmenizi engellemeye bu kadar yetmez mi?..."

1- Tarihu't-Taberî, 4/ 281

2- age. 4/ 331

Bunun yanında, o gergin ve hassas ortamda gerçekleşen ikili görüşmelerde ve yaptığı konuşmalarda, insanlara, savaşan iki tarafın konumlarını iyice açıklamıştı. Sonra savaşta Emevîlerin uyguladığı korkunç savaş yöntemi ve sapkın düşünce neticesinde, onların alçaklıkları, rezillikleri ve şeytanlıkları bütün çıplaklığıyla ortaya çıkmıştı.

Hüseyinî devrimin sürekliliğini sağlayan en etkili ve kansız silahı, kuşkusuz Emirü'l-Müminin'in (a.s) kızı Zeyneb'in tavrıdır. O, Ümeyyeoğullarının işledikleri cinayetleri büyük bir dirayetle gözler önüne sermiş ve İmam Hüseyin'in (a.s) mesajını bütün ümmete duyurmuştu.

Farklı mezheplere ve görüşlere mensup olmalarına rağmen bütün Müslümanlar, Hüseyin'in, İslâmî ve şer'î bir tavrı temsil ettiği, Yezid'in ise, İslâm'a., ilâhî şeriata ve dinî ölçülere başkaldıran bir mürtet olduğu hususunda görüş birliği içindedirler.

2- İslâmî Risaleti Yeniden Diriltme

İmam Hüseyin'in (a.s) şehit edilişi, ümmetin vicdanını derinden sarstı. Aşağılanmış iradesini ayağa kaldıran bir etken işlevini gördü. Ümeyye oğullarının ve onlardan önceki, İslâm'ın tertemiz ve berrak bir şekilde gelecek kuşaklara aktarılmasına özen göstermeyen iktidar sahiplerinin yönlendirmesiyle uçuruma yuvarlandıklarının farkına varmalarını sağladı.

Peygamber'in (s.a.a) torunu, tağutların ümmetin başına musallat olmaları neticesinde ortaya çıkan sapık akıma karşı ortaya koyduğu mücadele ile ümmete teorik ve pratik şer'î tavrı göstermeyi başardı. Peki, Hüseyin (a.s) bu amacını gerçekleştirebildi mi? Bu sorunun cevabını, İmam Zeynü'lâbidin'in (a.s), İbrahim b. Talha b. Abdullah'ın: "Kim galip geldi?" sorusuna karşı söylediği şu sözde bulabiliriz: "Namaz vakti girdiğinde ezan ve kamet oku, o zaman kimin galip olduğunu anlarsın."¹

Hüseyin (a.s) galipti. Çünkü, cahilîyenin ortadan kaldırma ve hayat sahnesinden silme girişimlerinin ardından, yüce hedeflerinden en önemli birini gerçekleştirmişti.

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyin b. Ali (a.s), 3/440; Emali eş-Şeyh et-Tusi'den naklen.

3- Günahkârlığın Farkına Varılması ve Emevîlere Karşı Derin Bir İntikam Duygusunun Uyanması

İnsanlar, işledikleri günahın farkına varıp derin bir vicdan azabı çekmeye başladılar. İmam Ali b. Hüseyin'in (a.s) ve Zeyneb bint-i Ali b. Ebu Talib'in ve Emevîler tarafından esirler gibi önce Kûfe'ye sonra Şam'a götürülen Peygamber (s.a.a) ailesinin diğer fertlerinin konuşmaları, bu duyguyu daha da alevlendiriyordu.

Zeyneb (a.s), gözlerini şehitlerin kesik başlarını ve esirleri taşıyan kafileye dikip bakan, yaptıklarından ve Peygamber (s.a.a) ailesinin başına gelenlerden dolayı pişmanlık duyarak ağlayan Kûfelilere, "Susun!" diye işaret etmiş, sonra şöyle demişti:

"Ey Kûfeliler! Ağlıyor musunuz? Gözyaşınız hiç kurumasın, çığlığınız hiç dinmesin. Sizin durumunuz, ipliğini sağlam eğirdikten sonra onu tekrar çözen koca karının durumuna benziyor. Yeminlerinizi, aranızda oyuncak haline getirmişsiniz. Ne kötü bir vebalin altındasınız! Evet, Allah'a andolsun ki, çok ağlamanız ve az gülmeniz gerekiyor. Bu olayın utancını ve şerefsizliğini üzerinizde taşıyorsunuz, bundan da temizlenmeniz mümkün değildir. Peygamberliğin madeni, hüccetinizin ekseni, kanıtınızın aydınlatıcı ışığı olan son peygamberin torununu, cennet gençlerinin efendisini öldürmek günahından nasıl temizlenebilirsiniz?!"

Sonra Ali b. Hüseyin (a.s) şöyle dedi:

"Ey insanlar! Sizi Allah adına yemine veriyorum, babama mektup yazıp onu aldattığımızı, ona söz verdiğinizi, bütün güvenceleri verip biat ettiğinizi, sonra onunla savaştığımızı biliyor musunuz? Kendiniz için ahirete gönderdiğiniz bu amelden ve ortaya koyduğunuz bu kötü görüşten dolayı yazıklar olsun! Size, 'Soyumu öldürdünüz, saygınlığımı çiğnediniz. Siz benim ümmetimden değilsiniz!' dediği zaman Resulullah'a (s.a.a) hangi yüzle bakacaksınız?"¹

Rivayet edilir ki: Yezid b. Muaviye büyük bir sevinç duyar ve Ubeydullah b. Ziyad'ı ödüllendirir. Ama, halkın kendisine karşı büyük bir öfke duyduğunu, lânetleyip sövdüğünü öğrenince, Ehl-i Beyt'e

1- Hayatu'l-İmami'l-Hüseyin b. Ali (a.s) 3/341 Musiru'l-Ahzan adlı eserden naklen.

karşı işlediği cinayetlere değil, siyaset alanında kaybedişine pişmanlık duyar ve İbn Ziyad'la arası açılır.¹

Halkın, kendini suçlu hissetmesi, duygusal bir tavrıdır. Ateşli ve dinamik bir yanı vardır. Emevî yönetimine yönelik şiddetli bir intikam arzusunu barındıran bir histi. Nitekim İslâmî toplulukların büyük bir kısmı, İmam Hüseyin'i yalnız ve yardımsız bırakma şeklinde belirginleşen tavırlarını telâfi etmek için zalim Emevî yönetimine karşı silahlı ayaklanma başlattılar.

Elbette bu durum Müslümanlarda büyük bir bilinçlenmeye yol açsada ama Müslümanlardan bir kısmının silahlı ayaklanmalarını, Emevî yönetiminin bozgunculuğunu, İslâm risaletinden uzaklığını kavramaktan kaynaklanan köklü bir yaklaşım olarak değerlendirmemizin mümkün olmadığını biliyoruz, ancak bu, samimî bir yaklaşımdır. Bu yüzden, yöneticiler onu kontrol altına almaları en az, köklü bir tavır kontrol altına almak kadar zordu. Dolayısıyla zalim yöneticiler, Peygamber'in (s.a.a) Ehl-i Beyti'ne (a.s) karşı başlattıkları düşmanca süreçte bunun için bin türlü hesap yapmak durumundaydılar.

4- Ümmetin İradesini ve Cihat Ruhunu Diriltme²

İmam Hüseyin'in (a.s) devrimi, Müslüman kitlelerin iradesinin yeniden dirilmesini, mücadele ruhunun harekete geçmesini sağladı. Boyun eğmeye ve teslimiyete alıştırmış, zalim yöneticiye karşı koymaktan âciz hâle getirilmiş, büyük bir şeytanlık ve münafıklıkla koparılmış dinî kisveye aldanmış, bazen sultanların paralı vaizlerinin ateşin konuşmalarıyla, bazen de büyük bir ustalıklarla tezgâhlanmış hile ve desiselerle uyuşturulmuş Müslüman insanın vicdanını derinlerden sarstı.

Müslüman insan, Hüseyin'in (a.s) kıyamından, teslim olmamayı, dininden ödün verme amacına yönelik pazarlıklara girişmemeyi öğrendi. Görüşünü cesaretle dile getirmeyi, meşru veya en azından kitlelerin arzusuna uygun bir yönetim altında daha erdemli bir hayat sürdürme arzusunu ifade etmeyi öğrendi.

1- Tarihu't-Taberî, 4/ 388; Tarihu'l-Hulefa, s.208

2- Daha ayrıntılı bilgi için bk. Savretu'l-Hüseyn (en-Nazariye, el-Mavkif, en-Netaic) Seyyid Muhammed Bakır el-Hâkim, s.100

Bu yüzden, neticede başarısız da olsalar, Emevî yönetimine karşı irili ufaklı isyanların patlak verdiğini görüyoruz. Bunlar, başarılı olmamakla beraber, yönetim yıkılıncaya kadar kesintisiz devam etmiştir. Bu isyanlar, amaçları farklı da olsa, Hüseyinî devrimin pınarından besleniyor, Hüseyinî devrimin oluşturduğu koşullardan destek alıyorlardı. Bu isyanlardan biri, Tevvabîn isyanıydı.¹ Bu isyan, tamamıyla Hüseyinî devrimin vicdanlarda meydana getirdiği etkiye verilmiş bir tepki mahiyetindeydi. Yine Medine ayaklanmasını², Muhtar es-Sakafî ayaklanmasını³ buna örnek gösterebiliriz. Muhtar ayaklanması, Hüseyin'in (a.s) öldürülmesine katılanları yargılama, işledikleri iğrenç fiileri ve yüz kızartıcı suçları cezalandırma imkânını bulmuştu. Sonra Mutrif b. Muğire, İbnu'l-Eş'as, Zeyd b. Ali b. Hüseyin (a.s)⁴ ve Ebu Seraya⁵ isyanlarını buna örnek gösterebiliriz.

Hüseyinî devrim, cihat ruhunu canlandırıp alevlendirdi. Birçok kıyam başarısızlıkla sonuçlansa bile, ümmetin nabzı devrimci bir damar olarak atmaya devam etti. Neticede İslâm ümmeti, canlılığını, dinamikliğini gösterdi ve Emevîlerin ve onların varoluşlarına zemin oluşturan geçmişlerinin eliyle gerçekleşen çarpıtma ve dönüştürme girişimleri sonuç almak üzereyken, bu uğursuz kumpastan kurtuldu.

1- Tarihu't-Taberî, 4/ 426, 449

2- age. 4/464

3- age. 4/487

4- Mekatilu't-Talibin, s.135

5- age. s.523

İMAM HÜSEYİN'İN (A.S) İLMİ MİRASI

İmam Hüseyin'in (a.s) Mirasına Genel Bir Bakış

Hüseyin b. Ali b. Ebu Talib (a.s), ilkeli bir önder, yüce Allah'ın dinini ve şeriatını korumak için seçtiği, dinin ve şeriatın uygulamasıyla görevlendirdiği, dinini ve şeriatını her türlü tahrif ve dönüştürmeden korusunlar diye bütün kirlerden ve pisliklerden arındırdığı yol gösterici rabbanî imamlardan biridir.

Üç imamın, Ali, Hasan ve Hüseyin'in (a.s) yaşadığı mihnet, akide ve ümmet açısından en büyük mihnetti. Çünkü bu mihnet, toplumsal önderliğin risalet çizgisinden sapmasıyla başlamış, ama sırf yönetim bazında şer'î ilkeden uzaklaşma ile sınırlı kalmamıştı. Bilâkis, bu sapmanın boyutları, ümmetin ve şeriatın derinliklerine kadar sirayet etmekteydi.

Kuşkusuz bu tehlikeli sapma, sözünü ettiğimiz yol gösterici imamların kararlılığını daha da arttırdı. Bu yüzden, şeriatın temel hükümlerinin ümmet içinde kökleşmesine, bunların öğretimine ve hızla yayılan tahrif bütün ümmeti kısılcına almadan ümmeti bunlar doğrultusunda eğitmeye büyük önem verdiler. Böylece ümmetin, parçalanıp dağılmasını, gücünü kaybetmesini önlediler. Bu nedenle salih bir toplumun yetiştirilmesi, bu topluluğun sağlıklı olarak gelişmesi, topluluğun sorunlarıyla ilgilenilmesi büyük bir önem arz ediyordu. Peygamberimizin (s.a.a) vefatından sonraki elli yıl içinde Müslümanların Ehl-i Beyt'e (a.s) karşı tavırlarını inceleyenler, bunun ne denli önemli ve büyük bir misyon olduğunu anlayacaklardır.

Bundan dolayı, gerek İmam Ali el-Murtaza'nın, gerek Hasan el-Mücteba'nın ve gerekse Hüseyin-i Şehid-i Kerbela'nın bize bıraktıkları miras gerçekten büyük ve önemli bir mirastır.

Bu imamlardan bize kalan mirasta bir düşünce zenginliği ve bir pratik çeşitliliği görüyoruz.

Bir kimse, İmam Hüseyin'in (a.s) sözlerini içeren mecmuaya, Hüseyinî kıyamın belgelerini, Hüseyin'in belâgatını, hutbe ve mektuplarını incelerse, büyük bir servetle karşılaşacaktır; incelenmeye, istifade etmeye hazır, amade bir hazine görecektir. Aşağıda bu büyük İmam'ın ele aldığı meselelere dair bazı değerlendirmelerini sunacağız:

Akıl, İlim ve İrfana Dair Sözleri

1- Bir kimsede şu beş şey yoksa, onda faydalanılabilecek fazla bir şey yoktur: Akıl, din, edep, hâya ve güzel ahlâk.¹

2- "İnsanların en şerefli kimdir?" diye soruldu. Buyurdu ki: "Öğüt verilmeden önce öğüt alan, uyandırılmadan önce uyanan kimsedir."²

3- Akıl, ancak hakka tabi olmakla kemale erer.³

4- Akıllı adam, kendisini yalanlayacağından korktuğu kimseye konuşmaz, vermeyeceğinden korktuğu kimseden istemez, ihanet etmesinden korktuğu kimseye güvenmez, ümit bağlama hususunda güvenilmeyen kimseye ümit bağlamaz.⁴

5- İlim, marifetin aşısıdır. Uzun deneyimler, aklın artışını sağlar. Şeref ve üstünlük, takvadır. Kanaat, bedenlerin rahatlığıdır. Seni seven, seni kötülüklerden alıkoyar. Sana buğzeden, seni aldatır.⁵

6- Âlimin alâmetlerinden biri, fikri yöntemlerle kendi sözlerini ve bilgisini eleştirmesidir.⁶

1- Mevsuat-u Kelimati'l-İmami'l-Hüseyin, s.743 Hayatu'l-İmami'l-Hüseyin, 1/181'den naklen.

2- age. s.743 İhkaku'l-Hak, 11/590'dan naklen.

3- age. s.742 A'lamu'd-Din s.298'den naklen. Bu hadis İmam Ali'den (a.s) de rivayet edilmiştir.

4- age. s.742 Hayatu'l-İmami'l-Hüseyin, (a.s), 1/181'den naklen.

5- Mevsuat-u Kelimati'l-İmami'l-Hüseyin (a.s) s.742; Bihar'ul-Envar, 78/128'den naklen Hadis no: 11

6- age.

7- Bir âlimin bütün söyledikleri güzel ve isabetli olursa, onun kendini beğenip kibirlenmesinden korkulur. Âlim, doğruları çok olan kimsedir.

8- İmam Hüseyin'in (a.s) Arafat'ta yaptığı duada, insanlık bilgisine, bu bilgiye ulaşma yollarına, akıl sahibi bir kimsenin izlemesi gereken sahih ve amaca ulaştırıcı yönetime dair değerli açıklamalar vardır. Bu duanın, konumuzla ilgili bazı bölümlerini aşağıya alıyoruz:

a- İlâhî! Ben ki zenginliğimde yoksulum, yoksulluğumda yoksul olmaz mıyım hiç?! İlâhî! Ben ki bilgimde cahilîm, cahilliğimde cahil olmaz mıyım hiç?!...

b- İlâhî! Etkilerin değişmesi ve tavırların dönüp durmasıyla bildim ki, senin muradın, her şeyde kendini bana tanıtmaktır, ta ki hiç bir hususta seni bilmezlik etmeyeyim...

c- İlâhî! Eserlerin arasında gidip gelmem, beni ziyaretinden uzaklaştırdı. Beni bir hizmete ver ki, beni sana kavuştursun. Varlığı için sana muhtaç olan bir şeyi senin için delil olarak kullanmak nasıl olabilir ki? Senden başkasında sende olmayan bir zuhur mu var ki, o seni ortaya çıkarsın?! Sen ne zaman kayboldun ki, seni bulmak için delile ihtiyaç olsun? Ne zaman uzaklaştın ki, sana ulaştıracak eserlere ihtiyaç olsun? Seni, üzerinde denetleyici olarak görmeyen göz kördür. Senin sevginden pay almayan kulun ticareti de hüsrarla sonuçlanmıştır.

d- İlâhî! Eserlerine başvurmamızı emrettin. Şimdi beni, nurlar kisvesi ve basiret rehberliğiyle kendine döndür ki, eserler aracılığıyla senin katına girdiğim gibi, onlar aracılığıyla sana döneyim; kalbi onlara bakmaktan korunmuş, himmeti onlara dayanmaktan yücelmiş olarak.

e- Sana ulaşmayı senden istiyorum. Senin delilin olarak seni kullanıyorum. Nurunla beni kendine ilet; dosdoğru kullukla beni huzurunda kaim kıl.

f- İlâhî! Saklı ilminden bana öğret. Koruyucu örtünle beni koru. İlâhî! Yakınlık ehlinin hakikatleriyle beni hakikat kıl.

g- İlâhî! Beni, nefsimin zilletinden çıkar, kuşkularımdan ve şirkimden beni arındır, kabre varmadan önce.

h- İlâhî! Kaza ve kader, beni arzulara kaptırıyor. Şehvî bağlara meyil, beni tutsak etmiştir. Benim yardımcım sen ol ki, bana yardım edesin ve beni hakikatleri gören kılasın.

ı- Sensin, nurları velilerinin kalplerine yağdıran. Böylece seni bildiler ve birlediler. Sensin, sevdiklerinin kalplerinden yabancıları uzaklaştıran. Böylece sadece seni sevdiler ve senden başkasına sığınmadılar. Bütün dünya onları yalnız bıraktığında, sen, onların yarenisin. Alâmetler onlara görüldüğünde yol gösteren, yine sensin. Seni yitiren ne kazanır?! Seni bulan da ne kaybeder?!

j- Kendisinden başka ilâh olmayan ilâh sensin. Kendini her şeye tanıttın. Seni bilmeyen bir tek şey yoktur. Kendini her şeyde bana tanıttın ve ben seni her şeyde açıkça gördüm... Gizlenir misin hiç, ki sen zahirsin? kaybolur musun hiç, ki sen gözetensin, hazırsın?!¹

Kur'an-ı Kerim'le İlgili Sözleri

Hiç kuşkusuz pak Ehl-i Beyt İmamları (a.s), Kur'an-ı Kerim'e büyük önem vermiş, onun öğretimi, tefsiri, ayetlerinin anlaşılması, pratikte uygulanması, özensiz ya da tahrifatçı kimselerin şerrinden korunması hususunda büyük bir çaba sarf etmişlerdir. Bunu, onların hayat tarzlarında, yol göstericiliklerinde ve konuşmalarında gözlemlemek mümkündür. Bu bağlamda İmam Ebu Abdullah Hüseyin'den (a.s) tefsir, tevil ve tatbik ile ilgili yüce sözler rivayet edilmiştir. Bunlar, etüt edilmesi, üzerinde uzun uzun durulması gereken açıklamalardır. Bu değerli sözlerden bir kaçını örnek olarak sunuyoruz:

1- Allah'ın kitabı dört şeyden ibarettir: İbare, işaret, letaif ve hakikatler. İbareler, avam içindir. İşaretler, havas içindir. Letaif, veliler içindir. Hakikatler de, nebiler içindir.²

2- Kim namazda kıyam hâlindeyken Allah'ın kitabından bir ayet, okursa bu ayetin her bir harfine karşılık ona yüz iyilik yazılır. Bu ayeti namaz dışında okursa, Allah, okuduğu ayetin her bir harfine karşılık on sevap yazar. Eğer okunan Kur'an'ı dinlerse, dinlediği her harfe

1- Mevsuat-u Kelimati'l-İmam el-Hüseyin, s.803-805; İkbalu'l-A'mal, s.339'dan naklen.

2- Mevsuat-u Kelimati'l-İmam el-Hüseyin (a.s), s.551; Camiu'l-Ahbar, s.48'den naklen.

karşılık kendisine bir iyilik yazılır. Kur'an'ı geceleyin hatmederse, melekler sabaha kadar onun için dua ederler. Kur'an'ı gündüz vakti hatmederse, koruyucu melekler akşama kadar onun için dua ederler. Onun kabul olunacak bir duası olur. Bu da onun için, gökle yer arasındaki her şeyden daha hayırlıdır.¹

3- **"Yer başka bir yere dönüştürülür."** ayetinin tefsiri hakkında şöyle buyurmuştur: "Bununla demek isteniyor ki: Üzerinde günah işlenmemiş, üzerinde dağ ve bitki bulunmayan, Yaratan'ın ilk kez yayıp döşediği gibi dümdüz bir yere dönüştürülür."²

4- Bir adam ona (a.s) **"Kaf. Ha. Ya. Ayn. Sad."** harflerinin anlamını sordu. Buyurdu ki: "Eğer bu harfleri senin için tefsir edersem, su üzerinde yürürsün."³

5- Nasr b. Malik İmam'a (a.s) dedi ki: "Ey Ebu Abdullah! Bana, **'Bunlar, rableri hakkında tartışan iki hasımdır.'** ayetini anlat." Dedi ki: "Biz ve Ümeyyeoğulları, yüce Allah hakkında tartıştık. Biz, "Allah doğru söyledi." dedik; onlar, "Allah yalan söyledi." dediler. Bu yüzden biz ve onlar kıyamet günü hasım olacağız."⁴

6- **"Onları yeryüzüne hâkim kılsak, namazı ikame ederler."** ayetiyle ilgili olarak da şöyle buyurmuştur: "Bu ayet, biz Ehl-i Beyt hakkındadır."⁵

7- **"De ki: Ona karşılık o akrabaları sevmekten başka bir ücret istemiyorum."** ayetiyle ilgili olarak şöyle buyurmuştur: Yüce Allah'ın gözetilmesini emrettiği, hakkının büyüklüğünü vurguladığı ve her türlü hayrın kaynağı olarak gösterdiği akrabalık, biz Ehl-i Beyt'in akrabalığıdır ki, her Müslümanın üzerinde bizim hakkımız vardır.⁶

8- **"Rabbinin nimetini anlat."** ayetinde geçen "nimet" kelimesini, yüce Allah'ın Hz. Peygamber'e (s.a.a) bahsettiği din olarak açıklamıştır.⁷

1- age. s.551 el-Kafi, 2/611 Hadis no: 3'den naklen.

2- age. s.560 Tefsiru'l-Burhan, 2/323'den naklen.

3- age. s.561 Yenabiu'l-Mevedde, s.484'den naklen.

4- age. s.563 Hayatu'l-Hüseyin, 2/234'den naklen.

5- age. s.564 Bihar'ul-Envar, 24/166'dan naklen.

6- age. s.565 Bihar'ul-Envar, 23/251 Hadis no: 37'den naklen.

7- age. s.567 el-Mehasin, 1/344 hadis no:11'den naklen

9- "**es-Samed**" kelimesini de şöyle tefsir etmiştir: "Yüce Allah, bunu '**Doğmamış ve doğurmamıştır. Onun dengi hiç kimse yoktur.**' şeklinde açıklamıştır."¹

10- Yine şöyle buyurmuştur: "*Samed, içi boş olmayan demektir. Samed, en büyük ve en yüce efendi demektir. Samed, yemeyen, içmeyen demektir. Samed, uyumayan demektir. Samed, hep var olan ezeli ve hep var olacak olan ebedî demektir.*"²

11- Rivayet edilir ki: Abdurrahman es-Selemî, İmam Hüseyin'in (a.s) çocuğuna Fatiha suresini öğretir. Çocuk babasına sureyi okuyunca, İmam (a.s) ona bin dinar ve bin giysi verdi ve ağzını inciyle doldurdu. Bunun sebebi sorulunca şöyle dedi: "Onun bize yaptığı bağış karşısında bu verdiklerimin değeri ne ki?" Onun bağışı derken, çocuğuna Kur'an'ı öğretmesini kastediyor."³

Peygamber'in (s.a.a) Mübarek Sünnetiyle İlgili Tutumu

Hız. Hüseyin (a.s), dedesi Resulullah (s.a.a) zamanında yaşadı, vahyin ve risaletin kucığında büyüdü. İman kaynağından süt emdi. Annesi, babası ve kardeşi gibi son risaletin temsilciliği misyonunu üstlendi. Hız. Resul'ün (s.a.a) sünnetinin ve hayat tarzının, nebevî aydınlığın ikinci kaynağı olduğunu bildi. Peygamber'in (s.a.a) sünnetinin ve hayat tarzının önemsenmesinin zorunluluğuna inandı. Tahrif ve yok etme amaçlı girişimler karşısında durmanın gerekliliğini kavradı. Nice önde gelen sahabînin sünnet ve siyerin tedvinini engelleme girişimlerini boşa çıkarmanın zorunluluğunu bizzat gözlemledi. Onca nefretleriyle dedesine yapılan sinsî hücumları gördü. Muhafiflerin, iktidara gelmelerini engelleyecek hakikatlerin ortaya çıkmaması için nasıl çırpındıklarını, sünnet ve siyerin berraklığını bulandırma amaçlı çabalarını gözlemledi.

Bu nedenle Hüseyin'in (a.s), dinin varlığına kastetmiş bu komplolar karşısında büyük bir cesaret örneği sergileyerek durduğunu görüyoruz. Resullerin efendisi dedesinin şeriatını yeniden ihya etmek için sahip olduğu en değerli şeyi feda etmekten kaçınmadığını

1- age. s.568 et-Tevhid, s.90'dan naklen. Adı geçen müellif tefsiri ayrıntılı olarak aktarmıştır. Daha geniş bilgi için bu esere başvurulabilir.

2- age. s.569 Meadinu'l-Hikme, 2/51'den naklen.

3- age. s.827 Bihar'ul-Envar, 44/191'den naklen.

müşahede ediyoruz. O zaman, dedesinin kendisiyle ilgili ölümsüz tanıklığını daha iyi anlıyoruz: *"Hüseyin bendendir, ben de Hüseyin'denim."* *"Haberiniz olsun! Hüseyin, hidayet meşalesi ve kurtuluş gemisidir."*

O yüzdendir ki, İmam Hüseyin'in göz kamaştırıcı mirasında, Peygamber'in (s.a.a) hayat tarzının gelecek nesillere aktarımına, hadislerinin rivayetine, sünnete göre amel edilmesine ve sünnetin yeniden ihya edilmesine yönelik özenin büyük bir yer tuttuğunu görüyoruz. Nitekim sünneti ihya çabasının, onu yeryüzünden silme ve çarpıtma amaçlı komplolara karşı silahlı bir kıyam düzeyine dahi çıktığını görüyoruz.

İmam Hüseyin (a.s) şöyle demiştir:

1- "Resulullah (s.a.a), yüce Allah'ın yarattığı varlıklar içinde ahlâkı en güzel kimseydi."¹

2- Hüseyin (a.s) de, kardeşi Hasan (a.s) gibi, Resulullah'ın (s.a.a) kendisi, ailesi, ashabı, meclisi ve sohbet arkadaşları ile ilgili tavrı ve hareket tarzı hakkında son derece ince ve ayrıntılı bir tasvir rivayet etmiştir. Her ikisi de bu tasviri, babaları Ali'den (a.s) almışlardı. Bilindiği gibi Ali'yi (a.s), çocukluğundan itibaren Resulullah (s.a.a) yetiştirmiş ve Refik-i A'lâ'ya kavuşuncaya kadar bu eğitimi devam etmişti. Peygamberimizin (s.a.a) bu hareket tarzının bazı kesitlerine işaret etmek istiyoruz. Hüseyin (a.s) der ki: Babama (a.s) Resulullah'ın (s.a.a) suskunluğunun nasıl olduğunu sordum. Buyurdu ki:

*"Resulullah'ın (s.a.a) suskunluğunun temelinde dört şey vardı: Ağırbaşlılık, ihtiyat, ölçü ve tefekkür. Ölçüsü, insanlar arasında bakışı ve dinlemesini eşit şekilde paylaşmasıydı. Tefekkürü, kalıcı (baki) ve geçici (fani) olan şeylerle ilgiliydi. Ağırbaşlılığı sabırda toplanmıştı. Bu yüzden hiçbir şey onu kızdırmaz ve hiçbir şey onun metanetini bozmazdı. İhtiyatı ise, dört temele dayanıyordu: Örnek alınıp kendisine uyulsun diye en güzel olanı yapmak, sakınılsın diye çirkini terk etmek, ümmetin yararına olan sonuçları elde etmeye yönelik isabetli görüşü ortaya koymak ve kendisi için cemedilen dünya ve ahiret hayrı için çalışmak."*²

1- age. s.571 Kenzu'l-Ummal, 7/217'den naklen.

2- Mevsuat-u Kelimati'l-İmami'l-Hüseyin (a.s), s.571-575; Mecmau'z-Zevaid, 8/274'den naklen. Meani'l-Ahbar, s.79

3- İmam Hüseyin (a.s) rivayet eder: "*Bir sabah Resulullah (s.a.a) üzüntülü olarak uyandı. Denildi ki: 'Sana ne oldu ya Resulallah?' Buyurdu ki: 'Bu gece rüyamda Ümeyyeoğulları'nın şu minberime çıktıklarını gördüm.'* Denildi ki: '*Ya Resulallah! Üzülme. Bu, onlara yetişecek dünyevî bir makamdır. Bunun üzerine Allah, "Sana gösterdiğimiz o rüyayı, ancak insanları sınamak için gösterdik..." (İsra, 60) ayetini indirdi.*"¹

4- İmam Hüseyin (a.s) rivayet eder ki: "*Peygamber (s.a.a) bir yemek yediği zaman, 'Allah'ım! Bizim için bunu bereketli kıl ve bize ondan daha iyisini ver.'* derdi. *Yoğurt yediği veya süt içtiği zaman da, 'Allah'ım! Bunu bizim için bereketli kıl ve bize ondan ver.'* derdi."²

Resulullah(s.a.a) dua ettiği zaman, çok içten yakarır ve bir miskinın yemek istemesi gibi iki elini birbirinden aralı olarak açardı.³

5- İmam Hüseyin'e (a.s) ezanla ve insanların bu hususta dedikleriyle ilgili bir soru soruldu. Buyurdu ki: "*Peygamberinize (s.a.a) vahiy indiği hâlde siz, ezanı Abdullah b. Zeyd'den aldığınızı söylüyorsunuz! Babam Ali b. Ebu Talib'in (a.s) şöyle dediğini duydum: 'Resulullah (s.a.a) miraca götürülürken yüce Allah bir melek indirdi. Melek, ifadeleri ikişer ikişer tekrarlayarak ezan okudu. Sonra ifadeleri ikişer ikişer tekrarlayarak kamet okudu. Sonra Cebrail (a.s) ona dedi ki: 'Ey Muhammed! Namazın ezanı bu şekildedir.'*"⁴

6- İmam Hüseyin (a.s) rivayet eder ki: "*Resulullah (s.a.a), Selasil savaşına Ali'yi (a.s) gönderirken yanında otuz at da gönderdi ve şöyle dedi: 'Ey Ali! Atlara yapılacak harcama ile ilgili bir ayet okuyayım: 'Onlar, mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık infak ederler.'* Ey Ali! Burada, adamın gizli ve açık atlara yaptığı harcama kast ediliyor."⁵

Hız. Hüseyin (a.s), Resulullah efendimiz (s.a.a) zamanında yaşanan, bizzat gördüğü veya her ikisi de masum olananne ve babasından duyduğu olayları da nakletmiştir.⁶

1- age. s.575 el-Gadir, 8/248'den naklen.

2- age. s.578 Uyunu'l-Ahbar er-Rıza, 2/42'den naklen.

3- age. s.Bihar'ul-Envar, 16/ 287'den naklen.

4- A.ge. s.683 Müstedreku'l-Vesâil, 4/17'den naklen.

5- age. s.710 Müstedreku'l-Vesâil, 8/ 203

6- bk. Mevsuat-u kelimati'l-İmam el-Hüseyin. Resulullah'tan naklettiği rivayetler incelenebilir.

Ehl-i Beyt (a.s) İle İlgili Sözleri

Bütün Müslümanlar nezdinde mütevatir ve makbul kabul edilen Sekaleyn hadisi, İslâm'ın bekasının birbirinden ayrılmayan iki temel kaynağa sarılmaya bağlı olduğunu göstermektedir. Bunlardan biri Kur'an-ı Kerim, diğeri seçkin Peygamber'in (s.a.a) Ehl-i Beyti'dir. Çünkü bu ikisi , cennetteki havuz başında Peygamber'le (s.a.a) buluşuncaya kadar birbirlerinden ayrılmazlar. Bu yüzden her çağda ve her zamanda Müslümanların kendilerini sapıklıktan korumak için bu iki temel yol göstericiye sarılmaları bir zorunluluktur.

Bu nedenle eski çağlardan beri İslâm düşmanları, bu iki temel kaynağı birbirinden ayırmak için bütün güçlerini kullanmışlardır: Bazen Kur'an'ın lafzen veya mana olarak tahrif edildiğini iddia ederek, bazen Kur'an'ın tefsir edilmesini veya pratik hayata tatbik edilmesini engelleyerek, bazen Ehl-i Beyt'i eleştirip yetersiz olduklarını söyleyerek, bazen onları siyasal, sosyal ve kültürel misyonlarından yoksun bırakarak, bazen de Ehl-i Beyt'e, onların ilimlerine ve dirayetlerine ihtiyaç olmadığını göstermeye yönelik alternatif ulemalar öne çıkararak bu faaliyetlerini kesintisiz sürdürmüşlerdir.

İlâhî vahiyden kaynaklanan beyanlar gereği, İslâm risaletinin selâmetinin garantörleri olan masum İmamlar, bütün çabalarını, cihatlarını bu iki kaynağı koruma noktasında yoğunlaştırmış, ehil olmayan ellerin bu iki kaynakla oynamalarına engel olmaya çalışmışlardır. Bunun uğrunda mallarını ve canlarını, daha doğrusu Muhammedî risaleti korumak için sahip oldukları her şeyi feda etmekten çekinmemişlerdir.

Bu bağlamda Hüseyin b. Ali'den (a.s) nakledilen bazı rivayetlere işaret etmek istiyoruz:

1- Resulullah (s.a.a), Veda Haccı'nı tamamladıktan sonra devesine bindi ve şöyle dedi: "*Cennete ancak Müslüman olan kimse girer.*" Ebu Zer el-Gıfarî (r.a) ayağa kalktı ve: "Ya Resulallah! İslâm nedir?" diye sordu. Buyurdu ki: "*İslâm çıplaktır; elbisesi takva, süsü hayâ, özü vera, kemali din, meyvesi ameldir. Her şeyin bir esası vardır, İslâm'ın esası da biz Ehl-i Beyt sevgisidir.*"¹

2- İmam Hüseyin'in (a.s) şöyle dediği rivayet edilir: "*Bizi seven, biz Ehl-i Beyt'ten olur.*" Buna kanıt olarak, yüce Allah'ın salih bir

1- Mevsuat-u Kelimati'l-İmam el-Hüseyin, s.582 Emali et-Tusi, 1/82'den naklen.

kulun sözü olarak aktardığı şu ayeti göstermiştir: **'Bana uyan, şüphesiz bendendir.'**¹

Burada İmam (a.s), kendilerini seven kimsenin doğal olarak kendilerine tâbi olacağını, kendilerine tâbi olanın da kendilerinden olduğunu ortaya koymuştur.

3- Şöyle buyurmuştur: *"Biz Ehl-i Beyt'i, İslâmî bir sevgiyle sevin. Çünkü Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: Beni, hakkım olan düzeyin üzerine çıkarmayın. Yüce Allah beni, resul edinmeden önce kul edinmiştir."*²

4- Şöyle buyurmuştur: *"Biz, Resulullah (s.a.a) zamanında, münafıkları Ali'den (a.s) ve evlâtlarından (a.s) nefret etmeleriyle tanırdık."*³

5- Rivayet edilir ki: Münzir b. Carud, bir gün İmam Hüseyin'le (a.s) karşılaşır ve "Nasıl sabahladın, ey Resulullah'ın oğlu? Allah beni sana feda etsin?" der. O da şu cevabı verir: *"Öyle bir hâlde sabahladım ki, Araplar, Arap olmayanlara karşı, Muhammed (s.a.a) bizdendir diye üstünlük taşıyor. Arap olmayanlar da bunu ikrar ediyorlar. Ama Kureyşliler bizim üstünlüğümüzü bildikleri hâlde bize bu hakkı tanımıyorlar. Bu ümmetin sıkıntılarından biri şudur: Onları çağırdığımız zaman icabet etmezler; onları terk ettiğimizde ise bizden başkasıyla doğru yolu bulmazlar."*⁴

Hz. Hüseyin'in (a.s) Hz. Mehdi (a.s) ve Devletiyle İlgili Müjdeleri

İmam Mehdi'nin (a.s) gaybeti, zuhuru, devletinin özellikleri, nitelikleri ve mübarek soyu ile ilgili Peygamberimizden (s.a.a) nakledilen çok sayıda hadis vardır. Bunları, sıhah ve müsnetlerin geleceğe dair haberler, fitneler ve kıyamet alâmetleri bölümlerinde görmek mümkündür.

Ehl-i Beyt İmamlarının (a.s) bu konuya verdikleri önem, Resulullah efendimizin (s.a.a) verdiği önemden daha az değildir.

1- age. s.582 Nüzhetu'n-Nazir ve Tenbihu'l-Hatır, s.85'den naklen.

2- age. Mecmau'z-Zevaid, 9/21'den naklen.

3- age. s.585 Uyunu Ahbari'r-Rıza, 2/72'den naklen.

4- age. s.586 Nüzhetu'n-Nazir, s.85

Onlar da, hakkın devletinin kurulmasına zemin hazırlamakta Peygamberimizin (s.a.a) çizgisini takip etmiş, onun yolunu izlemişlerdir. Ki bu devlet, tarih boyunca gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin ve vasilerin arzularının gerçekleşmesi demektir.

Kendisinden sonraki dokuz İmam'ın (a.s) atası olan İmam Hüseyin'den (a.s), bu konuda çok sayıda hadis bize ulaşmıştır. Dedesi Resulullah'tan (s.a.a) ve babası Emirü'l-Müminin'den (a.s) Mehdi (a.s) ile ilgili çok önemli hadisler aktarmıştır. Bunlardan bir kaçını örnek olarak sunuyoruz:

1- Dedem Resulullah'ın (s.a.a) yanına gittim, beni dizine oturttu ve şöyle dedi: *"Ey Hüseyin! Yüce Allah, senin sulbünden dokuz imam seçti, bunların dokuzuncusu kıyam edecek olan (Kaim Mehdi) olacaktır. Hepsi de, fazilet ve makam bakımından Allah katında aynı düzeydedir."*¹

2- Şuayb b. Ebu Hamza İmam Hüseyin'e (a.s) sordu ki: "Bu işin sahibi (Kaim Mehdi) sen misin?" Şöyle cevap verdi: *"Bu işin sahibi, zulümle dolan yeryüzünü adaletle dolduracak olan kimsedir. O, imamların gelmediği uzun bir dönemden sonra (gaybet döneminden sonra) gelecektir. Tıpkı Resulullah'ın (s.a.a) resullerin gelmediği uzun bir dönemin ardından gelmiş olması gibi."*²

3- Şöyle buyurmuştur: *"Bu işin sahibinin (Mehdi) iki gaybeti olacaktır. Bunlardan biri uzun sürecektir. O kadar ki, bazıları, 'Öldü.' bazıları, 'Öldürüldü.' ve bazıları da, 'Çekip gitti.' diyeceklerdir. Ne bir veli, ne de bir başkası onun bulunduğu yeri bilecektir. Sadece onun işlerini evirip çeviren yüce Mevlâ yerini bilecektir."*³

4- Şöyle buyurmuştur: *"Dünyanın ömründen sadece bir gün kalmış olsa, mutlaka yüce Allah, o günü uzatacak, ta ki benim soyumdan bir adam zuhur etsin, zulüm ve zorbalıkla dolan yeryüzünü adaletle doldursun. Resulullah'ın (s.a.a) böyle dediğini duydum."*⁴

5- Şöyle buyurmuştur: *"Mehdi'nin beş işareti vardır: Süfyanî'nin ortaya çıkışı, Yemani'nin ortaya çıkışı, Gökten yükselecek olan sayha,*

1- age. s.659 Yenabiu'l-Mevedde, s.590'dan naklen.

2- age. s.660 İkdü'd-Durer, s.158

3- age. İkdü'd-Durer, s.134'den naklen.

4- age. s.661 Kemalu'd-Din, s.317'den naklen.

çölün yarılıp (Süfyanî askerlerini) yutması ve Nefs-i Zekiyye'nin öldürülmesi."¹

6- Şöyle buyurmuştur: "Mehdi geldiği zaman, insanlar onu yadırgayacaklardır. Çünkü başarılı bir genç olarak onlara geri dönecektir. En büyük imtihanlardan biri, imamlarının genç olarak ortaya çıkmasıdır. Çünkü onlar, yaşlı birini bekliyorlardı."²

7- Şöyle buyurmuştur: "Soyumdan gelen dokuzuncu imamda, biri Yusuf peygamberden, biri İmran oğlu Musa peygamberden olmak üzere iki sünnet vardır. O, biz Ehl-i Beyt'in kıyam edecek olanıdır. Yüce Allah bir gecede onun işini düzeltir."³

8- Şöyle buyurmuştur: "Mehdi (a.s) ortaya çıktığı zaman, onunla Araplar ve Kureyşliler arasında sadece kılıç geçerli olacaktır. Ne diye Mehdi'nin bir an önce ortaya çıkmasını isterler?! Allah'a yemin ederim, onun giysisi kaba ve yiyeceği de arpa olacaktır. Onun ortaya çıkması, kılıcın gölgesinde ölüm demektir."⁴

Akide ve Kelama Dair

Bu konularla ilgili olarak şehitlerin babası Hüseyin b. Ali'den (a.s) bize ulaşan bazı sözlerini aşağıya alıyoruz:

1- Allah'ın birliğiyle ilgili olarak şöyle buyurmuştur: "... VASFEDENLER, O'nun azametinin künhünü takdir edemezler. CEBERUTUNUN ULAŞTIĞI NOKTAYI KALPLER İDRAK EDEMEZ. ÇÜNKÜ VARLIKLAR İÇİNDE O'NA DENK BİR ŞEY YOKTUR. ÂLİMLER, AKILLARIYLA O'NU KAVRAYAMAZLAR. DÜŞÜNCE EHLİ, DÜŞÜNCELERİYLE O'NU İDRAK EDEMEZLER. SADECE GAYBE İMAN OLARAK O'NUN HAKİKAT OLDUĞUNU ANLARLAR. ÇÜNKÜ O, YARATILMIŞLARA AİT BİR SIFATLA VASFEDİLEMEZ. O, TEKTİR, MUTLAK ZENGİNDİR. ZİHİNLERDE HER NE TASAVVUR EDİLİRSE EDİLSİN, O, BAŞKADIR. YİTİĞİ VAREDER, VARİ YİTİK KILAR. O'NDAN BAŞKASI, AYNI ANDA İKİ SIFATI ÜZERİNDE TAŞIYAMAZ. DÜŞÜNMEKLE O'NUN VARLIĞINA İMAN EDİLİR, VARLIĞI BETİMLENEMEZ. SIFATLAR, O'NUNLA VASFEDİLİR; O, SIFATLARLA DEĞİL. BİLGİLER, O'NUNLA BİLİNİR; O, BİLGİLERLE DEĞİL. İŞTE ALLAH BUDUR. O'NUN ADAŞI

1- age. s.662 İkdu'd-Durer, s.111'den naklen.

2- age. s.665 İkdu'd-Durer, s.41'den naklen.

3- age. Kemalü'd-Din, s.317'den naklen.

4- age. s.663 İkdu'd-Durer, s.228'den naklen.

yoktur. O, her türlü eksiklikten münezzehtir. O'na benzeyen bir şey yoktur. O, iştendir, görendir."¹

İbn Ezrak'a şöyle demiştir: "Ben, ilâhımı, O'nun kendisini vasfettiği gibi vasfederim. O'nun, kendisini tanıttığı gibi, tanıtırım. O, duyularla algılanmaz, insanlarla mukayese edilmez. O, bitişik olmadan yakındır, kesik olmadan uzaktır. Birleşir, parçalanamaz. Belirtilerle bilinir, işaretlerle anlatılır. O'ndan başka ilâh yoktur. Büyüktür, yücedir."²

2- Bir gün arkadaşlarının yanına çıktı ve şöyle dedi: "Ey insanlar! Hiç kuşkusuz, yüce Allah, kendisini bilsinler diye kulları yaratmıştır. Kullar, O'nu bilince, O'na ibadet ederler. O'na ibadet edince, O'ndan başkasına kulluk etme ihtiyacı duymazlar." Sonra adamın biri, Allah'ı bilmeyi sordu. Buyurdu ki: "Allah'ı bilmek, her dönemin insanların, kendi dönemlerinde itaat edilmesi vacip olan imamı bilmesidir."³

3- Kulun mükellef olmasının özüyle ilgili olarak şöyle buyurmuştur: "Allah, birinin takatını almışsa, mutlaka itaat zorunluluğunu da kaldırmıştır. Birinin kudretini yok etmişse, yükümlülüğünü de kaldırmıştır."⁴

4- Kendisine kaderle ilgili bir soru soran Hasan b. Ebu'l-Hasan el-Basrî'ye şöyle yazmıştır: "Hayır ve şerriyle kadere inanmayan kâfir olur. Günahların sorumluluğunu Allah'a yıkan kimse, Allah'a büyük bir iftira atmış olur. İtaat edenler, Allah'ın, zorlamasıyla itaat etmezler. İsyân edenler de, Allah'ı yenik düşürerek isyân etmezler. Allah, kullarını ihmal edip de helâka sürüklemeyiz. Bilâkis O, onları malik kıldığı şeylerin de malikidir; onları kadir kıldığı şeylere de kadirdir. Kullar, emre uyup itaat ederlerse, Allah, onlara engel olmaz, itaatlerini geciktirmez. Şayet günaha karar verirlerse, Allah, eğer onlara lütfedip onları niyetlendikleri günahattan alıkoymayı dilerse, bunu yapar. Şayet yapmazsa, onları zorla günaha sürüklemiş ve cebren günahı işletmiş olmaz. Bilâkis, Allah, insanları uyardıktan, bilgilendirdikten, aleyhlerine olan kanıtları bütünüyle ortaya koyduktan sonra onları güç sahibi kılmış, onlara imkân vermiş;

1- age. s.530 Tuhafu'l-Ukul, s.173'den naklen.

2- age. s.533 et-Tevhid, s.79'dan naklen.

3- age. s.540 İlelu's-Şerayi, s.9'dan naklen.

4- age. s.542 Tuhafu'l-Ukul s.175'den naklen.

onlara, emrettiği şeyleri yapma, yasakladığı şeyleri yapmama serbestisi tanımıştır..."¹

5- İmam Hüseyin'in (a.s) duaları, tevhide, marifete ve ilâhî hidayete ilişkin paha biçilmez inciler içermektedir. Özellikle Aşarat duası ismiyle kendisinden rivayet edilen dua² ile çok derin bilgiler ve geniş ilimler içeren, hatta eksiksiz bir akide mecmuası sayılabilecek Arafat duası. Duanın giriş bölümü şöyledir:

*"Hamd Allah'a ki, kükmünü geri çevirebilecek, bağışını engelleyebilecek, yaratması gibi yaratması olabilecek biri yoktur. O, rahmeti geniş cömerttir. Göz alıcı varlık türlerini yoktan var etmiş, hikmetiyle mahlukatın yaratılışını sağlam ve sarsılmaz kılmıştır. Öncüler O'na gizli kalmaz, emanetler O'nun yanında zayi olmaz. Her şeyi kapsayan kitabı (ve İslâm şeriatını), o parlak nuru getirmiştir. O, mahlukatın yoktan varedici sanatkârıdır. Korkunç felaketler karşısında sadece O'ndan yardım istenir...."*³

Ahlâk ve Ruhî Terbiye Üzerine

1- Dünya ve ahiret hayrı soruldu, şu cevabı yazdı: *"Bismillahirrahmanirrahim. Bilesiniz ki, Kim, Allah'ın rızasını, insanları öfkelenmek pahasına isterse, insanların yapacakları hususunda Allah ona yeter. Kim de, Allah'ı öfkelenmek pahasına insanların memnuniyetini isterse, Allah, onun işini insanlara bırakır. Vesselâm."*⁴

2- İbadetin kısımlarını ve ibadet edenlerin derecelerini açıklarken şöyle buyurmuştur: *"Bir topluluk, cennet beklentisi ile Allah'a ibadet eder; bu, tüccarların ibadetidir. Bir topluluk, cehennem korkusu ile Allah'a ibadet eder; bu, kölelerin ibadetidir. Bazı kimseler de, nimetlere şükretmek maksadıyla Allah'a ibadet eder; bu da, özgür insanların ibadetidir. İbadetin en faziletlisi de budur."*⁵

1- age. s.540-541 Meadinu'l-Hikme 2/45'den naklen.

2- El-Beledu'l-Emin, Kaf'ami s.24

3- Mevsuat-u Kelimati'l-İmam el-Hüseyin s.793-806; İkbalu'l-A'mal, s.339

4- Emali es-Saduk, s.167

5- Tuhafu'l-Ukul, s.175

3- Gerçek ibadetin etkileri hakkında şöyle buyurmuştur: *"Kim Allah'a gerektiği gibi ibadet ederse, Allah ona, beklentilerinin ve kendisine yetecek miktarın üstünde nimet verir."*¹

4- Edebin anlamı soruldu, buyurdu ki: *"Edep, evinden çıktığın zaman, karşılaştığın herkesi kendinden faziletli görmendir."*²

5- İmam Hüseyin (a.s) şöyle buyurmuştur: *"Malın senin için varsa, senindir. O hâlde malına acıma (harca); çünkü o sana acımaz. Malın seni yemeden önce sen onu ye."*³

İmam'ın (a.s) Güzel Öğütlerinden Örnekler

1- Bir adam, "Bana iki cümlelik bir öğüt ver." diye İmam'a (a.s) yazdı. O da şu cevabı verdi: *"Allah'a isyan ederek bir iş yapmaya kalkışan kimse, umduğuna daha zor ulaşır ve sakındığı da daha çabuk başına gelir."*⁴

2- Bir adam ona geldi ve dedi ki: "Ben günahkâr bir adamım. Günaha karşı direnemiyorum. Bana öğüt ver." Buyurdu ki: *"Şu beş şeyi yapabiliyorsan, dilediğin günahı işle. Birincisi: Allah'ın rızkımdan yemeyebiliyorsan, istediğin günahı işle. İkincisi: Allah'ın egemenliğinin altından çıkabiliyorsan, istediğin günahı işle. Üçüncüsü: Allah'ın seni görmeyeceği bir yer bulabiliyorsan, istediğin günahı işle. Dördüncüsü: Ölüm meleği canımı almak üzere geldiğinde, ona engel olabiliyorsan, istediğin günahı işle. Beşincisi: Cehennem bekçisi Malik seni cehenneme koyduğu zaman, cehenneme girmeyebiliyorsan, istediğin günahı işle."*⁵

3- İmam'ın (a.s) öğütlerinden biri de şudur: *"Ey Ademoğlu! Düşün ve de ki: Nerede dünyanın kralları ve sahipleri?! Dünyayı imar edenler, nehirlerinin yataklarını kazanlar, ağaçlarını dikenler, şehirlerini kuranlar?! İstemedikleri hâlde, bütün bunları bırakıp gittiler, başka kavimlere miras bıraktılar. Biz de kısa bir süre sonra onlara katılacağız. Ey Ademoğlu! Yere yıkılacağımı, kabre*

1- Bihar'ul-Envar, 71/184

2- Divanu'l-İmam el-Hüseyin, s.199

3- Bihar'ul-Envar, 71/357

4- el-Kafi, 2/373

5- Bihar'ul-Envar, 78/126

yatırılacağını ve Allah'ın huzurunda duracağını hatırla. Ayakların kaydığı, kalplerin boğazlara dayandığı, bazı yüzlerin ağardığı, bazı yüzlerin karardığı, bütün sırların orta yere saçıldığı, adalet terâzîsinin kurulduğu günde bütün organlarının aleyhine şahitlik edeceğini düşün. Ey Ademoğlu! Atalarının ve çocuklarının yere yıkılışlarını hatırla. Düşün, nasıldılar, sonra nereye yerleştiler?! Ve sen çok kısa bir süre sonra onların durumuna düşecek, ibret alanlar için bir ibret olacaksın."¹

4- Bir keresinde halka hitap etti ve şöyle buyurdu: "Ey İnsanlar! Üstün ahlâkta birbirinizle yarışın. Fırsatları iyi değerlendirmeye koşun. Acele etmediğiniz bir iyiliği hesaba katmayın. Başarılarınızla övgü kazanın. İyi işleri geciktirerek yergiyi hak etmeyin. Bir kimse, bir kimseye iyilik yapar da o kimsenin iyiliği bilmediğini, teşekkür etmediğini görürse, üzülmesin. Çünkü onun yerine Allah, mükâfatını verecektir. En büyük bağış ve en yüksek mükafat da Allah'ındır.

Bilin ki, insanların size muhtaç olması, Allah'ın size bahşettiği nimetlerden biridir. Nimetlere karşılık şükretmekten usanmayın; aksi takdirde, size bahşedilen nimetler azaba dönüşür."²

Fıkıh ve Şeriat Hükümlerine Dair

Masum Ehl-i Beyt İmamları (a.s), Resulullah efendimizden (s.a.a) sonra, ilim ve siyaset alanlarında dinî merci olmaya ehil olduklarını kanıtlamışlardır.

Hilâfet çizgisi, önceden plânlanmış bir şekilde, bu nebevî çizgiyi devre dışı bırakma, siyasetten ve toplumsal hayattan uzaklaştırma yönünde önemli eylemler gerçekleştirmiştir. Buna karşılık Ehl-i Beyt (a.s) çizgisi de, bu komploya karşı koyma hususunda belirgin bir faaliyet yürütmüştür. Buna önceki bölümlerde işaret etmiştik.

Ne var ki, ilmi boyut, siyasal boyuta göre daha belirgin olmuş, hatta siyasal boyutu aşmıştır. Öyle ki Ehl-i Beyt, İmam Hüseyin'den (a.s) sonra, siyaset meydanından çekilmekle itham edilmişlerdir. Ancak, egemen çizginin, sahip olduğu maddî ve beşerî imkânlarla rağmen, ilmî boyuttan yoksun oluşu, tarihin akışı içinde son derece

1- İrşadu'l-Kulub 1/29

2- Keşfu'l-Ğumme 2/ 29

belirgin olmuştur. Böylece Ehl-i Beyt'in merciliği, o dönemde etkin olan tüm merciliklerden önemli bir ayrıcalık kazanmıştır. İslâm ümmetinin, karşılaştıkları yeni problemler de dikkate alınarak, şer'î hükümlerin ayrıntılarına duyduğu ihtiyaç, Ehl-i Beyt'in ilminin, faziletinin ve kemalinin ön plâna çıkmasının bir diğer nedenidir.

Tarihin Ehl-i Beyt'le ilgili olarak kaydettiği bazı hakikatler vardır, ki hiçbir akıl sahibi bu hakikatleri görmezlikten gelemez. Şöyle ki: Ehl-i Beyt İmamları, kendilerine yöneltilen sorular karşısında en ufak bir acziyet göstermemişlerdir. Bir diğer hakikat de, onların ilimlerini, Hz. Resul (s.a.a) ve onun masum Ehl-i Beyt'inden (a.s) başka kimseden edinmemiş olmalarıdır. Bu da, onların, başkalarından farklılaşmaları meziyetlerinden bir diğeridir.

Kitabımızın kapasitesi elverdiği ölçüde, ıstılahî anlamıyla fıkha dair bazı örnekler sunmak istiyoruz:

1- Namazla ilgili olarak, İmam Bakır (a.s), namazın bir tek giysiyle kılınmasının caiz olduğunu söylemiştir. Buna kanıt olarak da Hz. Hüseyin b. Ali'nin (a.s) bir tek giysi içinde namaz kıldığını gören birinin kendisine aktardığı rivayet göstermiştir ki, bu rivayette Hz. Hüseyin (a.s), Resulullah'ı (s.a.a) bir tek giysi içinde namaz kıldığını gördüğünü söylemiştir.¹

2- Ehl-i Beyt İmamları'nın (a.s) kıraatin sesli okunduğu bütün namazların her rekâtında, gerek Fatıha suresinin, gerekse zamm-ı surenin başında besmeleyi sesli olarak okudukları rivayet edilmiştir. İmam Hüseyin'den (a.s) şöyle rivayet edilmiştir: "*Biz, Fatıma'nın (a.s) evlâtları bu hususta birleşmişiz.*"²

3- Bir gün Hüseyin b. Ali (a.s) namaz kılıyordu. Adamın biri namazının önünden geçti. Meclisindekilerden biri, adamın namazın önünden geçmesine engel oldu. İmam (a.s) namazı tamamlayınca: "*Neden adama engel oldun?*" dedi. Dedi ki: "*Ey Resulullah'ın oğlu! Seninle mihrabın arasına giriyordu.*" Buyurdu ki: "*Yazıklar olsun sana! Yüce Allah, birinin benimle O'nun arasına giremeyeceği kadar bana yakındır.*"³

4- Bir gün Hz. Hüseyin (a.s) bir yerde oturuyordu. O sırada bir cenaze oradan götürülüyordu. Cenaze görülür görülmez insanlar ayağa

1- Deaimu'l-İslâm 1/175

2- Müstedreku'l-Vesâil, 4/189

3- Vesailu's-Şia 3/434 Hadis no: 4

kalktılar. Bunun üzerine İmam (a.s), insanların, Peygamberimizin (s.a.a), bir cenaze geçtiği sırada ayağa kalktığını duydukları için bunun bir sünnet olduğunu düşünerek sürdürdükleri bir yanlış düzeltme gereğini duydu ve şöyle dedi: *"Bir Yahudinin cenazesi geçiyordu ve Peygamberimiz (s.a.a) de yolda oturmuştu. Peygamberimiz (s.a.a), Yahudinin cenazesinin, başının yukarısında olmasını istemedi, bu yüzden ayağa kalktı."*¹

"Mevsuatu Kelimati'l İmam el-Hüseyin" adlı eserin yazarı, İmam Hüseyin'den (a.s), fıkıh ilminin değişik alanlarıyla ilgili yaklaşık iki yüz elli hadis toplamıştır.

Kaldı ki, İmam Hüseyin'in (a.s) hayat tarzı, tıpkı diğer tertemiz Ehl-i Beyt İmamları'nın (a.s) hayat tarzı gibi, Müslüman birey ve toplum için, bireysel ve toplumsal hayatı düzenlemeye yönelik şer'î hükümlerin çıkarılacağı bir kaynak niteliğindedir.

İMAM HÜSEYİN'İN (a.s) DUALARINDAN ÖRNEKLER

Ehl-i Beyt'in (a.s) mirası, dua olgusuyla da belirginleşmiştir. Bu, hem nicelik, hem de nitelik bakımından eşsiz bir ayrıcalıktır.

İnsanın hayatı boyunca karşılaştığı her durumda, yüce Allah'ın **"De ki: Eğer duanız olmasa, Rabbim size değer vermez?"** (Furkan, 77) buyruğu gereği duaya önem vermek, Ehl-i Beyt'in (a.s) hayat çizgisini, diğerlerinden ayıran en önemli ayrıcalıktır ve İmamlar (a.s), Şi'ilerini eğitirken hep bu çizgiyi takip etmişlerdir.

Ehl-i Beyt İmamları'nın (a.s) duaları, içerikleri, amaçları ve anlamlarıyla eşsizdirler. Bu dualar, onlarla başkaları arasındaki farkı en açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Aralarında yerle gök kadar fark var!

İmam Hüseyin'den (a.s) aktarılan bazı açıklamalar, dua olgusuna verilen bu önemin sırrını anlatmaktadır bize:

1- Şöyle buyurmuştur: "En âciz insan, dua etmekten âciz olan insandır. En cimri insan da, selâm vermekte cimrilik eden insandır."²

2- İmam Hüseyin'in (a.s) vitir namazında kunut duası olarak Hz. Peygamber'in (s.a.a) kendisine öğrettiği şu duayı okuduğu rivayet

1- el-Kafi, 3/192

2- Bihar'ul-Envar, 93/294

edilmiştir: "Allah'ım! Sen görürsün, ama görülmezsün. Ve sen, görünürlüğün en yüce noktasındasın. Dönüş sanadır. Ahiret de, dünya da senindir. Allah'ım! Zelil ve rezil olmaktan sana sığınırız."¹

3- İmam Hüseyin'den (a.s) rivayet edilen kısa dualardan biri şudur: "Allah'ım! İhsan ederek beni yavaş yavaş helâke sürükleme. Ve beni belâ ile edeplendirme."²

İstidracın (yavaş yavaş helâke sürüklenme) anlamı hakkında da şöyle buyurmuştur: "İstidrac, Allah'ın, kulunun üzerine nimetler yağdırıp şükretme duygusunu ondan alması demektir."³

4- Kunutta ettiği dualarından biri de şudur: "*Allah'ım! Bir barınmakta barınmak isteyen varsa, barınmak sensin. Bir sığmağa sığınmak isteyen varsa, sığınmak sensin. Allah'ım! Muhammed'e ve Âl-i Muhammed'e salât et, seslenişimi duy, duamı kabul et, döneceğim yeri ve sığmağımı katında kıl. Nefsin fitneye sürükleyici hırsının, kötülüğe sevk edici zannın etkisinden uzak olarak kurtuluş yolunu kapatmayan azametinin, belâlarda, sınavın yoldan çıkarıcılığından, Şeytan'ın ayağımı kaydırmasından koru beni. Ta ki iradenle, zanlı, töhmetli, şüpheli ve şüphe içinde olan biri olmayarak beni katına döndüresin. Sen, merhamet edenlerin en merhametlisisin.*"⁴

5- Kunutta okuduğu dualardan biri de şudur: "*Allah'ım! Başlangıç sendendir. Dileme senindir. Güç ve kudret sana aittir. Sen, senden başka ilah olmayan Allah'sın. Velilerinin kalplerini dileyişinin meskeni, iradenin mekânı kıldın. Akıllarını, emirlerinin ve yasaklarının belirlendiği yerler yaptın. Dilediğimiz şeyi dilediğin zaman, onların içlerinde gizli olan duyguları hareket geçirirsin, idare etmelerini sağladığın ve irade ettiğin şeyleri seni çağıran ve sana davet eden akıllarıyla ve onlara bahsettiğin hakikatlerle dillerine akıtırsın. Ben, bana öğrettiklerin aracılığıyla biliyorum ki sen, bana gösterdiğin ve beni yönelttiğin nimetlerinden dolayı şükre lâyıksın.*"

6- Aşerat adıyla bilinen bir dua da ondan rivayet edilmiştir.

7- Kâbe'nin Yemen'e bakan rüknünü tutup Rabbine yakarırken okuduğu dua şöyledir: "*İlâhî! Bana nimet verdin, ama beni şükreden bulmadın. Beni sımadın, ama beni sabreden bulmadın. Şükriün terk*

1- Kenzu'l-Ummal, 8/82; Müsnedu'l-İmam Ahmed, 1/ 201

2- Bihar'ul-Envar, 78/128

3- Tuhafu'l-Ukul, s.175

4- Nehcu'd-Deevat, s.49

edilmesinden dolayı nimeti almadın. Sabrın terk edilmesinden dolayı şiddeti devam ettirmedin. İlâhî! Kerim olandan sadece kerem gelir."¹

8- Rivayet edilir ki: Şüreyh, Hz. Peygamber'in (s.a.a) mescidine girer ve Hüseyin'in (a.s) secde halinde iken yanağını toprağa koyup şöyle yalvardığını görür: "Efendim! Mevlâm! Demir güzlerle dövülsün diye mi yarattım bedenimin organlarımı? Yoksa, kaynar sular içsinler diye mi yarattım bağırsaklarımı? Allah'ım! Eğer günahlarımdan dolayı beni ararsan, ben de kereminden dolayı seni ararım. Eğer beni günahkârlarla beraber tutarsan, onlara sana olan sevgimi haber veririm. Efendim! İbadetim sana fayda vermez. Günahım da sana zarar dokunduramaz. Sana fayda vermeyeni bana bağışla, sana zarar vermeyen şeylerimi de affet. Çünkü sen merhamet edenlerin en merhametlisin."²

9- Mezarlığa girdiği zaman şu duayı okurdu: "Ey şu fani ruhların, çürümüş bedenlerin ve toprak olmuş kemiklerin rabbi Allah'ım! Dünyadan mümin olarak çıkanların üzerine senden bir esenlik, benden selam gönder." İmam (a.s) şöyle buyurmuştur: "Bir kimse bu duayı okuduğu zaman, Allah, ona, Adem'den kıyamete kadar gelmiş ve gelecek tüm mahlukatın sayısınca iyilik yazar."³

10- Sabah akşam okuduğu dualardan biri: "Bismillahirrahmanirrahim. Allah'ın adıyla, Allah'la, Allah'tan, Allah'a, Allah'ın yolunda ve Resulullah'ın milleti (dini) üzere. Allah'a güvenip dayandım. Güç ve kudret, ancak yüce ve büyük Allah'tandır. Allah'ım! Ben kendimi sana teslim ettim, yüzümü (özümü) sana çevirdim. İşlerimi sana havale ettim. Dünya ve ahiretteki her türlü kötülükten kurtuluşu sadece senden diliyorum. Allah'ım! Sen, herkese karşı bana yetersin. Ama hiç kimse sana karşı bana yetmez. Korktuğum ve sakındığım herkese karşı beni muhafaza et. İşlerimde benim için bir çıkış yolu, bir açılım halk et. Sen bilirsin, ben bilmem. Sen güç yetirirsin, ben güç yetirmem. Senin her şeye gücün yeter. Rahmetinle, ey merhamet edenlerin en merhametlisi!"⁴

İmam Hüseyin'den (a.s) rivayet edilen Arafat duası ise, hiç kuşkusuz, sair uzun dualar içinde paha biçilmez bir değere sahiptir.

1- İhkaku'l-Hak,11/595

2- age. 11/424

3- Müstedreku'l-Vesâil, 2/373 Hadis no: 2323

4- Muhecu'd-Daavat, s.157

Âdeta ilâhî rahmeti akıtır insanın üzerine. İnsanı pişmanlığa, tövbeye ve marifetin derinliklerine sevk eder. Önceki bölümlerde bu duanın bazı bölümlerine işaret etmiştik.

Aşağıya bu duadan bir diğer bölümü alıyoruz:

*"Allah'a hamdolsun. O, çocuk edinmemiştir ki, mirasçısı olsun. Mülkünde ortağı yoktur ki, yarattığı şeylerle ilgili olarak O'na karşı çıksın. Zelillikten dolayı bir velisi yoktur ki, yaptıklarında O'na eşlik etsin. O, münezzehdir, O, münezzehdir, O, münezzehdir. Eğer göklerde ve yerde Allah'tan başka birtakım ilahlar olsaydı, kuşkusuz ikisi de bozulur ve dağılır giderdi. Allah münezzehdir. O, birdir, haktır, tektir, sameddir. Doğmamış, doğurmamıştır. O'nun dengi hiç kimse yoktur. Allah'a hamdolsun, yakınlaştırılmış meleklerin ve gönderilmiş peygamberlerin hamdine denk. Salât ve selâm, yarattıklarının en hayırlısı, peygamberlerin sonucusu Muhammed'in ve onun tertemiz, ihlâslı Ehl-i Beyt'inin üzerine olsun. Allah'ım! Beni, senden seni görüyormuş gibi korkan biri kıl. Yasaklarından sakınmakla beni mutlu kıl. Sana karşı günah işleyerek bedbaht kılma beni. Kaza ve kaderinde benim için hayır takdir et. Kaderinde benim için bereket ihsan et. Ki ertelediğini acele istemeyeyim, acele ile verdiğinin de ertelenmesini talep etmeyeyim."*¹

İmam Hüseyin'in (a.s) Edebî Kişiliğine Dair

Hiç kuşkusuz, İmam Hüseyin (a.s), bilgi ve edebî sanat gücü bakımından dedesinin, babasının ve kardeşinin devamı sayılır.

Nitekim düşmanları onlar hakkında şöyle demekten kendilerini alamamışlardır: "Onlar, ilmi yutmuş bir ailedir." " Haşim oğullarının dili, taşı yarar ve denizi avuçlar gibi çeker."²

Ömer b. Sa'd, Aşura günü İmam Hüseyin'in (a.s) yaptığı bir konuşma ile ilgili şu değerlendirmeyi yapar: "O, tam da babasının oğludur. Eğer bir gün daha bu şekilde aranızda dursa, ne kesilir, ne de kuşatılır."³

1- Bihar'ul-Envar, 98/218-219

2- Mecalisu's-Seniye, s.21, 28, 30

3- Mecalisu's-Seniye, s.21, 28, 30

Kerbelâ olayını yazan tarihçiler, İmam Hüseyin'in (a.s) Kerbelâ'da bulunduğu süre içinde, özellikle Aşura günü söylediği sözler ve yaptığı konuşmalarla ilgili olarak, ondan önce ve ondan sonra bu kadar güçlü ve etkili konuşan birini daha görmediklerini belirtmişlerdir.¹

İmam olarak yaşadığı süre kısaydı. Ayrıca siyasal açıdan da konuşmalar yapacak, hutbeler irat edecek bir ortam bulamamıştı. Kardeşinin (a.s) Muaviye zamanında imzaladığı antlaşma gereği, sessiz bir dönem geçirmişti. Buna rağmen, hitabet alanında ondan, etkileyici örnekler rivayet edilmiştir. Beri taraftan, o, babasının döneminde de istişare meclislerinde ve savaş meydanlarında da konuşmalar yapmıştı.² Bu konuşmalarında, uygun düşen bütün edebî sanatları kullanmış ve bunlar aracılığıyla kitlelere ulaşmasını istediği amacını iletmişti.³

Kerbela çölünde yaptığı savaş konuşmalarına gelince, bu münasebetle, savaşın başından sonuna kadar onlarca konuşma yapmıştır. Bu konuşmalar, üslup ve içerik bakımından çeşitlilik arz etmektedir. Bu konuşmaların birinde şu ifadeler geçiyor: *"Ellerinizi kurusun ey topluluk! Keder ve elem yakanızı bırakmayın! Yalvara yakara bizden yardım istediniz, dil döktünüz, biz de beklemeksizin, hazırlığımızı yaparak sizin yardımınıza koştuk. Ama ne görelim! Bizim için ellerinize aldığımız kılıçları bize karşı çekmiş bekliyorsunuz! Bizim ve sizin düşmanlarınıza karşı yaktığımız ateşi bizim için alevlendirmişsiniz! Dostlarınıza karşı düşmanlarınızın yanında yer almışsınız, onların elleri kollaro olmuşsunuz. Hem de aranızda adaleti yaymadıkları, yayacaklarına da ümidiniz olmadığı hâlde! Sadece size dünyadan haram bir lokma tattırdılar da alçakça bir yaşantıya tamah ettiniz..."*

Bu konuşma, muhakeme ve duygusallık unsurlarının yanı sıra birçok edebî sanatın izini de taşımaktadır. Yalın bir edebî zevke sahip bir kimse, bu hutbedeki insanın tüylerini diken diken eden müthiş edebî etkileyciliği rahatlıkla fark eder."⁴

1- age.

2- bk. Elinizdeki kitabın, İmam Hüseyin'in (a.s) babasının zamanındaki hayatına dair blm.

3- Tarihu'l-Edebi'l-Arabi fi Davi'l-Menheci'l-İslamî, s.307-311

4- Tarihu'l-Edebi'l-Arabi fi Davi'l-Menheci'l-İslamî, s.303-311

Mektuplar, hatıralar, sözler, dualar, şiir¹ ve sanatsal anlatım, İmam Hüseyin'in (a.s) başvurduğu diğer edebî türlerdir.

Konumuza uygun olacak şekilde İmam'ın (a.s) şiirinden iki örnek sunuyoruz:

-1-

Yücelik ve büyüklük sahibi münezzehdir.

Celaliyle ve bekasiyle tektir.

Ölümü bütün mahlukat arasında eşit kılmıştır.

Her biri yok olmaya rehindir.

Dünyamız, ona meyletsek de

Ondan yararlanma uzun sürse de, yıkıma doğru gitmektedir.

Bilesiniz ki, yokluk yurduna güvenmek,

Ona aldanmak, yokoluşun ta kendisidir.

Orada duran, çabucak göçüp gider

Orada kalıcı olmaya hırslı olsa da.

-2-

Yaratıcıya güven, yaratılmışı ihtiyaç duyma

O zaman yalancıya da, doğru söyleyene de ihtiyacın kalmaz.

Rahman'ın fazlından rızık iste

Çünkü Allah'tan başka rızık veren yoktur.

Kim, insanların ona yeterli olacaklarını sanıyorsa

O, Rahman'a güvenmiyordur.

Ya da malın, kazancının ürünü olduğunu sanıyorsa

Ayakları düz yolda kaymış, helâk olmuş demektir.²

ÂLEMLERİN RABBİ OLAN ALLAH'A HAMDOLSUN.

1- İmam Hüseyin'in (a.s) başvurduğu bütün edebî türlere dair ayrıntılı bilgi için bk. Tarihu'l-Edebi'l-Arabi, fi Dav'i'l-Menheci'l-İslâmî, Dr. Mahmud el-Bustani.

2- El-Bidaye ve'n-Nihaye, 8/ 228